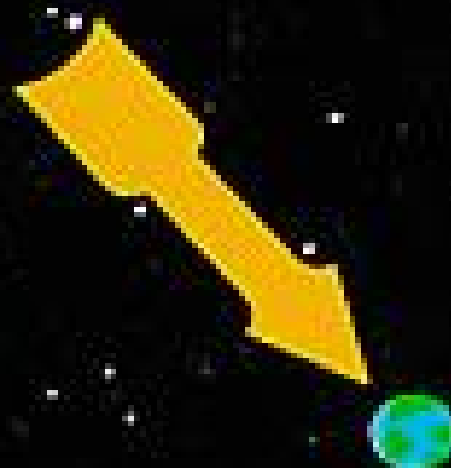

Daglas Adams

UGLAVNOM

BEZOPASNI

Peta knjiga u seriji
Galaktički autostoperi

UVOD

Šta god se desi, desi se.

Šta god, prilikom dešavanja, uzrokuje da se desi nešto drugo, uzrokuje da se desi nešto drugo.

Šta god, prilikom dešavanja, uzrokuje da se ono samo ponovo desi, samo se ponovo desi.

Sve to, međutim, ne dešava se obavezno hronološkim redosledom.

1.

Istorija Galaksije malčice je smućena - i to iz više razloga: delom zbog toga što su se oni koji pokušavaju da vode računa o tome malo smutili, ali i zbog toga što se ionako dešavaju neke izuzetno mutne stvari.

Jedan od problema ima veze sa brzinom svetlosti i teškoćama prilikom pokušaja da se ona prevaziđe. To ne možete izvesti. Ništa ne putuje brže od svetlosti, sa mogućim izuzetkom loših vesti, koje se pokoravaju sopstvenim posebnim zakonima. Narod Hingefrila sa Arkintufle Minor zapravo je pokušao da sagradi svemirske brodove koje su pokretale loše vesti, ali ovi nisu radili naročito dobro, a osim toga bili su izuzetno nedobrodošli kud god bi stigli, tako da, u stvari, i nije imalo mnogo smisla biti tamo.

I zbog toga su uglavnom narodi Galaksije težili tome da utonu u sopstvenu lokalnu mutež, a istorija same Galaksije bila je, zadugo, u najvećoj meri kosmološka.

Što ne znači da ljudi nisu pokušavali. Pokušali su da pošalju flote brodova koje će se baviti borbama ili poslovima u dalekim krajevima, ali ovima su obično bile potrebne hiljade godina da stignu bilo kuda. Do vremena kada bi konačno stigle, otkrivani su drugi oblici putovanja koji su koristili hipersvemir radi zaobilaznja brzine svetlosti, tako da su one bitke za koje su flote sporije od svetlosti poslate u rat već bile sređene vekovima pre nego što bi one stigle na lice mesta.

To, razume se, nije remetilo želju njihovih posada da svejedno vode te bitke. Bile su uvežbane, bile su spremne, naspavale su se jedno dve hiljade godina, prešle su dalek put da obave gadan posao i, Zarkona mu, ima da ga obave.

Tako je otpočelo prvo veće mućenje galaktičke istorije, sa bitkama koje su neprekidno izbijale vekovima pošto su razlozi zbog kojih su se vodile trebalo da budu sređeni. Međutim, ta vrsta muteži bila je tričarija u poređenju sa onom koju su istoričari morali da raspetljaju jednom kada je otkriveno putovanje kroz vreme i kada su bitke počele da pre-eruptiraju stotinama godina pre nego što bi razlozi za njih bili makar i potegnuti. Kada je stigao pogon beskonačne neverovatnoće i kada su čitave planete neočekivano počele da se preobražavaju u sladoled od banane, slavni istorijski

fakultet Maksimegalonskog univerziteta najzad se predao, zatvorio dućan i prepustio svoje zgrade sve brže rastućem pridruženom fakultetu za teologiju i vaterpolo, koji je ove tražio već godinama.

Što je sve veoma dobro, razume se, ali gotovo zasigurno znači da niko nikada neće znati odakle su, na primer, stigli Grebulonci, ili šta su tačno hteli. A to je šteta, jer da je iko znao išta o njima, moguće je da bi bila izbegnuta najstrašnija moguća katastrofa - ili bi bar morala da nađe drugi način da se odigra.

Klik, Zu.

Ogromni, sivi, grebulonski istraživački brod kretao se nemo kroz crnu prazninu. Putovao je zapanjujućom, vrtoglavom brzinom, pa ipak je izgledalo, pred titravom pozadinom milijardi dalekih zvezda, da se uopšte ne kreće. Bio je tek jedna mračna trunka sleđena na beskrajnoj granularnosti blistave noći.

Na palubi broda, sve je bilo isto već milenijumima, u dubokoj tmuni i nemo.

Klik, zu.

To jest, gotovo sve.

Klik, klik, zu.

Klik, zu, klik, zu, klik, zu.

Klik, klik, klik, klik, klik, zu.

Hmmm.

Nadzorni program probudi nadzorni program nešto višeg nivoa duboko u napola usnulom brodskom kibermozgu i prijavi mu da svaki put kada napravi 'klik' sve što dobije jeste 'zu'.

Nadzorni program višeg nivoa zapita šta bi to trebalo da dobije umesto toga, a nadzorni program nižeg nivoa reče da ne može baš tačno da se seti, ali da je pomislio kako bi to pre trebalo da bude nešto u vidu udaljenog zadovoljnog uzdaha. Nije znao šta to zujanje predstavlja. Klik, zu, klik, zu. Samo je to dobijao.

Nadzorni program višeg nivoa razmislio je o tome i stvar mu se nije dopala. On zapita nadzorni program šta to tačno nadgleda, a nadzorni program nižeg nivoa reče da ni toga ne može da se priseti, već samo da je reč o nečemu što je trebalo da uradi 'klik', uzdah svakih desetak godina ili tu negde, što se obično dešavalo bez greške. Pokušao je da konsultuje svoju tabelu grešaka, ali nije mogao da je nađe, zbog čega je skrenuo pažnju nadzornog

programa višeg nivoa na čitav problem.

Nadzorni program višeg nivoa pođe da konsultuje jednu od sopstvenih tabela ne bi li otkrio šta je to nadzorni program nižeg nivoa trebalo da nadzire.

Nije mogao da nađe tabelu za uporedbu.

Čudno.

On ponovo pogleda. Dobijao je samo poruku greške. On pokuša da uporedi poruku greške sa uporednom tabelom grešaka, ali nije mogao da nađe ni nju. On dopusti da prođe nekoliko nanosekundi dok je sve ponavljao još jednom. Onda probudi nadglednika funkcije svoga sektora.

Nadglednik funkcije sektora navali na neposredne probleme. On pozva svog agenta za nadgledanje koji takođe navali na probleme. U roku od nekoliko milionitih delova sekunde virtualna kola koja su počivala usnula, neka godinama, neka vekovima, sevala su i vraćala se u život po čitavom brodu. Negde je nešto pošlo strašno kako ne treba, ali nijedan program za nadgledanje nije znao da kaže o čemu je reč. Na svakom nivou nedostajala su ključna uputstva, a uputstva o tome šta treba učiniti u slučaju da nedostaju ključna uputstva takođe su nedostajala.

Mali moduli softvera - agenti - pokuljaše logičkim putevima, grupisali su se, razmenjivali podatke, pregrupisali. Brzo su ustanovili da je brodska memorija, čitavim putem do središnjeg modula misije, otišla u paramparčad. Nikakva ispitivanja nisu bila u stanju da odrede šta se to dogodilo. Izgledalo je da je čak i središnji modul misije oštećen.

To je veoma pojednostavilo čitav problem. Zameniti središnji modul misije. Postojao je još jedan, rezervna kopija, tačni duplikat originala. Morao je biti fizički zamenjen, jer iz bezbednosnih razloga nije bilo nikakve veze između originala i njegove rezervne kopije. Jednom kada se zameni središnji modul misije, on će moći sam da nadgleda rekonstrukciju ostatka sistema u svakoj pojedinosti i sve će biti u redu.

Roboti su dobili uputstvo da donesu rezervnu kopiju središnjeg modula misije iz zaštićene ojačane prostorije, gde su je čuvali, do logičke komore broda radi instalacije.

To je zahtevalo podugačku izmenu kodova za slučaj opasnosti i

protokola dok su roboti ispitivali agente ne bi li utvrdili autentičnost njihovih uputstava. Najzad su roboti bili zadovoljni, jer su sve procedure bile u redu. Raspakovali su rezervnu kopiju središnjeg modula misije iz skladišnog kućišta, izneli je iz skladišne odaje, ispali iz broda i odleteli, vrteći se, u prazninu.

To je pružilo prvi značajniji uvid u to šta ne valja.

Dalje ispitivanje brzo je utvrdilo šta se dogodilo. Meteorit je probušio veliku rupu u brodu. Brod je nije ranije opazio, jer je meteorit glatko odsekao onaj deo procesne opreme broda koji je trebalo da utvrdi da li je brod pogodio meteorit.

Prva stvar koju je trebalo učiniti bio je pokušaj da se rupa zatvori. Ispostavilo se da je to nemoguće, jer brodski senzori nisu mogli da vide da rupa postoji, a nadzornici koji je trebalo da kažu da senzori ne rade kako valja nisu radili kako valja i stalno su govorili da su senzori u redu. Brod je mogao samo da zaključi o postojanju rupe na osnovu činjenice da su roboti očevidno ispali kroz nju, odnevši sa sobom rezervni mozak koji bi mu omogućio da vidi rupu.

Brod je pokušao da razmisli inteligentno o tome, nije uspeo, a onda je na trenutak u potpunosti prestao da radi. Razume se, nije shvatio da je prestao da radi, jer je prestao da radi. Naprosto se iznenadio što su zvezde poskočile. Posle trećeg skoka zvezda brod najzad shvati da mora biti da to on prestaje sa radom i da je vreme da se donesu neke ozbiljne odluke.

On se opusti.

Onda shvati da još nije doneo ozbiljne odluke i uspaniči se. Ponovo nakratko prestade da radi. Kada se opet probudio, on zapečati sve pregrade oko mesta na kome je znao da mora biti neviđena rupa.

Očevidno još nije stigao na odredište, pomisli on isprekidano, ali pošto više nije imao ni najblažeg pojma gde bi to odredište moglo biti ili kako da dođe do njega, izgledalo je da nema mnogo smisla u tome da se nastavi. On se obrati onim sićušnim ostacima uputstava koje je bio u stanju da rekonstruiše iz parčića središnjeg modula misije.

"Tvoja !!!!! !!!!! !!!!! godišnja misija je da !!!!! !!!!! !!!!!, !!!!!, !!!!! !!!!! !!!!! !!!!!, sletiš !!!!! !!!!! !!!!! bezbednom rastojanju !!!!! !!!!! osmatraš ga.

!!!! !!!!! !!!!!....."

Čitav ostatak bio je obično đubre.

Pre nego što prestane da radi zauvek, brod će morati da prenese ta uputstva, takva kakva su, svojim primitivnijim podređenim sistemima.

Takođe mora da oživi čitavu posadu.

U tome je bio drugi problem. Dok je posada bila u hibernaciji, umovi svih članova, njihova sećanja, identiteti i svest o onome što su pošli da obave preneti su u središnji modul misije radi bezbednog čuvanja. Članovi posade neće imati ni najblažu predstavu o tome ko su i šta tu, zapravo, rade. Pa, dobro.

Upravo pre nego što je prestao da radi poslednji put, brod shvati da i motori počinju da mu otkazuju.

Brod i njegova oživljena i zbunjena posada plutali su dalje pod komandom izvršnih automatskih sistema, koji su naprosto pokušavali da nađu mesto za sletanje gde god to mogu i nešto za osmatranje, šta god mogu.

Što se tiče pronalazjenja nečega za sletanje, tu nisu bili naročito uspešni. Planeta koju su otkrili bila je očajno hladna i samotna, tako bolno daleko od sunca koje je trebalo da je zagreje da je bila potrebna sva Okolin-O-obrazna mašinerija i svi Životo-Davo-Sistemi ne bi li je pretvorili, ili bar jedan njen deo, u naseljivo mesto. Bilo je boljih planeta u većoj blizini sunca, ali brodski Strateg-O-Mat očigledno je bio zabravljen u mod vrebanja i odabrao je najudaljeniju i najnenametljiviju planetu i, štaviše, nije hteo da dozvoli da mu iko protivureči izuzev glavnog broskog strateškog oficira. Budući da su svi na brodu izgubili razum, niko nije znao ko je glavni strateški oficir, odnosno, čak i kada bi ovaj mogao biti identifikovan, kako je to trebalo da protivureči broskom Strateg-O-Matu.

Ali što se tiče nalaženja nečega što će posmatrati, naleteli su na suvo zlato.

2.

Jedna od izuzetnih stvari u vezi sa životom jesu vrste mesta kojima je spreman da se prilagodi. Gde god može da se uhvati za nešto - bila to opojna mora Santraginusa V, u kojima ribe, izgleda, nikada ne mare u kom to, do đavola, pravcu plivaju, vatrene oluje Frastre, u kojima, kažu, pravi život počinje na 40.000 stepeni, ili niži delovi utrobe pacova u kojima razni stvorovi okapaju radi čistog, nepatvorenog uživanja u tome - život će uvek naći načina da se negde zadrži.

Opstaće čak i u Njujorku, iako je teško shvatljivo zbog čega. Zimi temperatura pada poprilično ispod zakonskog minimuma, ili, tačnije, činila bi to da je iko imao dovoljno zdravog razuma da odredi zakonski minimum. Poslednji put kada je neko napravio listu stotinu glavnih karakternih osobina, zdrav razum zaglavio je negde oko sedamdeset devetog mesta.

Leti je previše proketo vruće. Jedna je stvar biti vrsta života koja uživa u vrelini i smatra, poput Frastranaca, da je temperaturni opseg između 40.000 i 40.004 vrlo ugodan, ali sasvim druga biti od one vrste životinja koje moraju da se umotaju u mnogo drugih životinja na jednoj tački orbite svoje planete, a zatim da otkriju, pola orbite kasnije, da im je koža proključala.

Proleće je precenjeno. Mnogi žitelji Njujorka glasno će trubiti o prijatnostima proleća, ali kada bi stvarno znali pravu stvar o zadovoljstvima proleća, shvatili bi da postoji najmanje pet hiljada devet stotina osamdeset tri bolja mesta u kojima se ono može provesti nego što je Njujork, i to još da računamo samo ona na istoj geografskoj širini.

Međutim, jesen je najgora. Nema mnogo stvari koje su gore od jeseni u Njujorku. Neki od stvorova koji žive po nižim delovima utrobe pacova ne bi se složili sa tim, ali većina stvorova koji žive po nižim delovima utrobe pacova ionako se ne slažu ni sa čime, tako da njihovo mišljenje može i treba da se odbaci. Kada je jesen u Njujorku, vazduh zaudara kao da neko peče jarce u njemu, a ako ste baš toliko željni da dišete, najzgodniji plan jeste da otvorite prozor i gurnete glavu u neku zgradu.

Triša MekMilan volela je Njujork. To je neprekidno ponavljala sebi. Gornji Vest Sajd. Jea. Centar. Hej, super šoping. SoHo. Ist Vilidž.

Odeća. Knjige. Suši. Italijani. Delikatesne radnje. Jo.

Filmovi. Isto tako jo. Triša je upravo išla da vidi novi film Vudija Alena koji je sav o nemiru jednog neurotičara u Njujorku. Napravio je taj već jedan ili dva filma koji istražuju istu temu i Triša se pitala da li je ikada razmišljao o tome da se preseli, ali čula je da je baš nešto digao nos na tu zamisao. I zato: još filmova, pretpostavljala je.

Triša je volela Njujork zbog toga što je voleti Njujork dobar potez što se tiče pravljenja karijere. Bio je to dobar šoping potez, potez vezan za dobru kuhinju, ne baš dobar taksi potez ili potez koji bi se ticao sjajnog kvaliteta pločnika, ali, u svakom slučaju, potez u karijeri koji se rangirao među najviše i najbolje. Triša je bila voditeljka u TV studiju, a Njujork je bio mesto na koji je otpadao najveći deo svetske TV. Trišino TV voditeljstvo bilo je do te tačke vezano isključivo za Britaniju: oblasne vesti, zatim vesti za doručak, prepodnevene vesti. Mogla se nazvati, kada bi to jezik dozvoljavao, voditeljkom koja napreduje zavodljivom brzinom, ali... hej, pa to je televizija, šta ima veze? Bila je, dakle, voditeljka i napredovala je zavodljivom brzinom. Imala je sve što se pod time zahteva: sjajnu kosu, suštinsko razumevanje strateškog rasporeda ruža za usne, inteligenciju koja je shvatala svet, kao i ono sićušno unutrašnje mrtvilo koje je značilo da je nije briga. Svakom dođe trenutak za veliku priliku u životu. Ukoliko ti slučajno nedostaje onaj za koga ćeš mariti, onda sve ostalo u životu postaje sablasno lako.

Triši je stalno nedostajala ona jedna prilika. Ovih dana nije čak ni toliko drhtala na pomisao o tome kao nekad. Pretpostavljala je da je taj deo u njoj, u stvari, zahvatilo mrtvilo.

NBS-u je bio potreban novi vezni reporter. Mo Mineti napuštala je US/AM jutarnji program da bi rodila bebu. Ponuđena joj je ludački visoka svota da to učini u okviru programa, ali je ona odbila, neočekivano, držeći do očuvanja lične privatnosti i dobrog ukusa. Timovi advokata NBS prosejali su joj ugovor da bi proverili da li su te osnove pravovaljane, ali na kraju su, uz oklevanje, morali da je puste. Za njih je to bilo naročito gorko, jer obično je 'pustiti nekoga uz oklevanje' izraz ukorenjen u sasvim drugom terenu.

Proneo se glas da bi možda, tek možda, odgovarao britanski naglasak. Kosa, ton kože i nadgradnja morali bi da budu u skladu sa američkim merilima, ali ovde, preko bare, bilo je mnogo britanskih

naglasaka koji su zahvaljivali majkama za 'Oskare', mnogo britanskih naglasaka koji su pevali po Brodveju, a neuobičajeno velika publika navikavala se na britanske naglaske po krilima Masterpis Tiatra. Britanski naglasci pričali su viceve o Dejvidu Letermunu i Džej Lenou. Niko nije razumeo te viceve, ali su ljudi reagovali na naglasak, tako da je možda bilo vreme, tek možda. Britanski naglasak na US/AM. Pa, neka ga.

Zbog toga je Triša bila tu. Zbog toga je ljubav prema Njujorku bila sjajan karijerni potez.

Nije to, razume se, bio razlog koji je navela. Njena TV kompanija tamo u Velikoj Britaniji teško da bi pljunula cenu avionske karte i hotelskog računa da bi ona krenula u lov na posao po Menhetnu. Budući da je jurila nešto što otprilike odgovara njenoj desetostrukoj plati na Ostrvu, moglo joj je pasti na pamet da istrese džepove za sopstvene troškove, ali je otkrila priču, našla objašnjenje i postala vrlo ćutljiva što se tiče bilo kakvih zadnjih namera, pa su pljunuli pare za put. Karta za poslovnu klasu, razume se, ali lice joj je bilo poznato, pa je smeškom izvojevala sebi unapređenje. Pravi potezi doneli su joj finu sobu u Brentvudu i eto je sada kako se pita šta će sledeće.

Pustiti buvu bilo je jedna stvar, uspostaviti vezu drugo. Imala je poneko ime, poneki broj, ali postigla je samo to da su je dva puta stavili na neodređeno dugo čekanje, pa je vraćena tamo odakle je pošla. Razvila je mrežu, ostavila poruke, ali do sada ni na jednu nije dobila odgovor. Pravi posao radi koga je došla obavila je za jedno jutro; zamišljeni posao za kojim je tragala samo je titrao izazovno na nedostižnom obzorju.

Jebi ga.

Uzela je taksi od bioskopa nazad do Brentvuda. Taksi nije mogao da priđe pločniku zbog toga što se dugačka limuzina razbaškarila preko čitavog raspoloživog prostora, pa je morala da se provlači pored nje. Izišla je sa vlažnog vazduha prženih jarčeva u blaženu svežinu hola. Fini pamuk bluze lepio joj se za kožu poput blata. Kosa joj je bila kao da ju je kupila na sajmu, sve sa štapićem. Na recepciji je upitala ima li poruka, turobno ne očekujući nijednu. Bila je jedna.

Oh...

Dobro.

Upalilo je. Otišla je u bioskop upravo zbog toga da bi naterala telefon da zazvoni. Nije mogla da podnese da sedi u sobi i da čeka.

Pitala se. Da otvori poruku ovde dole? Od odeće sve ju je svrbelo i žudela je za tim da se svuče do gola i naprosto legne na krevet. Kada je pošla, okrenula je klimatizaciju na najnižu temperaturu i najjače izduvavanje. Ono što je trenutno želela više od svega na svetu bili su trnci. Zatim vreli tuš, pa hladan, a onda će ponovo leći na krevet, preko peškira, i osušiti se na erkondišnu. Pa će pročitati poruku. Uz možda još trnaca. Možda sve moguće stvari.

Ne. Ono što je želela više od svega na svetu bio je posao na američkoj televiziji sa platom deset puta većom od britanske. Više od svega na svetu. Na svetu. Ono što je želela više od svega više nije bilo važeća tema.

Sela je na fotelju u holu, ispod kencija-palme, i otvorila mali koverat sa celofanskim prozorčićem.

'Molim pozovite', govorio je ovaj. 'Nesrećna', i davao broj. Ime je bilo Gejl Endrijus.

Gejl Endrijus.

To nije bilo ime koje je očekivala. Zateklo ju je nespremnu. Prepoznala ga je, ali nije odmah bila u stanju da kaže zašto. Da li je to bila sekretarica Endija Martina? Asistentkinja Hilari Bas? Martin i Bas bili su joj dva glavna kontaktna poziva koje je napravila, ili je pokušala da napravi, na NBS-u. I šta joj to znači 'nesrećna'?

"Nesrećna?"

Bila je u potpunosti zbunjena. Da li je to Vudi Alen pokušavao da uspostavi vezu sa njom pod lažnim imenom? Pozivni broj grada bio je 212. Znači, reč je bila o nekome u Njujorku. Ko nije bio srećan. Pa, to je malčice sužavalo stvar, zar ne?

Vratila se recepcioneru na prijavnici.

"Imam problem sa porukom koju ste mi upravo dali", reče ona. "Osoba koju ne poznajem pokušala je da me pozove i rekla je da nije srećna."

Recepcioner zaviri u poruku i namršti se.

"Poznajete li tu osobu?"

"Ne", Triša reče.

"Hmmm", reče recepcioner. "Zvuči kao da zbog nečega nije srećna."

"Da", reče Triša.

"Izgleda da ovde ima i ime", reče recepcioner. "Gejl Endrijus. Poznajete li ikoga ko se tako zove?"

"Ne", reče Triša.

"Imate li pojma zbog čega je nesrećna?"

"Ne", reče Triša.

"Jeste li pozvali ovaj broj? Ovde ima i broj."

"Ne", reče Triša. "Upravo ste mi predali tu poruku. Samo pokušavam da dobijem još neku informaciju pre nego što pozovem taj broj. Možda bih mogla da porazgovaram sa osobom koja je primila poziv?"

"Hmmm", reče recepcioner, pažljivo proučavajući poruku. "Ne verujem da ovde imamo ikoga ko se zove Gejl Endrijus."

"Ne, to sam shvatila", reče Triša. "Samo sam..."

"Ja sam Gejl Endrijus."

Glas je dopro iza Triše. Ona se okrenu.

"Izvinite?"

"Ja sam Gejl Endrijus. Intervjuisali ste me jutros."

"Oh. Oh, blagi Bože, da", reče Triša, malo porumenevši.

"Ostavila sam poruku za vas pre dva sata. Niste se javili, pa sam navratila. Nisam želela da se mimoiđemo."

"Oh. Ne. Razume se", reče Triša, trudeći se svim snagama da se prebaci u drugu brzinu.

"Ne znam ja ništa o tome", reče recepcioner, za koga menjanje brzine nije bilo kritično. "Da li biste da probam da okrenem ovaj broj za vas?"

"Ne, u redu je, hvala", reče Triša. "Snaći ću se sada."

"Mogu da pozovem ovu sobu za vas, ukoliko će to pomoći", reče recepcioner i ponovo zaviri u poruku.

"Ne, neće biti potrebno, hvala", reče Triša. "To je broj moje sobe. Ja sam ona za koju je poruka ostavljena. Mislim da smo sada sve razjasnili."

"Želim vam prijatan provod", reče recepcioner.

Triša nije naročito želela prijatan provod. Imala je posla.

Takođe nije želela da razgovara sa Gejl Endrijus. Bila je vrlo kruta što se tiče bratimljenja sa hrišćanima. Njene kolege zvale su sagovornike iz njenih intervjuja hrišćani i često su se krstile kada bi

videle kako neko od njih nevino ulazi u studio na suočenje sa Trišom, naročito ukoliko bi se Triša toplo smešila i pri tom pokazivala zube.

Ona se okrenu i leđeno nasmeši, pitajući se šta da uradi.

Gejl Endrijus bila je fina žena od svojih četrdeset godina. Odeća joj je nepobitno spadala u okvire koje određuje skup dobar ukus, ali je takođe nepobitno bila nabacana sa tanjeg kraja tih granica. Bila je astrolog - slavan i, ukoliko su glasine bile istinite, uticajan, budući da je navodno uticala na brojne odluke koje je doneo pokojni predsednik Hadson, počev od toga kakvu aromu šlaga da koristi kojim danom u nedelji, pa do toga da li da bombarduje Damask ili ne.

Triša ju je napala prilično divljački. Ne na osnovu toga jesu li priče o predsedniku istinite, to je sada bilo lanjski sneg. U svoje vreme madam Endrijus strasno je poricala da je savetovala predsednika Hadsona o bilo čemu izuzev o ličnim, spiritualnim ili dijetalnim stvarima, u šta navodno nije spadalo bombardovanje Damaska. (NIŠTA LIČNO, DAMASKU! - galamili su tabloidi u to vreme.)

Ne, reč je bila o finom, malom gledištu koje je Triša potegla na temu astrologije kao takve. Madam Endrijus nije bila u potpunosti spremna za to. Triša, sa druge strane, nije bila u potpunosti spremna za revanš u hotelskom holu. Šta činiti?

"Mogu da vas sačekam kod bara, ukoliko vam je potrebno nekoliko minuta", reče Gejl Endrijus. "Ali volela bih da porazgovaram sa vama, a večeras putujem iz grada."

Delovala je pomalo žurno zbog nečega, pre nego kivno ili ljutito.

"U redu", reče Triša. "Dajte mi deset minuta."

Popela se do svoje sobe. Ponajpre, imala je toliko malo vere u sposobnosti tipa za prijem poruka na hotelskoj prijavnici da se snađe sa bilo čime toliko zapetljanim kao što je poruka, da je želela da se dvostruko osigura da joj neka poruka nije slučajno gurnuta ispod vrata. Ne bi bilo prvi put da se poruke na prijavnici i poruke ispod vrata u potpunosti razlikuju.

Nije bilo nijedne.

Ali signalna svetiljka na telefonu palila se i gasila.

Ona pritisnu dugme za prijem i dobi hotelsku operatorku.

"Ima poruka za vas od Garija Endrijusa", reče operatorka.

"Da?" upita Triša. Nepoznato ime. "Šta kaže?"

"Nespretan", reče operatorka.

"Nes... kakav?" upita Triša.

"Nespretan. Dasa kaže da nije spretan. Pretpostavljam da je želeo da to i vi saznate. Hoćete broj?"

Kada je počela da diktira broj, Triša odjednom shvati da je reč naprosto o iskvarenoj verziji poruke koju je već imala.

"U redu, u redu", reče ona. "Ima li drugih poruka za mene?"

"Broj sobe?"

Triša nije mogla da ukopča zbog čega je operatorka odjednom zatražila njen broj toliko kasno u toku razgovora, ali joj ga je svejedno dala.

"Ime?"

"MekMilan, Triša MekMilan", strpljivo je govorila Triša slovo po slovo.

"Nije gospodin MakManus?"

"Ne."

"Nema drugih poruka za vas." Klik.

Triša uzdahnu i ponovo pozva. Ovog puta dala je ime i broj sobe, sve redom, na samom početku. Operatorka nije pokazala ni najslabašnji titraj prepoznavanja da su razgovarale pre manje od deset sekundi.

"Idem do bara", objasni Triša. "Do bara. Ukoliko bude telefonskog poziva za mene, da li možete da mi ga prebacite do bara?"

"Ime?"

Ponovile su čitav postupak još nekoliko puta, dok Triša nije bila sigurna da je sve što se može razjasniti razjašnjeno koliko se može.

Istuširala se, obukla čistu odeću i popravila šminku veštinom profesionalca, a zatim, pogledavši krevet uz uzdah, ponovo izišla iz sobe.

Napola je nameravala da se izvuče i sakrije.

Ne. Ne zaista.

Pogledala se u ogledalu u holu dok je čekala lift. Delovala je smireno i sređeno, a ukoliko je bila u stanju da zavara sebe, mogla je da zavara bilo koga.

Moraće da sredi na čvrst način to sa Gejl Endrijus. U redu, priredila joj je gadne trenutke. Izvinjavam se, ali takva su pravila igre

za sve nas - ta vrsta stvari. Madam Endrijus složila se da da intervju povodom objavljivanja nove knjige, a pojavljivanje na TV bilo je besplatna reklama. Ali ne postoje stvari poput besplatnog guranja. Ne, ponovo je izbacila tu rečenicu iz teksta.

A desilo se ovo:

Prošle nedelje astronomi su objavili da su najzad otkrili desetu planetu, tamo iza orbite Plutona. Tragali su za njom godinama, vođeni određenim odstupanjima u orbitama spoljašnjih planeta, a sada su je konačno pronašli i svi su bili strašno zadovoljni i svima je bilo strašno drago zbog njih i tako dalje. Planeti je dato ime Persefona, ali je brzo preimenovana u Ruperta, po papagaju nekog astronoma - postojala je neka zamorna, srceparateljna priča u vezi sa svim tim - i sve je to bilo lepo i krasno.

Triša je sledila priču sa znatnim zanimanjem, i to iz različitih razloga.

A onda, dok se potucala za dobrim izgovorom da ode do Njujorka na račun svoje TV kompanije, slučajilo se da je opazila novinsku vest o Gejl Endrijus i njenoj novoj knjizi 'Vi i vaše planete'.

Gejl Endrijus baš i nije bila ime koje odmah pali svetiljkicu, ali čim pomenete predsednika Hadsona, šlag i amputaciju Damaska (svet se okanuo hirurških zahvata - službeni izraz bio je 'Damasektomija'), svi su kopčali na šta ste mislili.

Triša je u svemu tome uočila caku koju je brzo prodala svom producentu.

Mišljenje o tome da ogromne parčekanje stenja koje se vrte po svemiru znaju nešto o vašim danima što vi ne znate svakako je pretrpelo udar zbog činjenice da se pojavila nova parčekanja stene tamo napolju o kojoj niko ranije nije znao ništa.

Mora biti da je to poremetilo silne proračune, zar ne?

Šta sad biva sa svim onim mapama zvezda, kretanjima planeta i ostalim stvarima? Svi smo znali (valjda) šta se dešava kada se Neptun nađe u devici i tako dalje, ali šta biva kada je Rupert u ascedentu? Zar ne treba preraditi čitavu astrologiju? Zar ne bi možda bio zgodan čas da se prizna kako je reč o hrpi brbljarija i umesto toga pređe na svinjogojstvo, čija su načela zasnovana na bar nekoj vrsti racionalne osnove? Da smo znali za Ruperta pre tri godine, da li bi predsednik Hadson jeo šlag sa ukusom kupine

utorkom, a ne petkom? Možda bi Damask još postojao? Ta vrsta stvari.

Gejl Endrijus je sve to primila srazmerno dobro. Upravo je počinjala da se oporavlja od prvobitnog naleta, kada je napravila ozbiljnu grešku i pokušala da uzdrma Trišu slatkim pričanjem o diurnalnim lukovima, pravim ascedentima i nekim od gadnijih oblasti trodimenzione geometrije.

Na svoj šok otkrila je da joj se sve što je uputila prema Triši smesta vraćalo sa većom žestinom nego što je ona mogla da zaustavi. Niko nije upozorio Gejl da je uloga TV brbljivke za Trišu bila druga u životu. Iza kanalskog sjaja za usne, njenog coupe sauvage i kristalno plavih kontaktnih sočiva nalazio se mozak koji je za sebe, u ranijoj, napuštenoj fazi njenog života, izborio akademski stepen u matematici sa najvišim ocenama i doktorat iz astrofizike.

Dok je ulazila u lift, Triša, blago zabrinuta, shvati da je ostavila torbicu u sobi i upita se da li da se izvuče nazad i da je uzme. Ne. Verovatno je bila bezbednija tamo gde jeste, a unutra nije bilo ničega što joj je bilo naročito potrebno. Ona pusti da se vrata zatvore za njom.

Osim toga, reče ona sebi uz duboki uzdah, ukoliko ju je život ičemu naučio, onda je to sledeće:

Nikada se ne vraćaj za torbicu.

Dok se lift spuštao, gledala je u tavanicu prilično napeto. Svako ko ne poznaje dobro Trišu MekMilan rekao bi da je upravo to način na koji ljudi dižu pogled kada pokušavaju da zadrže suze. U stvari, mora biti da je gledala majušnu video kameru za bezbednost montiranu gore u uglu.

Izmarširala je prilično žustro iz lifta minut kasnije i ponovo otišla do recepcije.

"Hoću sada ovo da ispišem", reče ona, "jer ne bih htela da išta pođe kako ne valja."

Ispisala je svoje ime velikim slovima na parčetu hartije, zatim svoj broj sobe, zatim 'U BARU' i dala ga recepcioneru, koji se zagleda u njega.

"To je za slučaj da bude neka poruka za mene. U redu?"

Recepcioner je i dalje gledao u hartiju.

"Hoćete da vidim da li je ova u svojoj sobi?" upita on.

Dva minuta kasnije, Triša se uz okret spusti na barsku stolicu pored Gejl Endrijus, koja je sedela ispred čaše vina.

"Izgledali ste mi kao osoba koja bi radije sedela za barom nego povučeno za nekim stolom", reče ona.

Bilo je istina i to pomalo iznenadi Trišu.

"Votku?" upita Gejl.

"Da", reče Triša sumnjičavo. Upravo je sprečila sebe da postavi pitanje: 'Kako ste znali?' ali Gejl svejedno odgovori.

"Pitala sam barmena", reče ona sa ljubaznim osmehom.

Barmen joj je već pripremljenu votku šarmantno gurnuo preko uglačanog mahagonija.

"Hvala", reče Triša i oštro je promeša.

Nije se sasvim odlučila šta da radi sa svom tom iznenadnom finoćom i rešila je da je sve to ne izbaci iz garda. Ljudi u Njujorku nisu bili fini jedni prema drugima bez dobrog razloga.

"Madam Endrijus", reče ona čvrstim glasom. "Izvinjavam se zbog toga što ste nesrećni. Znam da smatrate kako sam jutros bila malo gruba prema vama, ali, na kraju krajeva, astrologija je samo popularna zabava, što je sasvim u redu. To je deo šou biznisa i to deo koji ste dobro obavili i želim vam sve najbolje sa tim. To je fina zabava. Međutim, nije posredi naučna disciplina i ne sme se pogrešno uzeti kao takva. Mislim da je to nešto što smo jutros obe zajedno veoma uspešno pokazale, a pri tom smo stvorile nešto zabave za narod, što obe radimo da bismo zaradile za život. Izvinjavam se zbog toga što ste imali problema sa time."

"Ja sam savršeno srećna", reče Gejl Endrijus.

"Oh", reče Triša, ne sasvim sigurna šta sad da radi. "U vašoj poruci pisalo je da niste srećni."

"Ne", reče Gejl Endrijus. "U poruci sam rekla da mislim kako vi niste srećni, pa sam se pitala zbog čega."

Triša se oseti kao da ju je neko šutnuo u potiljak. Ona zatrepta.

"Šta?" upita tiho.

"Ima neke veze sa zvezdama. Izgledali ste vrlo ljutito i nesrećno u pogledu nečega vezanog za zvezde i planete dok smo raspravljale i to me je brinulo, pa sam zato došla da vidim da li ste dobro."

Triša se upiljila u nju. "Madam Endrijus..." poče ona, a onda shvati da je način na koji je to izgovorila zvučao baš ljutito i nesrećno, što je prilično podrivalo pobunu na koju se upravo spremala.

"Molim vas, zovite me Gejl, ukoliko je to u redu."

Triša je samo zbunjeno gledala.

"Ja znam da astrologija nije nauka", reče Gejl. "Razume se da nije. Reč je naprosto o proizvoljnom skupu pravila kao što su šah, tenis ili... kako se zvaše ona čudna stvar koju igrate vi Britanci?"

"Ovaj, kriket? Samoprebacivanje?"

"Parlamentarna demokratija. Pravila su se tek onako našla u svemu tome. Ona nemaju nikakvog smisla, izuzev u pogledu samih sebe. Ali kada krenete da primenjujete ta pravila, počnu da se dešavaju raznorazni procesi i vi onda otkrivete sve moguće stvari o ljudima. Pravila u astrologiji slučajno su vezana za zvezde i planete, ali mogle bi biti i o patkama i patkovima - ne bi bilo nikakve razlike. Reč je naprosto o načinu razmišljanja o problemu koji dopušta da počnu da se pomaljavu obrisi problema. Što više pravila, što tanja pravila, što proizvoljnija, utoliko bolje. To je kao kada bacite pregršt fine grafitne prašine na parče hartije da vidite skrivena udubljenja. Dopušta vam da uočite reči koje su bile napisane na parčetu hartije iznad njega, koje je sada odneto i skriveno. Grafit nije bitan. On je naprosto sredstvo za otkrivanje udubljenja. I tako, vidite, astrologija nema nikakve veze sa astronomijom. Naprosto, stoji u vezi sa načinom na koji ljudi misle o drugim ljudima.

I zbog toga, kada ste se jutros, ne znam, toliko osećajno usredsredili na zvezde i planete, počela sam da razmišljam: nije ona ljuta na astrologiju, ona je, u stvari, ljuta i nesrećna zbog pravih zvezda i planeta. Ljudi obično bivaju nesrećni i ljuti kada nešto izgube. To je sve što mi je padalo na pamet i nisam bila u stanju da u svemu nađem imalo više smisla. Zbog toga sam došla da vidim da li ste u redu."

Triša je bila zgranuta.

Jedan deo njenog mozga već je počeo da proizvodi najraznovrsnije stvari. Bio je zaposlen izmišljanjem svih mogućih vrsta pobijanja vezanih za to koliko su smešni horoskopi po časopisima i kakve sve vrste statističkih trikova igraju sa ljudima. Ali

sve to postepeno iščile, jer je ovaj deo shvatio da ostatak mozga ne sluša. Bila je u potpunosti zgranuta.

Upravo joj je potpuni stranac rekao nešto što je držala u najdubljoj tajnosti tokom sedamnaest godina.

Ona se okrenu da pogleda Gejl.

"Ja..."

Zaustavila se.

Majušna kamera za obezbeđenje iza bara okrenula se da joj sledi pokret. To ju je u potpunosti smelo. Većina ljudi ne bi to ni primetila. Stvar nije sazdana tako da bude primetna. Nije bila sazdana da nagovesti kako danas čak i najskuplji i najelegantniji hotel u Njujorku ne može da bude siguran da mu klijentela neće iznenada izvući pištolj ili se pojaviti bez kravate. Ali, iako je bila pažljivo skrivena iza votke, nije mogla da zavara pomno brušeni instinkt TV voditeljke, koja je morala tačno da zna kada se kamera okreće da je gleda.

"Nešto nije u redu?" upita Gejl.

"Ne, ja... htedoh da kažem kako ste me prilično zapanjili", reče Triša. Ona odluči da ne obraća pažnju na kameru obezbeđenja. To se samo mašta igrala sa njom zbog toga što je toliki deo uma danas posvetila televiziji. Nije to bilo prvi put. Kamera za osmatranje saobraćaja, bila je ubeđena, okrenula se da je gleda dok je prolazila pored nje, a kamera obezbeđenja u Blumingdejlju kao da je naročito uživala u tome da je posmatra kako oprobava šešire. Očigledno je malo počela da šizi. Čak joj se pričinilo da je jedna ptičica u Central parku prilično napeto piljila u nju.

Odučila je da sve izbacila iz uma i gucnula votku. Neko je išao oko bara i pitao ljude da li su oni gospodin MakManus.

"U redu", reče ona i iznenada se otvori. "Ne znam kako ste to iskopali, ali..."

"Nisam iskopala, kako to vi kažete. Naprosto sam slušala šta ste govorili."

"Ono što sam izgubila bio je, čini mi se, čitav drugi život."

"Svakome se to dešava. Svakog trenutka svakoga dana. Svaka odluka koju donesemo, svaki dah koji udahnemo, otvara neka vrata i zatvara mnoga druga. Većinu i ne primetimo. Neka primetimo. Izgleda kao da ste vi primetili jedna od njih."

"Oh, da, primetila sam", reče Triša. "U redu. Evo. Sasvim je

jednostavno. Pre mnogo godina srela sam jednog tipa na nekoj žurki. Rekao je da je sa druge planete i pitao da li bih da pođem sa njim. Rekla sam da, u redu. Bila je to takva vrsta žurke. Rekla sam mu da sačeka dok odem po torbicu, a onda sam rekla da će mi biti drago da odem na drugu planetu sa njime. On mi reče da mi torbica nije potrebna. Ja sam mu kazala da je očigledno došao sa neke vrlo zaostale planete, inače bi znao da žena uvek mora da ima sa sobom torbicu. Postao je malo nestrpljiv, ali nisam htela da pojurim navrat-nanos samo zbog toga što je rekao da je sa druge planete.

Otišla sam na sprat. Bilo mi je potrebno izvesno vreme da pronađem torbicu, ali je onda neko drugi bio u kupatilu. Kada sam sišla, njega nije bilo."

Triša zastade.

"I...?" upita Gejl.

"Vrata vrta bila su otvorena. Izišla sam. Videla su se svetla. Nekakva svetlucava stvar. Stigla sam upravo na vreme da vidim kako se diže u nebo, bez zvuka proleće kroz oblake i nestaje. To je bilo to. Kraj priče. Kraj jednog života i početak drugog. Ali teško da i trenutak ovog života prolazi, a da se ne upitam za neko drugo ja. Ono ja koje se nije vratilo po torbicu. Osećam se kao da je ona tamo negde, a ja koračam po njenoj senci."

Neki član hotelskog osoblja sada je išao oko bara i pitao ljude da li su oni gospodin Miler. Niko nije bio.

"Stvarno mislite da je to... bila osoba sa druge planete?" upita Gejl.

"Oh, svakako. Bio je tu svemirski brod. Oh, a on je imao dve glave."

"Dve? Zar niko nije primetio?"

"Bila je to kostimirana zabava."

"Shvatam..."

"A on je preko nje stavio kavez za ptice, razume se. Sa tkaninom preko kaveza. Pretvarao se da ima papagaja. Kucnuo bi po kavezu, a ovaj je brbljao gomilu tupavih stvari tipa 'slatka Poli', kreštao i tako dalje. Onda je na trenutak svukao tkaninu i počeo da urla od smeha. Unutra je bila još jedna glava i smejala se sa njim. Bio je to trenutak koji me je dobrano uzdrmao, mogu vam reći."

"Uverena sam da ste, po svoj prilici, učinili pravu stvar, zar ne,

draga moja?" upita Gejl.

"Ne", reče Triša. "Ne, nisam. I nisam mogla da nastavim posao kojim sam se ranije bavila. Znete, bila sam astrofizičar. Ne možete biti valjan astrofizičar ukoliko ste u stvarnosti sreli nekoga sa druge planete ko je imao drugu glavu što se pretvarala da je papagaj. Naprosto, ne ide. Bar meni nije išlo."

"Vidim da bi bilo teško. I to je verovatno razlog što ste pomalo oštri prema ljudima koji pričaju ono što zvuči kao potpuna besmislica."

"Da", reče Triša. "Pretpostavljam da ste u pravu. Izvinjavam se."

"U redu je."

"Uzgred, vi ste prva osoba kojoj sam ovo ispričala."

"Baš sam se pitala. Jeste li udati?"

"Ovaj, nisam. Ovih dana to je baš teško tačno znati, zar ne? Ali u pravu ste što ste to pitali, jer verovatno je to razlog. Bila sam prilično blizu da to učinim dva puta, uglavnom zbog toga što sam želela dete. Ali svaki momak završavao je tako što me je pitao zbog čega se neprestano obazirem. Šta da mu kažem? U jednom trenutku čak sam pomislila kako bih mogla otići do banke sperme i oprobati sreću. Da dobijem nečije dete nasumce."

"Ne biste to ozbiljno učinili, zar ne?"

Triša se nasmeja. "Verovatno ne. Nikada nisam otišla i proverila u stvarnosti. Nikada nisam učinila pravu stvar. Priča mog života. Nikada nisam učinila baš pravu stvar. Pretpostavljam da sam zbog toga na televiziji. Tamo ništa nije stvarno."

"Izvinite, madam, da li je vaše ime Triša MekMilan?"

Triša se obazre iznenađeno. Pored nje stajao je čovek sa vozačkom kapom.

"Da", reče ona, u trenutku ponovo sabrana.

"Madam, tražim vas otprilike jedan sat. U hotelu mi rekoše da nemaju nikoga ko se tako zove, ali proverio sam u uredu gospodina Martina i oni mi rekoše da je ovo nepobitno mesto u kome ste odseli. Zato ih ja ponovo upitam, oni i dalje govore da nikada nisu čuli za vas, pa ih nateram da probaju da pošalju momka po vas, a oni i dalje ne mogu da vas pronađu. Na kraju nateram ured da mi faksom pošalje vašu sliku u kola i pođem sam da vidim."

On baci pogled na sat.

"Možda sada malo kasnimo, ali hoćete li svejedno da pođemo?"

Triša je bila zapanjena.

"Gospodin Martin? Mislite Endi Martin sa NBS?"

"Tako je, madam. Proba za US/AM."

Triša skoči sa stolice. Nije mogla podneti ni da pomisli na sve poruke upućene gospodinu MakManusu i gospodinu Mileru.

"Samo, moramo da požurimo", reče vozač. "Koliko sam ja čuo, gospodin Martin smatra da bi možda vredelo probati britanski naglasak. Njegov šef u mreži sav se uskopistio protiv te zamisli. To je gospodin Zvingler, a ja slučajno znam da večeras leti na obalu, jer treba da ga pokupim i prebacim na aerodrom."

"U redu", reče Triša. "Spremna sam. Idemo."

"U redu, madam. To je ona velika limuzina ispred ulaza."

Triša se okrenu Gejli. "Izvinite", reče ona.

"Idite! Idite!" reče Gejl. "I srećno. Uživala sam u susretu sa vama."

Triša posegnu za torbicom da ostavi nešto gotovine.

"Prokleta bila", reče ona. Ostavila ju je na spratu.

"Ja častim piće", bila je uporna Gejl. "Stvarno. Bilo je zanimljivo."

Triša uzdahnu.

"Čujte, stvarno mi je žao zbog onoga jutros i..."

"Ne govorite više ni reč. Sve je u redu. To je samo astrologija. Bezopasna je. Nije kraj sveta."

"Hvala." Gonjena naglim porivom, Triša je zagrlila.

"Imate sve što vam treba?" upita vozač. "Nećete da odete po torbicu ili tako nešto?"

"Ukoliko ima išta što me je život naučio", reče Triša, "onda je to sledeće: nikada se ne vraćaj po torbicu."

Nešto više od sat kasnije, Triša sede na jedan od dva kreveta u svojoj hotelskoj sobi. Nekoliko minuta nije se pomerila. Samo je gledala torbicu, koja je nevino počivala na drugom krevetu.

U rukama joj je bila poruka od Gejl Endrijus, u kojoj je pisalo: 'Nemojte biti previše razočarani. Slobodno me nazovite ukoliko želite da porazgovaramo o tome. Na vašem mestu ja bih ostala kod kuće sutra uveče. Odmorite se. Ali ne sekirajte se zbog mene, i bez brige. To je samo astrologija. Nije kraj sveta. Gejl.'

Vozač je bio savršeno u pravu. U stvari, vozač je, izgleda, bolje znao šta se dešava u NBS-u od ijedne osobe koju je sreća u toj organizaciji. Martin je bio zainteresovan, Zvingler nije. Dobila je jedno jedino snimanje da dokaže da je Martin u pravu i uprskala ga je.

Oh, dobro. Oh, dobro, oh, dobro, oh, dobro.

Vreme za povratak kući. Vreme da telefonira avio-prevozniku i vidi da li još može da stigne večeras na noćni let za Hitrou. Posegla je za velikim telefonskim imenikom.

Oh. Sve po redu.

Ponovo je spustila imenik, uzela torbicu i odnela je u kupatilo. Spustila ju je i izvadila malu, plastičnu kutiju u kojoj su joj bila kontaktna sočiva, bez kojih nije bila u stanju da čita kako valja ni sa hartija sa tekstom, niti sa idiota.

Dok je stavljala sićušne plastične diskove u oči, razmišljala je da ukoliko postoji stvar kojoj ju je život naučio, onda je to da postoje prilike kada se ne treba vraćati po torbicu, ali i druge prilike kada treba. Tek je trebalo da je nauči da pravi razliku između ta dva tipa prilika.

3.

'Autostoperski vođač kroz Galaksiju' imao je, u onome što sa smehom zovemo prošlošću, mnogo toga da kaže na temu paralelnih svemira. Međutim, veoma malo od svega toga uopšte je pojmljivo bilo kome ispod nivoa naprednog božanstva, a pošto je sada dobro poznata činjenica da su sva poznata božanstva stvorena dobra tri milionita dela sekunde posle početka Vaseljene, umesto, kao što su to obično tvrdila, nedelju dana pre toga, ona već imaju da nam objasne mnogo toga i zbog toga trenutno nisu raspoloživa da daju komentar na temu napredne fizike.

Jedina ohrabrujuća stvar koju 'Vođač' kaže u vezi sa paralelnim svemirima jeste da nemate ni najblažih izgleda da to razumete. Prema tome, možete da govorite: 'Šta?' i 'Eh?', pa čak i da ukrstite očima i počnete da blebećete ukoliko vam se to dopada, sve bez ikakvog straha da napravite budalu od sebe.

Prva stvar koju treba shvatiti u vezi sa paralelnim svemirima, kaže 'Vođač', jeste da oni nisu paralelni.

Takođe je bitno shvatiti da oni nisu, strogo govoreći, ni svemiri, ali biće najlakše ukoliko se potrudite da to shvatite malo kasnije, pošto prethodno shvatite da sve što ste shvatili do tog trenutka nije istina.

Razlog što oni nisu svemiri jeste taj što nijedan dati svemir nije, zapravo, stvar po sebi, već samo način gledanja na ono što je tehnički poznato kao ČZOZ, ili Čitava Zbirka Opšte Zbrke. Čitava Zbirka Opšte Zbrke takođe, zapravo, ne postoji, ali predstavlja zbir svih različitih načina na koji bi se mogla posmatrati kada bi je bilo.

Razlog što svemiri nisu paralelni jeste isti onaj razlog zbog koga more nije paralelno. To ništa ne znači. Možete seckati Čitavu Zbirku Opšte Zbrke kako god vam se dopada - i, uopšte uzev, doći ćete do nečega što će neko zvati domom.

Budite stoga sada slobodni da blebećete koliko god vas volja.

Zemlju koja nas ovde zanima, usled naročite orijentacije u Čitavoj Zbirci Opšte Zbrke, pogodio je jedan neutrino, dok druge Zemlje nije.

Nije velika stvar kada vas pogodi neutrino.

Zapravo, teško je zamisliti išta mnogo sitnije čime bi se neko mogao nadati da će biti pogođen, tako da biti pogođen neutrinom nije samo po sebi naročito neuobičajen događaj za nešto veličine Zemlje. Daleko od toga. Bila bi to neuobičajena nanosekunda kada

Zemlju ne bi pogodilo nekoliko milijardi neutrina u prolazu.

Razume se, sve zavisi od toga na šta mislite kada kažete 'biti pogođen', shvatajući da se materija gotovo u potpunosti sastoji baš ni od čega. Izgledi da neutrino zaista pogodi nešto dok putuje kroz čitavu tu urlajuću prazninu grubo su uporedivi sa verovatnoćom da sa krstarećeg boinga 747 nasumce bacite kuglični ležaj i pogodite, na primer, sendvič sa jajima.

Svejedno, taj neutrino pogodio je nešto. Ništa strašno bitno u opštoj razmeri stvari, mogli biste reći. Ali problem, kada izložite tako, jeste u tome da njime, zapravo, izričete trućanja jednog onakvog blebetala ukrštenih očiju. Jednom kada se nešto zaista dogodi u nečemu tako divljački složenom kao što je Vasseljena, Kevin će ga znati gde će se sve to okončati - pri čemu je 'Kevin' bilo koji nasumce odabrani entitet koji nema blage veze sa bilo čime.

Ovaj neutrino pogodio je jedan atom.

Atom je bio deo molekula. Molekul je bio deo nukleinske kiseline. Nukleinska kiselina bila je deo gena. Gen je bio deo genetskog koda za rast... i tako dalje. Ishod je bio taj da je jednoj biljki izrastao list viška. U Eseksu. Ili onome što će, posle mnogo halabuke i mesnih teškoća geološke prirode, postati Eseks.

Biljka je bila detelina. Razbacivala je svoju nadgradnju, što će reći seme, oko sebe na izuzetno delotvoran način i ubrzo postala preovlađujući tip deteline na svetu. Tačna uzročno-posledična veza između te sićušne biološke zgone i nekoliko drugih sitnijih varijacija u tom odsečku Čitave Zbirke Opšte Zbrke - kao što su, recimo, to da Triša MekMilan nije otišla sa Zaphodom Biblbroksom, nenormalno niske cene sladoleda sa ukusom američkog oraha, ili činjenica da Zemlju na kojoj se sve to odigralo nisu uništili Vogoni da bi napravili prolaz za novu hipersvemirsku obilaznicu - trenutno počiva pod brojem 4.763.984.132 na listi prioriteta istraživačkih projekata MaksiMegalonskog univerziteta i niko od onih koji se sreću na molitvama kraj bazena izgleda da ne oseća nimalo hitnije u vezi sa tim problemom.

4.

Triša poče da oseća kako se svet urotio protiv nje. Znala je da je taj osećaj savršeno normalan posle noćnog leta na istok, kada iznenada treba da se boriš sa čitavim jednim danom koji te tajanstveno ugrožava i za koji nisi ni najmanje pripremljena. Pa ipak.

Na travnjaku su se videli tragovi.

Nije, zapravo, baš Bog zna koliko marila za tragove na svom travnjaku. Tragovi na njenom travnjaku mogli su da odu i skoče kroz prozor što se nje tiče. Bila je subota ujutro. Upravo je stigla kući iz Njujorka i osećala se umorno, na kraj živaca i paranoidno i jedino je želela da ode u krevet dok radio tiho svira i da postepeno utone u san uz zvuke Neda Šerina koji strašno pametno priča o nečemu.

Ali Erik Bartlet nije nameravao da je pusti da utekne, a da dobro ne pogleda tragove. Erik je bio stari vrtlar koji je dolazio iz sela subotom izjutra da joj bode po vrtu štapom. Nije verovao u ljude koji rano izjutra dolaze iz Njujorka. Nije se uklapao u to. Bilo je to protivprirodno. Ali verovao je bukvalno u gotovo sve drugo.

"Verovatno oni vanzemaljci", reče on, naginjući se i gurkajući ivice malih udubljenja štapom. "Mnogo slušam o vanzemalcima ovih dana. Sve nešto imam osećaj da su to oni."

"Zar?" upita Triša i krišom pogleda na sat. Deset minuta, računala je. Biće u stanju da stoji uspravno još deset minuta. Onda će se naprosto preturiti, bila u spavaćoj sobi ili i dalje ovde u vrtu. I to ukoliko bude morala samo da stoji. Ako bude još prisiljena da pametno klima glavom i govori: 'Zar?' s vremena na vreme, to bi moglo da skreše vreme na pet minuta.

"O, da", reče Erik. "Ponekad dođu ovamo, slete vam na travnjak, a onda opet odzube, ponekad sa vašom mačkom. Gospođa Vilijams iz pošte, njenu mačku - znate, onu žućkastu - kidnapovali su vanzemaljci. Naravno, vratili su je sutradan, ali bila je veoma neobično raspoložena. Čitavog jutra se šunjala, a onda je popodne zaspala. Obično je bilo obrnuto, u tome je stvar. San izjutra, šunjanje popodne. Pomešale joj se vremenske zone, razumete, od boravka na međuplanetnoj letelici."

"Razumem", reče Triša.

"Još su je i obojili prugasto, kaže ona. Ovi tragovi su baš od one vrste tragova kakve bi verovatno ostavile njihove letelice."

"Ne mislite da je to od kosačice?" upita Triša.

"Da su tragovi više okrugli, rekao bih da je tako, ali ovi su baš valjkasti, vidite. Sve u svemu, mnogo više vanzemaljski."

"Reč je o tome da ste pomenuli kako se kosačica pokvarila; trebalo bi je srediti, inače će početi da kopa rupe po travnjaku."

"Stvarno sam to rekao, gospođice Triša, i stojim iza toga što sam rekao. Ne kažem ja da sto posto nije kosačica, samo kažem šta mi izgleda verovatnije, kad uzmete u obzir oblik rupa. Dođu preko onog drveća, razumete, u svojim modulima za spuštanje..."

"Eriče..." reče Triša strpljivo.

"Nego, znate šta, gospođice Triša", reče Erik. "Da pogledam ja tu kosačicu, kao što sam hteo prošle nedelje, a vas ću da ostavim na miru da radite šta vas je volja."

"Hvala, Eriče", reče Triša. "U stvari, sada idem u krevet. Uzmite šta god vam treba iz kuhinje."

"Hvala, gospođice Triša, i neka je sa srećom", reče Erik. On se saže i podiže nešto sa travnjaka.

"Gle", reče. "Detelina sa tri lista. Za sreću, razumete."

On pažljivo pogleda da proveri da li je prava detelina sa tri lista, a ne normalna četvorolisna kojoj je jedan list otpao. "Ali da sam ja na vašem mestu, pazio bih na znakove muvanja svemiraca po ovim krajevima." On prodornim pogledom odmeri obzorje. "Naročito iz pravca Henlija."

"Hvala, Eriče", reče Triša ponovo. "Hoću."

Ona ode u krevet, pa je nevezano sanjala o papagajima i drugim pticama. Popodne je ustala i nespokojno se muvala po okolini, nesigurna šta bi da radi tokom ostatka dana, odnosno, zapravo, tokom ostatka života. Provela je najmanje jedan sat u premišljanju da li da krene do grada i provede večer kod Stavra. Bilo je to trenutno glavno mesto navraćanja visokotiražnih medijskih ljudi, a kada bi videla dva prijatelja možda bi se lakše vratila u kolotečinu. Na kraju je odlučila da pođe. Zamisao nije bila loša. Tamo je obično bilo zabavno. Veoma drag bio joj je i sam Stavro, Grk čiji je otac bio Namac - prilično čudna kombinacija. Triša je pre dve večeri otišla u 'Alfu', Stavrov prvobitni klub u Njujorku; vodio ga je njegov brat Karl, koji je o sebi mislio kao o Nemcu čija je mati Grkinja. Stavro bi bio veoma srećan da čuje kako je Karl uprskao vođenje njujorškog kluba

i Triša će zato otići i usrećiti ga. Nije bilo baš previše ljubavi između Stavra i Karla Milera.

U redu. To će da učini.

Sledeći sat provela je promišljajući šta da obuče. Najzad se odlučila za slatku haljinicu koju je kupila u Njujorku. Telefonirala je prijateljici da vidi koga će biti u klubu te večeri i saznala da je ovaj čitave večeri zatvoren zbog neke privatne zabave povodom venčanja.

Pade joj na pamet kako je pokušaj da živiš u skladu sa nekakvim planom otprilike kao kada pokušavaš da kupiš sastojke za neki recept u supermarketu. Dobiješ jedna od onih kolica koja naprosto neće da idu u pravcu u kome ih gurneš i završiš tako što moraš da kupiš potpuno druge stvari. Šta onda radiš sa time? Šta radiš sa receptom? Nije znala.

Uglavnom, te večeri vanzemaljski svemirski brod sleteo joj je na travnjak.

5.

Gledala ga je kako dolazi iz pravca Henlija, najpre uz blagu radoznalost, pitajući se kakve su to svetlosti. Stanujući, kao što je to već bio slučaj, ne baš na milion milja od Hitroua, navikla se da vidi svetla na nebu. Doduše, obično ne tako kasno uveče, niti tako nisko, i to je bio razlog što je bila blago radoznala.

Kada je to, šta god već bilo, počelo da prilazi sve bliže, radoznalost poče da joj se pretvara u zbunjenost.

'Hmmm', pomisli ona, a to je bilo otprilike sve dokle je bila u stanju da dogura sa razmišljanjem. I dalje se osećala ošamućeno i osećaj za vreme bio joj je poremećen, a poruke koje joj je jedan deo mozga vredno slao nisu obavezno stizale na vreme ili na pravo mesto. Izišla je iz kuhinje gde je kuvala sebi kafu i otišla da otvori vrata prema vrtu. Duboko je udahнула sveži večernji vazduh, koraknula napolje i podigla pogled.

Nešto veliko otprilike poput krupnije prikolice za kampovanje bilo je parkirano na nekih stotinu stopa iznad njenog travnjaka.

Bilo je zaista tamo. Lebdelo je. Gotovo bez zvuka.

Nešto se pokrenu duboko u njoj.

Ruke joj lagano padoše niz bokove. Nije primetila da joj vrela kafa curi preko stopala. Jedva da je disala dok se lagano, palac po palac, stopu po stopu, letelica spuštala. Svetla su joj blago plesala po tlu, kao da ga oprobavaju i opipavaju. Igrala su po njoj.

Izgledalo je sasvim neverovatno da će joj se prilika ponovo pružiti. Da li ju je pronašao? Da li se vratio?

Letelica je silazila sve niže i niže sve dok se najzad nije bez zvuka spustila na njen travnjak. Nije izgledala baš kao ona koju je pre toliko godina videla kako odlazi, ali palacava svetla na noćnom nebu teško je razlučiti u jasne oblike.

Tišina.

Onda jedno klik i zujanje.

Zatim još jedno klik i zujanje. Klik, zu, klik, zu.

Vrata skliznuše u stranu i prosuše svetlost prema njoj preko travnjaka.

Čekala je, ustreptala.

Jedna prilika stade tako da su joj se obrisi ocrtavali na svetlu, zatim još jedna, pa još jedna.

Krupne oči lagano su treptale prema njoj. Ruke behu lagano dignute u znak pozdrava.

"MekMilan?" upita najzad jedan glas - neobičan, tanki glas koji je sa teškoćom izlazio nakraj sa slogovima. "Triša MekMilan. Madam Triša MekMilan?"

"Da", reče Triša, gotovo bez glasa.

"Posmatrali smo vas."

"P... posmatrali? Mene?"

"Da."

Gledali su je neko vreme; krupne oči išle su gore-dole po njoj veoma lagano.

"Izgledate manji u stvarnom životu", reče jedan od posmatrača najzad.

"Šta?" upita Triša.

"Da."

"Ne... ne razumem", reče Triša. Razume se, nije očekivala ništa od svega toga, ali čak i za nešto što nije očekivala stvar se nije odigravala na način kako je očekivala. Ona najzad reče: "Jeste li... jeste li vi od... Zaphoda?"

Pitanje kao da izazva zgranutost tri prilike. Oni počеше da raspravljaju na nekom svom štektavom jeziku, a onda joj se ponovo okrenuše.

"Ne verujemo. Nismo, koliko je nama poznato", odvrati jedan.

"Gde je taj Zaphod?" upita drugi i pogleda noćno nebo.

"Ne... Ne znam", reče Triša bespomoćno.

"Da li je daleko odavde? U kom pravcu? Nama nije poznato."

Sa bolom u srcu Triša shvati da oni nemaju pojma o kome to ona govori. Niti čak o čemu govori. Ponovo je čvrsto stegla svoja nadanja, spakovala ih u stranu i prebacila mozak u drugu brzinu. Nema svrhe da bude razočarana. Mora se probuditi pred činjenicom da ovde ima novinarsku lovinu stoleća. Šta da uradi? Da se vrati kući po video kameru? Neće li oni naprosto nestati dok se vrati? Bila je baš spetljana u pogledu strategije. Teraj ih da pričaju, pomisli ona. Smislićeš šta treba kasnije.

"Posmatrali ste... mene?"

"Sve vas. Sve na vašoj planeti. TV. Radio. Telekomunikacije. Kompjutere. Video kola. Robne kuće."

"Šta?"

"Vozne parkove. Sve. Mi posmatramo sve."

Triša je piljila u njih.

"To mora da je strašno dosadno", lupi ona.

"Da."

"Pa zašto onda..."

"Izuzev..."

"Da? Izuzev šta?"

"Zabavnih emisija. Baš volimo zabavne emisije."

Nastala je strašno duga tišina tokom koje je Triša gledala vanzemaljce, a vanzemaljci su gledali nju.

"Ima nešto što bih volela da uzmem u kući", reče Triša vrlo otresito. "Znate šta. Da li biste vi, ili jedan od vas, ušli unutra sa mnom da malo bacite pogled?"

"Vrlo rado" rekoše svi oduševljeno.

Sva trojica stajala su malo nespretno u njenoj dnevnoj sobi, dok je ona jurcala i uzimala video kameru, 35mm kameru, video rekorder, svaku napravu za snimanje koju je mogla da dohvati. Svi su bili tanušni i, pod domaćim osvetljenjem, nekako bledoljubičasto zeleni.

"Začas ću ja, momci", reče Triša dok je preturala po ladicama da nađe rezervne trake i film.

Svemirci su gledali police na kojima je držala kompakt diskove i stare ploče. Jedan od njih sasvim blago munu drugoga.

"Gle", reče on. "Elvis."

Triša stade i poče opet da pilji u njih.

"Dopada vam se Elvis?" upita ona.

"Da", rekoše oni.

"Elvis Prisli?"

"Da."

Ona zbunjeno zavrte glavom dok je pokušavala da ugura novu traku u video kameru.

"Neki vaši ljudi", reče jedan posetilac uz oklevanje, "veruju da su Elvisa kidnapovali vanzemaljci."

"Šta?" upita Triša. "A jesu li?"

"Moguće."

"Hoćete da kažete da ste vi kidnapovali Elvisa?" jeknu Triša. Pokušavala je da zadrži dovoljno hladnokrvnosti da ne ubrlja opremu, ali ovo je bilo gotovo previše za nju.

"Ne. Ne mi", reče gost. "Vanzemaljci. To je vrlo zanimljiva mogućnost. Često razgovaramo o tome."

"Moram ovo da spustim", promrmlja Triša za sebe. Proverila je da li joj je traka valjano ubačena u video i da li ovaj radi kako treba. Uperila je kameru u njih. Nije je prinela oku zbog toga što nije htela da ih poplaši. Ali bila je dovoljno iskusna da bi bila u stanju uspešno da snima sa boka.

"U redu", reče ona. "A sada mi polako i pažljivo ispričajte ko ste. Ti prvi", reče ona onome sleva. "Kako se zoveš?"

"Ne znam."

"Ne znaš."

"Ne."

"Shvatam", reče Triša. "A šta je sa vama dvojicom?"

"Ne znamo."

"Dobro. U redu. Možda mi možete reći odakle ste?"

Zavrteli su glavama.

"Ne znate odakle ste?"

Ponovo su zavrteli glavama.

"Tako, dakle", reče Triša. "Kakav ste... ovaj..."

Brljala je, ali, budući da je bila profesionalac, držala je kameru mirno dok je to činila.

"Mi smo u poslanstvu", reče jedan svemirac.

"U poslanstvu? U poslanstvu u kome treba da učinite - šta?"

"Ne znamo."

I dalje je mirno držala kameru.

"Pa, zašto ste onda ovde na Zemlji?"

"Došli smo da te odvedemo."

Mirna kao kamen, mirna kao kamen. Mogla bi da koristi stativ. U stvari, upitala se da li bi trebalo da upotrebi stativ. To se upitala zbog toga što joj je to dalo trenutak ili dva da svari ono što su upravo rekli. Ne, pomisli, držanje u ruci pruža više slobode. Takođe je pomislila: u pomoć, šta da radim?

"Zašto ste", upita ona smireno, "došli da me vodite?"

"Zato što smo izgubili razum."

"Izvinite", reče Triša. "Moraću da uzmem stativ."

Izgledali su dovoljno srećno i zadovoljno tamo gde su se zatekli, ne radeći ništa, dok je Triša na brzinu tražila stativ i montirala kameru na njega. Lice joj je bilo potpuno nepokretno, ali nije imala ni najblažu predstavu o tome šta se dešava i šta da misli o svemu tome.

"U redu", reče ona kada je bila spremna. "Zašto..."

"Dopao nam se tvoj intervju sa astrologom."

"Gledali ste ga?"

"Mi sve gledamo. Veoma se zanimamo za astrologiju. Dopada nam se. Veoma je zanimljiva. Nije sve zanimljivo. Astrologija je zanimljiva. Šta nam zvezde govore. Šta zvezde predviđaju. Dobro bi nam došle takve informacije."

"Ali..."

Triša nije znala odakle da počne.

Pomiri se sa tim, pomisli ona. Nema svrhe da pokušavaš da predvidiš išta u čitavoj ovoj zbrci.

I tako je rekla: "Ali ja ništa ne znam o astrologiji."

"Zato mi znamo."

"Vi znate?"

"Da. Pratimo svoje horoskope. Vrlo smo oduševljeni time. Imamo prilike da vidimo sve vaše novine i časopise i oduševljeni smo njima. Ali naš vođa kaže da imamo problem."

"Imate vođu?"

"Da."

"Kako se zove?"

"Ne znamo."

"Kako on kaže da se zove, Hrista mu? Izvinite, to ću morati da isečem. Kako on kaže da se zove?"

"Ne zna ni on."

"Kako onda znate da vam je vođa?"

"Preuzeo je komandu. Kaže da neko mora da radi nešto tamo."

"Ah!" reče Triša, uhvativši se za trag. "A gde je to 'tamo'?"

"Rupert."

"Šta?"

"Vaši ljudi zovu je Rupert. Deseta planeta od vašeg Sunca. Tamo smo nastanjeni mnogo godina. Tamo je izuzetno hladno i

nezanimljivo. Ali dobro za posmatranje."

"Zašto nas posmatrate?"

"To je jedino što umemo da radimo."

"U redu", reče Triša. "Dobro. Kakav je to problem o kome priča vaš vođa?"

"Triangulacija."

"Molim?"

"Astrologija je veoma precizna nauka. To znamo."

"Pa...", reče Triša, a zatim ostavi stvar na tome.

"Ali precizna je za vas ovde na Zemlji."

"D... a... a..." Imala je gadan osećaj da je počela nejasno da nazire nešto.

"I zato, kada se Venera rađa u Jarcu, na primer, to je sa Zemlje. Kako to deluje ako smo mi na Rupertu? Šta ukoliko se Zemlja rađa u Jarcu? Teško je za nas da to znamo. Među stvarima koje smo zaboravili, a za koje mislimo da su mnoge i duboke, nalazi se i trigonometrija."

"Da raščistimo", reče Triša. "Želite da pođem sa vama na... Ruperta..."

"Da."

"Da vam preračunam horoskope tako da uzmu u obzir relativne položaje Zemlje i Ruperta?"

"Da."

"Dobijam li ekskluzivna prava?"

"Da."

"Vaša sam", reče Triša, razmišljajući kako bi u najgorem slučaju mogla da proda priču 'Nešnal Inkvajereru'.

Kada se popela na letelicu koja će je odvesti do najudaljenijih granica Sunčevog sistema, prva stvar sa kojom su se srele njene oči bio je niz video monitora preko kojih su promicale hiljade slika. Četvrti svemirac sedeo je i gledao ih, ali bio je usredsređen na jedan poseban ekran koji je, za razliku od ostalih, sadržao mirnu sliku. Bio je to snimak spontanog intervjuja koji je Triša upravo sprovela sa njegovom trojicom kolega. On podiže pogled kada ju je video kako bojažljivo ulazi.

"Dobro večer, madam MekMilan", reče on. "Dobar rad kamerom."

6.

Ford Prefekt doskoči na pod u trku. Tle se nalazilo na otprilike tri palca dalje od tunela za ventilaciju nego što se sećao i zato je pogrešno procenio tačku na kojoj će doskočiti na pod, počeo da trči prerano, nespretno se zateturao i uganuo članak. Prokletstvo. Svejedno je otrčao hodnikom, lako šepajući.

Svuda po zgradi alarmi su eruptirali u uobičajenu mahnitost uzbuđenja. On se baci u zaklon iza uobičajenih ormarića za zalihe, obazre se da proveri da ga niko nije primetio i poče brzo da peca po torbici za uobičajenim stvarima koje će mu biti potrebne.

Članak ga je, neuobičajeno, boleo kao đavo.

Tle ne samo što je bilo tri palca dalje od tunela za ventilaciju nego što se sećao, već je i bilo na drugoj planeti od one koje se sećao, ali tri palca su bili ta koji su ga uhvatila na legalu. Uredi 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju' često su u veoma kratkom roku prebacivani sa jedne planete na drugu, zbog lokalne klime, lokalnih neprijateljstava, računa za struju ili poreza, ali uvek su ponovo sazdavani na istovetan način, gotovo do poslednjeg molekula. Za mnogobrojne zaposlene u kompaniji, raspored njihovih ureda predstavljao je jedinu stalnu veličinu za koju su znali u ozbiljno izobličenoj ličnoj Vaseljenu.

Ali nešto je bilo čudno.

To samo po sebi nije bilo iznenađujuće, pomisli Ford dok je vadio peškir za bacanje lake kategorije. Bukvalno sve u njegovom životu bilo je, u većoj ili manjoj meri, čudno. Reč je bila samo o tome da je izgledalo čudno na nešto drugačiji način u poređenju sa onim načinom na koji je navikao da stvari budu čudne, a to je bilo, pa, neobično. Nije smesta mogao da razluči šta je to.

Izvadio je univerzalni ključ broj 3.

Alarmi su radili na isti onaj stari način koji je dobro poznao. Bilo je u njima neke muzike uz koju gotovo da je mogao da pevuši. Sve to bilo je veoma poznato. Svet napolju bio je nov za Forda. Nikada pre nije bio na Sakvo-Pilia Henši i dopala mu se. Imala je neku vrstu karnevalske atmosfere.

On izvadi iz torbice dečji luk i strelu koje je kupio na uličnoj tezgi.

Otkrio je da je razlog za karnevalsku atmosferu na Sakvo-Piliji Henši taj što su meštani svetkovali godišnji praznik pretpostavljenja

Svetog Antvelma. Sveti Antvelm bio je, tokom života, slavni i popularni kralj koji je svima doneo slavu i popularnu pretpostavku. Kralj Antvelm pretpostavio je da svi žele, budući da su sve ostale stvari bile sređene kako valja, da budu srećni, da uživaju i da se zabavljaju najbolje što mogu. Na smrti poslednja volja bila mu je da sve lično bogatsvo zavešta za finansiranje godišnje svetkovine koja će svakoga podsećati na to, sa mnogo dobre hrane, plesa i naročito otkačenim igrama kao što je bila 'ulovite voketa'. Njegova pretpostavka bila je tako blistavo dobra da su ga zbog nje proglasili za sveca. Ne samo to, već su one ljude koji su ranije proglašavani za svece zbog stvari kao što su smrt kamenovanjem na način bedan u svakom pogledu ili život naglavce u burićima punim izmeta smesta ražalovali i sada se za njih smatralo da predstavljaju priličnu bruku.

Poznati H-oblik zgrade 'Autostoperskog vodiča' dizao se nad obrisima grada i Ford Prefekt probio se u njega na poznati način. Uvek je ulazio kroz sistem za ventilaciju, a ne kroz glavni ulaz, zbog toga što su glavnim ulazom patrolirali roboti čiji je zadatak bio da ispituju zaposlene u dolasku u vezi sa troškovima. Računi Forda Prefekta bili su na zlom glasu kao složeni i teški i on je, sve u svemu, otkrio da su roboti sa ulaza previše loše opremljeni da shvate razloge koje je želeo da iznese u vezi sa njima. Zbog toga mu se više dopadalo da uđe drugim putem.

To je pretpostavljalo uključivanje gotovo svih alarma u zgradi, ali ne i onog u odeljenju računovodstva, a to je bilo baš ono što se Fordu dopadalo.

Sakrio se iza ormarića za zalihe, liznuo gumenu sisaljku na vrhu strelice-igračke i onda je namestio na strunu luka.

Posle otprilike trideset sekundi robot za obezbeđenje, veliki kao omanja dinja, ulete hodnikom otprilike u visini struka, pri tome osmatrajući levo i desno ne bi li opazio išta neuobičajeno.

Đavolski valjano odmereno, Ford mu izbaci strelu na put. Strela prelete hodnik i zakači se, uzdrhtala, za suprotni zid. Dok je letela, senzori robota u trenutku se prikovaše na nju i robot zaokrenu za devedeset stepeni da bi je sledio i video šta je to, kog đavola, i kuda se zaputilo.

To je kupilo Fordu jednu dragocenu sekundu, tokom koje je robot bio okrenut na suprotnu stranu. On baci peškir preko letećeg robota i

pogodi ga.

Zbog raznoraznih senzorskih izraštaja kojima je robot bio ukrašen, on nije mogao da manevriše unutar peškira i samo se trzao napred-nazad, nemoćan da se okrene i suoči sa zarobljivačem.

Ford ga brzo povuče prema sebi i pribi ga uz tle. Ovaj počeo žalostivo da cvili. Jednim brzim i uvežbanim pokretom Ford posegnu ispod peškira univerzalnim ključem broj 3 i odvrnu malu, plastičnu ploču na vrhu robota koja je otvarala pristup njegovim logičkim kolima.

E sad, logika je divna stvar, ali, kao što je proces evolucije otkrio, ima određenih nedostataka.

Sve što misli logično može da se nadmudri od strane nečega drugoga što misli bar u isto tolikoj meri logično. Najlakši način da se nadmudri savršeno logičan robot jeste da mu se ubacuje isti redosled nadražaja ponovo i ponovo, tako da se ovaj zatvori u petlju. To su pokazali slavni opiti sa sendvičima sa haringom, sprovedeni pre više milenijuma na MIZSIMOIOS-u (Maksimegalonskom institutu za sporo i mukotrпно otkrivanje iznenađujuće očiglednih stvari).

Robot je programiran da veruje kako voli sendviče sa haringom. To je, u stvari, bio najteži deo čitavog opita. Jednom kada je robot programiran da poveruje kako voli sendviče sa haringom, pred njega je stavljen sendvič sa haringom. Na šta bi robot pomislio: 'Ah! Sendvič sa haringom! Ja volim sendviče sa haringom.'

Onda bi se sagao i uzeo sendvič sa haringom u svoje hvataljke za sendviče sa haringama i ponovo se podigao. Na nesreću po robota, ove su bile izrađene na takav način da je čin ispravljanja izazivao ispadanje sendiča sa haringama pravo sa hvataljki za sendviče sa haringama i njihov pad na pod ispred robota. Na šta bi robot pomislio: 'Ah! Sendvič sa haringom...' - i stao da ponavlja isti čin ponovo i ponovo. Jedina stvar koja je sprečavala da sendviču sa haringama ne dosadi čitav prokleti posao i da ne otpuzi u potragu za drugim načinima ubijanja vremena bilo je to što je sendvič sa haringama, budući da je reč o parčetu mrtve ribe između dve kriške hleba, bio za nijansu manje svestan onoga što se dešava nego robot.

Naučnici na Institutu otkrili su na taj način vučnu silu iza svih promena, razvoja i noviteta u životu, a reč je bila o sledećem:

sendviči sa haringama. Objavili su članak o tom efektu, koji je pretrpeo opšte kritike kao izuzetno tupav. Onda su proverili brojke koje su otkrili i shvatili da su, u stvari, otkrili ono što se naziva 'dosada', ili, radije, praktičnu funkciju dosade. U groznici uzbuđenja nastavili su da otkrivaju druga osećanja, poput 'razdražljivosti', 'potištenosti', 'neodlučnosti', 'mrzovolje' i tako dalje. Sledeći veliki proboj ostvaren je kada su prestali da koriste sendviče sa haringom, prilikom čega im je na raspolaganje došao čitav jedan talas novih osećanja za proučavanje, kao što su 'olakšanje', 'radost', 'živahnost', 'apetit', 'zadovoljstvo' i, najvažnije od svega, želja za 'srećom'.

To je bio najveći od svih proboja.

Ogromne gomile složenih kompjuterskih programa koji su upravljali ponašanjem robota u svim mogućim slučajevima mogle su se zameniti veoma jednostavno. Robotima je samo bila potrebna sposobnost da se ili dosađuju ili da budu srećni, kao i dva uslova koje je trebalo ispuniti da bi se ostvarila ta stanja. Ostalo će odraditi sami.

Robot koga je Ford zarobio pod peškirom u tom trenutku nije bio srećan robot. On je bio srećan kada je mogao da se kreće. Bio je srećan kada je mogao da vidi druge stvari. Naročito je bio srećan kada bi video kako se druge stvari kreću, a posebno ukoliko su se te druge stvari kretale i radile stvari koje ne bi smele, zbog toga što je onda mogao, uz prilično zadovoljstvo, da ih prijavi.

Ford će to uskoro popraviti.

On čučnu iznad robota i stisnu ga kolenima. Peškir je ovome i dalje prekrivao sve senzorske mehanizme, ali Ford mu je sada otkrio logička kola. Robot je cmizdravo i jadno zujao, ali mogao je samo da se trza, ali ne i stvarno da se pokrene. Upotrebivši ključ, Ford izvadi mali čip iz ležišta. Čim je ovaj izišao, robot zaneme i naprosto stade gde se zatekao kao u komi.

Čip koji je Ford izvadio bio je onaj koji je sadržavao sve uslove koje je trebalo ispuniti da bi se robot osećao srećno. Robot je bio srećan kada malo naelektrisanje iz tačke sa leve strane čipa stigne u drugu tačku sa desne strane. Čip je određivao hoće li naelektrisanje tamo stići ili neće.

Ford izvadi malo parče žice koje je bilo prodenuto kroz peškir, pa gurnu jedan kraj u gornju levu rupu podnožja čipa, a drugi kraj u rupu

desno dole.

To je bilo sve. Sada je robot mogao da bude srećan šta god se desilo.

Ford brzo ustade i skide peškir. Robot se diže ushićeno u vazduh po nekakvoj izuvijanoj putanji.

On se okrenu i vide Forda.

"Gospodine Forde, ser! Toliko sam srećan što vas vidim!"

"Hej, ćao, mali druškane", reče Ford.

Robot smesta javi centralnoj kontroli da je sve sada najbolje što može biti u ovom najboljem od svih mogućih svetova, alarmi se hitro smiriše i život se vrati na normalu.

To jest, gotovo na normalu.

Bilo je nečeg čudnog u vezi sa čitavim mestom.

Mali robot grgoljio je od električnog zadovoljstva. Ford požuri niz hodnik, pustivši da naprava lebdi po njegovom tragu i govori mu kako je prijatno sve i koliko joj je drago što može to da mu kaže.

Međutim, Ford se nije osećao prijatno.

Prolazio je pored lica ljudi koje nije poznavao. Nisu izgledali poput njegove vrste ljudi. Bili su previše uredni. Oči su im bile previše mrtve. Svaki put kada bi pomislio da je u daljini ugledao nekoga koga poznaje i požurio da se pozdravi, ispostavilo bi se da je to neko drugi, sa sveukupno mnogo začušljanijom frizurom i mnogo pouzdanijim, odlučnijim pogledom od, pa, od ikoga koga je Ford poznavao.

Stepenište je pomereno dva palaca ulevo. Tavanica je neznatno spuštena. Hol je bio preuređen. Sve te stvari nisu bile same po sebi zabrinjavajuće, iako su malo rastrojavale. Stvar koja je zabrinjavala bio je dekor. Nekada je bio nametljiv i drečav. Skup - jer se 'Vodič' prodavao tako dobro po civilizovanoj i postcivilizacijskoj Galaksiji - ali skup i zabavan. Otkačene mašine za igre bile su nanizane po hodnicima. Ludački obojeni klaviri visili su sa tavanice, opaka morska stvorenja sa planete Viv izranjala su iz bazena po atrijumima ispunjenim drvećem, robotski batleri u tupavim košuljama vrteli su se po hodnicima u potrazi za šakama u koje bi mogli da gurnu penušava pića. Ljudi su vodili grozozmajeve na povocu i držali pterosponde na nosačima po uredima. Narod je umeo dobro da se zabavlja, a ako neko i nije, mogao je da se upiše na kurseve koji će

to popraviti.

Sada nije bilo ničega od svega toga.

Neko je prošao po mestu i obavio ogavni posao dovođenja u sklad sa dobrim ukusom.

Ford oštro skrenu u jednu malu senicu, pruži ruku i povuče letećeg robota za sobom. Tu čučnu i zapilji se u grgotavog kibernauta.

"Šta se ovde desilo?" hteo je da zna.

"Oh, sve same najlepše stvari, ser, sve same najlepše moguće stvari. Smem li da vam sednem u krilo, molim vas?"

"Ne", reče Ford i odgurnu stvar. Ova je toliko uživala u tome da bude odbačena na takav način da je počela da se njiše gore-dole, grgolji i obeznanjuje. Ford je ponovo dograbi i zadrža čvrsto u vazduhu na stopu od lica. Ova pokušava da ostane gde jeste, ali nije mogla da se suzdrži da blago ne drhti.

"Nešto se promenilo, zar ne?" prosikta Ford.

"Oh, da", skičao je robot, "na najčarobniji i najdivniji način. Toliko mi je lepo zbog toga."

"Pa kako je onda bilo ranije?"

"Izvanredno."

"A dopada ti se način na koji se promenilo?" hteo je da zna Ford.

"Dopada mi se sve", ječao je robot. "Naročito kada tako vičete na mene. Učinite to ponovo, molim vas."

"Samo mi reci šta se desilo!"

"Oh, hvala, hvala!"

Ford uzdahnu.

"U redu, u redu", prodahta robot. "'Vodič' je promenio vlasništvo. Ima novu upravu. Sve je toliko predivno da mi dođe da se istopim. Stara uprava bila je isto tako prekrasna, razume se, iako nisam siguran da sam tako mislio u svoje vreme."

"To je bilo pre nego što ti je u glavu gurnuto parče žice."

"Kako istinito. Kako divno istinito. Kako divno, penušavo, iskričavo, silovito istinito. Kako istinski ekstatično ispravno opažanje."

"Šta se desilo?" ustrajao je Ford. "Ko je u toj novoj upravi? Kada su preuzeli vođstvo? Ja... oh, nema veze", dodade on kada mali robot počeo da blebeće od nekontrolisanog zadovoljstva i da mu se trlja o koleno. "Idem da vidim sam."

Ford se baci na vrata glavnog i odgovornog urednika, skupi se u čvrstu loptu kada okvir prsnu i popusti, brzo se otkotrlja preko poda do mesta na kome su obično stajala kolica sa nekim od najmoćnijih i najskupljih napitaka u Galaksiji i dograbi kolica; zatim, koristeći ih kao zaklon, prevuče i njih i sebe preko glavnog izloženog dela poda ureda do mesta gde je stajala skupocena i izuzetno neukusna statua Lede i Oktopoda i sakri se iza nje. U međuvremenu je mali robot za obezbeđenje, ušavši u visini prsa, bio počašćen samoubilačkim zadovoljstvom zato što je odvuкао puščanu paljbu sa Forda.

Takav je bar bio plan, i to neophodan. Trenutni glavni i odgovorni urednik, Stagjar-zil-Dogo, bio je opasno neuravnotežen tip koji je na ubitačan način gledao saradnike koji bi mu se pojavili u uredu bez stranica svežeg, proverenog primerka i imao je bateriju laserski navođenog vatrenog oružja povezanog sa posebnim napravama za skeniranje u okviru vrata koje je trebalo da prepoznaju sve one koji samo donose izuzetno dobar razlog zbog čega nisu ništa napisali. Na taj način obezbeđivan je visok prinos.

Na nesreću, kolica sa pićem nisu bila tu.

Ford se očajnički bacio postrance i napravio salto prema statui Lede i Oktopoda, koja takođe nije bila tu. Kotrljao se i bacao po odaji u nekoj vrsti nasumične panike, sapleo se, poleteo, tresnuo u prozor koji je srećom bio građen tako da izdrži raketne napade, odbio se i sručio u izgruvanu i iznurenu gomilu iza prijatne, sive sofe od gužvane kože, koja ranije nije bila tu.

Posle nekoliko sekundi lagano je provirio povrh sofe. Kao što nije bilo kolica sa pićem i Lede sa Oktopodom, isto tako, zapanjujuće, nije bilo ni puščane paljbe. On se namršti. Sve to bilo je u potpunosti pogrešno.

"Gospodin Prefekt, pretpostavljam", reče nečiji glas.

Glas je dolazio od nalickane spodobe iza ogromnog keramičkog radnog stola uokvirenog tikovinom. Stagjar-zil-Dogo možda je i bio đavolska osoba, ali niko ga, iz čitavog niza razloga, nije mogao nazvati nalickanim. To nije bio Stagjar-zil-Dogo.

"Prema načinu vašeg ulaska pretpostavljam da trenutno nemate novog materijala za, ovaj, 'Vodič'", reče nalickana spodoba. Tip je sedeo laktova oslonjenih o sto i držao vrhove prstiju na način koji, neobjašnjivo, nikada nije proglašen za zločin.

"Imao sam posla", reče Ford poprilično slabašnim glasom. On se teturavo podiže na noge, čisteći sa sebe prašinu. A onda pomisli: kog đavola govorim slabašnim glasom? Moraće da preuzme kontrolu nad čitavom situacijom. Treba da otkrije ko je, do đavola, ta osoba - i iznenada je smislio način da to učini.

"Ko si ti, do đavola?" upita on.

"Ja sam tvoj novi glavni i odgovorni urednik. To jest, ukoliko odlučimo da zadržimo tvoje usluge. Ime mi je Van Harl." Nije pružio ruku. Samo je dodao: "Šta si to učinio tom robotu za obezbeđenje?"

Mali robot se vrlo, vrlo polako kotrljao po tavanici i tiho ječao za sebe.

"Učinio sam da bude veoma srećan", odreza Ford. "To mi dođe kao misija. Gde je Stagjar? Još bitnije, gde su mu kolica sa pićem?"

"Gospodin zil-Dogo više nije u ovoj organizaciji. Pretpostavljam da mu kolica sa pićem pomažu da se pomiri sa tom činjenicom."

"Organizacija?" dreknu Ford. "Organizacija? Koja prokleta tupava reč za ovakvu firmu!"

"Upravo je to naše mišljenje. Nestruktuiranost, preplaćenost, neorganizovanost, prealkoholiziranost. I sve to", dodade Harl, "samo što se tiče urednika."

"Ja ću da se staram o vicevima", dreknu Ford.

"Ne", reče Harl. "Ti ćeš da se staraš za kolumnu o restoranima."

On baci pred njega na sto parče plastike. Ford se nije pokrenuo da ga podigne."

"Ti - šta?" upita Ford.

"Ne. Ja Harl. Ti Prefekt. Ti raditi kolumnu o restoranima. Ja sedeti ovde i govoriti da ti raditi kolumnu o restoranima. Ti kapirati?"

"Kolumnu o restoranima?" upita Ford, previše zbunjen da bi se još stvarno naljutio.

"Sedi, Prefekte", reče Harl. On napravi krug u svojoj fotelji na okretanje, ustade i poče da posmatra majušne mrlje koje su uživale u karnevalu dvadeset tri sprata niže.

"Vreme je da dignemo ovaj posao na zdrave temelje, Prefekte", odreza on. "Mi u Preduzeću InfiniDim smo..."

"Vi - gde?"

"Preduzeće InfiniDim. Kupili smo vaš 'Vodič'."

"InfiniDim?"

"Milione smo uložili u to ime, Prefekte. Počni da ga voliš ili počni da se pakuješ."

Ford sleže ramenima. Nije imao šta da pakuje.

"Galaksija se menja", reče Harl. "I mi moramo da se menjamo sa njom. Da idemo s tržištem. Tržište napreduje. Nove težnje. Nove tehnologije. Budućnost je..."

"Ništa mi ne pričaj o budućnosti", reče Ford. "Bio sam uzduž i popreko u budućnosti. Pola vremena provodim tamo. Isto je kao i bilo gde drugde. Bilo kada drugde. Šta god. Iste stare stvari u bržim kolima i po smrdljivijem vazduhu."

"To je jedna budućnost", reče Harl. "To je tvoja budućnost. Moraš da naučiš da misliš multidimenziono. Postoje bezgranične budućnosti koje se protežu u svim smerovima od ovog trenutka - a i od ovog, i od ovog. Na milijarde, a umnožavaju se svakim trenom! Svaki moguć položaj svakog mogućeg elektrona naduvava se u milijarde mogućnosti! Milijarde i milijarde blistavih, sjajnih budućnosti! Znaš li šta to znači?"

"Pljuckaš sebi na bradu."

"Milijarde i milijarde tržišta!"

"Shvatam", reče Ford. "Znači, prodajete milijarde i milijarde 'Vodiča'."

"Ne", reče Harl, posegnu za svojom maramicom i ne nađe je. "Izvini", reče on, "ali ovo me toliko uzbudi." Ford mu pruži svoj peškir.

"Razlog zbog koga ne prodajemo milijarde i milijarde 'Vodiča'", nastavi Harl, pošto je obrisao usta, "jesu troškovi. Umesto toga, prodajemo jedan jedini 'Vodič' milijardama i milijardama puta. Koristimo višedimenzionu prirodu Vaseljene da bismo srezali troškove izrade. I ne prodajemo ga stoperima bez prebijene pare. Koja je to bila glupa zamisao! Naći deo tržišta koji, više ili manje po definiciji, nema ni prebijene pare i onda pokušavati da prodaješ njemu. Ne. Prodajemo uticajnom poslovnom putniku i njegovoj ženi na odmoru u milijardama, milijardama različitih budućnosti. To je najkorenitiji, najdinamičniji i najprodorniji poslovni poduhvat u čitavoj multidimenzionoj beskonačnosti vreme/prostor/verovatnoća."

"A od mene biste hteli da vam budem restoranski kritičar", reče Ford.

"Cenili bismo tvoje priloge."

"Ubij!" drekne Ford. To je dreknuo na svoj peškir.

Peškir skoči iz Harlovih ruku.

Nije to bilo zbog toga što je imao imalo sopstvenu pokretačku silu, već zbog toga što je Harla toliko prenerazila pomisao da bi je mogao imati. Sledeća stvar koja ga je prenerazila bio je prizor Forda Prefekta kako leti na njega preko stola pesnicama napred. U stvari, Ford je samo skočio za kreditnom karticom, ali ne možete zauzimati onu vrstu položaja kakvu je Harl zauzimao u onakvoj vrsti organizacije u kakvoj ga je Harl zauzimao bez razvijanja zdravog paranoidnog pogleda na život. On učini pametan korak u smislu bezbednosti tako što se bacio unatrag, oštro udario glavom u staklo neprobojno za rakete, a potom utonuo u niz zabrinutih i izuzetno ličnih snova.

Ford je ležao preko stola, iznenađen kako je sve lako prošlo. On hitro baci pogled na parče plastike koje je sada držao u ruci - bila je to Dine-O-Račun kreditna kartica sa njegovim imenom već ugraviranim i datumom isticanja dve godine od sada, što je možda bila najuzbudljivija stvar koju je Ford ikada video u životu - a onda se uspenrao preko stola da se postara za Harla.

Ovaj je disao prilično lako. Fordu pade na pamet da bi disao još lakše kada mu težina novčanika ne bi pritiskala grudi, i zato je gurnuo ruku u Harlov džep na grudima i počeo da prebira po njemu. Lepa svota gotovine. Kreditna dokumentacija. Članska karta Ultragolf kluba. Druge klupske članske karte. Fotografija nečije žene i porodice - verovatno Harlove, ali ovih dana čovek nije mogao da bude siguran. Zauzeti službenici nisu imali vremena za ženu i porodicu sa punim radnim vremenom, već su ove naprosto iznajmljivali za vikend.

Ha!

Nije mogao da poveruje šta je upravo pronašao.

Polako je izvadio iz novčanika jedno jedino ludački uzbudljivo parče plastike, ugneždeno u svežnju potvrda.

Nije bilo ludački uzbudljivo gledati ga. U stvari, bilo je prilično dosadno. Bilo je manje i nešto deblje od kreditne kartice i poluprovidno. Ukoliko biste ga prineli svetlu, videli biste mnogo holografski kodiranih informacija i slika ubačenih pseudoinčima duboko ispod njegove površine.

Bio je to Ident-i-Olakš i bilo je baš nevaljalo i šašavo od Harla što ga je vucarao po novčaniku, iako savršeno shvatljivo. Danas je bilo toliko različitih načina na koji se od vas zahtevalo da pružite potpuni dokaz svog identiteta da je život lako mogao postati izuzetno zamoran već zbog te činjenice, na stranu problemi prilikom pokušaja da se dejstvuje kao koherentna svest u jednoj epistemološki neodređenoj Vaseljeni. Na primer, pogledajte samo mašine za gotovinu. Redovi ljudi stoje i čekaju da im se očitaju otisci prstiju, da im se skaniraju mrežnjače, sastruže nešto kože sa zadnjeg dela vrata i da se podvrgnu trenutnoj (ili gotovo trenutnoj - dobrih šest ili sedam sekundi u zamornoj stvarnosti) genetskoj analizi, zatim da odgovaraju na trik pitanja o članovima svoje porodice kojih se čak nisu ni sećali, kao i o zabeleženim omiljenim bojama stolnjaka. I sve to samo da bi podigli malo rezervnog novca za vikend. Ukoliko ste pokušavali da dobijete kredit za turbo auto, da potpišete sporazum o smanjenju broja balističkih projektila ili da platite za čitav restoran, stvari su lako mogle postati stvarno zamorne.

I zato, Ident-i-Olakš. On je svaku svakijatu informaciju o vama, vašem telu i životu beležio na jednu svenamensku karticu koju su mašine mogle da očitavaju i koju ste onda bili u prilici da nosite po novčaniku, što je predstavljalo najveći trijumf tehnologije do dana današnjeg i nad samom sobom i nad zdravim razumom.

Ford ga gurnu u džep. Upravo mu je pala na pamet izuzetno dobra zamisao. Pitao se koliko dugo će Harl ostati bez svesti.

"Hej!" povika on na malog robota veličine bundeve koji je i dalje balavio od euforije na tavanici. "Hoćeš da ostaneš srećan?"

Robot progglja da hoće.

"Onda se drži mene i bez greške radi sve što ti kažem."

Robot odgovori da je sasvim srećan tamo gde se zatekao na tavanici, hvala lepo. Nikada ranije nije shvatio koliko se čistog uživanja može dobiti zahvaljujući valjanoj tavanici i želeo je da dublje istražuje svoja osećanja u pogledu tavanica.

"Samo ostani", reče Ford, "pa će ubrzo da te uhvate i da ti zamene čip za uslovljavanje. Ako hoćeš da ostaneš srećan, kreći odmah."

Robot ispusti dugi, osećajni uzdah potisnute tuge i uz oklevanje dolebdje sa tavanice.

"Čuj", reče Ford, "možeš li da usrećuješ ostatak sistema za bezbednost jedno dva minuta?"

"Jedna od radosti istinske sreće", pevušio je robot, "jeste deoba. Bujam, penušam se, prelivam od..."

"U redu", reče Ford. "Samo ti proširi malo sreće po bezbednjačkoj mreži. Ne daj joj nikakve informacije. Samo je usreći, tako da ne oseti potrebu da te pita za bilo šta."

On podiže peškir i veselo protrča kroz vrata. Život je u poslednje vreme postao malo turoban. Sada je pokazivao sve znake da će postati izuzetno lepršav.

7.

Artur Dent je u životu bio po raznim rupčagama, ali nikada pre nije video astrodrom sa natpisom: 'Čak i očajničko potucanje bolje je od dolaska na ovo mesto.' Radi dobrodošlice za posetioce u holu za dolaske istakli su sliku predsednika ŠtaSad, nasmešenog. Bila je to jedina njegova slika koju je iko bio u stanju da nađe, a napravljena je ubrzo pošto se ustrelio, pa je zato, iako je fotos bio retuširan najbolje što se moglo, osmeh na njegovom licu izgledao prilično sablasno. Slepoočnica mu je bila dočrtana kredom. Za fotografiju nije pronađena zamena zbog toga što nije pronađena zamena ni za predsednika. Postojala je samo jedna ambicija koju je iko na planeti ikada imao, a to je - otići odavde što pre.

Artur se prijavi u malom motelu u predgrađu i turobno sede na krevet koji je bio vlažan, a zatim poče da prelistava malu brošuru sa informacijama, koja je takođe bila vlažna. Na njoj je pisalo da je planeta zvana ŠtaSad nazvana prema prvim rečima prvih naseljenika koji su stigli na nju posle truda da preko svetlosnih godina stignu do najdaljih neistraženih oblasti Galaksije. Glavni grad se zvao ŠtaJeTuJe. Nije bilo drugih gradova vrednih pomena. Naseljavanje planete ŠtaSad nije baš bilo uspešno, a ljudi koji su stvarno želeli da žive na ŠtaSad baš i nisu bili ljudi sa kojima biste voleli da provodite vreme.

U brošuri se pominjala trgovina. Glavni trgovački artikali bile su kože vodoveprova sa ŠtaSada, ali trgovina tu baš nije cvetala, jer niko pri zdravoj pameti ne bi kupio kožu vodovepra sa ŠtaSada. Ipak, nekako je opstajala za dlaku, zbog toga što je u Galaksiji uvek postojao značajan broj ljudi koji nisu bili pri zdravoj pameti. Artur se osećao prilično neprijatno dok se obazirao po nekim od saputnika u malom brodskom odeljku za putnike, prilikom dolaska.

Brošura je opisivala deo istorije planete. Ko god da ju je napisao, očevidno je počeo sa namerom da malo podigne moral, jer je naglasio da, u stvari, nije bilo hladno i vlažno sve vreme, ali nije mogao da pronađe još mnogo toga pozitivnog, tako da se ton teksta brzo rastočio u divljačku ironiju.

Govorio je o ranim godinama naseljavanja. Rekao je da su glavne delatnosti što se obavljaju na ŠtaSad lov, dranje i korišćenje za hranu lokalnih vodoveprova, koji su bili jedina preživela životinjska

vrsta na planeti, budući da su sve druge još davno izumrle od očajanja. Vodoveprovi su bili sitna, opaka stvorenja, a mala margina koja je nedostajala da budu u potpunosti nepogodni za jelo bila je upravo ona na kojoj je i opstajao život na planeti. I onda, koje su bile te nagrade, koliko god beznačajne, koje su činile život na ŠtaSad vrednim življenja? Pa, nije ih bilo. Ni jedne jedine. Čak je i pokušaj pravljenja za vlastito korišćenje zaštitne odeće od kože vodovepra bio vežba u razočaranju i zaludnosti, budući da su te kože bile neobjašnjivo tanke i propuštale su vodu. To je izazvalo mnogo zbuđenih rasprava među naseljenicima. U čemu je bila tajna održavanja toplote kod vodoveprova? Da je ikada iko naučio jezik kojim su vodoveprovi razgovarali između sebe, otkrio bi da tajna ne postoji. Vodoveprovima je bilo hladno i bili su mokri kao i bilo ko drugi na planeti. Niko nije imao ni najmanju želju da nauči jezik vodoveprova iz jednostavnog razloga što su ta stvorenja opštila među sobom tako što su grizla jedno drugo za butine. Budući da je život na ŠtaSad bio takav kakav je bio, najveći deo onoga što je jedan vodovepar imao da kaže o njemu lako se moglo predstaviti na taj način.

Artur je prelistavao brošuru dok nije otkrio ono što je tražio. U zadnjem delu bilo je nekoliko mapa planete. Bile su urađene prilično traljavo, jer izgledalo je malo verovatno da će mnogo zanimati ikoga, ali rekle su mu ono što je želeo da zna.

Najpre ih nije prepoznao, jer su mape bile okrenute na drugačiji način od onoga koji je očekivao i izgledale su, prema tome, sasvim nepoznato. Razume se, gore i dole, sever i jug, u potpunosti su proizvoljna odredišta, ali navikli smo da vidimo stvari onako kako smo navikli da ih vidimo i Artur je morao da okreće mape gore-dole da bi u njima razabrao ikakav smisao.

Postojala je jedna velika kopnena masa na gornjoj levoj strani slike koja se sužavala nadole do tanušnog struka, a zatim se ponovo naduvavala u vidu ogromne zapete. Sa desne strane bila je zbirka krupnih oblića nabacanih zajedno na poznat način. Oblici nisu bili sasvim isti i Artur nije znao da li je to zbog toga što je mapa tako gruba, zato što je nivo mora postao viši, ili, pa, usled toga što su stvari ovde naprosto drugačije. Ali dokazi su bili nepobitni.

Bila je to nepobitno Zemlja.

Ili, radije, najnepobitnije nije bila.

Samo je veoma ličila na Zemlju i zauzimala iste koordinate u vreme/prostoru. Kakve koordinate je zauzimala u verovatnoći moglo se samo nagađati.

On uzdahnu.

Bilo je to, shvati on, najbliže što se mogao nadati da će prići domu. Što je značilo da je otprilike najdalje moguće od doma. Turobno je zalupio brošuru i zapitao se šta, za ime sveta, sad da uradi.

Dopustio je sebi da se šuplje nasmeje na ono što je upravo pomislio. On pogleda na svoj stari sat i malo ga protrese da ga navije. Prema njegovoj sopstvenoj vremenskoj skali, bila mu je potrebna godina dana da stigne dovde. Godina dana otkako se dogodila nesreća u hipersvemiru u kojoj je Fenčerč u potpunosti nestala. U jednom času sedela je tu pored njega u MlitDžetu; u sledećem trenu brod je napravio jedno savršeno normalno 'hop' u hipersvemiru i, kada se on ponovo obazro, nje više nije bilo. Sedište čak nije bilo ni toplo. Čak joj ni ime nije bilo na listi putnika.

Svemirski prevoznik ga je dočekaao uz oprez kada se požalio. Razne neugodne stvari dešavaju se tokom svemirskih putovanja, a mnoge od njih donose velike svote novca advokatima. Ali kada su ga upitali iz kog sektora Galaksije su on i Fenčerč krenuli i kada im je on rekao ZZ9 Plural Z Alfa, opustili su se u potpunosti na način za koji Artur uopšte nije bio siguran da mu se dopada. Čak su se malo i nasmejali u brk, iako saosećajno, razume se. Ukazali su mu na stavku u ugovoru za kartu u kojoj je pisalo da se bića čiji život potiče iz zona Plurala savetuju da ne putuju hipersvemirom i da to čine na sopstvenu odgovornost. Svi, rekoše oni, znaju to. Blago su suzdržavali posprdni smeh i vrteli glavama.

Kada je Artur napustio njihove urede, otkrio je da blago drhti. Ne samo da je izgubio Fenčerč na najpotpuniji i najzaokruženiji moguć način, već je i osećao da što više vremena provodi po Galaksiji, broj stvari o kojima ne zna ništa kao da se samo povećava.

Upravo dok je bio na trenutak izgubljen u tim bolnim sećanjima, začu se kucanje na vratima njegove motelske sobe, koja se potom smesta otvoriše. Neki gojazni i neuredni čovek uđe, noseći Arturov mali kofer.

Stigao je do: "Gde da ostavim..." kada nešto silovito polete na njega i on se teško sruči na vrata, pokušavajući da odagna udarcima sitno i kuštravo stvorenje koje je režeći iskočilo iz vlažne noći i zabilo mu zube u butinu i pored debelih slojeva kožne postave koje je nosio na tom mestu. Dođe do kratke, ružne zbrke, galame i treskanja. Čovek je mahnito vikao i pokazivao prstom. Artur dohvati glomaznu palicu koja je stajala pokraj vrata očevidno za tu svrhu i tresnu njom vodovepra.

Vodovepar smesta otpusti čeljust i otklipsa unatrag, zbunjen i izgubljen. Bojažljivo se zavukao u ugao sobe, podvio rep pod zadnje noge i uznemireno se upiljio u Artura, neprekidno i nespretno trzajući glavu na jednu stranu. Izgledalo je da mu je čeljust iščašena. Malo je cvileo i strugao mokrim repom po podu. Pored vrata, debeljko sa Arturovim koferom sedeo je i psovao, pokušavajući da zaustavi krv iz butine. Odeća mu je već bila mokra od kiše.

Artur je piljio u vodovepra, ne znajući šta da čini. Vodovepar ga je upitno gledao, a onda pokuša da mu priđe, ispuštajući žalostive zvuke nalik na cviljenje. Bolno je micao vilicu. Zatim naglo skoči prema Arturovoj butini, ali iščašena vilica bila mu je preslaba da dobro uhvati i zato se samo skljojka na pod, tužno cvileći. Debeljko skoči na noge, dohvati batinu i smlavi mozak vodovepra u lepljivu, kašastu masu na tankom tepihu, a zatim je ostao da stoji tamo, zadihan, kao da izaziva životinju da ponovo mrdne ako sme, makar samo jednom.

Jedno oko vodovepra prekorno je gledalo Artura iz smlavljenih ostataka glave.

"Šta mislite, šta je pokušavao da kaže?" upita Artur tankim glasom.

"Ah, ništa posebno", reče čovek. "Bio je to njegov način da se ponaša prijateljski. A ovo je samo naš način da mu uzvratimo na prijateljstvo", dodade on, stežući batinu.

"Kada je sledeći let odavde?" upita Artur.

"Mislio sam da ste tek stigli", odvrati čovek.

"Da", reče Artur. "To je trebalo da bude kratka poseta. Samo sam želeo da vidim da li je ovo pravo mesto ili nije. Izvinjavam se."

"Hoćete da kažete da ste na pogrešnoj planeti?" upita čovek žalostivo. "Smešno koliko to mnogo ljudi govori. Naročito oni koji žive

ovde." Odmeravao je ostatke vodovepra uz duboku, iskonsku kivnost.

"Oh, ne", reče Artur, "to je u redu, ovo je ona prava planeta." On podiže mokru brošuru koja je ležala na krevetu i gurnu je u džep. "U redu je, hvala, ja ću ga uzeti", reče on i uze kofer od čoveka. Potom priđe vratima i zagleda se u hladnu, mokru noć.

"Da, to je ona prava planeta, u svakom slučaju", reče ponovo. "Prava planeta, pogrešna Vaseljena."

Jedna usamljena ptica letela je nebom nad njim kada je krenuo nazad prema astrodromu.

8.

Ford je imao sopstveni etički kod. Nije bio baš Bog zna kakav, ali bio je njegov i on ga se držao, manje ili više. Jedno od pravila koja je postavio bilo je da nikada ne kupuje sam sebi piće. Nije bio baš siguran da li se to računa u etiku, ali čovek mora da se snalazi sa onim čime raspolaže. Takođe je bio čvrsti i potpuni protivnik bilo kojeg oblika surovosti prema ma kojoj vrsti životinja, izuzimajući guske. Dalje, nikada ne bi ništa ukrao od poslodavaca.

Pa, ne baš tačno ukrao.

Kada glavni računovođa ne bi počeo teško da diše i kada ne bi pritisnuo dugme za uzbunu i hermetičko zatvaranje svih izlaza pošto bi mu Ford uručio račun za troškove, onda bi Ford osetio da nije valjano obavio posao. Ali bukvalno ukrasti bilo je druga stvar. To je značilo gristi ruku koja te hrani. Da je sisaš svim snagama, čak i da je gricneš onako iz ljubavi - to da, ali nipošto i da je stvarno ugrizeš. Ne, kada je ta ruka 'Vodič'. 'Vodič' je bio nešto sveto i posebno.

Ali to će, pomisli Ford dok se provlačio i probijao naniže kroz zgradu, upravo sad da se promeni. A oni mogu posle da krive samo sebe. Pogledaj samo sve te stvari. Nizovi urednih, sivih, uredskih prostorija i službeničkih radnih stanica. Čitavo mesto bilo je unakaženo zujanjem zvaničnih poruka i vremena sastanaka koji su hitali po elektronskim mrežama. Tamo, na ulici, igrali su se 'ulovite voketa', za ime Zarkona, ali ovde, u samom srcu ureda 'Vodiča', niko nije makar nemarno šutirao loptu po hodnicima ili šetao odeven u neprikladno obojenu odeću za plažu.

"Preduzeće 'InfiniDim'", zareža Ford dok je brzim koracima silazio iz jednog hodnika u drugi. Vrata za vratima čarobno su se otvarala pred njim bez pitanja. Liftovi su ga srećno i zadovoljno nosili na mesta do kojih ne bi smeli. Ford je pokušavao da ide najzamršenijom i najsloženijom putanjom koju je bio u stanju da smisli, a opšti smer bio je naniže kroz zgradu. Njegov srećni robotić starao se za sve i širio talase pomirljivog zadovoljstva kroz sva kola za obezbeđenje sa kojima se susretao.

Ford pomisli kako bi trebalo da mu nadene neko ime, pa je odlučio da ga nazove Emili Sanders, prema nekoj devojci za koju su ga vezivala najlepša sećanja. Onda je pomislio da je Emili Sanders bezvezno ime za jednog robota bezbednjaka, pa je umesto toga

odlučio da ga zove Kolin, prema Emilinom psiću.

Sada se kretao duboko po utrobi zgrade, po oblastima u koje nikada ranije nije zašao, oblastima visoko i još više obezbeđenim. Počeli su da ga susreću zbunjeni pogledi operativaca pored kojih je prolazio. Na ovom nivou bezbednosti niste ih više mogli nazvati ljudima. A verovatno su radili stvari kakve rade samo operativci. Kada se uveče vrate kući, svojim porodicama, ponovo su postajali ljudi, a kada bi ih njihova dečica pogledala slatkim, sjajnim okicama i rekla: "Tatice, šta ti radiš po ceo dan?", oni bi samo rekli: "Obavljam svoje dužnosti kao operativac", i na tome se završavalo.

Prava istina bila je da su se raznorazne izuzetno nezgodne stvari odigravale iza veselog, bezbrižnog pročelja koje je 'Vodič' voleo da pokazuje - ili je bar imao običaj da ga pokazuje pre nego što je umarširala ta družina iz preduzeća 'InfiniDim' i čitavu stvar pretvorila u nešto krajnje nezgodno. Bile su tu svakovrsne utaje poreza, reketi, pronevere i mutni dogovori, a sve se odvijalo dole, po bezbednim nivoima zgrade koji su služili za istraživanje i obradu podataka.

Svakih nekoliko godina vodič bi postavio temelje svom poslu - zapravo, i zgradi - na nekom novom svetu i sve bi za izvesno vreme bilo sunčev sjaj i smeh, dok bi 'Vodič' puštao korenje u lokalnu kulturu i ekonomiju, obezbeđivao zapošljavanje, osećaj glamura i pustolovine i, na kraju, ne baš toliko stvarne nadoknade koliko su meštani očekivali.

Kada bi se 'Vodič' odselio, noseći sa sobom i svoju zgradu, odlazio je malčice kao lopov u noći. Zapravo, tačno kao lopov u noći. Obično je polazio u rane jutarnje sate, a kada bi svanuo dan uvek bi se ispostavilo da nedostaje mnogo toga. Čitave kulture i ekonomije urušile bi se za njime, često posle nedelju dana, a nekada napredne planete ostale bi očajne i zgranute, pa ipak nekako sa osećajem da su učestvovala u jednoj velikoj pustolovini.

'Operativce' koji su upućivali zbunjene poglede Fordu, dok je ovaj marširao prema dubinama najosetljivijih oblasti zgrade, umirivalo je prisustvo Kolina koji je leteo sa njim uz zujanje osećajnog ispunjenja i olakšavao mu put na svakom koraku.

Alarmi su se oglašavali po drugim krajevima zgrade. Možda je to značilo da je Van Harl već otkriven, što bi moglo biti problem. Ford se nadao da će biti u prilici da mu vrati Ident-i-Olakš u džep pre nego

što se ovaj osvesti. Pa, bio je to problem za kasnije, a on trenutno nije imao ni najbleđu predstavu o tome kako će ga rešiti. No, na trenutak se neće brinuti. Gde god da krene sa malim Kolinom, bio je okružen oreolom slađanosti i svetlosti i, što je najvažnije, voljnim i popustljivim liftovima, kao i, u punom smislu reči, predusretljivim vratima.

Ford čak poče da zvižduće, što mu je verovatno bila greška. Niko ne voli ljude koji zvižduću, a naročito ne ona božanska sila koja nam određuje puteve.

Sledeća vrata nisu htela da se otvore.

A to je bilo šteta, jer baš su to bila ona koja je Ford tražio. Stajala su pred njime, siva i odlučno zatvorena, sa natpisom:

ZABRANJEN ULAZ.
ČAK I OVLAŠĆENOM OSOBLJU.
OVDE SAMO TRAĆITE VREME.
TUTANJ!

Kolin prijavi da su vrata u ovim donjim delovima zgrade nepobitno mrzovoljnija.

Sada su se nalazili otprilike deset spratova ispod zemlje. Vazduh je bio kao iz frižidera, a neukusne, sive, pletene tapete ustupile su mesto surovim, čeličnim zidovima sa zakivcima. Kolinov neobuzdani polet povukao se u neku vrstu odlučne raspoloženosti. Rekao je da počinje pomalo da se zamara. Sva energija odlazila mu je na to da upumpa makar malo prijateljstva u vrata ovde dole.

Ford šutnu vrata. Ova se otvoriše.

"Mešavina zadovoljstva i bola", promrmlja on. "Uvek upali."

Ušao je, a Kolin pođe za njim. Čak i sa žicom zabijenom pravo u elektrodu za zadovoljstvo sreća mu je bila neke nervozne vrste. Malo je poigravao po vazduhu.

Odaja je bila mala, siva i zujala je.

Bilo je to nervno središte čitavog 'Vodiča'.

Kompjuterski terminali nanizani uz sive zidove predstavljali su prozore na svaki vid delanja 'Vodiča'. Tu, sa leve strane odaje, sakupljali su se izveštaji preko Sub-Eta mreže od terenskih istraživača po svim zakucima Galaksije, ubacivali se pravo u mrežu

ureda pomoćnika urednika, gde su sve dobre delove isecale sekretarice zbog toga što su pomoćnici urednika trenutno izišli na ručak. Preostali primerci potom su se prebacivali do drugog dela zgrade - druga noga slova 'H' - gde je bilo smešteno pravno odeljenje. Pravno odeljenje isecalo je sve što je još bilo makar i izdaleka valjano i ispaljivalo ostatak do odgovornih urednika, koji su takođe bili na ručku. I zato bi sekretarice odgovornih urednika pročitale materijal, rekle da je glupav i isekle najveći deo onoga što je preostalo.

Kada bi se urednici najzad doteturali nazad sa ručka, uzviknuli bi: "Kakvo nam je to bezvezno sranje X" - gde je X ime rečenog terenskog istraživača - "poslao preko pola proklete Galaksije? Šta nam vredi što imamo nekoga ko provodi po tri čitava orbitalna razdoblja u prokletim umnim zonama Gagrakake, sa svim tim zanimljivim događajima tamo, ukoliko je ova hrpa beskrvnog blebetanja najbolje što se udostojio da pošalje. Obustavite mu plaćanje troškova!"

"Šta da radimo sa ovim primerkom?" pitala bi sekretarica.

"Ah, pusti ga preko mreže. Moramo nešto da pošaljemo napolje. Baš me boli glava, odoh ja kući."

I tako bi obrađeni primerak prošao poslednje kasapljenje u pravnom odeljenju, a onda bi se vratio ovde, gde bi se emitovao preko Sub-Eta mreže radi trenutnog prijema po čitavoj Galaksiji. Time je upravljala oprema kojom su upravljali i nadgledali je terminali sa desne strane sobe.

U međuvremenu, nalog da se ne plate troškovi istraživača odašiljan je do kompjuterskog terminala zabitog u desnom uglu, a Ford Prefekt se sada hitro uputio baš prema tom terminalu.

(Ukoliko ovo čitate na planeti Zemlji, onda:

a/ Srećno vam bilo. Ima strašno mnogo stvari o kojima nemate ni pojma, ali niste jedini. Reč je naprosto o tome da su u vašem slučaju posledice toga što nemate pojma ni o čemu od ovoga naročito grozne ali, sa druge strane, hej, nema kajgane bez, u ovom slučaju, smlavljenih i potpuno uništenih jaja.

b/ Nemojte zamišljati da imate makar i bledu predstavu o tome šta je to kompjuterski terminal.

Kompjuterski terminal nije neki tamo rashodovani TV sa pisaćom

mašinom ispred njega. To je interfejs preko koga se um i telo mogu povezati sa Vaseljnom i ispremetati joj delove.)

Ford požuri do terminala, sede pred njega i punom brzinom zaroni u njegov deo Vaseljene.

Nije to bila normalna Vaseljena koju je poznavao. Bila je to Vaseljena gusto zbijenih svetova, divljih topografija, titanskih planinskih vrhova, vrtoglavih urvina, meseca koji se rasprskavaju u morske konjiće, bolnih, razlivenih ponora, okeana koji se nemo nadimaju i bezdanih, treštavih, uskovitlanih punti.

Zastao je da bi se sabrao. Smirio je disanje, zatvorio oči i opet pogledao.

Znači, to je bilo mesto na kome su računovođe provodile vreme. Očigledno je bilo da ispod mire sto đavola vire. On se pažljivo obazre, trudeći se da ne dopusti da sve pliva, ljulja se i preko njega pokulja.

Nije umeo da se snađe u takvoj Vaseljini. Nije čak znao ni fizičke zakone koji su joj određivali fizičke razmere i ponašanje, ali nagon mu je rekao da potraži najizraženiju crtu i krene prema njoj.

Podaleko, na nekom nerazaznatljivom rastojanju - beše li to milja, možda milion milja, ili samo trunke u njegovom oku? - uzdizao se jedan zapanjujući vrh koji je zaklanjao nebo, uspinjao se i uspinjao i razlivao u procvetale aigrete *Ukrasna ćuba od perja*, aglomerate *Nabacana masa* i arhimandrite *Crkveni velikodostojnik, odmah ispod biskupa*.

Valjao se prema njemu, sve se hulombetao i turlao, i najzad ga je dosegao posle nepojamno duge entine vremena.

Pripio se uz njega, ruku raširenih, čvrsto mu je stegao hrapavu, čvornovatu i izbrazdanu površinu. Jednom kada je bio bezbedan, napravio je jezivu grešku i pogledao nadole.

Dok se valjao, sve hulombetajući se i turlajući, rastojanje ispod njega nije ga nepotrebno zabrinjavalo, ali sada, kada se čvrsto držao, od udaljenosti srce mu se strese, a mozak zakovitla. Prsti su mu bili beli od bola i naprezanja. Stezao je zube i škriputao njima bez ikakve kontrole. Oči mu se okrenuše naopako sa talasima titravih krajnosti mučnine.

Uz neizmeran napon volje i vere on se naprosto pusti i odbaci.

Osetio je kako lebdi. Sve dalje. A potom, nasuprot svakom

predosećanju, naviše. I naviše.

Zabacio je ramena, opustio ruke, pogled usmerio nagore i pustio da ga nešto vuče, blago, sve više i više.

Nedugo potom, ma koliko takvi izrazi bili lišeni smisla u virtualnoj Vaseljenu, nad njime se nadnese jedna izbočina za koju se mogao uhvatiti i uz koju se mogao uspentrati.

Digao se, uhvatio, uspentrao.

Bio je pomalo zadihan. Čitava stvar delovala je pomalo zamorno.

Čvrsto se držao za ispušt dok je sedeo. Nije bio siguran čini li to da bi sprečio da ne padne dole ili da ne odlebdni naviše sa njega, ali bilo mu je neophodno da se za nešto čvrsto uhvati dok razgleda svet u kome se zatekao.

Kovitlave, vrtoglave visine okretale su ga i uvertale mu mozak oko njega samoga, sve dok nije zatekao sebe kako, zatvorenih očiju, cvili i grli gnusni zid titanskog stenja.

Lagano je uspostavio kontrolu nad disanjem. Ponavljao je sebi da je sve to samo grafička predstava jednog sveta. Virtualna Vaseljena. Simulirana stvarnost. Mogao je da se istrigne iz nje kad god hoće.

Istrgao se.

Sedeo je na uredskoj stolici na okretanje od plave imitacije kože, ispunjenoj sintetičkom penom, ispred kompjuterskog terminala.

Opustio se.

Pripijao se uz padinu nemoguće visokog planinskog vrhunca nasaden povrhu uskog ispusta iznad ponora od čijih se razmera mozak ledi.

Nije reč bila samo o tome što se predeo nalazio toliko daleko pod njime - on požele da ovaj prekine da se talasa i nadima.

Morao je da se uhvati za nešto. Ne za kameni zid - bila je to opsena. Morao je da uhvati kontrolu nad situacijom, da bude u stanju da posmatra fizički svet u kome se nalazi i da se istovremeno izvuče iz njega u pogledu osećanja.

Napregao se u sebi i onda, upravo kao što je ostavio samu stenovitu padinu, ostavio se i same zamisli stenovite padine, ostavši umesto toga da sedi, jasno i slobodno. Pogledao je svet. Disao je kako treba. Bio je opušten. Ponovo je vladao situacijom.

Bio je u četvorodimenzionom topološkom modelu finansijskog sistema 'Vodiča', a neko ili nešto ubrzo će hteti da zna zašto.

I pojaviše se.

Suknuvši kroz virtualni prostor prema njemu, pojavilo se malo jato opakih stvorenja čeličnih očiju, šiljatih glava i tanušnih brkova; bila su prepuna mrgodnih pitanja o tome ko je on, šta tu radi, ko mu je to odobrio, kakvo odobrenje je imao onaj koji je izdao to odobrenje, koje su mu unutrašnje mere nogu i tako dalje. Laserska svetlost treperila je po njemu na sve strane, kao da je on pakovanje kekisa na kasi u supermarketu. Laseri veće snage stajali su, na trenutak, na gotovs. Činjenica da se sve dešavalo u virtualnom svemiru ništa nije menjala. Biti virtualno ubijen u virtualnom svemiru isto toliko je delotvorno koliko i prava stvar, jer mrtav si onoliko koliko misliš da si mrtav.

Laserski čitači vrlo su se uzбудili dok su mu treptali preko otisaka prstiju, preko mrežnjače i rasporeda žlezda na mestu gde mu je prestajala kosa. Uopšte im se nije dopadalo ono što su pronalazili. Ton blebetanja i kreštanja izuzetno ličnih i uvredljivih pitanja postojano se povišavao. Mala hirurška alatka za grebanje uzoraka pružila mu se prema koži vrata kada Ford, zadržavajući dah i moleći se sasvim tiho, izvadi Ident-i-Olakš iz džepa i mahnu njime.

U trenutku, svaki laser okrenuo se prema maloj karti, počevši da šara uzduž i popreko po njoj i kroz nju, ispitujući i očitavajući svaki molekul.

A onda, isto tako naglo, svi prestadoše.

Čitavo jato malih virtualnih inspektora stade u stav mirno.

"Drago nam je da vas vidimo, gospodine Harle", rekoše oni udvoričkim jednoglasjem. "Možemo li nešto da učinimo za vas?"

Ford se osmehnu laganim i opakim osmehom.

"Da znate", reče on, "sve se nešto mislim da biste mogli?"

Pet minuta kasnije izišao je odatle.

Otpribliže trideset sekundi da završi posao, a tri minuta da zabašuri tragove. U virtualnom ustrojstvu mogao je da radi manje ili više šta mu se dopada. Mogao je da prebaci vlasništvo nad čitavom organizacijom na sopstveno ime, ali sumnjao je da bi to prošlo neopaženo. Ionako to nije želeo. To bi značilo odgovornost, morao bi do kasno u noć da radi u uredu, a da i ne pominjemo velike i zamorne istrage po pitanju pronevera i poprilično vreme po

zatvorima. Želeo je nešto što neće primetiti niko osim kompjutera: to je bila stvar za koju mu je bilo potrebno trideset sekundi.

Stvar za koju mu je bilo potrebno tri i po minuta bilo je programiranje kompjutera da ne primeti da je išta primetio.

Morao je da želi da ne zna šta Ford namerava i tek tada je ovaj mogao bezbedno prepustiti kompjuteru da osmisli sopstvene odbrane pred informacijama koje su se neprekidno pojavljivale. Bila je to tehnika programiranja izvedena na osnovu neke vrste psihopatskih mentalnih blokova koji su se, kako je primećeno, obavezno pojavljivali kod inače savršeno normalnih ljudi kada bi ih izabrali na neku odgovornu političku dužnost.

Onaj poslednji minut utrošio je na otkrivanje da kompjuterski sistem već ima mentalni blok. I to poveliki.

Nikada ga ne bi otkrio da se nije dao na posao da sam napravi mentalni blok. Naišao je na čitav niz glatkih i uverljivih procedura za poricanje i potprograma za skretanje pažnje upravo na onim mestima gde je planirao da postavi sopstvene. Kompjuter je poricao svako znanje u vezi sa njima, razume se, a onda je glatko odbio da prihvati da postoji bilo šta u vezi sa čime bi i trebalo nešto poricati i, uopšte, bio je toliko ubedljiv da Ford zamalo da pomisli kako mora da je on sam napravio neku grešku.

Bio je impresioniran.

U stvari, bio je toliko impresioniran, da se nije ni mučio da postavi sopstvene postupke za mentalni blok, već je naprosto podesio pozive onih koji su već bili tu, a ovi su onda pozivali same sebe u slučaju ispitivanja, i tako dalje.

Brzo se dao na popravljavanje malih blokova programa koje je sam postavio, samo da bi otkrio da ih uopšte nema. Psujući, sve je pretražio da ih nađe, ali nije mogao da im otkrije ni traga.

Upravo se pripremao da ih ponovo postavi, kada je shvatio da je razlog što ne može da ih nađe taj što već savršeno rade.

Iscerio se od zadovoljstva.

Pokušao je da otkrije u vezi sa čime je bio onaj drugi mentalni blok kompjutera, ali izgledalo je, ne bez logike, da ovaj ima poseban mentalni blok u vezi sa time. U stvari, više nije mogao da mu nađe ni traga; bio je toliko dobar. Upita se da mu se sve nije samo učinilo. Pitao se da li mu se samo činilo da je to nešto u vezi sa nečim u

zgradi, i to nečim što je nekako bilo povezano sa brojem 13. Napravio je nekoliko proba. Da, očigledno mu se učinilo.

Sada nije bilo vremena za složene putanje, očigledno je data neka vrsta opšte uzbune. Ford pođe liftom do prizemlja, da bi tamo prešao na ekspresni lift. Morao je nekako da vrati Ident-i-Olakš u Harlov džep pre nego što ovaj primeti da mu nedostaje. Kako, to nije znao.

Vrata lifta skliznuše u stranu i otkriše krupnu poteru sastavljenu od čuvara-bezbednjaka i robota koji su čekali da se ova otvore i držali na gotovs oružje gadnog izgleda.

Narediše mu da iziđe.

Uz sleganje ramenima on napravi korak. Svi se grubo proguraše pored njega i uđoše u lift koji ih ponese naniže da nastave potragu za njime po donjim nivoima.

Ovo je baš zabavno, pomisli Ford i prijateljski potapša Kolina. Kolin je otprilike bio prvi stvarno koristan robot na koga je Ford ikada naišao. Kolin je poskakivao u vazduhu pred njime u penušanju radosnog ushićenja. Fordu je bilo drago što ga je nazvao po kućencetu.

Osećao je veliko iskušenje da ode iz tih stopa i da se nada najboljem, ali znao je da to najbolje ima daleko veće izgleda da se zaista dogodi ukoliko Harl ne otkrije da mu nedostaje Ident-i-Olakš. Morao je nekako, kradom, da je vrati.

Oni priđoše ekspresnim liftovima.

"Ćao", reče lift u koga su ušli.

"Ćao", odvrati Ford.

"Društvo, kuda smo danas krenuli?" upita lift.

"Sprat 23", reče Ford.

"Taj je danas, izgleda, mnogo popularan sprat", reče lift.

"Hmmm", pomisli Ford, kome se zvuk svega toga uopšte nije dopao. Lift osvetli dvadeset treći sprat na pokazivaču spratova i jurnu naviše. Nešto u vezi sa pokazivačem spratova kopkalo je Forda, ali nije mogao da utvrdi šta, pa je sve smetnuo sa uma. Više ga je brinula zamisao o tome da je sprat na koji se uputio mnogo popularan. Nije kako valja razmislio o tome šta će da radi sa onim što se dešava gore, šta god to bilo, jer nije imao pojma šta će zateći.

Moraće naprosto da sredi stvar na licu mesta.

Stigli su. Vrata skliznuše i otvoriše se.

Preteća tišina.

Prazan hodnik.

Videla su se vrata prema Harlovom uredu, sa jedva vidljivim slojem prašine oko njih. Ford je znao da se prašina sastoji od milijardi sićušnih molekularnih robota koji bi ispuzali iz drvenarije, sastavili jedan drugog, popravili vrata, rastavili jedan drugog, a zatim se ponovo uvukli u drvenariju i naprosto čekali na novo oštećenje. Ford se upita kakav je to život, ali ne zadugo, jer mnogo ga je više brinulo pitanje kakav se život trenutno piše njemu.

On duboko udahnu i potrča.

9.

Artur se pomalo osećao kao gubitnik. Pred njime je bila čitava Galaksija raznoraznih stvari i on se pitao nije li možda neprilično od njega da se žali kako mu nedostaju samo dve: svet na kome je rođen i žena koju je voleo.

Neka sve ide u pakao i prokletstvo, pomisli on i oseti potrebu da dobije od nekoga savet i pomoć. Obratio se 'Autostoperskom vodiču kroz Galaksiju'. Pogledao je pod 'pomoć', a tamo je pisalo: 'Videti pod SAVET'. Pogledao je pod 'savet', a tamo je pisalo: 'Videti pod POMOĆ'. U poslednje vreme pravio je mnogo takvih stvari i on se upita da li je to sve za šta je sklepan.

Otputovao je do Istočnog ruba Galaksije gde su se, kako se govorilo, mogli naći mudrost i istina, a naročito na planeti Havalius, jer bila je to planeta proroka, vidovnjaka i vrača-pogađača, baš kao i malih picerija, budući da je većina mistika potpuno nesposobna da sama nešto zgotovi za jelo.

Međutim, ispostavilo se da je neka vrsta nedaća skolila planetu. Dok je Artur lutao ulicama naselja u kome su živeli proroci, u vazduhu se osećao nedostatak poleta. Naišao je na nekog proroka koji je očevidno zatvarao dućan na poprilično utučen način, pa ga je upitao šta se to desilo.

"Niko nas više ne traži", reče ovaj mrgodno dok je ukucavao ekser u dasku koju je držao preko prozora svoje stračare.

"Oh? A zašto?"

"Pridrži taj drugi kraj, pa ću da ti pokažem."

Artur pridrža nezakovani kraj daske, a stari prorok požuri u unutrašnjost stračare i vrati se tren ili dva kasnije sa malim sub-eta radiom. On ga uključi, jedan čas zavitlavao se sa biračem kanala, a onda spusti napravu na malu drvenu klupu na kojoj je obično sedeo i proricao. Zatim je ponovo dohvatio dasku i nastavio da udara čekićem.

Artur je sedeo i slušao radio.

"... treba da budu potvrđene", reče radio.

"Sutra", nastavi on, "potpredsednik Pofla Vigusa, Rupi Ga Štip, obznaniće da namerava da se kandiduje za predsedničko mesto. U govoru koji će održati sutra na..."

"Nađi drugi kanal", reče prorok. Artur pritisnu dugme za unapred

podešene stanice.

"... je odbio da komentariše", reče radio. "Sledeće nedelje ukupan broj nezaposlenih u sektoru Zabuš", nastavi ovaj, "biće najgori od kako se pamti. Izveštaj objavljen idućeg meseca kaže..."

"Nađi drugi", zakevta prorok kivno. Artur ponovo pritisnu dugme.

"... kategorički je demantovano", reče radio. "Iduće nedelje kraljevsko venčanje između princa Žida iz dinastije Sufla i princeze Huli sa Raii Alfa biće najspektakularnija svečanost ikada viđena. Naš reporter Trilijan Astra nalazi se na licu mesta i šalje nam izveštaj."

Artur zatrepta.

Poklici gomile i halabuka limenih orkestara brznuše iz radija. Veoma poznati glas reče: "Pa, Krarte, prizor ovde, sredinom idućeg meseca, krajnje je neverovatan. Princeza Huli izgleda blistavo u svojoj..."

Prorok zbrisa radio sa klupe na prašnjavo tle, gde je stao da krešti kao loše podešeno pile.

"Vidiš sa čime moramo da se borimo?" progundā prorok. "Daj, pridrži ovo. Ne to, ovo. Ne, ne tako. Ovaj kraj gore. Obrnuto, budalo jedna."

"Slušao sam ono", požali se Artur, bespomoćno uhvaćen ukoštac sa prorokovim čekićem.

"To rade i svi ostali. Zbog toga ovo mesto liči na grad duhova." On pljunu u prašinu.

"Ne, hoću da kažem, zvučalo mi je kao neko koga poznajem."

"Princeza Huli? Kada bih morao da visim okolo i kažem zdravo svakome ko zna za princezu Huli, zatrebala bi mi nova pluća."

"Ne princeza", reče Artur. "Reporterka. Ime joj je Trilijan. Ne znam odakle joj ono Astra. Ona je sa iste planete sa koje sam i ja. Baš sam se pitao kuda je nestala."

"Oh, ima je ovih dana na sve strane po kontinuumu. Ovde ne možemo da hvatamo 3D TV stanice, razume se, hvala Velikoj zelenoj šmrkotini na tome, ali možeš je čuti na radiju, cunja tu i tamo po vreme/prostoru. Htela bi da se smiri i nađe za sebe neku valjanu eru, eto šta bi ta mlada dama. Ma, sve ima da se okonča kako ne valja. Verovatno već i jeste." On zamahnu čekićem i prilično jako tresnu palac. Počeo je da psuje.

U naselju vidovnjaka nije bilo mnogo bolje.

Rečeno mu je da kad čovek traži dobrog vidovnjaka, onda je najbolje naći vidovnjaka kod koga idu drugi vidovnjaci, ali ovaj je zatvorio radnju. Pored ulaza stajao je natpis na kome je pisalo: 'Ništa više ne znam. Pokušajte na susednim vratima, ali to vam je samo predlog, a ne formalni savet vidovnjaka.'

'Susedna vrata' bila su pećina na nekoliko stotina metara odatle i Artur pođe do tog mesta. Dim i para dizali su se iz, redom, male vatre i izudaranog kalajisanog kazančeta obešenog nad njom. Bar se Arturu učinilo da dolaze i iz kazančeta. Naduvana bešika nekog lokalnog stvorenja nalik jarcu visila je sa užeta za rublje i sušila se na suncu; grdno zaudaranje možda je poticalo odatle. Na zabrinjavajuće malom rastojanju odatle nalazila se i gomila bačenih trupla nekih lokalnih stvorenja nalik na jarčeve, pa je zaudaranje možda poticalo i odatle.

Ali zaudaranje je isto tako lako moglo poticati i od stare dame koja je bila zaokupljena mlaćenjem muva, ne bi li ih oterala od gomile trupla. Bio je to beznadežan posao, budući da je svaka muva bila otprilike velika kao zapušač za bocu sa krilima, a ona je imala samo reket za stoni tenis. Osim toga, izgledalo je da je poluslepa. Tu i tamo, čistom slučajnošću, njeno divljačko mahanje zakačilo bi neku muvu uz bogato, zadovoljavajuće 'pljes', a muva bi odletela kroz vazduh i rasprsnula se o kamenu zid na nekoliko jardi od ulaza u pećinu.

Držanjem je stajala do znanja da su to bili upravo oni trenuci za koje je živela.

Artur je izvesno vreme posmatrao egzotičnu predstavu sa pristojne udaljenosti, a onda najzad pokuša da se blago nakašlje, ne bi li joj privukao pažnju. Blago nakašljavanje iz čiste pristojnosti zahtevalo je, na žalost, da najpre udahne poprilično više lokalne atmosfere nego što je činio do tada, a kao ishod eruptirao je u napad divljačkog iskašljavanja i sručio se uz kamenu zid, zagušen i obliven suzama. Borio se za dah, ali svaki novi udisaj pogoršavao je stvari. On povratio, ponovo se napola uguši, otkotrlja se preko onoga što je povratio, nastavi da se kotrlja još nekoliko jardi i najzad uspe da se pridigne na ruke i kolena i otpuzi, dahćući, do nešto svežijeg

vazduha.

"Izvinite", reče on. Jedan deo daha mu se vratio. "Stvarno mi je užasno krivo. Osećam se kao potpuni idiot i..." Bepomoćno je pokazao gomilicu onoga što je povratio razlivenu oko ulaza u pećinu.

"Šta da kažem?" upita on. "Šta uopšte da kažem?"

To joj je najzad privuklo pažnju. Sumnjičavo ga je potražila pogledom, ali, budući da je bila poluslepa, imala je teškoća da ga pronađe u zamućenom, kamenitom predelu.

On mahnu da joj pomogne. "Ehej!" doviknu.

Najzad ga je opazila, zagroktala nešto za svoj račun i ponovo se okrenula mlaćenju muva.

Postalo je jezivo očigledno, na osnovu načina na koji se vazduh kretao dok je to činila, da je glavni izvor smrada, zapravo, ona. Bešike koje su se sušile, trula trupla i opaka čorba silovito su doprinosili atmosferi, ali glavno mirisno prisustvo bila je žena lično.

Ponovo je dobro klepnula jednu muvu. Ova pljesnu o stenu i obli je sopstvenom utrobom na način koji bi žena očigledno smatrala, samo da je mogla da vidi toliko daleko, veoma zadovoljavajućim.

Nesigurno, Artur se diže na noge i upotrebi pregršt suve trave da se obriše. Nije znao šta da radi da bi ponovo obznanio svoje prisustvo. Napola se rešio da naprosto ponovo odluta, ali bilo mu je neprijatno da ostavi hrpu onoga što je povratio ispred ulaza u ženin dom. Pitao se šta da uradi sa time. On poče da čupa još kržljave suve trave koja se mogla naći tu i tamo. Ipak, brinuo se da bi, ukoliko se usudi da priđe bliže onome što je povratio, mogao naprosto da doda novu količinu umesto da raščisti staru.

Upravo dok je raspravljao sa sobom koji bi postupak bio najbolji, on poče da shvata kako mu ova najzad nešto govori.

"Izvinite?" povika on.

"Rekoh, mogu li vam pomoći?" upita ona tanušnim, hrapavim glasom koji jedva da je čuo.

"Ovaj, došao sam po savet", doviknu on, osećajući se malo smešno.

Ona se okrenu i zapilji u njega, onda se okrenu na drugu stranu, zamahnu na muvu i promaši je.

"O čemu?" upita ona.

"Izvinite?" odvrati on.

"Rekoh, o čemu?" gotovo je zakreštalala.

"Pa", reče Artur, "U stvari, kao neku vrstu opšteg saveta. U brošuri je pisalo..."

"Ha! Brošura!" ciknu starica. Izgledalo je da sada maše reketom manje ili više nasumce.

Artur je pecao po džepu izgužvanu brošuru. Nije bio sasvim siguran zašto to čini. Sve je već pročitao, a ona, očekivao je, neće to hteti. Svejedno ju je razmotao, ne bi li imao nešto nad čime će trenutak ili dva da se mršti. Taj primerak brošure pametovao je o drevnim mističnim veštinama proroka i mudraca sa Havalijusa i opako preuveličavao pogodnosti smeštaja u gradu Havalionu. Artur je još nosio sa sobom primerak 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju', ali otkrio je, kada mu se obratio, da su stavke sve nerazumljivije i paranoidnije i da sadrže mnogo x-ova, j-ova i !-ova. Nešto negde nije bilo u redu. Da li je stvar bila u njegovom ličnom primerku, ili je nešto sa nekim ili nečim pošlo strašno kako ne valja, ili je, pak, reč bila samo o halucinacijama, tamo u srcu organizacije 'Vodiča', to nije znao. Ali, ovako ili onako, sve je manje bio naklonjen da mu veruje u odnosu na uobičajeno stanje, što je značilo da mu nije verovao ni trunku i uglavnom ga je koristio kao tacnu sa koje je jeo sendviče dok bi sedeo na steni i piljio u nešto.

Žena se okrenula i sada je lagano koračala prema njemu. Artur je pokušavao da proceni smer vetra, a da to ne čini previše upadljivo, pa se malo vrteo levo-desno dok se ona primicala.

"Savet", reče ona. "Savet, ha?"

"Ovaj, da", reče Artur. "Da, to je..."

On se ponovo namršti, kao da hoće da proveriti da nije nešto pročitao pogrešno i glupo se obreo na pogrešnoj planeti ili tako nešto. U brošuri je pisalo: 'Prijateljski raspoloženi meštani rado će sa vama podeliti znanje i mudrost drevnih naroda. Zavirite sa njima u uskovitlana tajanstva vremena prošlih i budućih!' Bili su tu i neki kuponi, ali Artura je bilo previše sramota da ih iseče ili pokuša da ih nekome pokloni.

"Savet, ha", reče starica ponovo. "U stvari, kao neka vrsta opšteg saveta, kažeš. O čemu? Šta da radiš u životu, tako nešto?"

"Da", reče Artur. "Tako nešto. Popriličan problem na koji često nailazim, da budem savršeno iskren." Očajnički je pokušavao, malim

trzavim pokretima, da stoji uz vetar od nje. Iznenadila ga je kada se odjednom oštro okrenula i pošla od njega prema pećini.

"Moraćeš onda da mi pomogneš sa fotokopirkom", reče ona.

"Šta?" upita Artur.

"Fotokopirka", ponovi ona strpljivo. "Moraćeš da mi pomogneš da je izvučem. Radi na solarne baterije. Ali moram da je držim u pećini da ptice ne seru na nju."

"Razumem", reče Artur.

"Na tvom mestu, duboko bih udahnula pre ulaska", promrmlja starica kada je kročila u tminu ulaza pećine.

Artur učini kao što ga je posavetovala. Zapravo, gotovo da mu se zavrtelo od previše kiseonika. Kada je osetio da je spreman, zadržao je dah i krenuo za njom unutra.

Fotokopirka je bila ogromna, stara stvar na klimavim kolicima. Stajala je pored samog ulaza u mutnim senkama pećine. Točkovi su se tvrdoglavo uprli u različitim smerovima, a tle je bilo neravno i kamenito.

"Idi i nadiši se napolju", reče starica. Artur se sav zajapurio, pokušavajući da joj pomogne da pomeri stvar.

On klimnu u olakšanju. Ako njoj nije neprijatno, pomisli on, onda neće biti ni njemu. Izišao je napolje i dva puta duboko udahnuo, a onda se vratio da nastavi cimanje i guranje. Morao je da to učini nekoliko puta pre nego što je mašina najzad bila napolju.

Sunce je tuklo u nju. Starica ponovo nestade u pećini i iznese nekoliko umrljanih metalnih ploča koje je povezala za mašinu da prikupljaju sunčevu energiju.

Ona zažmirka prema nebu. Sunce je bilo prilično sjajno, ali dan je bio magličast i mutan.

"To će potrajati", reče ona.

Artur odvrati da će biti srećan da sačeka.

Starica slegnu ramenima i odgaca do vatre. Nad njom je sadržina kotlića brbotala i klokotala. Ona promiseša po njoj štapom.

"Nećeš da prezagajiš?" upita ona Artura.

"Jeo sam, hvala", uzvratila Artur. "Ne, stvarno. Jeo sam."

"Ma sigurna sam da jesi", reče starica. Promisešala je štapom. Posle nekoliko minuta upecala je parče nečega odatle, duvala da se malo ohladi, a onda ga prinela ustima.

Jedno vreme zamišljeno je žvakala.

Potom je odšepala do gomile crknutih stvorova nalik jarčevima. Ispljunula je parče na gomilu. Polako je odšepala nazad do kotlića. Pokušala je da ga otkaçi sa svojevrsnog tronošca na kome je visio.

"Mogu li vam pomoći?" upita Artur i predusretljivo skoçi. Pohitao je do nje.

Zajedno su otkaçili kotlić sa tronošca i odneli ga nespretno niz blagu padinu koja se spuštala od njene pećine prema kržljavom i čvornovatom drvoredu što je obeležavao ivicu strmog, ali sasvim plitkog udubljenja iz koga je zraçila çitava nova gama opakih mirisa.

"Spreman?" upita starica.

"Da..." reçe Artur, iako nije imao pojma za šta.

"Jedan", reçe starica.

"Dva", produži ona.

"Tri", dodala je.

Artur u poslednji ças shvati šta je nameravala. Zajedno su prosuli sadržinu kotla u jarak.

Posle sat ili dva nedruželjubivog çutanja, starica zakljuçi da su solarne ploçe upile dovoljno sunçeve svetlosti da bi fotokopirka mogla da se pokrene, a onda je otišla da nešto potraži u pećini. Najzad je izišla sa nekoliko listova hartije i propustila ih kroz mašinu.

Dala je kopije Arturu.

"To je, ovaj, to je vaš savet, znaçi?" upita Artur, prelistavajuçi ih nesigurno.

"Ne" reçe starica. "To je priça mog života. Vidiš, kvalitet saveta koji ti neko može ponuditi treba proceniti prema kvalitetu života koji je savetodavac vodio u stvarnosti. E sad, ako pogledaš taj dokument, videćeš da sam podvukla sve krupnije odluke koje sam ikada donela, ne bi li ih istakla. Sve su indeksirane i pobrojane. Vidiš? Jedino mogu da ti savetujem da doneseš odluke koje su tačno suprotne onim odlukama kakve sam ja donosila, jer onda možda nećeš završiti na kraju života..." Zastala je i ispunila pluća da dobro drekne, "... u smrdljivoj, staroj pećini poput ove!"

Dohvatila je reket za stoni tenis, zasukala rukave, dotabanala do svoje gomile crknutih stvorova nalik jarčevima i navalila da rasteruje muve uz polet i prilježnost.

Poslednje naselje koje je Artur posetio sastojalo se isključivo od izuzetno visokih motki. Bile su toliko visoke da sa zemlje nije bilo moguće reći šta im se nalazi na vrhu i Artur je morao da se popne na tri redom pre nego što je otkrio jednu koja je na vrhu imala išta izuzev platforme pokrivena ptičjim izmetom.

Nije to bio lak zadatak. Na motke ste se peli po kratkim, drvenim klinovima zabijenim u njih u spiralama koje su se lagano uspinjale. Svako ko je bio manje marljiv turista od Artura napravio bi nekoliko fotografija i otišao pravo do najbližeg bara i grila, gde ste, uz ostalo, mogli kupiti veliki izbor naročito slatkih i sočnih čokoladnih torti da ih jedete pred asketama. Ali, uglavnom kao posledica toga, većina asketa je otišla. U stvari, uglavnom su otišli i osnovali unosne terapijske centre po nekim od bogatijih svetova severozapadnog podogranka Galaksije, gde je život lakši za red veličine od otprilike sedamnaest miliona, a čokolada je naprosto božanstvena. Ispostavilo se da većina asketa nikada nije videla čokoladu pre nego što su se prihvatili asketizma. Većina mušterija koje su im dolazile u terapijske centre predobro su je poznavale.

Na vrhu treće motke Artur zastade da dođe do daha. Bilo mu je veoma toplo i bio je zadihan, jer svaka motka bila je visoka nekih pedeset ili šezdeset stopa. Činilo mu se da se svet oko njega vrtoglavo okreće, ali to Artura nije mnogo brinulo. Znao je da, logično, ne može poginuti dok ne bude otišao na Stavromula Betu *Videti: 'Život, Vaseljena i sve ostalo', glava 18.* i zbog toga je uspeo da razvije bezbrižan odnos prema velikoj ličnoj opasnosti. Imao je malu vrtoglavicu od toga što sedi u vazduhu, na visinu od pedeset stopa, i to na vrhu motke, ali izišao je nakraj sa njom tako što je pojeo sendvič. Upravo se spremao da se upusti u čitanje fotokopiranog životopisa, kada ga u priličnoj meri prenu blago nakašljavanje iza njega.

On se okrenu toliko naglo da je ispustio sendvič, koji se okretao kroz vazduh na putu naniže i bio je prilično mali do trenutka kada se zaustavio na tlu.

Otprilike na trideset stopa iza Artura stajala je druga motka i, samo na njoj u retkoj šumi od otprilike trideset motki, vrh je bio zauzet. Zauzima ga je starac koji je, sa svoje strane, izgleda, bio obuzet dubokim mislima od kojih se mrgodio.

"Izvinite", reče Artur. Čovek nije obraćao pažnju na njega. Možda nije mogao da ga čuje. Vetar je pomalo duvao. Bila je čista slučajnost što je Artur čuo slabašno nakašljanje.

"Ehej?" dovikne Artur. "Zdravo!"

Čovek se najzad obazre. Izgledalo je da je iznenađen što ga vidi. Artur nije mogao da razabere da li je iznenađen i zadovoljan što ga vidi, ili samo iznenađen.

"Je li otvoreno?" doviknu Artur.

Čovek se namršti kao da nije shvatio. Artur nije mogao da vidi da li ovaj nije čuo ili nije razumeo.

"Sad ću da skoknem tamo", doviknu Artur. "Nemojte otići."

On se spusti sa male platforme, žustro sasulja niz spiralne klinove i stiže u podnožje sa popriličnom vrtoglavicom.

Upravo se spremao da krene do motke na kojoj je starac sedeo, kada shvati da je izgubio orijentaciju putem naniže i da nije siguran koja je tačno posredi.

Obazre se da nađe orijentire i utvrdi koja je prava.

Popeo se na jednu. Nije bila ta.

"Prokletstvo", reče on. "Izvinite!" doviknu on ponovo starcu, koji je sada bio pravo ispred njega, udaljen četrdeset stopa. "Izgubio sam se. Stižem za minut." Ponovo je sišao, sav zajapuren i zabrinut.

Kada je stigao, zadihan i oznojen, na vrh motke za koju je bio siguran da je ona prava, on shvati da ga čovek, ovako ili onako, u stvari, zavatlava.

"Šta hoćeš?" doviknu starac mrgodno. Sada je sedeo na vrhu motke koju je Artur prepoznao kao onu na kojoj je jeo sendvič.

"Kako ste dospeli tamo?" doviknu Artur zbunjeno.

"Misliš da ću ti tek tako reći ono za učenje čega mi je bilo potrebno četrdeset proleća, leta i jeseni sedenja na vrhu motke?"

"Šta je sa zimama?"

"Šta je sa zimama?"

"Zar ne sediš na motki i zimi?"

"To što sedim na motki većim delom života", reče čovek, "ne znači da sam idiot. Zimi idem na jug. Imam vikendicu na moru. Sedim na dimnjaku."

"Imaš li kakvih saveta za putnike?"

"Da. Kupi vikendicu na moru."

"Shvatam."

Čovek je piljio preko vrelog, sasušenog, pustog predela. Sa svog mesta Artur je jedva razaznavao staricu, sićušnu mrlju u daljini koja je plesala tamo i amo i tukla muve.

"Vidiš li je?" doviknu odjednom starac.

"Da", reče Artur. "U stvari, obratio sam joj se za savet."

"Mnogo ti ona zna. Dobio sam vikendicu na moru zato što ju je ona odbila. Kakav savet ti je dala?"

"Da radim sve suprotno od onoga što je činila."

"Drugim rečima, kupi vikendicu na moru."

"Pretpostavljam da je tako", reče Artur. "Pa, možda ću i kupiti jednu."

"Hmmm."

Obzorje je plivalo u smradnoj izmaglici vrućine.

"Neki drugi savet?" upita Artur. "Koji nema veze sa imanjima?"

"Vikendica na moru nije samo imanje. To je duhovno stanje", reče čovek. Okrenuo se i pogledao Artura.

Neobično, čovekovo lice sada se nalazilo na samo dve stope od Arturovog. U jednom pogledu delovalo je kao da ima savršeno normalan lik, ali telo mu je sedelo prekrštenih nogu na motki četrdeset stopa daleko, dok mu je lice bilo tik uz Arturovo. Ne pokrećući glavu, kao da ne čini ništa neobično, on ustade i kroči na vrh druge motke. Ili je posredi samo vrućina, pomisli Artur, ili za njega prostor ima drugačiji oblik.

"Vikendica na moru", reče on, "ne mora čak ni da bude na moru. Iako one najbolje jesu tamo. Svi volimo da se okupljamo", nastavi on, "na graničnim područjima."

"Stvarno?" upita Artur.

"Tamo gde se dodiruju kopno i voda. Gde se dodiruju zemlja i vazduh. Gde se telo susreće sa duhom. Gde se prostor dodiruje sa vremenom. Svi volimo da budemo na jednoj strani i da gledamo na drugu."

Artur se strašno uzbudio. Bile su to upravo one stvari kakve je obećavala brošura. Bio je tu čovek koji kao da se kretao po nekoj vrsti ešerovskog prostora i govorio zaista duboke stvari o svemu i svačemu.

Ipak, stvar je bila uznemirujuća. Čovek je sada koračao sa motke

na tle, sa tla na motku, sa motke na motku, sa motke na obzorje i nazad: to što je činio bilo je potpuna besmislica u Arturovoj prostornoj Vaseljenu. "Molim te, stani!" reče Artur odjednom.

"Ne možeš da podneseš, ha?" upita čovek. Bez i najmanjeg pokreta obreo se nazad, sevši prekrštenih nogu na vrh motke četrdeset stopa ispred Artura. "Došao si do mene radi saveta, ali ne možeš da izideš nakraj ni sa čim što ne prepoznaješ. Hmmm. Znači, moraćemo da ti kažemo nešto što već znaš, ali da ti zvuči kao novost, ha? Pa, uobičajeni posao, pretpostavljam." Uzdahnuo je i žalostivo zažmirkao u daljinu.

"Odakle si ti, momče?" upita onda.

Artur odluči da bude lukav. Muka mu je bilo od toga što ga je svako koga bi sreo držao za potpunog idiota. "Znaš šta", reče on. "Ti si prorok. Zašto ti ne kažeš meni?"

Starac ponovo uzdahnu. "Samo sam", reče on i zabaci ruku iza glave, "pokušavao da zapodenem razgovor." Kada je ponovo stavio šaku ispred sebe, na dignutom kažiprstu vrtela mu se Zemljina kugla. Bila je nepogrešiva. On je ponovo odloži. Artur je bio zapanjen.

"Kako si..."

"Ne mogu ti reći."

"Zašto ne? Prešao sam toliki put."

"Ne možeš videti ono što ja vidim, zbog toga što vidiš ono što vidiš. Ne možeš znati šta ja znam jer znaš ono što znaš. Ono što ja vidim i što znam ne može se dodati onome što ti znaš, jer to nisu srodne stvari. Niti to može zameniti ono što ti vidiš i što znaš, jer to bi značilo zameniti tebe samog."

"Stani, mogu li to da pribeležim?" upita Artur dok je uzbuđeno preturao po džepu da nađe olovku.

"Možeš da uzmeš jedan primerak na astrodromu", reče starac. "Police su im prepune toga."

"Oh", reče Artur razočarano. "Pa, zar nema ničega što se možda određenije tiče mene?"

"Sve što uopšte vidiš, čuješ ili iskusiš na bilo koji način tiče se upravo tebe. Ti stvaraš Vaseljenu time što je opažaš, prema tome Vaseljenu koju opažaš tiče se tebe."

Artur ga sumnjičavo pogleda. "Da li i to mogu dobiti na

astrodromu?" upita on.

"Proveri", reče starac.

"Kaže u brošuri", reče Artur, izvadiвши je iz džepa i ponovo pogledavši, "da mogu dobiti ličnu molitvu, stvorenu posebno za mene i za moje potrebe."

"Oh, dobro", reče starac. "Evo ti molitve. Imaš olovku?"

"Da", reče Artur.

"Ide ovako. Da vidimo: 'Zaštiti me od znanja onoga što ne treba da znam. Zaštiti me čak i od znanja o tome da postoje stvari koje se mogu znati, a koje ja ne znam. Zaštiti me od znanja da sam odlučio da ne znam stvari koje sam odlučio da ne znam. Amin.' To ti je to. To ionako izgovaraš nemo u sebi, pa kad je tako, možeš i naglas."

"Hmmm", reče Artur. "Pa, hvala..."

"Strašno je bitno da sa tom molitvom ide još jedna", nastavi starac, "pa ti je bolje da pribeležiš i nju."

"U redu."

"Ide ovako: 'Gospode, gospode, gospode...' Najbolje je ubaciti i taj deo. Nikada nisi siguran. 'Gospode, gospode, gospode. Zaštiti me od posledica gornje molitve. Amin.' I to ti je to. Najveći deo nevolja u koje ljudi zapadnu u životu potiče otud što propuste ovaj poslednji deo."

"Jesi li ikada čuo za mesto zvano Stavromula Beta?" upita Artur.

"Ne."

"Pa, hvala ti na pomoći", reče Artur.

"Nema na čemu", reče čovek sa motke i iščeznu.

10.

Ford se baci na vrata glavnog i odgovornog urednika, skupi se u čvrstu loptu kada okvir prsnu i popusti, brzo se otkotrlja preko poda do mesta na kome je stajala fina sofa od gužvane kože i uspostavi stratešku operacionu bazu iza nje.

Takav je bar bio plan.

Na nesreću, fina siva sofa od gužvane kože nije više bila tamo.

Zbog čega, pomisli Ford dok se okretao usred vazduha, zaokolio, zaronio i sakrio se iza Harlovog radnog stola, ljudi imaju tu glupavu opsesiju da preuređuju nameštaj po uredu svakih pet minuta?

Zašto su, na primer, zamenili savršeno ispravnu, iako prilično bezličnu sivu sofou od gužvane kože nečim što je delovalo kao mali tenk?

I ko je sad ovaj visoki tip sa prenosnim raketnim lanserom na ramenu? Neko iz upravnog? Nemoguće. Ovo je bila uprava. Ili je bar glavna uprava 'Vodiča'. Odakle su dolazili tipovi iz tog preduzeća 'InfiniDim' Zarkon bi ga znao. Nije bilo sunčano mesto, sudeći po puževskoj boji i sastavu njihove kože. Sve je to pogrešno, pomisli Ford. Ljudi povezani sa 'Vodičem' treba da dolaze sa sunčanih mesta.

U stvari, bilo ih je nekoliko i izgledalo je da su svi teže naoružani i oklopljeni nego što bi se to normalno očekivalo od službenika jedne kompanije, čak i u današnjem grubom i naopakom poslovnom svetu.

Razume se, pravio je mnogo pretpostavki. Pretpostavio je najpre da su krupni, puževski bledunjavi tipovi, bikovskih vratova, na neki način povezani sa preduzećem 'InfiniDim'; bila je to razložna pretpostavka i on je njome bio zadovoljan, tim pre što su na pancirima imali natpise 'Preduzeće InfiniDim'. Ipak, imao je neprijatan osećaj da ovo nije poslovni sastanak. Takođe je imao neprijatan osećaj da su mu ta pužolika stvorenja na neki način poznata. Poznata, ali u nepoznatoj odeći.

No, dobro, bilo kako bilo, nalazio se u sobi već dobre dve i po sekunde i pomislio je da bi otprilike bilo vreme da započne nešto konstruktivno. Mogao bi, na primer, da uzme nekog za taoca. To ne bi bilo loše.

Van Harl je sedeo u svojoj stolici na okretanje, delovao je uznemireno, bledo i potreseno. Verovatno je dobio i neke loše vesti,

pored te čvoruge na potiljku. Ford skoči na noge i jurnu prema njemu.

Pretvarajući se da ga je valjano i čvrsto poduhvatio ispod laktova, Ford uspe da neprimetno ubaci Ident-i-Olakš nazad u Harlov unutrašnji džep.

Premija!

Učinio je ono zbog čega je došao. Sada samo treba rečima da se izvuče odatle.

"U redu", reče on. "Ja..." On zastade.

Veliki tip sa raketnim lanserom okrenuo se prema Fordu Prefektu i uperio oružje na njega, što Ford nije mogao da ne smatra izuzetno neodgovornim ponašanjem.

"Ja..." počeo on ponovo, a onda, gonjen naglim porivom, odluči da se sagne.

Začu se zaglušujući urlik kada plamenovi poskočiše sa zadnje strane raketnog lansera, a raketa iskoči sprede.

Raketa projuri pored Forda i pogodi veliki panoramski prozor, koji bljunu prema napolje u pljusku miliona parčadi pod silinom eksplozije. Siloviti udarni talasi buke i vazdušnog pritiska prostreše se po sobi i počistiše kroz prozor nekoliko stolica, ormarić za dokumentaciju i Kolina, robota bezbednjaka.

Ah! Znači, nisu u potpunosti otporni na rakete, pomisli Ford Prefekt. Neko bi trebalo da prozbori koju reč sa nekim zbog toga. On se odvoji od Harla i pokuša da odredi kojim putem bi trebalo da pobegne.

Bio je opkoljen.

Veliki tip sa raketnim lanserom nameštao je oružje u položaj za novo opaljivanje.

Ford nije imao pojma šta da učini.

"Čuj", reče on ozbiljnim glasom. Ali nije bio siguran koliko daleko će ga dovesti izgovaranje stvari poput 'čuj' ozbiljnim glasom, a vreme nije bilo na njegovoj strani. Pa šta da radiš, pomisli on, samo jednom si mlad - i baci se kroz prozor. To će bar zadržati činilac iznenađenja na njegovoj strani.

11.

Prva stvar koju će morati da učini, pomisli otupljeno Artur Dent, jeste da izgradi sebi život. Ovo je značilo da je morao da nađe planetu na kojoj će ga voditi. To je morala biti planeta na kojoj je mogao da diše i na kojoj je mogao da ustane i sedne, a da ne oseti neprijatnost zbog sile teže. To je trebalo da bude negde gde je nivo kiseline nizak i gde biljke ne pokušavaju da te napadnu.

"Ne volim što moram da budem antropista u vezi sa tim", reče on neobičnom stvorenju iza šaltera centra za savetovanje raseljenih lica na Pintltonu Alfi, "ali baš bih voleo da živim negde gde ljudi otprilike izgledaju kao ja. Znate. Ovako čovekoliko."

Neobični stvor za šalterom zamlatara delom svojih neobičnijih izraslina; izgledalo je da ga je ta zamisao baš zgranula. On pocuri i otpljeska sa sedišta, odmereno stade da šiba po podu, proguta stari metalni ormarić za spise, pa, uz silno podrigivanje, izbljuva odgovarajuću ladicu, a iz uha mu izbiše dva blistava pipka. Izvadio je dve fascikle iz ladice, usisao ladicu unazad i ponovo povratio ormarić. Otšibao je nazad preko poda, pocurio na mesto i pljesnuo fascikle na sto.

"Vidiš li nešto što ti se dopada?" upita on.

Artur nervozno počeo da pregleda prijave i vlažne listove hartije. Očigledno se nalazio u zaostalom delu Galaksije i donekle ulevo u odnosu na onu Vaseljenu koju je poznavao i priznavao. Na mestu gde je trebalo da mu se nalazi dom bila je trula seljačka planeta, natopljena kišom i naseljena propalicama i vodoveprovima. Ovde čak i 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju' kao da je radio tek povremeno i upravo je zbog toga bio prisiljen na ovakva propitivanja po ovakvim mestima. Mesto za koje se uvek raspitivao bila je Stavromula Beta, ali za takvu planetu niko nikada nije čuo.

Raspoloživi svetovi delovali su prilično jadno. Imali su malo da mu ponude zbog toga što je on imao malo da ponudi njima. Bilo ga je izuzetno sramota kada je shvatio da, iako potiče sa sveta koji je imao kola, kompjutere, balet i armanjak, on lično nema pojma kako išta od svega toga radi. Nije umeo da se bavi ničim od svega toga. Prepušten sam sebi, nije bio u stanju ni toster da napravi. Bio je otprilike u stanju da napravi sendvič, i to mu je bilo to. Nije vladala velika potražnja za njegovim uslugama.

Arturovo srce klonu. To ga je iznenadilo, jer mislio je da je već stiglo najniže što može. On na trenutak zatvori oči. Toliko je želeo da bude kod kuće. Toliko je želeo da njegov rodni svet, prava Zemlja na kojoj je odrastao, nije bila uništena. Toliko je želeo da se ništa od svega toga nije dogodilo. On požele da se, kad ponovo otvori oči, zatekne na pragu svog malog imanja na zapadu Engleske, da sunce sija na zelene bregove, da putem ide poštanski kombi, da zelenkade cvetaju u vrtu, a da se u daljini pab otvara za ručak. Toliko je želeo da odnese novine do paba i čita ih uz kriglu gorkog. Toliko je želeo da rešava ukrštene reči. Toliko je želeo da se beznadežno zaglavi na sedamnaest vodoravno.

On otvori oči.

Neobični stvor iznervirano je pulsirao na njega i lupkao nekakvom pseudopodijom po stolu.

Artur zavrte glavom i pogleda sledeći list hartije.

Jadno, pomisli. I sledeći.

Veoma jadno. I sledeći.

Oh... E, to je već delovalo bolje.

Bio je to svet po imenu Bartldan. Imao je kiseonik. Imao je zelene bregove. Čak je, kako se činilo, imao cenjenu književnu kulturu. Ali stvar koja mu je najviše pobudila zanimanje bila je fotografija grupice ljudi sa Bartldana koji su stajali na trgu nekog naselja i prijatno se smešili prema fotoaparatu.

"Ah", reče on i podiže sliku do neobičnog stvora za stolom.

Oči ovoga ispuzaše na peteljka i zakotrljaše se gore i dole po parčetu hartije, ostavljajući svetlucavi trag sluzi.

"Da", reče on zgađeno. "Stvarno izgledaju baš kao ti."

Artur se preselio na Bartldan i, koristeći novac koji je dobio tako što je prodao isečene nokte i nešto pljuvačke u banku DNK, kupio sebi stan u naselju prikazanom na slici. Bilo je prijatno. Vazduh je bio mirisav. Ljudi su izgledali kao on i činilo se da im ne smeta što je i on tu. Nisu ga ničim napadali. Kupio je nešto odeće i ormarić u kome će je držati.

Obezbedio je sebi život. Sada je trebalo da mu nađe svrhu.

Najpre je pokušao da sedi i čita. Ali bartldanska književnost, iako slavna u čitavom tom sektoru Galaksije, kao da nije mogla da mu

zadrži pažnju. Problem je bio u tome što, u stvari, nije govorila o ljudskim bićima. Narod Bartldana bio je izuzetno nalik ljudima po izgledu, ali kada biste nekome rekli: 'Dobro večer', ovaj bi se obazro uz blago iznenađenje, onjušio vazduh i rekao da stvarno izgleda da je onako ne baš loše večer, sad kada je Artur to već pomenuo.

"Ne, htjedoh da kažem da ja vama želim dobro večer", uzvratio bi Artur, to jest, na početku je tako uzvraćao. Ubrzo je naučio da izbegava takve razgovore. "Hoću da kažem, nadam se da će vam večer biti dobro", dodao bi.

Još zbunjenosti.

"Želite?" upitao bi najzad Bartldandžanin uz uglađenu zbunjenost.

"Ovaj, da", morao bi onda da kaže Artur. "Izrazio sam nadu da..."

"Nadu?"

"Da."

"Šta je to nada?"

Dobro pitanje, pomislio bi Artur za sebe i povukao se nazad u sobu da razmisli o stvarima.

Sa jedne strane, naučio je da poštuje ono što je saznao o pogledu Bartldandžana na svet, a to je da je Vaseljena ono što jeste, uzmi je ili ostavi. Sa druge strane, nije mogao da ne oseti da ne želeći ništa, čak ni ne priželjkivati nešto ili ne nadati se nečemu, naprosto nije prirodno.

Prirodno. To je bila ona nezgodna reč.

Još davno shvatio je da mnoge stvari koje je smatrao za prirodne, kao što su kupovanje božićnih poklona ljudima, zaustavljanje na crvenom svetlu ili padanje sa ubrzanjem od trideset dve stope u sekundi na kvadrat, predstavljaju samo navike sa njegovog matičnog sveta i ne dejstvuju obavezno na isti način i na drugim mestima; ali ništa ne priželjkivati - to stvarno nije moglo biti prirodno, zar ne? Bilo bi to kao da ne dišeš.

Disanje je bilo još nešto čime se Bartldandžani nisu bavili, i pored sveg tog kiseonika u atmosferi. Uglavnom su samo bazali unaokolo. Povremeno su trčali i igrali odbojku i takve stvari (bez ikakve želje da pobede, razume se - naprosto su igrali, pa ko dobije, taj dobije), ali nikada nisu, u stvari, disali. Bilo im je to, iz nekog razloga, nepotrebno. Artur je ubrzo otkrio da je igranje odbojke sa njima malo previše sablasno. Iako su izgledali kao ljudi i čak se kretali i zvučali

kao ljudi, nisu disali i nisu priželjkivali stvari.

Disanje i priželjkivanje stvari, sa druge strane, bili su otprilike jedino što je Artur radio po čitav dan. Ponekad bi toliko žestoko priželjkivao stvari, da bi mu disanje postalo sasvim uzbuđeno, pa bi morao da ode i malo prilegne. Sam. U svojoj maloj sobi. Toliko daleko od sveta na kome je rođen da mozak čak nije bio u stanju da mu preradi onu vrstu brojeva koji su tu bili u pitanju, a da se pri tom ne obeznani.

Više je voleo da ne razmišlja o tome. Najviše mu se dopadalo da sedi i čita - ili bi mu se bar dopadalo da je bilo ičega vrednog čitanja. Ali niko u Bartldandanskim pričama nikada nije poželeo nešto. Čak ni čašu vode. Svakako, uzeli bi jednu ukoliko su žedni, ali ako je nema, više ne bi razmišljali o tome. Pročitao je čitavu jednu knjigu u kojoj je glavni junak, tokom jedne nedelje, raduckao po bašti, dobro se naigrao odbojke, pomogao da se popravi put, napravio svojoj ženi dete i onda neočekivano umro od žeđi neposredno pre poslednje glave. U očajanju, Artur je prečešljao knjigu unazad i najzad našao mesto na kome se uzgred pominje neki problem sa vodovodom u drugoj glavi. I to je bilo to. I tako tip umire. Naprosto se desi.

Nije to čak bio ni vrhunac knjige, jer vrhunca uopšte nije bilo. Lik je umro otprilike na trećini puta kroz pretposlednju glavu knjige, a preostali bio je naprosto posvećen popravci puta. Knjiga se završavala tačno na sto hiljaditoj reči, zbog toga što su na Bartldanu knjige uvek bile tačno toliko duge.

Artur baci knjigu preko sobe, prodade sobu i ode. Počeo je očajnički da putuje, sve je više trgovao pljuvačkom, noktima, krvlju, kosom, svime što je makar ko želeo, ne bi li kupio karte. Za seme, otkrio je, mogao je da putuje prvom klasom. Nigde se nije naselio, postojao je samo u hermetičnom, sumračnom svetu kabina hipersvemirskih brodova, jeo je, pio, spavao, gledao filmove, zaustavljao se samo po astrodromima da da još DNK i uhvati sledeći brod za daleke krajeve. Čekao je i čekao da se dogodi nešto nepredviđeno.

Nevolja sa pokušajem da naterate ono željeno nepredviđeno da se dogodi jeste u tome što ono to neće. To nije ono što 'nepredviđeno' znači. Nepredviđeni događaj koji se najzad odigrao uopšte nije bio ono što je Artur planirao. Brod na kome se nalazio

sevnuo je u hipersvemir, jezivo zatreperio istovremeno između devedeset sedam različitih tačaka u Galaksiji, zakačio se za neočekivani zagrljaj sile teže neke nekartografisane planete u jednoj od njih, njena spoljašnja atmosfera zarobila ga je i on počeo da pada, uz urlik i cepanje, pravo na nju.

Brodski sistemi čitavim putem naniže bunili su se da je sve savršeno normalno i pod kontrolom, ali kada se brod poslednji put grozničavo zakovitlao, silovito projurio kroz pola milje drveća i najzad eksplodirao u loptu uzavrelog plamena, postalo je jasno da ipak nije tako.

Vatra zahvati šumu, proključa u noć, a zatim se pristojno ugasi, budući da se u današnje vreme to zakonom zahteva od svih nenajavljenih požara koji premašuju određenu veličinu. Kratko vreme potom drugi mali požari buknu bi to i tamo, dok su parčad rasutih ostataka na miru eksplodirala kada bi im za to kucnuo čas. Onda je i to zamrlo.

Artur Dent je iz čiste dosade beskrajnog međuzvezdanog putovanja bio jedini na brodu koji se potanko upoznao sa brodskim postupcima pri opasnim i nepredviđenim prizemljenjima i zato je jedini preživio udes. Ležao je ošamućen, izlomljen i okrvavljen u nekoj vrsti vazdušaste, ružičaste plastične čaure po kojoj je bilo ispisano: 'Želimo vam prijatan dan' na preko tri hiljade različitih jezika.

Crne, urlajuće tišine vrtoglavo su mu plutale po razbijenom umu. Znao je uz neku vrstu otupljene izvesnosti da će preživeti, jer još nije bio na Stavromula Beti.

Posle nečega što je delovalo kao večnost bola i tmine, on postade svestan nemih obličja koja su se kretala oko njega.

12.

Ford se sunovraćao po otvorenom vazduhu kroz oblak parčadi stakla i komada stolica. Ponovo nije promislio o stvarima, već se ravnao po sluhu kako bi sebi kupio vreme. Otkrio je da u trenucima velikih kriza često prilično pomaže ako pusti da mu se pred očima odvrti film života. To mu je pružalo priliku da promisli o stvarima, sagleda događaje u nekoj vrsti perspektive, a ponekad je dobijao ključni nagoveštaj o tome šta da učini sledeće.

Bila je tu zemlja koja mu je jurila u susret ubrzanjem od trideset stopa u sekundi na kvadrat, ali, pomisli on, sa tim problemom pozabaviće se kada dođe vreme. Sve po redu.

Ah, evo ga, dolazi. Njegovo detinjstvo. Stvari za dremež, sve je to prošao ranije. Slike su sevale kraj njega. Dosadni trenuci na Betelgezu Pet. Zaphod Bibbroks kao dečak. Da, to je sve već znao. Požele da u mozgu ima neku vrstu dugmeta za brzo premotavanje. Žurka za njegov sedmi rođendan, kada su mu poklonili prvi peškir. Hajde, hajde.

Okretao se i vrteo naniže, a spoljašnji vazduh na toj visini predstavljao je hladni šok za njegova pluća. Nastojao je da ne udiše staklo.

Rana putovanja na druge planete. Oh, za ime Zarkona, bilo je to poput nekog dokumentarca o svemirskim putovanjima, pre glavne predstave. Počeci rada za 'Vodič'.

Ah!

To su bili dani. Radili su u kolibi na atolu Bvenela, na planeti Fanala, pre nego što su je Riktanarkali i Dankvedi razvertlali. Pet-šest tipova, poneki peškir, pregršt savršenih digitalnih naprava i, najvažnije, mnogo snova. Ne. Najvažnije je bilo mnogo fanalanskog ruma. Ako baš hoće da bude u potpunosti tačan, krajnje najbitnija stvar bio je stari džanks, onda fanalanski rum, a i neke plaže po kojima su se motale lokalne devojke, ali i snovi su bili bitni. Šta li im se u međuvremenu desilo?

U stvari, nije mogao da se priseti o čemu su bili ti snovi, ali u svoje vreme delovali su neizmerno značajno. U njima u svakom slučaju nije bilo mesta za ogromnu uredsku zgradu niz koju je sada padao. Do svega je došlo kada su neki iz prvobitnog tima rešili da se skrase na jednom mestu, pa su postali pohlepni, dok su on i drugi

ostali na terenu da istražuju i stopiraju i postepeno bivali sve izdvojeniji od poslovne more u koju se 'Vodič' neizbežno pretvarao i arhitektonske čudovišnosti u koju se naselio. Gde su u svemu tome bili snovi? On pomisli na sve silne advokate kompanije koji su sada zauzimali polovinu zgrade, na sve pomoćnike urednika, njihove sekretarice, advokate njihovih sekretarica i sekretarice advokata njihovih sekretarica, kao i na, najgore od svega, računovođe i propagandno odeljenje.

Napola mu je bilo na umu da naprosto nastavi da pada. Da pokaže srednjak čitavoj bandi.

Sada je upravo prolazio sedamnaesti sprat, gde se nalazilo odeljenje za propagandu. Gomila mudrijaša koji su raspravljali o tome kakve bi boje 'Vodič' trebalo da bude i iskazivali savršeno nepogrešivu veštinu da pametuju kada je sve već gotovo. Da je iko od njih slučajno pogledao kroz prozor u tom trenutku, prenerazio bi ga prizor Forda Prefekta koji pada pokraj njih u sigurnu smrt i pokazuje im srednjak.

Šesnaesti sprat. Pomoćnici urednika. Kopilad. Šta je sa svim onim njegovim tekstovima koje su isekli? Petnaest godina istraživanja koje je poslao samo sa jedne planete, a oni su ih sasekli na dve reči. 'Uglavnom bezopasni'. Srednjak i njima.

Petnaesti sprat. Logistička administracija, šta god im to značilo. Svi su imali velike limuzine. Eto šta je značilo.

Četrnaesti sprat. Kadrovsko. Lukavo je podozrevao da su oni zakuvani njegovo petnaestogodišnje izgnanstvo dok se 'Vodič' preobražavao u korporacijski monolit (ili, radije, duolit - ne sme zaboraviti advokate).

Trinaesti sprat. Istraživanje i razvoj.

Stani malo.

Trinaesti sprat.

Morao je u tom trenutku da razmišlja prilično brzo, jer je situacija postajala malčice hitna.

Iznenada se prisetio ploče za prikaz spratova u liftu. Na njoj nije bilo trinaestog sprata. Nije tome posvetio mnogo pažnje, budući da je proveo petnaest godina na prilično zaostaloj planeti Zemlji gde su bili sujeverni u pogledu broja trinaest, tako da se navikao da boravi po zgradama koje su brojale spratove bez njega. Ali ovde nije bilo

razloga za to.

Prozori trinaestog sprata, nije mogao da ne primeti kada je prohujao pokraj njih, bili su zamračeni.

Šta li se tamo dešavalo? On počne da se priseća svih stvari o kojima je Harl govorio. Jedan, novi, multidimenzioni 'Vodič' proširen preko beskonačnog broja Vaseljena. Uz način na koji je to Harl izneo, zvučalo je poput ludačke besmislice koju je odsanjalo propagandno odeljenje uz jaku potporu računovođa. Ukoliko je bilo imalo stvarnije, onda je bila reč o veoma uvrnutoj i opasnoj zamisli. Da li je posredi bila stvarnost? Šta se dešavalo iza zamračenih prozora na izdvojenom trinaestom spratu?

Ford oseti kako mu raste radoznalost, a potom i panika. Bila je to potpuna lista osećanja kojima je raspolagao. U svakom drugom pogledu brzo je padao. Stvarno bi trebalo da okrene um razmišljanju kako da izvuče živu glavu iz te situacije.

On baci pogled naniže. Nekih stotinu stopa ispod njega ljudi su mileli na sve strane, a neki su počinjali da dižu poglede sa puno iščekivanja. Raščišćavali su mu mesto. Čak su privremeno prekinuli divni i potpuno luckasti lov na voketa.

Mrzeo bi kada bi morao da ih razočara, ali otprilike dve stope ispod njega, što nije shvatio ranije, nalazio se Kolin. Kolin je očigledno srećno igrao uz njega, pratio ga i čekao da odluči šta će.

"Koline!" dreknu Ford.

Kolin nije odgovarao. Ford se sledi. Onda odjednom shvati da nije rekao Kolinu da mu je ime Kolin.

"Dođi ovamo!" dreknu Ford.

Kolin dolebde do njega. Kolin je neizmerno uživao u spustu i nadao se da je isti slučaj i sa Fordom.

Kolinov svet neočekivano se pomrači kada ga Fordov peškir iznenada obavi. Kolin neposredno potom oseti kako postaje mnogo, mnogo teži. Bio je pun uživanja i oduševljen zbog izazova koji mu je Ford postavio. Samo nije bio siguran hoće li uspeti sa ovim da iziđe nakraj, to je bilo sve.

Peškir je obujmio Kolina. Ford je visio sa peškira i stezao ga za porub. Drugim stoperima dopadalo se da obrade peškire na razne načine; utkali bi im u tkaninu razne ezoterične alatke i pomagala, čak i kompjutersku opremu. Ali Ford je bio purista. On je voleo kad stvari

ostaju jednostavne. Nosio je običan peškir iz obične prodavnice tkanina za domaćinstvo. Čak je imao i nekakav plavi i ružičasti cvetni dezen, i pored njegovih učestalih pokušaja da ga izbeli i ispere. Kroz peškir je bilo provučeno nekoliko parčadi žice, savitljiva pisaljka, a jedan ugao bio je natopljen hranljivim sastojcima da može da ih sisa u slučaju vanrednih prilika, ali inače je to bio običan peškir kojim možete da obrišete lice.

Jedina prava izmena, u čije ga je izvođenje ubedio jedan prijatelj, bilo je ojačavanje poruba.

Ford je stezao porube kao manijak.

I dalje su se spuštali, ali brzina je bila usporena.

"Gore, Koline!" vikao je.

Ništa.

"Tvoje ime", povika Ford, "je Kolin. I zato, kada vičem: 'Gore, Koline!' onda želim da ti, Koline, pođeš nagore. U redu? Gore, Koline!

Ništa. Ili, tačnije, neka vrsta prigušenog stenjanja od Kolina. Ford oseti priličan nemir. Sada su se spuštali veoma polako, ali Ford se osećao vrlo nemirno u pogledu naroda koji se prikupljao na tlu pod njim. Prijateljski lokalni tipovi u lovu na voketa razilazili su se, a zdepasti, masivni stvorovi, bikovskih vratova i puževske boje, opremljeni raketnim lanserima, pojavljivali su se, kako je izgledalo, iz onoga što se obično naziva prazan vazduh. Prazan vazduh, kao što svi iskusni galaktički putnici dobro znaju, u stvari je krcat raznim višedimenzionim složenostima.

"Gore!" dreknu Ford ponovo. "Gore! Koline, idi gore!"

Kolin se naprezao i ječao. Sada su manje ili više bili nepokretni u vazduhu. Ford oseti kako mu prsti pucaju.

"Gore!"

Ostajali su nepokretni.

"Gore, gore, gore!"

Puž se pripremao da lansira raketu na njih. Ford naprosto nije mogao da poveruje. Visio je sa peškira, a jedan puž pripremao se da lansira raketu na njega. Ponestajalo mu je zamisli o tome šta bi mogao da učini i postajao je ozbiljno uznemiren.

Ovo je bila vrsta situacije u kojoj se obično oslanjao na savete 'Vodiča', koliko god ovi bili izluđujući ili nejasni, ali ovo nije bio

trenutak za posezanje u džep. A 'Vodič' sada, izgleda, više i nije bio prijatelj i saveznik, već je i sam postao izvor opasnosti. Pa, visio je pored ureda 'Vodiča', Zarkona mu, a ugrožavali su ga stvorovi koji su sada, izgleda, bili vlasnici ove stvari. Šta se desilo sa snovima kojih se nejasno sećao sa atola Bveneli? Trebalo je da dopuste da se dogode. Trebalo je da ostanu tamo. Da ostanu na plaži. Da vode ljubav sa dobrim ženama. Da žive od ribe. Trebalo je da zna da je sve pogrešno onog trenutka kada su počeli da kače koncertne klavire nad bazenom sa morskim čudovištima u atrijumu. On počeo da se oseća temeljito protraćeno i bedno. Prsti su mu bili u vatri od napregnutog bola. A članak na nozi još ga je boleo.

Oh, hvala ti, članku, pomisli on gorko. Hvala ti što u ovom trenutku iznosiš sopstvene probleme. Pretpostavljam da bi voleo finu, toplu vodu u laboru kako bi se osećao bolje, je li tako? Ili bi bar voleo kada bih se...

Tog časa mu je sinulo.

Oklopni puž zabacio je raketni lanser za rame. Raketa je verovatno bila tako sazdana da pogodi sve na svom putu što se kreće.

Ford se trudio da se ne preznojava zbog toga što oseća kako mu stisak na šavovima peškira popušta.

Palcem zdrave noge stao je da gura petu cipele na bolnoj nozi.

"Kreni gore, proklet bio!" promrmlja Ford beznadežno Kolinu, koji se veselo naprezao, ali nije imao snage da se digne. Ford je nastavljao posao na peti cipele.

Pokušavao je da proceni vreme, ali nije vredelo. Naprosto, treba to da učini. Imao je prilike samo za jedan udarac, i to mu je to. Sada je skinuo zadnji kraj cipele sa pete. Iskrivljeni članak malo ga je manje boleo. Znači, to mu je prijalo, ha?

Drugim stopalom šutnuo je petu cipele. Ova mu skliznu sa stopala i počeo da pada kroz vazduh. Otprilike pola sekunde kasnije raketa eruptira sa njuške lansera, mimoide se sa cipelom koja joj je padala u susret, munjevito promeni smer kretanja i pođe nadole, pravo za pokretnom metom, pogodi je i eksplodira uz silan osećaj zadovoljstva i samodostignuća.

Sve se to dogodilo na otprilike petnaest stopa od zemlje.

Glavna silina eksplozije bila je usmerena nadole. Tamo gde je,

sekundu ranije, stajao vod službenika preduzeća 'InfiniDim', sa raketnim lanserom, na elegantnom, terasastom trgu popločanom velikim pločama svetlucavog kamena, isečenog u drevnim kamenolomima alabastera na Zentalvabuli, sada je, umesto svega toga, stajala gadna rupčaga, puna krhotinama i šuta.

Ogromni nalet vrelog vazduha pokulja sa mesta eksplozije i baci Forda i Kolina silovito prema nebu. Ford se očajnički i slepo borio da zadrži stisak, ali nije uspeo. Bespomoćno je stao da se okreće na putu prema nebu, dostigao vrhunac parabole, zastao i onda počeo ponovo da pada. Padao je, padao i padao i iznenada se gadno nabio na Kolina, koji se još dizao.

Očajnički se zakačio za malog, loptastog robota. Kolin se divljački okretao po vazduhu prema tornju ureda 'Vodiča', pokušavajući, uz silno uživanje, da povрати kontrolu i da uspori.

Svet se vrtoglavo okretao oko Fordove glave dok su se vrteli i kovitali jedan oko drugoga, a onda, podjednako vrtoglavo, sve namah prestade.

Ford se nađe, ošamućen, na simsu nekog prozora.

Peškir je upravo padao kraj njega; on posegnu i dohvati ga.

Kolin je lebdeo u vazduhu na nekoliko inča od simsa.

Ford se obazre u izgruvanoj, okrvavljenoj i zadihanoj izmaglici. Sims je bio širok samo oko jednu stopu, a on je opasno balansirao na njemu na visini od trinaest spratova.

Trinaest.

Znao je da su na visini od trinaest spratova zbog toga što su prozori bili zamračeni. Bio je gorko uznemiren. Kupio je te cipele po nekoj besmisleno niskoj ceni u prodavnici na donjem Ist Sajdu u Njujorku. Kao posledica toga, napisao je čitav esej o radostima dobre obuće, koji je u potpunosti odbačen u debaklu pod naslovom 'Uglavnom bezopasni'. Prokleta neka je sve.

A sada mu je, povrhu svega, još i jedna cipela nestala. Zabacio je glavu i zapiljio se u nebo.

Ne bi to bila takva mračna tragedija da dotična planeta nije bila uništena, što je značilo da nikada neće moći da pod istim uslovima nabavi drugi par.

Doduše, budući da postoje beskonačni bočni ogranci verovatnoće, postojao je, razume se, i gotovo beskonačan broj

umnožaka planete Zemlje, ali, kada razmislite o suštini, jedan par cipela, ma koliko bio fin, ipak nije nešto za čim ćete tek tako krenuti u potragu, zavitlavajući se pri tom sa višedimenzionim vreme/prostorom.

On uzdahnu.

Oh, dobro, najbolje bi bilo da se pomiri sa sudbinom. Bar mu je spasla život. Za sada.

Nalazio se na simsu širokom jednu stopu, na trinaestom spratu zgrade, i uopšte nije bio siguran da li je ovaj položaj bio vredan jedne dobre cipele.

Zagledao se sluđeno kroz zamračeno staklo.

Bilo je mračno i nemo poput grobnice.

Ne. Bilo je smešno pomisliti tako nešto. Bio je na nekoliko sjajnih žurki po grobnicama.

Da li je mogao da opazi nekakav pokret? Nije bio sasvim siguran. Činilo mu se da može da vidi nekakvu neobičnu, lepetavu senku. Možda je to bila njegova sopstvena krv koja je kapala preko trepavica. On je obrisa. Čoveče, što bi voleo da ima negde imanje, pa da tamo gaji ovce. Ponovo je zavirio kroz prozor, pokušavajući da razazna kakav je to oblik, ali imao je osećaj, toliko uobičajen u današnjoj Vaseljeni, da gleda neku vrstu optičke varke i da se to samo njegove oči bleskasto zavitlavaju sa njim.

Da li se tamo nalazi nekakva ptica? Da li su to krili na skrivenom spratu iza zamračenog stakla otpornog na raketne udare? Nečiji ptičarnik? Tamo unutra, sasvim sigurno, nešto je lepetalo, ali nije toliko ličilo na pticu; više na neku vrstu ptičolike rupe u prostoru.

On zatvori oči, što je ionako želeo da učini. Upita se šta da učini sledeće. Da skoči? Da se penje? Nije verovao da postoji neki način na koji bi mogao da provali unutra. U redu, staklo navodno otporno na raketne udare nije izdržalo kada se našlo na iskušenju pred pravom raketom, ali, sa druge strane, bila je to raketa ispaljena iznutra i sa veoma malog rastojanja, što je predstavljalo mogućnost koja inženjerima što su ga sazdali verovatno uopšte nije pala na pamet. To nije značilo da će biti u stanju da provali prozor ovde tako što će omotati pesnicu peškirom i udariti. Ma šta, kog vruga, pomisli on, svejedno zamahnu i povredi pesnicu. Bilo je baš dobro što sa mesta na kome je sedeo nije mogao da zamahne valjano, jer bi je

možda povredio baš gadno. Zgrada je silno ojačana kada je u potpunosti preuređena posle napada sa Žablje zvezde i verovatno je bila najteže oklopljena izdavačka kompanija u svetu biznisa, ali u svakom sistemu, pomisli on, postoji neka slabost, koju je ugradio odbor korporacije. Već je otkrio jednu. Inženjeri koji su sazdali staklo nisu očekivali da ga pogodi raketa sa malog rastojanja i iznutra, i zato prozor nije izdržao.

Dakle, šta inženjeri ne bi očekivali da uradi neko ko stoji na simsu sa spoljašnje strane prozora?

Razbijao je glavu tim pitanjem trenutak ili dva pre nego što se setio.

Stvar koju najpre ne bi očekivali bilo je to da se tu uopšte neko nalazi. Samo potpuni idiot sedeo bi tamo gde je on sedeo, što znači da je već pobeđivao. Uobičajena greška koju su ljudi pravili kada su pokušavali da sazdaju nešto što ni potpuna budala nije u stanju da pokvari jeste potcenjivanje domišljatosti potpunih budala.

On izvadi novodobijenu kreditnu karticu iz džepa, zavuče je u pukotinu između prozora i okolnog okvira i učini nešto što raketa ne bi mogla. Mrdao ju je tamo-amo jedno vreme, da bi konačno osetio kako reza popušta. Odgurnuo je prozor u stranu, otvorio ga i gotovo pao unatraške sa simsa od smeha, a dok je to radio zahvaljivao se velikim ventilacionim i telefonskim neredima sa SrDt 3454.

Veliki ventilacioni i telefonski neredi sa SrDt 3454 počeli su u vidu gomile ustajalog vazduha. Ustajao vazduh, razume se, i jeste problem koji bi ventilacija trebalo da rešava i u načelu ga je i rešavala razumno dobro, sve do trenutka kada je neko izmislio uređaje za klimatizaciju, koji su problem rešavali uz daleko više brujanja.

I to je bilo sve lepo i krasno ukoliko ste bili u stanju da podnesete buku i kapanje, sve dok neko drugi nije smislio nešto mnogo više seksi i pametnije od uobičajene klimatizacije, a to se nazivalo 'ugrađena klimatska kontrola zgrade'.

E, to je bilo nešto sasvim drugačije.

Glavna razlika u odnosu na uobičajeni erkondišn ogledala se u tome da je ovde bila reč o nečemu divotalno skupljem, što je zahtevalo ogromnu količinu složene merne i regulacione opreme

koja je u svakom trenutku daleko bolje znala kakav vazduh ljudi vole da udišu nego što su to znali sami ljudi.

To je takođe značilo da su, da bi se obezbedilo da obični ljudi ne poremete složene proračune koje je sistem pravio za njih, svi prozori u zgradi držani hermetički zatvoreni. Potpuno. Dok su sistemi instalisani, brojni ljudi koji su išli na posao u te zgrade otprilike ovako su razgovarali sa instalaterima sistema Mudr-o-Dah:

"Ali šta ako hoćemo da otvorimo prozore?"

"Nećete hteti da otvorite prozore sa novim Mudr-o-Dahom."

"Da, ali pretpostavimo da želimo da ih otvorimo samo malčice?"

"Nećete želeti da ih otvorite čak ni malčice. Novi sistem Mudr-o-Dah postaraće se za to."

"Hmmm."

"Uživajte u Mudr-o-Dahu."

"U redu, a šta ako se Mudr-o-Dah pokvari, počne da radi kako ne treba ili tako nešto?"

"Ah! Jedno od najmudrije rešenih svojstava Mudr-o-Daha jeste da ovaj sistem nikako ne može da se pokvari. Dakle, nema briga na tu temu. Uživajte u disanju i prijatno vam bilo."

(Razume se, posledica velikih ventilacionih i telefonskih nereda sa SrDt 3454 bila je ta da se sada od svih mehaničkih, električnih, kvantnomehaničkih i hidrauličnih sistema, čak i onih na vetar, paru ili klipnih, zahteva da negde na sebi imaju jednu pločicu sa naročitim natpisom. Ma koliko mali predmet bio, njegovi konstruktori moraju naći način da mu negde utisnu tu legendu, jer ona je tu da privuče njihovu pažnju, a ne neophodno pažnju korisnika.

Legenda je glasila:

'Glavna razlika između stvari koja može da se pokvari i stvari koja nikako ne može da se pokvari ogleda se u tome da kada se stvar koja nikako ne može da se pokvari ipak pokvari, onda se obično ispostavi da je nemoguće popraviti je.')

Najveće vrućine počele su da se podudaraju, uz gotovo čarobnu preciznost, sa glavnim otkazivanjima sistema Mudr-o-Dah. U početku je to izazvalo samo previranje nezadovoljstva i tek nekoliko smrti od gušenja.

Stvarni užas eskplodirao je onog dana kada su se tri događaja odigrala istovremeno. Prvi događaj bila je izjava čelnika firme 'Mudr-

o-Dah' da se najbolji rezultati dobijaju kada se njihovi sistemi koriste u umerenoj klimi.

Drugi događaj bio je raspad sistema Mudr-o-Dah usred naročito vrućeg i vlažnog dana, a posledica je bila evakuacija mnogo stotina kancelarijskih službenika na ulice, gde su se sreli sa trećim događajem, a to je bila pomahnitala masa telefonskih operatora za međugradske veze koji su bili toliko kivni zbog toga što moraju da govore svakog bogovetnog dana: 'Hvala vam što upotrebljavate SMD' - svakom svakijatou idiotu koji digne slušalicu, da su najzad izišli na ulice sa đubretarskim kantama, megafonima i puškama.

U toku krvavih dana koji su usledili, svaki pojedinačni prozor u gradu, bio otporan na rakete ili ne, bio je razbijen, obično uz prateće krike: 'Sjaši, bre, sa veze, šupku jedan! Ma zabole me koji broj hoćeš, a još više koji ti je okrug. Ma nosi se i gurni petardu pod guzicu! Jeehaah! Hu hu hu! Prrrrrr! Kva kva!' i razne druge životinjske zvuke koje nisu mogli da koriste tokom normalnog rada.

Posledica toga bilo je da je svim telefonskim operatorima dato ustavno pravo da kažu: 'Upotrebljavajte SMD i crknite!' najmanje jednom na sat kada odgovaraju na telefon, a pred sve uredske zgrade postavljen je zahtev da moraju imati prozore koji se otvaraju, makar samo malčice.

Druga neočekivana posledica bilo je dramatično opadanje broja samoubistava. Raznorazni prenapregnuti i ambiciozni službenici koji su bivali prisiljeni, tokom mračnih dana tiranije Mudr-o-Daha, da skaču pod vozove ili da se izbodu nožem, sada su mogli da iziđu na sims prozora i skoče kako ih je volja. Međutim, često se dešavalo da tokom onog trenutka ili dva, koliko im je bilo potrebno da se obazru i priberu misli, iznenada otkriju da im je u stvari bilo neophodno jedino da se nadišu svežeg vazduha i da sagledaju stvari iz nove perspektive, a možda i farma na kojoj bi mogli da drže koju ovcu.

Treća potpuno nepredviđena posledica bila je srećna okolnost da je Ford Prefekt, zaglavljnjen na trinaestom spratu teško oklopljene zgrade i naoružan ničim drugim do peškirom i kreditnom karticom, ipak bio u stanju da se domogne bezbednosti kroz prozor navodno otporan i na raketne udare.

On glatko zatvori prozor iza sebe, pustivši prethodno Kolina da uđe za njim, a onda počne da se obazire za stvorom nalik na pticu.

Stvar koju je, u međuvremenu, shvatio u vezi sa tim prozorima bila je sledeća: budući da su prerađeni u prozore koji se mogu otvarati tek pošto su sazđani tako da budu neprobojni, bili su, zapravo, mnogo nesigurniji nego da su na samom početku naćinjeni kao prozori koji se mogu otvarati.

Hej ho, to ti je smešni stari život, pomislio je on vedro, a onda je iznenada shvatio da prostorija u koju je provalio uz sve te muke nije baš mnogo zanimljiva.

Iznenadeno je zastao.

Gde je bilo ono neobićno lepetavo oblićje? Gde je bilo išta što je vredelo ćitave te halabuke - neobićni veo tajanstva koji kao da je poćivao nad tom sobom i jednako neobićni redosled događaja koji kao da se urotio da ga utera u nju?

Odaja je, kao i sve druge odaje u sadašnjjoj zgradi, bila obojena u neki ogavni i neukusni preliv sivog. Na zidu je bilo nekoliko karata i crteža. Najveći njihov deo Fordu nije kazivao ništa, ali onda je naišao na nešto što je oćigledno bila skica za nekakav plakat.

Na njemu je bio neki pćicoliki natpis i slogan koji je govorio: 'AUTOSTOPERSKI VODIĆ KROZ GALAKSIJU, model II: najjedinstvenija stvar koja je ikada postojala. Uskoro u dimenziji pokraj vas.' Nijedan podatak osim ovoga.

Ford se ponovo obazre. Onda mu pažnju postepeno privuće Kolin, besmisleno presrećni robot-bezbednjak, koji se šćućurio u uglu odaje i blebetao nešto što je neobićno podsećalo na izraze straha.

Ćudno, pomisli Ford. On se obazre da vidi na šta li je to Kolin reagovao. Onda ugleda nešto što nije primetio ranije i što je mirno poćivalo na vrhu stola.

Bilo je okruglo, crno i otprilike velićine malog poklopca za toćkove. Gornji i donji kraj bili su mu glatko ispupćeni, tako da je podsećalo na mali disk za bacanje u lakoj kategoriji.

Površina mu je naizgled bila u potpunosti glatka, bez prekida i ikakvih šara.

Nije radilo ništa.

Onda Ford primeti da je na njemu nešto napisano. Neobićno. Trenutak ranije na njemu nije ništa pisalo, a sada piše. Naprosto, nije izgledalo da je postojao ikakav primetan prelaz između ta dva stanja.

Malim, uzbunjujućim slovima, na njemu je pisala samo jedna reč:

PANIKA

Trenutak ranije na njegovoj površini nije bilo nikakvih oznaka niti pukotina. Sada ih je bilo. Rasle su.

Panika, rekao je 'Vodič', model II. Ford poče da čini ono što mu je rečeno. Upravo se prisetio zbog čega su mu pužolika stvorenja delovala poznato. Raspored boja bio im je u korporacijski sivom tonu, ali u svim drugim pogledima izgledali su tačno kao Vogoni.

13.

Brod se tiho spustio da bi sleteo na ivici prostrane čistine, otprilike stotinu jardi od sela.

Stigao je iznenadno i neočekivano, kao i uz najmanju moguću buku. Jednog trenutka bilo je savršeno obično kasno popodne rane jeseni - lišće je upravo postajalo crveno i zlatno, reka je ponovo počinjala da buja od kiša na planinama severa, perje pika-ptica zgušnjavalo se u očekivanju zimskih mrazeva, svakog dana savršeno normalne zveri otisnuće se u gromovitu seobu preko zaravni, a stari Trašbarg počinjao je da mrmlja za svoj račun dok je šepao po naselju; bilo je to mrmljanje koje je značilo da se preslišava i razrađuje priče koje će pričati o prošloj godini jednom kada se večeri skrate i kada ljudi ne budu imali drugog izbora nego da se okupe oko vatre, slušaju ga i gundaju da se to nije tako dogodilo, koliko se oni sećaju - a već sledećeg trenutka svemirski brod stajao je tu, svetlucaj pod toplim jesenjim suncem.

Malo je zujao, a onda se utišao.

Nije to bio veliki svemirski brod. Da su seljani bili stručnjaci za svemirske brodove, smesta bi znali da je reč o prilično zgodnom modelu, malo, udobnoj četvorosedoj jahti marke 'Hrundi' sa otprilike svakim raspoloživim opcionim dodatkom izuzev naprednog vektoidnog stabilisisa, na koga se pale samo smetenjaci. Ne možete napraviti dobru, usku, oštru krivinu oko trostrane vremenske ose ako imate napredni vektoidni stabilis. U redu, malo je bezbednije, ali rukovanje od toga postane skroz naskroz kilavo.

Seljani to nisu znali, razume se. Većina njih tu, na dalekoj planeti zvanoj Lemjuela, nikada nije ni videla neki svemirski brod, a u svakom slučaju nijedan u jednom komadu, i zato, dok je ovaj toplo blistao na večernjem svetlu, bio je otprilike najneobičnija stvar na koju su naleteli još od dana kada je Kirp ulovio ribu sa glavama na oba kraja.

Svi su zanemeli.

Dok je pre jednog trenutka dvadesetak ili tridesetak ljudi šetkalo po okolini, ćeretalo, seckalo drva, nosilo vodu, zavitlavallo pika-ptičice ili naprosto onako prijateljski pokušavalo da se skloni s puta starom Trašbargu, odjednom je sva delatnost zamrla i svi su se okrenuli da zapanjeno gledaju neobični objekat.

Odnosno, ne baš svi. Pika-ptice ostaju zapanjene pred sasvim drugačijim stvarima. Savršeno običan list koji neočekivano leži na kamenu nateraće ih da se rasprše u smetenom naletu; svakog jutra izlazak sunca u potpunosti ih je iznenađivao, ali dolazak tuđinske letelice sa drugog sveta naprosto nije uspeo da im privuče makar i delić pažnje. Nastavile su sa svojim kar, rit i huk dok su kljucale po zemlji u potrazi za semenjem; reka je takođe nastavljala svoj mirni, staloženi kлокot.

Isto tako, glasna pesma bez imalo sluha iz poslednje kolibe sleva nesmanjeno se nastavljala.

Odjednom, uz blago škljocanje i zujanje, vrata svemirskog broda odmotaše se nadole. A onda, minut ili dva kao da se ništa više nije dešavalo izuzev glasnog pevanja iz poslednje kolibe sleva, dok je stvar samo stajala.

Neki seljani, naročito dečaci, počеше malo da se primiču, ne bi li bolje pogledali. Stari Trašbarg pokuša da ih otera. Ovo je bilo baš od onih stvari koje stari Trašbarg nije voleo. Nije uspeo da je prorekne, čak ni otrprilike, a iako će biti u stanju da ovako ili onako uplete čitavu stvar u svoju priču u nastavcima, stvarno je sve zajedno postajalo malo previše krupno za sređivanje.

On krupnim korakom pođe napred, odgurnu dečake u stranu i diže ruke i prastari, čvornovati štap u vazduh. Dugi, topli zraci sunca predvečerja baš su ga lepo grejali. Pripremio se da dočeka te bogove, kakvi god bili, kao da ih sve vreme očekuje.

I dalje se ništa nije dešavalo.

Postepeno je postajalo jasno da je u brodu došlo do neke rasprave. Vreme je prolazilo, a starog Trašberga ruke počеше da bole.

Odjednom se rampa ponovo smota nazad.

To je olakšavalo posao Trašbargu. Bili su to demoni, a on ih je odagnao. Razlog da ih nije prorekao bio je taj da su čednost i pristojnost to zabranjivali.

U skoro istom trenutku druga rampa razmotala se sa suprotne strane letelice i dve prilike najzad iziđoše, i dalje se nešto raspravljajući i ne obraćajući pažnju ni na koga, čak ni na Trašbarga, koga, uostalom, nisu mogli ni da opaze sa mesta na kome su stajale.

Stari Trašbarg gnevno je stao da gricka bradu.

Da nastavi da stoji dignutih ruku? Da klekne glave pognute napred i štapa uperenog prema njima? Da padne na leđa kao da ga je prevladala neka titanska unutrašnja borba? Možda da naprosto ode u šumu i živi na drvetu jednu godinu, ne progovorivši ni reč ni sa kim?

Odlučio se za to da spusti ruke na lukav način, kao da je učinio ono što je nameravao. Prilično su ga bolele, tako da baš i nije imao mnogo izbora. Napravio je mali, tajanstveni znak, koji je upravo izmislio, prema rampi koja se zatvorila, a onda napravio tri i po koraka unazad, kako bi najzad mogao da baci valjan pogled na te osobe i prema tome zaključi šta mu dalje valja činiti.

Viša osoba bila je vrlo zgodna žena odevena u meku i nabranu odeću. Stari Trašbarg to nije znao, ali ta odeća bila je napravljena od rimplona, nove sintetičke tkanine koja je bila izvanredna za svemirska putovanja, jer je izgledala ubedljivo najbolje kada je sva izgužvana i znojava.

Niža je bila devojka. Izgledala je nespretno i turobno i nosila je odeću koja je izgledala ubedljivo najgore kada je bila sva izgužvana i znojava, a ona je, štaviše, to sigurno znala.

Sve oči su ih posmatrale, izuzev očiju pika-ptica, koje su imale neke svoje stvari za posmatranje.

Žena stade i obazre se. Delovala je odlučno. Očigledno je postojalo nešto posebno što je želela, ali nije tačno znala gde bi to mogla da nađe. Gledala je od lica do lica seljana radoznalo okupljenih oko nje i očigledno nije videla ono što je tražila.

Trašbarg nije imao pojma koju igru sada da igra i zato je odlučio da pribegne napevima. Zabacio je glavu i počeo da zapeva, ali u istom trenutku prekinuo ga je novi izliv pesme iz kolibe Tvorca Sendviča: poslednja sa leva. Žena se oštro obazre, a onda joj na lice postepeno dođe osmeh. Ne uputivši ni jedan jedini pogleda starom Trašbargu ona pođe prema kolibi.

U poslu pravljenja sendviča postoji veština za koju je samo retkima suđeno da nađu vremena da joj prouče suštinu. To je jednostavan zadatak, ali mogućnosti za zadovoljstvo mnoge su i duboke: biranje pravog hleba, na primer. Tvorac Sendviča proveo je mnogo meseci u svakodnevnim savetovanjima sa Grarpom,

pekarom, i najzad su zajednički stvorili hleb tačno onakvog sastava koji je bio dovoljno gust da se vekna seče tanko i odmereno, a da istovremeno bude laka, vlažna i da ima onaj fini ukus koji vuče na orahe i koji najbolje obogaćuje sočnost pečenja od mesa savršeno normalnih zveri.

Bilo je potrebno usavršiti i geometriju kriške: precizne odnose širine i dužine kriške, baš kao i debljinu koja će pružiti odgovarajući osećaj masivnosti i težine gotovom sendviču: ovde je ponovo lakoća bila vrlina, ali isto tako i čvrstoća, bujnost i ono obećanje sočnosti i prijatnog ukusa koje je zaštitni znak zaista punog uživanja u sendviču.

Odgovarajući alat, razume se, bio je od ključne važnosti i brojni su bili dani koje je Tvorac Sendviča, u trenucima dok nije bio zauzet sa pekarom kraj njegove peći, provodio sa Strinderom, Tvorcem Alatki, u odmeravanju i uravnotežavanju noževa, odnošenju do kovačnice i nazad. Sa žarom se raspravljalo o elastičnosti, jačini, oštrini sečiva, dužini i uravnoteženosti, postavljane su teorije, vršene probe, preduzimana poboljšanja, i mnoge su bile večeri kada su se Tvorac Sendviča i Tvorac Alatki mogli videti kao obrisi na pozadini zalazećeg sunca, dok je kovački čekić Tvorca Alatki lagano zamahivao kroz vazduh i oprobavao jedan nož za drugim, upoređivao težinu ovoga sa uravnoteženošću onoga, elastičnost trećeg sa ručkom četvrtog.

Ukupno su se zahtevala tri noža. Prvi je bio nož za sečenje hleba: čvrsta, odlučna oštrica koja je nametala svoju čistu i određujuću volju veknama. Onda je tu bio nož za mazanje maslaca, koji je predstavljao savitljivu stvarčicu, ali ipak je imao čvrstu kičmu. Rane verzije bile su malo previše savitljive, ali sada je kombinacija gipkosti uz jezgro snage bila upravo ona prava za postizanje najveće glatkoće i sklada namaza.

Glavni nož, razume se, bio je nož za meso. To je bio nož koji ne samo što će nametnuti svoju volju sredini kroz koju se kreće, poput noža za hleb; on je morao raditi sa njom, dopustiti da ga vodi sklop mesa, ne bi li načinio kriške najfinije teksture i prozračnosti, koje će naprosto kliziti sa glavne mase mesa u tanušnim prevojima. Tvorac Sendviča potom bi otresao svako parče glatkim trzajem zglavka na divno odmerenu donju krišku hleba, potkresao ga sa četiri umešna

zamaha i onda najzad izveo čaroliju zbog koje su deca iz naselja toliko obožavala da se okupe i gledaju sa prikovanom pažnjom u čudu. Uz samo četiri nova vešta zamaha nožem prikupio bi ostatke potkresanog komada u savršeno uklopljenu slagalicu na vrhu prvobitnog parčeta. Za svaki sendvič veličina i oblik potkresane parčadi bili su drugačiji, ali Tvorac Sendviča uvek ih je bez po muke i bez oklevanja prikupljao u šaru koja se savršeno uklapala. Drugi sloj mesa i drugi sloj potkresanih delova - i glavni čin stvaranja bio bi okončan.

Tvorac Sendviča dodao bi ono što je stvorio svom pomoćniku koji bi onda dodao dva komada blastavaca, flotkvice i malčice sosa od splagovnice, a potom postavio gornji sloj hleba i presekao sendvič četvrtim i mnogo jednostavnijim nožem. Nije da i te operacije nisu zahtevale veštinu, ali bile su to manje veštine koje je mogao obavljati posvećeni šegrt koji će jednog dana, kada Tvorac Sendviča konačno odloži alatke, preuzeti posao od njega. Bio je to položaj visokog ranga i tom šegrtu, Drimplu, drugari su zavideli. Bilo je u naselju onih koji su bili zadovoljni cepkanjem drva, kojima je bilo prijatno da nose vodu, ali biti Tvorac Sendviča, to beše samo nebo.

I zato je Tvorac Sendviča pevao dok je radio.

Koristio je poslednje ostatke ovogodišnjeg usoljenog mesa. Sada je ovo donekle prošlo najbolje dane, ali bogati ukus savršeno normalnih zveri bio je nešto neprevaziđeno u ranijem iskustvu Tvorca Sendviča. Predviđalo se da će se sledeće nedelje savršeno normalne zveri ponovo pojaviti radi redovne seobe, kada će se čitavo naselje opet baciti na mahnito delanje: loviće zveri, ubiće šesdeset, možda čak i sedamdeset od mnogo hiljada koje će grmeti pokraj njih. Onda se zveri moraju hitro iskasapiti i očistiti; najveći deo mesa usoliće se da ih hrani tokom zimskih meseci sve do povratka seobe na proleće, kada će se zalihe dopuniti.

Najbolji deo mesa biće smesta ispečen za gozbu koja je obeležavala jesenji prolaz. Slavlje će se proueti kroz tri dana čistog veselja, plesa i priča starog Trašbarga o tome kako je lov prošao, priča koje je vredno izmišljao u svojoj kolibi dok je ostatak sela bio u lovu.

A onda će ono naj-najbolje meso biti sačuvano od gozbe i odneto hladno Tvorcu Sendviča. A Tvorac Sendviča iskazaće veštinu koju

im je doneo od bogova i napraviti izvrsne sendviče trećeg godišnjeg doba, u kojima će čitavo naselje uživati pre nego što počne, sledećeg dana, da se priprema za surovosti nadolazeće zime.

Danas je pravio tek obične sendviče, ukoliko se takve krasote, izrađene sa toliko ljubavi, mogu ikada nazvati običnim. Danas mu pomoćnik nije bio tu, tako da je Tvorac Sendviča sam stavljao nadev, što ga je činilo srećnim i zadovoljnim. U stvari, gotovo sve ga je činilo srećnim.

Seckao je i pevao. Spretno bi bacio svako parče mesa na krišku hleba, potkresao ga i prikupio potkresane delove u slagalicu. Malo salate, malo sosa, još jedna kriška hleba, još jedan sendvič, novi stih 'Žute podmornice'.

"Zdravo, Arture."

Tvorac Sendviča zamalo da odseče sebi palac.

Seljani su zgranuto posmatrali kada je žena otresito kročila prema kolibi Tvorca Sendviča. Tvorca Sendviča poslao im je svevišnji Bob u vatrenim kočijama. Tako je, bar, rekao Trašbarg, a Trašbarg je bio stručnjak u tim stvarima. I to je, u stvari, tvrdio Trašbarg, a Trašbarg je bio... i tako dalje, i tako dalje. Teško da je čitava stvar vredela rasprave.

Nekolicina seljana pitala se zbog čega bi svemoćni Bob poslao svog jedinca Tvorca Sendviča u usplamteloj vatrenoj kočiji umesto u onoj koja bi sletela tiho, ne uništivši pola šume, ispunivši je duhovima i gadno povredivši i samog Tvorca Sendviča. Stari Trašbarg rekao je da je to bila transcendentna volja Bobova, a kada su ga pitali šta li mu to znači 'transcendentna', odvratio im je da pronađu u literaturi.

To je predstavljalo problem, jer stari Trašbarg imao je jedini rečnik, a nije hteo da im ga pozajmi. Pitali su ga zašto neće, a on im je rekao da nije za njih da znaju volju svevišnjeg Boba, a kada su ga ponovo pitali zašto ne, on je rekao da je tako zato što je on tako rekao. Svejedno, jednog dana dok je stari Trašbarg bio na plivanju, neko mu se uvukao u kolibu i pogledao u rečnik šta znači 'transcendentno'. Po svemu sudeći, 'transcendentno' značilo je 'nesaznatljivo, neopisivo, neizrecivo, ono za šta se ne može znati i o čemu se ne može govoriti'. Tako da su time raščistili bar taj deo.

Ako ništa drugo, dobili su sendviče.

Jednog dana stari Trašbarg je rekao da je svevišnji Bob objavio da on, Trašbarg, treba prvi da uzima sendviče. Seljani su ga pitali kada se to desilo, a Trašberg je rekao da se desilo juče, dok nisu gledali. "Održite veru", rekao im je Trašbarg, "ili izgorite!"

Dopustili su mu da prvi uzima sendviče. To je delovalo najjednostavnije.

A sada je ta žena tek tako iskrsla niotkuda i otišla pravo u kolibu Tvorca Sendviča. Slava mu se očigledno daleko proširila, iako je bilo teško znati dokle, budući da prema starom Trašbargu druga mesta nisu ni postojala. Svejedno, gde god bilo mesto sa koga je došla, verovatno negde 'transcendentno', sada je bila tu i nalazila se u kolibi Tvorca Sendviča. Ko je ona bila? I ko je bila ta neobična devojka koja se neraspoloženo motala oko kolibe, šutirala kamenčiće i pokazivala svaki znak da joj se ne dopada što je tu? Izgledalo je baš čudno da neko pređe čitav put sa nekog 'transcendentnog' mesta u kočiji koja je očigledno predstavljala silan napredak u odnosu na onu silovitu i ognjenu koja je donela Tvorca Sendviča, a da mu se uopšte ne dopada da bude tu.

Svi su se okretali Trašbargu, ali on je bio na kolenima, mrmljao je, veoma postojano motrio u nebo i nikoga nije hteo da pogleda u oči dok ne uspe da smisli nešto.

"Trilijan!" reče Tvorac Sendviča, sišući okrvavljeni palac. "Šta...? Ko...? Kada...? Gde...?"

"Upravo pitanja koja sam ja nameravala da postavim tebi", odvrati Trilijan, obazirući se po Arturovoj kolibi. Po njoj je bilo uredno naslagano kuhinjsko posuđe. Bila su tu dva prilično jednostavna ormarića, polica i drveni krevet u uglu. Vrata u zadnjem delu sobe vodila su do nečega što Trilijan nije mogla da vidi, jer su bila zatvorena. "Lepo", reče ona, ali upitnim glasom. Nije mogla sasvim da odredi smisao čitavog mesta.

"Veoma lepo", odvrati Artur. "Divno. Ne znam da li sam ikada bio na lepšem mestu. Srećan sam ovde. Vole me, pravim im sendviče i... ovaj, to je u stvari to. Vole me, a ja im pravim sendviče."

"Zvuči, ovaj..."

"Idilično", reče Artur čvrstim glasom. "To i jeste. Stvarno.

Pretpostavljam da ti se neće mnogo dopasti, ali za mene je, pa, savršeno. Čuj, sedi, molim te, raskomoti se. Hoćeš li nešto, ovaj, možda sendvič?"

Trilijan uze sendvič i pogleda ga. Pažljivo ga je onjušila.

"Probaj", reče Artur, "dobar je."

Trilijan štrpnu, zatim odgrize, pa stade zamišljeno da žvaće.

"Stvarno je dobar", reče, zagledajući ga.

"Moje životno delo", uzvratila Artur u pokušaju da zvuči ponosito i u nadi da ne zvuči kao potpuni idiot. Bio je naviknut da ga pomalo obožavaju, a sada će morati da prođe kroz neke neočekivane mentalne promene.

"Kakvo je to meso unutra?" upita Trilijan.

"Ah, da, to je, ovaj, to je savršeno normalna zver."

"To je - šta?"

"Savršeno normalna zver. Malčice liči na kravu, ili, bolje rečeno, na bika. Neka vrsta bizona, u stvari. Krupna životinja koja se besomučno zaleće."

"Pa šta je onda čudno oko nje?"

"Ništa, baš je savršeno normalna."

"Shvatam."

"Samo je malčice čudno odakle dolaze."

Triša se namršti i prestade da žvaće.

"A odakle dolaze?" upita ona punih usta. Neće progutati dok ne bude saznala.

"Pa, u stvari, nije reč samo o tome odakle dolaze, već i kuda idu. U redu je, savršeno je bezopasno. Pojeo sam ih na tone. Vrlo sočno. Vrlo meko. Blago sladak ukus, sa dugom, tamnom aromom."

Trilijan još nije progutala.

"Odakle", reče ona, "dolaze i kuda idu?"

"Dolaze iz tačke malčice istočno od planina Hondo. To su one velike iza nas, mora da si ih videla kada si dolazila, a onda se spuštaju u hiljadama preko velikih ravnica Anhondo i, ovaj, to ti je to, u stvari. Odatle dolaze. Tamo idu."

Trilijan se namršti. Bilo je tu nečega što nije kopčala.

"Verovatno nisam bio sasvim jasan", reče Artur. "Kada sam rekao da dolaze iz tačke istočno od planina Hondo, hteo sam da kažem da se tamo iznenada pojavljuju. Onda se spuštaju preko ravnica

Anhondo i, ovaj, u stvari, nestaju. Imamo otprilike šest dana da ih ulovimo što više možemo pre nego što nestanu. U proleće rade to isto, samo u suprotnom smeru, razumeš."

Uz oklevanje, Trilijan proguta. Imala je na izboru ili to, ili da ispljune, a ukus je, u stvari, bio prilično dobar.

"Razumem", reče ona, jednom kada se uverila da, kako izgleda, ne trpi nikakve rđave posledice. "A zbog čega se zovu savršeno normalne zveri?"

"Pa, mislim da je to zbog toga što bi ljudi inače mislili da je to malčice čudno. Mislim da ih je tako prozvao stari Trašbarg. Kaže da dolaze odande odakle dolaze i da idu tamo kuda idu i da je to volja Bobova i da nema tu ništa drugo."

"Čija volja...?"

"Jednostavno, ne pitaj."

"Pa, čini mi se da ti prija, dobro izgledaš."

"Osećam se dobro. I ti izgledaš dobro."

"Dobro sam. Veoma dobro."

"Pa, to je dobro."

"Da."

"Dobro."

"Dobro."

"Baš lepo što si navratila."

"Hvala."

"Pa", reče Artur i baci pogled oko sebe. Zapanjujuće koliko je teško smisliti šta bi da kažeš nekome posle tolikog vremena.

"Pretpostavljam da se pitaš kako sam te našla", reče Trilijan.

"Da!" odvrati Artur. "Baš sam se tačno to pitao. Kako si me našla?"

"Pa, kao što znaš, ili možda ne znaš, sada radim za jednu veliku sub-eta programsku mrežu koja..."

"To jesam znao", reče Artur, iznenada se prisativši. "Da, baš si se dobro snašla. To je sjajno. Vrlo uzbudljivo. Dobro si učinila. Mora da je mnogo zabavno."

"Iscrpljujuće."

"Sve to jurcanje na sve strane. Pretpostavljam da mora biti tako, da."

"Imamo pristup bukvalno svim vrstama informacija. Našla sam

tvoje ime na listi putnika broda koji se srušio."

Artur je bio zapanjen.

"Hoćeš da kažeš da su znali da se srušio?"

"Pa, razume se da su znali. Ne može da ti nestane čitav svemirski putnički brod, a da neko ne zna za to."

"Ali, hoćeš da kažeš, znali su gde se to desilo? Znali su da sam preživeo?"

"Da."

"Ali niko nikada nije došao u potragu ili radi spasavanja. Nije bilo baš ničega."

"Nije ni moglo. Reč je o pravoj zapetljivini u vezi sa osiguranjem. Naprosto su zakopali čitavu stvar. Pretvarali su se da se nikada nije desila. Sada su potpuno zeznuli sve oko osiguranja. Znaš da su ponovo uveli smrtnu kaznu za direktore osiguravajućih kompanija?"

"Stvarno?" upita Artur. "Ne, nisam znao. Za koji prekršaj?"

Trilijan se namršti.

"Kako to misliš, prekršaj?"

"Shvatam."

Trilijan uputi Arturu jedan dugi pogled, a onda, novim tonom reče: "Vreme je da preuzmeš odgovornost, Arture."

Artur pokušava da razume tu opasku. Otkrio je da mu je često trebalo trenutak ili dva pre nego što tačno otkrije šta su ljudi imali na umu i zato je pustio da tih trenutak i dva prođu polako i na miru. Život mu je tih dana bio prijatan i opušten, bilo je vremena da se stvari prihvate. On dopusti da ih natenane prihvati.

Ali i dalje nije razumeo šta je htela da kaže, pa je na kraju to morao i da kaže.

Trilijan mu uputi hladan osmeh, a onda se okrenu prema vratima kolibe.

"Nasumice?" pozva ona. "Uđi. Dođi da se upoznaš sa ocem."

14.

Kada se 'Vodič' ponovo smotao u glatki, tamni disk, Ford je shvatio nekoliko poprilično uzbudljivih stvari. To jest, bar je pokušao sve to da shvati, ali bilo je preuzbudljivo primiti sve u jednom pokušaju. U glavi mu je tuklo, članak ga je boleo, a, iako nije želeo da previše cmizdri zbog članka, uvek je smatrao da je visoka, višedimenziona logika nešto što najbolje razume dok je u toploj kadi. Trebalo mu je vremena da promisli o svemu. Vremena, jedno dobro piće i malo bogatog, penušavog ulja za kupanje.

Morao je da se izvuče odatle. Morao je da izvuče 'Vodič' odatle. Nije verovao da te dve stvari mogu da idu zajedno.

Divlje se obazirao po odaji.

Misli, misli, misli. Moralo je biti nešto jednostavno i očigledno. Ukoliko je bio u pravu u svom gadnom, pritajenom predosećanju da ima posla sa gadnim, pritajenim Vagonima, onda što jednostavnije i očiglednije, to bolje.

Iznenada je video ono što mu je potrebno.

Neće pokušavati da pobedi sistem, naprosto će ga upotrebiti. Zastrašujuća stvar u vezi sa Vagonima jeste njihova krajnje bezumna odlučnost da učine svaku onu bezumnu stvar na koju su se odlučili. Nikada nije vredelo obraćati se njihovom zdravom razumu, jer toga nisu imali. Međutim, ukoliko zadržiš prisustvo duha, ponekad si mogao da iskoristiš njihovu uskogrudu, tvrdoglavu upornost u želji da budu uskogrudi i tvrdoglavi. Nije reč bila samo o tome da im leva ruka nije uvek znala šta radi desna, da se tako izrazimo; često je i sama desnica o tome imala prilično maglovitu predstavu.

Da li bi smeo da naprosto pošalje stvar poštom samome sebi?

Da li bi smeo da je prepusti sistemu i pusti Vogone da smisle kako da mu pošalju stvar dok su istovremeno zauzeti, kao što će verovatno biti, rastavljanjem zgrade na sastavne delove ne bi li otkrili gde ju je sakrio?

Da.

Grozničavo je zapakovao 'Vodič'. Umotao ga je. Ispisao je adresu. Uz trenutni predah, tokom koga se pitao da li zaista čini pravu stvar, predao je paket internoj poštanskoj cevi zgrade.

"Koline", reče on kada se okrenuo maloj, lebdećoj lopti.

"Prepušću te tvojoj sudbini."

"Toliko mi je drago", reče Kolin.

"Iskoristi je najbolje što možeš", nastavi Ford. "Jer želim da otpratiš ovaj paket van zgrade. Verovatno će te spaliti kada te otkriju, a ja neću biti tu da ti pomognem. Biće to veoma, veoma gadno po tebe, ali ništa ti ne вреди. Jasno?"

"Sve grgoćem od zadovoljstva", reče Kolin.

"Kreni!" reče Ford.

Kolin poslušno zaroni niz cev za poštu. Sada je Ford morao da se brine samo za sebe, ali to je i dalje bila prilično suštinska briga. Čuo je zvuke teškog trčanja pred vratima koja je još ranije oprezno zaključao i dogurao ispred njih veliki ormar za spise.

Brinuo se zbog toga što je sve išlo toliko glatko. Sve se zastrašujuće dobro poklapalo. Čitavog dana jurcao je kao muva bez glave, pa se ipak sve odigravalo sa đavolskom preciznošću. Osim cipele. Baš mu je bilo krivo zbog cipele. Bio je to račun koji će morati da bude sređen.

Uz zaglušujuću grmljavinu vrata se eksplozivno urušiše unutra. U kovitlacu dima i prašine video je kako u prostoriju hitaju krupna, pužolika stvorenja.

Znači, sve je išlo dobro, je li? Sve se zbivalo kao da je na njegovoj strani izuzetna sreća? Pa, videćemo.

Sasvim u duhu naučnog istraživanja, ponovo se bacio kroz prozor.

15.

Prvi mesec, dok su upoznavali jedno drugo, bio je pomalo težak.

Drugi mesec, dok su pokušavali da iziđu nakraj sa onim što su saznali jedno o drugom tokom prvog meseca, bio je mnogo lakši.

Treći mesec, kada je stigla kutija, bio je stvarno nezgodan.

Na početku bilo je problem čak i pokušati da se objasne o tome šta je to mesec. Bila je to prijatno jednostavna stvar za Artura, tu na Lemjueli. Dani su bili tek malčice duži od dvadeset pet sati, što je u osnovi značilo jedan sat više u krevetu svakog svakcijatog dana; uz to, razume se, redovno je morao da podešava sat, ali u tome je Artur prilično uživao.

Takođe je bio kod kuće u pogledu broja sunaca i meseca koje je Lemjuela imala - po jedno od svakog - za razliku od nekih planeta na koje je naletao s vremena na vreme i gde je broj ovih bio naprosto smešan.

Planeta je pravila puni krug na orbiti oko jedinog sunca svakih tri stotine dana, što je bio dobar broj, jer je podrazumevao da se godina ne vuče kao bez kraja. Mesec je obilazio Lemjuelu tek nešto malo češće od devet puta godišnje, što je značilo da mesec ima nešto više od trideset dana, a to je bilo krajnje savršeno, jer ti je davalo malo više vremena da posvršavaš stvari. Ne samo da je bilo umirujuće slično Zemlji, već je, zapravo, predstavljalo poboljšanje.

Nasumica, sa druge strane, smatrala je da je zarobljena u noćnu moru koja joj se stalno vraća. Imala je napade plača i mislila je da mesec izlazi da bi je uhvatio. Svake noći bio je tu, a onda, kada bi zašao, izišlo bi sunce i sledilo je. Ponovo i ponovo.

Trilijan je upozorila Artura da će Nasumica možda imati teškoća da se prilagodi redovnijem načinu života nego što je onaj na koji je bila naviknuta do tada, ali Artur nije bio spreman na bukvalno urlikanje na mesec.

Nije, razume se, bio spreman ni za šta od svega toga.

Njegova kćerka?

Njegova kćerka? On i Trilijan nikada nisu - jesu li? Bio je krajnje ubeđen da bi se sećao. A šta je sa Zaphodom?

"Nismo ista vrsta, Arture", odgovori Trilijan. "Kada sam zaključila da želim dete, napravili su sve moguće genetske probe na meni i mogli su da nađu samo jedan odgovarajući uzorak. Tek kasnije mi je

svanulo. Dvaput sam proverila i bila sam u pravu. Obično neće da ti kažu, ali ja sam bila uporna."

"Hoćeš da kažeš da si išla u banku DNK?" upita Artur razrogačenih očiju.

"Da. Ali nije bila baš sasvim nasumična, kao što joj ime kazuje, jer, razume se, ti si bio jedini davalac homo sapiens. Međutim, moram reći da izgleda da si bio prilično čest letač."

Artur je širom otvorenih očiju piljio u devojkicu nesrećnog izgleda koja se nezgrapno pograbila u vratima i gledala ga.

"Ali kada... koliko dugo...?"

"Misliš, kolika joj je starost?"

"Da."

"Pogrešna."

"Šta time hoćeš da kažeš?"

"Hoću da kažem da nemam pojma."

"Šta?"

"Pa, u mojoj vremenskoj liniji mislim da ima otprilike deset godina kako sam je dobila, ali očigledno je poprilično starija od toga. Vidiš, ja provodim život u putovanju napred-nazad po vremenu. Posao. Vodila sam je sa sobom kada sam mogla, ali to naprosto nije uvek moguće. Tada sam je obično ostavljala u vremenskim zonama za dnevni boravak, ali u današnje vreme naprosto ne možeš dobiti pouzdano praćenje vremena. Ostaviš ih tamo izjutra i jednostavno nemaš pojma koliko će biti stari uveče. Možeš da se žališ dok ne poplaviš u licu, ali to nikuda ne vodi. Jednom sam je ostavila na takvom mestu na nekoliko sati, a kada sam se vratila, već joj je prošao pubertet. Učinila sam sve što sam mogla, Arture, sada stvar zavisi od tebe. Moram da idem da izveštavam sa ratišta."

Prvih deset sekundi koje su prošle pošto je Trilijan otišla bile su otprilike najduže u Arturovom životu. Kao što znamo, vreme je relativno. Možete putovati svetlosnim godinama između zvezda i nazad, a ako to činite brzinom svetlosti, onda, kada se vratite, može se desiti da ste ostarili tek nekoliko sekundi, dok vam je brat blizanac ili sestra bliznakinja ostarila dvadeset, trideset, četrdeset ili koliko god već hoćete godina, zavisno od toga koliko daleko ste putovali.

To će vas pogoditi kao ozbiljan lični potres, naročito ukoliko prethodno niste ni znali da imate brata blizanca ili sestru bliznakinju.

Sekunde tokom kojih ste bili odsutni neće biti dovoljne da vas pripreme za šok novih i neobično uvećanih porodičnih odnosa kada se vratite.

Deset sekundi ćutanja nije bilo dovoljno Arturu da preuredi celokupan pogled na sebe i na svoj život na način koji odjednom uključuje čitavu jednu novu kćerku u vezi sa čijim pukim postojanjem nije imao ni najblaži nagoveštaj slutnje kada se probudio tog jutra. Duboke, osećajne porodične veze ne mogu se izgraditi za deset sekundi, koliko god vi daleko i brzo putovali po njih, i Artur je osećao samo bespomoćnost, zbunjenost i ošamućenost dok je gledao devojkicu koja je stajala u dovratku i piljila u pod.

Pretpostavljao je da nema svrhe da se pretvara da nije beznadežan.

Prišao joj je i zagrlio je.

"Ne volim te", reče on. "Izvini. Još te čak i ne poznajem. Ali daj mi dva minuta."

Živimo u neobično vreme.

Takođe živimo po neobičnim mestima: svako u sopstvenoj Vaseljani. Ljudi kojima nastanjujemo sopstvene Vaseljane samo su senke čitavih drugih Vaseljani koje se presecaju sa našom. Biti u stanju da baciš pogled u tu zbunjujuću složenost beskonačnih međuzavisnosti i da izgovaraš stvari poput: 'Oh, čao Edi! Što si lepo pocrneo. Kako je Kerol?' zahteva veliku meru veštine filtriranja za koju sva svesna bića na kraju moraju da razviju sposobnost, ne bi li se zaštitila pred razmišljanjima o haosu kroz koji se valjaju i previru. I zato pustite malo svoje dete na miru, važi?

Navod iz knjige 'Praktično roditeljstvo u delimično šizofreničnoj Vaseljani'

"Šta je to?"

Artur je gotovo odustao. To će reći, nikako neće odustati. Uopšte nema nameru da odustane. Ni sada. Niti ikada. Ali da je od one sojite osoba koje odustaju, ovo bi verovatno bilo vreme kada bi to učinio.

Nezadovoljna time što je on mrgud, rđave naravi, što želi da ide da se igra u paleozojskoj eri, ne shvatajući zbog čega sila teže mora da bude uključena sve vreme i dernjajući se na sunce da prestane da je prati, Nasumica je pored toga još koristila njegov nož sa

sečenje mesa da iskopava kamenje i baca ga na pika-ptice zbog toga što je tako gledaju.

Artur nije čak znao ni da li je Lemjuela imala paleozojsku eru. Prema starom Trašbargu, planeta je pronađena u potpunosti obrazovana u pupku džinovske uholaze u četiri sata i trideset minuta jednog vrunodeljka popodne, i iako je Artur, kao iskusni galaktički putnik sa dobrim ocenama '0' iz fizike i geografije, prilično ozbiljno sumnjao u sve to, bilo je u suštini traćenje vremena upuštati se u pokušaje rasprave o tim stvarima sa starim Trašbargom, a i inače nikada nije bilo mnogo svrhe da se to radi.

Uzdahnuo je dok je sedeo i popravljao iskrzani i savijeni nož. Zavoleće je, makar to ubilo njega, nju ili oboje. Nije bilo lako biti otac. Znao je da niko nikada nije rekao da će biti lako, ali stvar nije bila u tome, jer pre svega on nikada nije ni tražio da bude otac.

Radio je najbolje što može. Svaki trenutak koji je mogao da odvoji od pravljenja sendviča provodio je sa njom, razgovarao je sa njom, šetao se sa njom, sedeo na bregu sa njom i gledao kako sunce zalazi nad dolinom u kojoj se ugnezdilo naselje, pokušavao da otkrije razne stvari u vezi sa njenim životom, pokušavao da joj objašnjava svoj. Bio je to nezgodan posao. Zajedničko tle između njih, nezavisno od činjenice da su imali gotovo istovetne gene, bilo je otprilike veličine oblutka. Ili, radije, bilo je otprilike veličine Trilijan, a jedino su im se pogledi o njoj tek malo razlikovali.

"Šta je to?"

Odjednom je shvatio da mu je nešto govorila, a on to nije primetio. Ili, pre, nije joj prepoznao glas.

Umesto uobičajenog tona kojim mu se obraćala i koji je bio gorak i kivan, naprosto mu je postavila jednostavno pitanje.

Iznenadeno se obazreo.

Sedela je na stolici u uglu kolibe onako malo pogrbljeno kako je to obično činila, skupljenih kolena, razmaknutih stopala, tamna kosa visila joj je preko lica dok je gledala u nešto što je držala u rukama.

Artur joj priđe, malčice nervozno.

Njene promene raspoloženja bile su nepredvidljive, ali do sada su sve bile između različitih vrsta rđavog. Izlivi gorkog prebacivanja bez upozorenja ustupali su mesto prezrivom samosažaljenju, a potom dugim naletima mračnog očajanja isprekidanim iznenadnim činovima

bezumnog nasilja prema neživim predmetima i zahtevima da ide do nekog električnog kluba.

Ne samo da na Lemjueli nije bilo električnih klubova, nego nije uopšte bilo klubova, kao ni, u stvari, elektriciteta. Postojala je kovačnica i pekara, kao i dve zaprege, ali bili su to najviši dometi lemjuelanske tehnologije i lep broj Nasumicinih nezaustavljivih napada besa bio je usmeren prema čistoj, nerazumljivoj zaostalosti mesta.

Mogla je da hvata sub-eta TV na malom Fleks-O-Panelu hirurški ugrađenom u njen zglavak ruke, ali to je nije nimalo veselilo, jer je ovaj bio pun vesti o ludački zabavnim stvarima koje su se dešavale u svim drugim delovima Galaksije izuzev ovog. Takođe je često davao vesti o njenoj majci, koja ju je odbacila da bi otišla i izveštavala o nekom ratu koji se, izgleda, uopšte nije ni desio, ili je bar na neki način sav pošao kako ne treba zbog toga što se nisu održavali nikakvi valjani vojni skupovi. Takođe joj je davao pristup brojnim velikim pustolovnim predstavama koje su prikazivale kako se sve moguće vrste fantastično skupocenih svemirskih brodova survavaju jedni na druge.

Seljani su bili u potpunosti hipnotisani svim tim divnim, čarobnim slikama koje su joj sevale preko zglavka. Videli su survavanje samo jednog svemirskog broda, a ovo je bilo toliko zastrašujuće, silovito i potresno i izazvalo je toliko užasnog pustošenja, požara i smrti da, glupavo, uopšte nisu ni shvatili da je tu reč, zapravo, o zabavi.

Starog Trašbarga ovo je toliko zapanjilo da je smesta video Nasumicu kao Bobovog poslanika, ali prilično brzo potom zaključio je da je ova, zapravo, poslata kao kušnja njegove vere, ako ne i strpljenja. Takođe ga je zabrinuo broj survavanja svemirskih brodova koje je morao da ubacuje u svete priče da bi uopšte održao pažnju seljana i da ovi ne bi otrčali da pilje u Nasumicin zglavak.

U tom trenutku nije gledala u zglavak. Zglavak joj je bio isključen. Artur tiho čučnu pokraj nje da vidi u šta to gleda.

Bio je to njegov ručni sat. Skinuo ga je kada je pošao da se tušira pod obližnji vodopad, a Nasumica ga je pronašla i pokušala da ga shvati.

"To je samo sat", reče on. "Služi da pokazuje vreme."

"Znam to", reče ona. "Ali ti se neprestano zezaš sa njime, a on

ipak ne pokazuje tačno vreme. Niti bilo šta slično."

Upalila je pokazivač panela na zglavku koji je automatski davao očitavanje lokalnog vremena. Panel na zglavku bez šuma se poduhvatio posla merenja lokalne gravitacije i orbitalnog momenta, zatim je pribeležio gde se sunce nalazi i pratio mu kretanje na nebu, još od prva dva minuta po Nasumicinom dolasku. Potom je brzo pokupio podatke o svojoj okolini, ispitao kakve su mesne konvencije u pogledu mernih jedinica i prepodesio se u skladu sa time. Takve stvari neprekidno je radio, što vam je bilo naročito dragoceno ukoliko ste mnogo putovali po vremenu, odnosno po prostoru.

Nasumica se namršti na očev sat koji nije radio ništa od svega toga.

Artur je bio vrlo ponosan na njega. Bio je bolji nego što bi ikada mogao da dopusti sebi. Poklonio mu ga je za dvadeset drugi rođendan bogati i krivicom opterećeni kum koji mu je zaboravio svaki svakcijati rođendan do tada, baš kao i ime. Pokazivao je dan u nedelji, datum, Mesečeve mene; na izudaranoj i izgrebanoj poledini bilo je ugravirano: 'Albertu za dvadeset prvi rođendan', zajedno sa pogrešnim datumom - slovima koja tek što su još bila vidljiva.

Sat je poslednjih godina prošao kroz popriličan broj stvari, od kojih najveći deo nije uključen pod garanciju. Razume se, Artur nije verovao da garancija izrikom podrazumeva da će sat raditi tačno samo unutar vrlo posebnih gravitacionih i magnetnih polja planete Zemlje, i to isključivo ukoliko je dan dug dvadeset četiri sata i ako planeta ne eksplodira, i tako dalje. Bile su to toliko temeljne pretpostavke da su ih čak i advokati propustili.

Srećom, sat mu je bio na navijanje, ili, tačnije, sa automatskim navijanjem. Nigde drugde u Galaksiji ne bi našao baterije tačno one veličine i jačine kakve su na Zemlji bile savršeno standardne.

"I kakvi su mu to brojevi?" upita Nasumica.

Artur joj ga uze.

"Ovi brojevi po ivici jesu sati. Na malom prozoru sa desne strane piše UT, što znači utorak; tu je još broj 14, što znači da je posredi četrnaesti dan meseca koji se zove MAJ, a to piše u ovom prozorčiću ovde.

A ovaj prozor u obliku polumeseca, tu na vrhu, govori ti o Mesečevim menama. Drugim rečima, govori ti koliki deo Meseca

noću osvetljava Sunce, što zavisi od međupoložaja Sunca, Meseca i... ovaj... Zemlje."

"Zemlje", reče Nasumica.

"Da."

"A to je mesto sa koga dolazite ti i mama?"

"Da."

Nasumica mu ponovo uze sat i pogleda ga, očevidno nečim zbunjena. Onda ga prinese uhu i zbunjeno poslušala.

"Kakvi su to zvuci?"

"To je kucanje. To je mehanizam koji pokreće sat. Naziva se satni mehanizam. To su nekakvi povezani zupčanici i opruge koji okreću kazaljke tačno odgovarajućom brzinom da bi merili sate, minute, dane i tako dalje."

Nasumica ga je i dalje gledala.

"Nešto te zbunjuje", reče Artur. "Šta to?"

"Da", reče Nasumica najzad. "Zbog čega je sav od mehanike?"

Artur predloži da pođu u šetnju. Smatrao je da postoje stvari koje bi trebalo da rasprave, a Nasumica, ako već nije bila prijemčiva i voljna, onda bar sada nije režala.

Sa Nasumicine tačke gledanja sve to bilo je takođe veoma uvrnuto. Nije bila reč o tome da je baš želela da bude teška, nego naprosto nije znala kakva bi umesto toga trebalo da bude.

Ko je uopšte bio taj tip? Kakav je to bio život koji je trebalo da živi? Kakav je to bio svet u kome je trebalo da ga živi? I kakva je to bila Vaseljena koja je neprekidno navaljivala na nju kroz njene oči i uši? Čemu je sve to služilo? Šta je želelo od nje?

Rođena je u svemirskom brodu koji je išao sa nekog mesta tamo negde na neko mesto tamo negde, a kada bi stigao tamo negde, ispostavilo bi se da je to tamo negde samo još jedno tamo negde sa koga treba stići na neko drugo tamo negde.

Njeno normalno očekivanje bilo je da treba da se nalazi tamo negde. Za nju je bilo normalno da oseća da je na pogrešnom mestu.

A onda, neprekidno putovanje po vremenu samo je učinilo problem složenijim i dovelo do osećanja da ne samo da je uvek na pogrešnom mestu, već je tamo skoro uvek i u pogrešno vreme.

Nije primećivala da se tako oseća, zbog toga što se jedino tako

uvek osećala, baš kao što joj se nikada nije učinilo čudno to da gotovo svuda gde ode mora da nosi tegove ili antigravitaciona odela, a obično i posebne aparate za disanje. Jedina mesta na kojima se se ikada mogli osećati kako treba bili su svetovi koje ste sazdali sami za sebe - virtualne stvarnosti po električnim klubovima. Nikada joj nije palo na pamet da je prava Vasseljena nešto u šta biste se mogli uklopiti.

A u to je spadalo i ovo mesto, Lemjuela, na koje ju je šutnula majka. A spadala je i ova osoba koja joj je poklonila taj dragoceni i čarobni dar života u zamenu za bolje sedište. Baš je bilo dobro što se ispostavilo da je prilično drag i prijateljski nastrojen, jer bi u protivnom bilo nevolja. Ozbiljno. Imala je u džepu posebno naoštren kamen kojim je mogla izazvati grdne nevolje.

Može biti veoma opasno kada se stvari posmatraju sa tuđe tačke gledanja bez valjane pripreme.

Sedeli su na mestu koje je Artur naročito voleo, na padini brega koji je gledao na dolinu. Sunce je zalazilo povrh naselja.

Jedina stvar koja Arturu nije bila mnogo draga bilo je to što je odatle mogao da vidi još malo dalje, do sledeće doline, gde je tamnozeleno, nakazna brazda u šumi obeležavala mesto gde mu se survao brod. Ali možda je to bilo da ga spreči da se vrati tamo. Bilo je mnogo mesta sa kojih je mogao da posmatra bujni, talasavi predeo Lemjuele, ali ovo ga je posebno privuklo, svojim nametljivim tamnim mestom straha i bola ugneženim na samom rubu vidnog polja.

Nije se vraćao tamo još otkako su ga izvukli iz ostataka kapsule.

Nije mogao.

Ne bi bio u stanju da podnese.

U stvari, vratio se jedan deo puta odmah sledećeg dana, dok je još bio sav otupeo i ošamućen od šoka. Imao je slomljenu nogu, dva polomljena rebra, nekoliko gadnih opekotina i nije baš suvislo razmišljao, ali je uporno zahtevao da ga seljani odvedu, što su oni, nelagodno, i učinili. Ali nije uspeo da dođe baš do onog mesta na kome je tle bilo rastopljeno i uzavrelo i najzad je othramao od užasa zauvek.

Ubrzo se pronela reč da čitavu oblast posećuju duhovi i od tada

se niko nije usudio da ode tamo. Zemlja je bila puna divnih, bujno zelenih i ugodnih dolina - nije imalo svrhe odlaziti do jedne visoko zabrinjavajuće. Neka se prošlost drži sebe i dopusti sadašnjosti da se kreće u budućnost.

Nasumica je ugnezdila sat u rukama, lagano ga je okretala da pusti duge zrake večernjeg sunca da toplo sijaju po ogrebotinama i urezima na debelom staklu. Opčinjavalo ju je da gleda kako paukolika, mala sekundara otkucava put u krug. Svaki put kada bi napravila pun krug, duža od dve glavne kazaljke premestila bi se tačno na sledeći od šezdeset malih podeljaka oko brojčanika. A kada bi dugačka kazaljka dovršila sopstveni puni krug, manja kazaljka pomerila bi se na sledeći glavni broj.

"Gledaš ga duže od jedan sat", reče Artur tiho.

"Znam", reče ona. "Sat je kada velika kazaljka pređe čitav put u krug, zar ne?"

"Tako je."

"Onda, znači da sam ga gledala jedan sat i sedamnaest... minuta."

Nasmešila se dubokim i tajanstvenim zadovoljstvom i vrlo malo pomerila, tako da mu se tek ovlaš naslanjala na ruku. Artur oseti kako mu se najzad oteo mali uzdah koji je nedeljama susprezao u grudima. Želeo je da prebaci kćerki ruku preko ramena, ali osećao je da je još prerano i da bi se postidela i odmakla od njega. Ali nešto je radilo. Nešto je popuštalo u njoj. Sat joj je značio nešto za šta do sada nije znala u životu. Artur nije bio siguran da, zapravo, već razume šta je posredi, ali osećao je duboko zadovoljstvo i olakšanje što ju je nešto dirnulo.

"Objasni mi opet", reče Nasumica.

"Pa, u stvari, nije to ništa", reče Artur. "Satni mehanizam je nešto što se razvijalo stotinama godina..."

"Zemaljskih godina."

"Da. Postajao je sve finiji i finiji, složeniji i složeniji. Bio je to visoko stručan i precizan posao. Morao je da bude veoma mali i morao je da radi tačno, ma koliko ti mahala njime ili ga ispuštala."

"Ali samo na jednoj planeti?"

"Pa, to je bilo mesto na kome je napravljen, da. Nikada se nije

očekivalo da ide igde drugde i da se suočava sa različitim suncima i mesecima, magnetnim poljima i raznim drugačijim stvarima. Hoću da kažem, i dalje ide savršeno dobro, ali to ne znači baš mnogo ovoliko daleko od Švajcarske."

"Od čega?"

"Od Švajcarske. Tamo je napravljen. Mala, brdovita zemlja. Zamorno uredna. Ljudi koji su ih pravili nisu ni znali da postoje drugi svetovi."

"Mnogo velika stvar da je neko ne zna."

"Ovaj, jeste."

"Pa odakle su oni došli?"

"Oni, to jest mi... naprosto smo kao odrasli tamo. Evoluirali smo na Zemlji. Iz, ne znam, neke vrste mulja ili tako nešto."

"Kao ovaj sat."

"Hm. Ne verujem da satovi narastaju iz mulja."

"Ništa ne razumeš!"

Nasumica odjednom skoči na noge, vičući.

"Ništa ti ne razumeš! Ne razumeš mene, ne razumeš ništa! Mrzim te što si tako glupav!"

Potrčala je zajapureno niz breg, i dalje držeći sat i vičući kako ga mrzi.

Artur skoči, preneražen i povređen. Potrčao je za njom kroz žilavu i busenastu travu. Bilo je to za njega teško i bolno. Kada je slomio nogu prilikom pada, to nije bio čist prelom i nije valjano zacelio. Teturao se i trzao od bola dok je trčao.

Odjednom se okrenula i pogledala ga u oči, lica mračnog od besa.

Pružila je sat prema njemu. "Ne razumeš da ima negde mesto kome ovo pripada? Negde gde radi? Negde gde se uklapa?"

Okrenula se i ponovo potrčala. Bila je snažna i hitrih nogu i Artur nije mogao ni izdaleka da drži korak sa njom.

Nije ovde bila reč o tome da nije očekivao da je toliko teško biti otac, nego nije uopšte očekivao da bude otac, naročito ne tako iznenada i neočekivano na tuđinskoj planeti.

Nasumica se okrenu da ponovo vikne na njega. Iz nekog razloga zaustavljala se svaki put kada bi to činila.

"Šta misliš, ko sam ja?" pitala je gnevno. "Tvoje bolje sedište?"

Šta misliš, šta je mama mislila da sam ja? Neka vrsta karte za život kakav nije imala?"

"Ne znam šta hoćeš time da kažeš", reče Artur, zadihan i bolan.

"Nemaš ti pojma šta iko misli sa bilo čim!"

"Šta hoćeš time da kažeš?"

"Umukni! Umukni! Umukni!"

"Reci mi! Molim te, reci mi! Na šta ona misli kada kaže 'život kakav nije imala'?"

"Žalila je što je ostala na Zemlji! Žalila je što nije otišla sa onim tupavim blebetalom crknutog mozga, Zaphodom! Misli da bi u tom slučaju imala drugačiji život!"

"Ali", reče Artur, "poginula bi! Poginula bi kada je svet uništen!"

"Pa i to je drugačiji život, zar ne?"

"To je..."

"Ne bi morala da me ima! Ona me mrzi!"

"Ma, ne misliš valjda ozbiljno! Kako iko može, ovaj, hoću da kažem..."

"Mrzi me zbog toga što je trebalo da uklopim stvari za nju. To je bio moj posao. Ali uklapala sam ih još gore od nje! I zato me je naprosto isključila i nastavila svoj glupavi život."

"Šta je to glupo u vezi sa njenim životom? Fantastično je uspešna, zar ne? Ima je na sve strane po vremenu i prostoru, svuda po sub-eta TV mrežama..."

"Glupavo! Glupavo! Glupavo! Glupavo!"

Nasumica se okrenu i ponovo potrča. Artur nije mogao da drži korak sa njom i najzad je morao da sedne i da sačeka da mu bol u nozi mine. Što se tiče meteža u glavi, tu uopšte nije znao šta da radi.

Othramao je do naselja sat kasnije. Smrkavalo se. Seljani pored kojih je prolazio pozdravljali su ga, ali u vazduhu se osećao neki utisak nemira i neznanja šta da se radi. Stari Trašbarg je poprilično čupkao bradu i gledao u mesec, a to takođe nije bilo dobar znak.

Artur ode u svoju kućicu.

Nasumica je sedela tiho pogrbljena nad stolom.

"Žao mi je", reče ona. "Tako mi je žao."

"U redu je", reče Artur što je nežnije mogao. "Dobro je, ovaj, malo popričati. Toliko moramo da naučimo jedno o drugom, a život nije,

dakle, nije sačinjen samo od čaja i sendviča..."

"Toliko mi je žao", reče ona ponovo, jecajući.

Artur joj priđe i obgrli je oko ramena. Nije se opirala niti povlačila. Onda Artur vide zbog čega joj je toliko žao.

U krugu svetlosti lemjuelanske svetiljke ležao je Arturov sat. Nasumica mu je na silu otvorila zadnju stranu nožem za mazanje maslaca i svi sićušni zupčanici i poluge ležali su u majušnom pijanom haosu tamo gde se zavitalavala sa njima.

"Samo sam htela da vidim kako radi", reče Nasumica, "kako se sve uklapa. Tako mi je žao! Ne umem da ga sastavim. Žao mi je, žao mi je, žao mi je. Ne znam šta da radim. Daću da ga poprave! Stvarno! Daću da ga poprave!"

Sledećeg dana Trašbarg je naišao i počeo da priča sve moguće stvari o Bobu. Pokušao je da ispolji smirujući uticaj tako što je pozvao Nasumicu da joj se um okrene transcendentnom tajanstvu džinovske uholaže; Nasumica je na to rekla da nema nikakve džinovske uholaže, a Trašbarg je postao veoma hladan i ćutljiv i rekao da će biti izbačena u spoljašnju tminu. Nasumica mu je kazala, dobro, tamo je i rođena, a sledećeg dana stigao je paket.

Sve je postajalo sve krcatije događajima.

Zapravo, kada je stigao paket, koga je isporučila robotska sonda koja je ispala iz neba praveći robotske sondirajuće zvuke, sa sobom je doneo utisak koji se postepeno probijao kroz čitavo naselje, a to je da je tu gotovo posredi jedan događaj previše.

Nije to bila greška robotske sonde. Ona je zahtevala samo potpis ili otisak prsta Artura Denta, ili pak malo ćelija ogrebanih sa zadnje strane njegovog vrata, pa će ponovo da ode na put. Lebdela je u blizini i čekala, ne baš sigurna u to zbog čega odjednom sva ta kivnost. U međuvremenu, Kirp je ulovio još jednu ribu sa glavom na oba kraja, ali pobliže ispitivanje otkrilo je da su to, zapravo, dve ribe presečene na pola i prilično nespretno zašivene, tako da ne samo da Kirp nije uspeo da pobudi neko veće zanimanje za dvoglavu ribu, već je i bacio ozbiljnu senku sumnje na autentičnost prve. Izgledalo je da samo pika-ptice smatraju da je sve savršeno normalno.

Robotska sonda dobila je Arturov potpis, pa je pobjegla. Artur

odnese paket do svoje kolibe i sede zagledan u njega.

"Hajde da ga otvorimo!" reče Nasumica, koja se osećala mnogo veselije tog jutra, kada je sve oko nje delovalo temeljito iščašeno, ali je Artur rekao: ne.

"Zašto ne?"

"Nije adresiran na mene."

"Baš jeste."

"Ne, nije. Upućen je... pa, upućen je Fordu Prefektu, a na moju adresu."

"Ford Prefekt? Je li to onaj što je..."

"Da", reče Artur slatko.

"Čula sam za njega."

"Pretpostavljam da jesi."

"Hajde da ga ipak otvorimo. Šta drugo da učinimo?"

"Ne znam", reče Artur, koji stvarno nije bio siguran.

Tog jutra je u najranije sate odneo oštećene noževe do kovačnice, a Strinder ih je pogledao i rekao da će videti šta može da učini.

Probali su uobičajeni posao mahanja noževima kroz vazduh, balansiranja i opipavanja tačke prevoja i tako dalje, ali sva radost nestala je iz toga i Arturu se javi tužan utisak da su dani njegovog sendvičarstva verovatno odbrojani.

Pokunjio se.

Sledeće pojavljivanje savršeno normalnih zveri samo što nije usledilo, ali Artur oseti da će uobičajene svetkovine lova i gošćenja biti prilično utišane i nesigurne. Nešto se dogodilo ovde na Lemjueli, a Artur je imao užasan osećaj da je, u stvari, reč o njemu.

"Šta misliš, šta je to?" pitala je Nasumica, okrećući paket u rukama.

"Ne znam", reče Artur. "Ali sigurno nešto loše i zabrinjavajuće."

"Otkud znaš?" pobuni se Nasumica.

"Zbog toga što je sve vezano za Forda Prefekta lošije i više zabrinjavajuće nego ono što nije vezano", odvrati Artur. "Veruj mi."

"Uznemiren si zbog nečega, je li?" upita Nasumica.

Artur uzdahnu.

"Samo sam malo nervozan i napregnut, čini mi se", reče Artur.

"Žao mi je", uzvratila Nasumica i ponovo spusti paket. Videla je da

bi ga stvarnu uznemirilo kada bi ga otvorila. Moraće da sačeka kada ne bude gledao.

16.

Artur nije bio siguran šta je prvo primetio da nestaje. Kada je opazio da jednoga nema, um mu je smesta skočio na drugo i znao je u trenutku da su oboje nestali i da će iz toga proisteći nešto ludački rđavo i nezgodno za sređivanje.

Nasumica nije bila tu. Niti paket.

Ostavio ga je gore na polici, tako da čitavog dana bude na videlu. Bila je to vežba poverenja.

Znao je da jedna od stvari koje bi trebalo da radi kao otac jeste iskazivanje poverenja prema detetu, ugradnja osećaja poverenja i iskrenosti u temelje njihovog odnosa. Imao je gadan osećaj da je to idiotska zamisao, ali svejedno je tako postupio i, razume se, ispostavilo se da zamisao jeste idiotska. Čovek se uči dok je živ. Ili barem ostaje živ.

Takođe ga hvata panika.

Artur istrča iz kolibe. Sve se dešavalo usred večeri. Svetlo je slabilo i kuvala se oluja. Nigde nije mogao da vidi ni nju, niti ikakav njen trag. Raspitao se. Niko je nije video. Ponovo se raspitao. Niko drugi je nije video. Išli su kući da provedu noć. Vetar je malo šibao po ivicama naselja, dizao je stvari i bacao ih okolo na opasno nehajan način.

Našao je starog Trašbarga i pitao ga. Trašbarg ga je ledeno pogledao, a onda pokazao u pravcu koga se Artur užasavao, te prema tome nagoniski znao da je otišla upravo tamo.

Sada je, dakle, znao ono najgore.

Otišla je tamo gde je mislila da je neće slediti.

Digao je pogled prema nebu, koje je bilo mrgodno, isprugano i bezbojno - upravo ona vrsta neba iz koje bi četiri jahača apokalipse izjahala, a da se pri tome ne osećaju kao banda potpunih idiota.

Uz težak osećaj krajnjeg usuda uputio se na stazu koja je vodila do šume u susednoj dolini. Prve teške kapi kiše počinjale su da tuku tle dok je Artur pokušavao da potera sebe u neku vrstu trka.

Nasumica izbi na vrh brda i spusti pogled u sledeću dolinu. Bio je to duži i teži uspon nego što je očekivala. Malo se brinula da možda putovanje noću baš i nije tako sjajna zamisao, ali otac joj se čitavog dana motao po okolini kolibe i pokušavao da se pretvara ili pred

sobom ili pred njom da ne čuva paket. Najzad je morao da ode do kovačnice da porazgovara sa Strinderom o noževima, a Nasumica je iskoristila priliku i zbrisala skupa sa paketom.

Bilo je savršeno jasno da stvar ne može tek tako otvoriti tu u kolibi, pa čak ni u naselju. Mogao bi da naiđe svakog časa. Što je značilo da će morati da ode tamo gde neće moći da je sledi.

Mogla je da se zaustavi tu gde se trenutno nalazila. Prešla je toliki put u nadi da je neće slediti, a čak i ukoliko to bude učinio, nikada je neće naći tu gore u šumovitom delu brega dok se noć primiče, a kiša upravo počinje.

Čitavim putem naviše paket joj se njihao pod rukom. Bila je to zadovoljavajuće kabasta stvar: kutija četvrtastog poklopca čija je svaka stranica otprilike bila dugačka kao njena podlaktica, duboka negde kao njena šaka, umotana u smeđi plaspir sa domišljatom novom vrstom samovezujuće trake. Nije zveckala kada bi je protresla, ali osećala je da joj je težina uzbudljivo usredsređena na središte.

Ali kada je već toliko prešla, postojalo je određeno zadovoljstvo u tome da se ne zaustavi tu, već da nastavi naniže prema onome što je izgledalo gotovo kao zabranjena oblast - tamo gde je pao očev brod. Nije bila sigurna šta tačno znači izraz 'pojava duhova', ali možda će biti zabavno da otkrije. Nastaviće da ide i sačuvati paket za onaj trenutak kada stigne tamo.

Ali smrkavalo se. Nije još upotrebila svoju malu električnu svetiljku zbog toga što nije želela da bude vidljiva sa velikog rastojanja. Sada će morati da je upotrebi, ali verovatno to nije bilo bitno, jer će se naći sa druge strane brega koji je razdvajao dve doline.

Upalila je svetiljku. Gotovo u istom trenutku zubac munje procepi prostor nad dolinom u koju je ulazila i dobrano je uplaši. Kada se tmina drhtavo vrati oko nje, a tresak groma zakotrlja preko predela, ona se odjednom oseti veoma sitno i izgubljeno, a u rukama joj se tresla najobičnija tanušna olovčica od svetlosti. Možda bi ipak trebalo da se zaustavi i otvori paket ovde. Ili bi možda trebalo da se vrati i ponovo dođe sutra. Ali bilo je to samo trenutno oklevanje. Znala je da se večeras neće vraćati, a naslutila je da se neće vratiti nikada.

Nastavila je niz padinu brega. Kiša je sada jačala. Tamo gde je

pre kratkog vremena bilo nekoliko teških kapi sada je otpočinjao dobar pljusak; siktao je po drveću, a tle joj je postajalo klizavo pod nogama.

Ili je bar mislila da to kiša sikće po drveću. Senke su poskakivale i kezile se prema njoj dok joj je svetlo poskakivalo po drveću. Napred i naniže.

Žurila je sledećih deset ili petnaest minuta, sada već natopljena do gole kože i sva uzdrhtala, pa je postepeno postala svesna da tamo ispred nje, izgleda, postoji neka druga svetlost. Bila je veoma slaba i ona nije bila sigurna da li joj se samo pričinjava ili ne. Ugasila je svetiljku da vidi. Zaista je izgledalo da pred njom postoji neka vrsta slabašnog sjaja. Nije mogla da razazna šta je posredi. Ponovo je ugasila svetiljku i krenula niz breg, prema onome što ju je čekalo, šta god to bilo.

Ali nešto nije bilo u redu sa šumom.

Nije odmah mogla da kaže šta je to, ali ova nije izgledala poput zdrave, bujne šume koja se nada valjanom proleću. Drveće je bilo nahereno pod bolesnim uglovima i nekako je delovalo bledo, ispijeno. Nasumici se više nego jednom javio zabrinjavajući osećaj da ono pokušava da je dohvati dok prolazi kraj njega, ali bila je to samo igra senki koje je na treperenje i komešanje nagonilo svetlo.

Odjednom, nešto pade sa drveta ispred nje. Usplahireno je skočila unatrag i pri tom ispustila i svetiljku i kutiju. Sagla se i čučnula, a zatim izvadila iz džepa onaj posebno zašiljeni kamen.

Stvar koja je pala sa drveta sada se kretala. Svetiljka je ležala na tlu okrenuta u tom pravcu, tako da je devojkica razabrala neku ogromnu, grotesknu priliku kako se lagano tetura prema njoj. Čula je slabašno šuštanje i škripanje koji su nadjačavali ravnomerni šum kiše. Zagrabila je po tlu da dohvati svetiljku, našla ju je i direktno obasjala stvorenje.

U istom trenutku drugi stvor pade sa drveta na samo nekoliko stopa od nje. Devojkica je divlje skliznula snopom svetiljke sa jednog na drugo, a potom je digla kamen, spremna da ga baci.

U stvari, stvorenja su bila vrlo mala. Zbog ugla pod kojim je svetlost dolazila izgledala su toliko krupno. Ne samo mala, već mala, krznata i slatka. A onda se im se pridružio još jedan stvor koji je takođe pao sa drveta. Pao je pravo kroz snop svetlosti i zato ga je

sasvim jasno videla.

Pao je spretno i odmereno, okrenuo se, a onda, poput ostala dva, pošao lagano i odlučno prema Nasumici.

Ostala je na mestu gde se zatekla kao ukopana. I dalje je držala kamen dignut i spreman za bacanje, ali bila je sve svesnija da su stvorovi prema kojima ga je okrenula i pripremila za bacanje, zapravo, veverice. Ili bar stvorenja nalik na veverice. Meka, topla, slatka stvorenja nalik na veverice, koja su joj se primicala na način za koji uopšte nije bila sigurna da joj se dopada.

Okrenula je svetiljku pravo na prvo. Ispuštalo je ratoborne, izazivačke, kreštave zvuke i nosilo u jednoj šapici malo, otrcano parče neke mokre, crvene krpe. Nasumica opominjuće diže kamen u šaci, ali to nije ostavilo nikakav utisak na vevericu koja joj se primicala sa parčetom mokre krpe.

Ona se povuče. Nije znala kako da iziđe nakraj sa time. Da je bila reč o opakim, režećim, zapenjenim zverima blistavih očnjaka, orno bi bacila kamen na njih, ali prema vevericama koje se tako ponašaju nije umela da se postavi.

Ponovo se povukla. Druga veverica počne da je obilazi sa boka. Nosila je posudu. Nešto nalik kapici žira. Treća je bila pravo iza nje i napredovala za svoj račun. Šta je to nosila? Neko parčence raskvašene hartije, pomisli Nasumica.

Ponovo je napravila korak unazad, zakačila člankom koren nekog drveta i preturila se na leđa.

Prva veverica u trenutku skoči napred i nađe se povrh nje; napredovala joj je uz trbuh sa hladnom odlučnošću u očima i parčetom mokre krpe u šapici.

Nasumica pokuša da skoči, ali uspela je da se pridigne tek otprilike jedan palac. Veverica se od ovoga uplašeno trgla, što je, zauzvrat, uplašilo Nasumicu. Životinjka se sledila, zarivši joj majušne kandže u kožu kroz natopljenu košulju. A onda se lagano, palac po palac, uspela uz nju, zastala i ponudila joj krpju.

Bila je gotovo hipnotisana neobičnošću stvorenja i njegovim majušnim, svetlucavim očima. Ono joj ponovo ponudi krpjicu. Guralo ju je prema njoj ponovo i ponovo, uporno skičalo, sve dok ona najzad, uznemireno, uz oklevanje, ne primi stvar. Veverica nastavi da je napeto gleda, dok su joj oči skakale po njenom licu. Nije imala

pojma šta da radi. Kiša i blato slivali su joj se niz lice, a povrh nje sedela je vevecica. Ona obrisa krpom nešto blata iz očiju.

Vevecica slavobitno zakrešta, dograbi ponovo stvar, skoči sa nje i odskakuta u mračnu, sve dublju noć, odjuri na drvo, zaroni u rupu u stablu, zavalila se i pripali cigaretu.

U međuvremenu, Nasumica je pokušavala da odagna vevecicu sa kapicom žira punom kišnice i onu sa hartijom. Povlačila se na leđima.

"Ne!" viknu ona. "Odlazite!"

One prestravljeno skočiše nazad, a potom opet skočiše napred sa darovima. Ona mahnu kamenom na njih. "Odlazite!" dreknu Nasumica.

Vevecice se zgranuto raspršiše. Onda jedna skoči pravo na nju, ispusti joj kapicu žira u krilo i otrča u noć. Druga je jedan trenutak stajala i tresla se, a onda je uredno odložila parče hartije pred nju i takođe nestala.

Ponovo je bila sama, ali i dalje je drhtala od smetenosti. Nesigurno se digla na noge, podigla kamen i paket, a onda zastala i podigla i parče hartije. Bilo je toliko natopljeno i otrcano da se teško moglo razaznati šta je tu bilo posredi. Izgledalo je da je u pitanju naprosto parče nekog časopisa za čitanje tokom leta.

Upravo dok je Nasumica pokušavala da tačno pojmi šta to sve znači, neki čovek kroči na čistinu na kojoj je stajala, diže pištolj opakog izgleda i ustrelila je.

Artur se beznadežno potucao dve ili tri milje iza nje na padini brega koja je vodila naviše.

Nekoliko minuta pošto se dao na put ponovo se vratio i opremio svetiljkom. Ne električnom. Jedina električna svetlost na tom mestu bila je ona koju je Nasumica ponela sa sobom. Ovo je bila neka vrsta slabe svetiljke za oluju: izbušena metalna posuda iz Strinderove kovačnice koja je sadržala rezervoar sa zapaljivim ribljim uljem, fitilj od upletene suve trave omotan u prozračan film napravljen od osušene membrane iz utrobe savršeno normalne zveri.

Sada se ugasila.

Artur se nekoliko sekundi vrteo tamo-amo na temeljito izgubljen način. Bilo je očigledno da nikako nije mogao naterati stvar da

odjednom ponovo plane usred pljuska, ali nije moguće ne potruditi se bar formalno. No, konačno, uz oklevanje, on odbaci svetiljku.

Šta da radi? Situacija je izgledala beznadežna. Bio je potpuno mokar, odeća mu je otežala i oklembesila se od kiše, a sada se još i izgubio u mraku.

Na kratku sekundu bio je izgubljen u zaslepljujućem blesku, a onda se ponovo našao izgubljen u mraku.

Blesak munje bar mu je pokazao da je veoma blizu vrha brda... pa, nije bio siguran šta će da učini. Moraće to da smisli kada dođe gore.

Nastavio je naviše, hramajući.

Nekoliko minuta kasnije stajao je, zadihan, na vrhu. U daljini pod njime videla se neka vrsta slabašnog odsjaja. Nije imao pojma šta je to, a, zapravo, baš mu se i nije dopadalo da razmišlja o tome. Ali bila je to jedina stvar prema kojoj je mogao da se zaputi i zato je teturavo počeo da se probija prema njoj, izgubljen i prestravljen.

Blesak smrtonosne svetlosti prođe pravo kroz Nasumicu, a otprilike dve sekunde kasnije istu stvar učini i čovek koji je pucao na nju, ne obrativši pri tom nimalo pažnje na devojkju. Pucao je u nekoga ko je stajao iza nje, a kada se ona okrenula da pogleda, klečao je nad telom i preturao mu po džepovima.

Scena se sledi i nestade. Nekoliko sekundi kasnije zamenila su je dva džinovska zuba uokvirena savršeno našminkanim crvenim usnama. Ogromna, plava četka pojavi se niotkuda i poče penušavo da trlja zube, koji su i dalje lebdeli tamo i blistali u titravoj zavesi kiše.

Nasumica dvaput zatrepta pre nego što je shvatila šta je posredi.

Bila je to reklama. Tip koji ju je ustrelio predstavljao je deo hologrfskog filma projektovanog za vreme leta. Sada je morala biti veoma blizu mesta na kome se brod srušio. Očigledno su mu neki sistemi bili nerazorniji od drugih.

Sledećih pola milje puta bilo je naročito ispunjeno nevoljama. Ne samo što je morala da se bori protiv hladnoće, kiše i noći, već i protiv rasparčanih i rastrzanih ostataka broskog letnog sistema za zabavu. Svemirski brodovi, mlazna kola i helipodi neprekidno su se survavali i eksplodirali oko nje, obasjavali noć, ljudi zlikovačkog izgleda sa neobičnim šeširima švercovali su opasne droge kroz nju,

a udruženi orkestar i hor halapolske državne opere izvodio je završni marš anjakvantinske zvezdane garde iz IV čina 'Rizgara Blamvelamuma' od Vunta na malom proplanku negde sa njene leve strane.

A potom se obrela na ivici jednog kratera veoma gadnog izgleda i mehurastih ivica. Slabašni, topli odsjaj i dalje je dopirao iz onoga što bi inače izgledalo kao ogromno parče karamelizovane žvakaće gume u središtu jame: istopljeni ostaci ogromnog svemirskog broda.

Podugo je stajala i gledala ga, a onda najzad krenu duž ivice kratera. Više nije bila sigurna šta traži, ali je svejedno išla dalje, ostavljajući užase jame sa leve strane.

Kiša je malo oslabila, ali i dalje je bilo izuzetno vlažno, a budući da ona nije imala pojma šta se nalazi u kutiji, da li nešto krhko ili stvar koja se lako ošteti, pomislila je da treba da nađe negde srazmerno suvo mesto gde će je otvoriti. Nadala se da je nije već oštetila kada ju je ispustila.

Klizila je svetiljkom po okolnom drveću, koje je ovde bilo tanko i većinom sagoreno i izlomljeno. Na srednjem rastojanju učini joj se da vidi nabacani ispust stenja koji bi joj mogao pružiti sklonište, pa je počela da se probija prema njemu. Na sve strane pronalazila je ostatke izbačene iz broda prilikom pada, pre konačne vatrene lopte.

Kada se odmakla dve ili tri stotine jardi od ivice kratera, naišla je na iscepane ostatke nekog vazdušastog, ružičastog materijala, raskvašene, zablacene i obešene između polomljenih stabala. Pretpostavila je, ispravno, da to mora da su ostaci čaure za beg koja je spasla život njenom ocu. Prišla je i pogledala ih pobliže, a onda primetila nešto na tlu pored njih, napola prekriveno blatom.

Podigla je predmet i obrisala blato sa njega. Bila je to neka vrsta elektronske naprave veličine male knjige. Na omotu su joj se nalazila krupna, prijatna slova koja su blede svetlucala pod njenim dodirrom. Poručivala su: BEZ PANIKE. Znala je šta je posredi. Bio je to očev primerak 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju'.

Smesta se osetila smirenije uz to, okrenula je glavu gromovitom nebu i pustila da joj se kišnica sliva po licu i u usta.

Otresla je glavu i požurila prema stenju. Dok se pentrala uz njega i po njemu, gotovo smesta je otkrila savršenu stvar: ulaz u pećinu. Uperila je svetiljku u unutrašnjost. Izgledalo je suvo i bezbedno.

Pažljivo birajući put, ušla je unutra. Bila je sasvim prostrana, ali nije išla mnogo duboko. Iscrpljena i uz olakšanje, sela je na jednu zgodnu stenu, spustila kutiju ispred sebe i smesta počela da je otvara.

17.

Tokom dugog razdoblja bilo je mnogo nagađanja i rasprava o tome gde se dela takozvana 'nedostajuća materija' Vaseljene. Svuda po Galaksiji naučna odeljenja svih većih univerziteta nabavljala su sve složeniju i složeniju opremu ne bi li sondirala i istraživala srca udaljenih Galaksija, a potom samo središte i same rubove čitave Vaseljene, ali kada su joj najzad ušli u trag, ispostavilo se da je reč o onoj stvari u koju je sva ta oprema bila zapakovana.

U kutiji se nalazila prilično velika količina nedostajuće materije, male, meke, oble, okrugle graške nedostajuće materije, koje je Nasumica odbacila da im buduća pokolenja fizičara ulaze u trag i ponovo ih otkrivaju kada jednom otkrića trenutnog pokolenja fizičara budu izgubljena i zaboravljena.

Iz graški nedostajuće materije izvadila je jedan crni disk bez ikakvih osobenosti. Spustila ga je na stenu pokraj sebe i prošla prstima kroz svu nedostajuću materiju da bi videla ima li ičega više, nekakvo uputstvo ili neka vrsta dodataka, ali nije bilo baš ničega. Samo crni disk.

Ona ga obasja svetiljkom.

Kada je to učinila, pukotine počеше da se pojavljuju na njegovoj naizgled glatkoj površini. Nasumica se uznemireno povuče, ali onda vide da se stvar, šta god bila, samo razmotava.

Proces je izgledao izvanredno divan. Bio je neobično složen, a istovremeno jednostavan i skladan. Delovao je poput parčeta origamija koji se otvara sam od sebe, ili pupoljka koji procvetava u ružu u samo nekoliko sekundi.

Tamo gde je nekoliko pukih trenutaka ranije počivao glatko zakrivljeni crni disk, sada se nalazila ptica. Ptica koja je lebdela na njegovom mestu.

Nasumica nastavi da se povlači, pažljivo i oprezno.

Donekle je ličila na pika-pticu, samo je bila prilično manja. To jest, bila je, zapravo, veća, ili, tačnije, potpuno iste veličine, ili bar ne više nego dvaput veća. Bila je takođe mnogo plavija i ružičastija od pika-ptice, dok je istovremeno bila savršeno crna.

Isto tako, bilo je nečeg veoma neobičnog u vezi sa njom, a Nasumica nije mogla smesta da razazna šta je posredi.

Očevidno je sa pika-pticama delila utisak koji je odavala, a to je

da posmatra nešto što vi ne možete da vidite.

Odjednom je nestala.

A onda, isto tako naglo, sve potamne. Nasumica se spusti u napregnuti čučanj, ponovo dohvativši posebno zašiljeni kamen u džepu. Tmina se potom povuče i umota u loptu, da bi čas kasnije ponovo postala ptica. Lebdela je u vazduhu pred njom, lagano mašući krilima, zapiljena u devojku.

"Izvini", reče ona najednom, "moram da se kalibrišem. Čuješ li me kada ovo govorim?"

"Kada govoriš - šta?" htela je da zna Nasumica.

"Dobro", reče ptica. "A čuješ li me kada ovo govorim?" Ovog puta govorila je mnogo višim glasom.

"Da, razume se da te čujem!" odvrati Nasumica.

"A čuješ li me kada govorim ovo?" upita ona, ovog puta zagrobno dubokim glasom.

"Da!"

Potom je nastala pauza.

"Ne, očigledno ne", reče ptica posle nekoliko sekundi. "Dobro, dakle, sluh ti je očigledno u opsegu između 20 i 16 kHz. U redu. Da li ti je ovo ugodno?" upita ona prijatnim, lakim tenorom. "Nema neprijatnih harmonika koji pište u gornjim registrima? Očigledno ne. Dobro. Njih mogu da koristim kao kanale za podatke. Dalje. Koliko mene vidiš?"

Odjednom vazduh nije ispunjavalo ništa drugo osim ptica koje su se preplitale. Nasumica je bila naviknuta na provođenje vremena u virtualnim stvarnostima, ali ovo je bilo nešto daleko iščašenije od svega na šta je ranije naišla. Izgledalo je kao da se čitava geometrija prostora predefinisala u ptičja obličja uklopljena bez zazora.

Nasumica jeknu i stavi šake preko lica; ruke su joj se pri tom kretale kroz prostor ptičjeg oblika.

"Hmmm, očigledno previše", reče ptica. "A sada?"

Sklopila se poput končertine u tunel ptica, kao da je uhvaćena između uporednih ogledala, beskonačno odražena u daljinu.

"Šta si ti?" viknu Nasumica.

"Doći ćemo na to za minut", reče ptica. "Samo reci koliko mnogo, molim te?"

"Pa, nekako si..." Nasumica bespomoćno mahnu u daljinu.

"Vidim, i dalje sam beskonačnih razmera, ali bar se bližimo pravoj dimenzionoj matrici. Dobro. Ne, odgovor je pomorandža i dva limuna."

"Limuna?"

"Ukoliko imam tri limuna i tri pomorandže, pa izgubim dve pomorandže i limun, šta mi ostaje?"

"Ha?"

"U redu, znači misliš da vreme ide u tom smeru, je li? Zanimljivo. Jesam li i dalje beskonačna?" upita ona, naduvavajući se tamo i ovamo po prostoru. "Jesam li sada beskonačna? Koliko sam žuta?"

Iz trenutka u trenutak ptica je prolazila kroz preobražaje oblika i razmera koji su naprosto razarali um.

"Ne mogu..." reče Nasumica zbunjeno.

"Ne moraš da odgovaraš, sada znam tako što te posmatram. Dakle, jesam li ja tvoja majka? Jesam li stena? Da li izgledam ogromno, gnjecavo i zmijski prepletено? Ne? A sada? Idem li unazad?"

Bar jednom, ptica je bila savršeno mirna i nepokretna.

"Ne", reče Nasumica.

"Pa, u stvari išla sam, kretala sam se unatrag kroz vreme. Hmmm. Dobro, mislim da smo to sada sredili. Ukoliko bi volela da znaš, mogu ti reći da se u tvojoj Vaseljeni slobodno krećeš kroz tri dimenzije koje zbirno nazivaš prostor. Krećeš se pravom linijom po četvrtoj, koju nazivaš vreme, i ostaješ ukorenjena na jednom mestu u petoj, koja je prva fundamentalna verovatnoće. Posle toga postaje malo zapetljano, a po dimenzijama od 13 do 22 dešavaju se razne stvari o kojima ti baš ne bi prijalo da nešto znaš. Trenutno, dovoljno je da znaš samo to da je Vaseljena mnogo složenija nego što možda misliš, čak i ukoliko u razmišljanju kreneš od stava da je sve prilično prokleta zapetljano već na samom početku. Mogu lako da ne izgovaram reč 'prokleta' ako te to vređa."

"Govori šta god prokleta voliš."

"Hoću."

"Ko si ti, do đavola?" htela je da zna Nasumica.

"Ja sam 'Vodič'. U tvojoj Vaseljeni ja sam tvoj 'Vodič'. U stvari, nastanjujem ono što je tehnički poznato kao Čitava Zbirka Opšte Zbrke, što znači... pa, daj da ti pokažem."

Ona se okrenu usred vazduha i suknu izvan pećine, a onda sede na stenu, neposredno uz rub ispusta, van dosega kiše koja je ponovo jačala.

"Dođi", reče ona. "Pogledaj ovo."

Nasumica nije volela da joj naređuje jedna ptica, ali ju je svejedno sledila do ulaza u pećinu, i dalje opipavajući kamen u džepu.

"Kiša", reče ptica. "Vidiš? Samo kiša."

"Znam šta je to kiša."

Njeni velovi promicali su kroz noć, mesečina se probijala kroz njih.

"Dakle, šta je to?"

"Kako to misliš, šta je to? Čuj, ko si ti? Šta si radila u toj kutiji? Zar sam zato morala da provedem noć trčeći kroz šumu i boreći se protiv sumanutih veverica da bih otkrila kako sam na kraju dobila samo neku pticu koja me pita šta je to kiša. To je samo voda koja pada kroz prokleti vazduh, eto šta je. Želiš li da znaš još nešto, ili sada možemo da idemo kući?"

Nastala je duga pauza pre nego što je ptica odgovorila: "Hoćeš kući?"

"Nemam ja kuću!" Nasumica gotovo prenerazi sebe, toliko je glasno vrisnula te reči.

"Gledaj kišu..." reče ptičji 'Vodič'.

"Gledam kišu! Šta drugo ima da se gleda?"

"Šta vidiš?"

"Kako to misliš, glupa ptico? Vidim samo tovar kiše. Najobičnija voda, pada."

"Kakve oblike vidiš u vodi?"

"Oblike? Nema oblika. To je samo, samo..."

"Samo zbrka", reče ptičji 'Vodič'.

"Da..."

"A šta sada vidiš?"

Na samoj ivici vidljivosti, slabašni, tanki snop raširi se iz ptičjih očiju. U suvom vazduhu pod ispustom ništa se nije moglo nazreti. Tamo gde je snop pogodio kapi kiše, dok su ove padale kroz njega, pojavi se ravni zastor svetlosti, toliko blistav i živ da je delovao čvrsto.

"Oh, sjajno. Laserski šou", reče Nasumica iznervirano. "Nikada

tako nešto nisam videla, osim na jedno pet miliona rok koncerata."

"Reci mi šta vidiš!"

"Samo ravni zastor! Glupa ptico."

"Nema ničega što tu nije bilo ranije. Samo koristim svetlost da ti privučem pažnju na određene kapi u određenim trenucima. A šta sada vidiš?"

Svetlost se ugasi.

"Ništa."

"Radim potpuno istu stvar, samo sa ultraljubičastom svetlošću. Ne možeš je videti."

"Zašto mi onda pokazuješ nešto što ne mogu da vidim?"

"Da bi shvatila da ako nešto vidiš, to ne znači da to nešto postoji. A ukoliko nešto ne vidiš, to ne znači da ne postoji. Reč je samo o onome na šta ti čula skreću pažnju."

"Dosadno mi je ovo", reče Nasumica, a onda zinu.

U kiši je lebdela džinovska i veoma živa trodimenziona slika njenog oca, koji je delovao preneraženo zbog nečega.

Otprilike dve milje iza Nasumice, njen otac koji se probijao kroz šumu iznenada zastade. Prenerazilo ga je kada je video sliku samoga sebe preneraženog zbog nečega, obešenu, blistavu, usred vazduha ispunjenog kišom, na udaljenosti od otprilike dve milje. Otprilike dve milje daleko i donekle udesno od smera u kome se zaputio.

Gotovo se u potpunosti izgubio, ubeđen da će umreti od hladnoće, vlage i iscrpljenosti, pri čemu gotovo da je počeo da želi da se sve to najzad okonča. Upravo mu je jedna veverica donela čitav časopis posvećen golfu, a mozak je počinjao da mu arlauče i blebeće.

Kada je ugledao kako se ogromna, blistava slika njega samoga upalila na nebu, to mu je reklo da je, sa jedne strane, verovatno u pravu što se tiče arlaukanja i blebetanja, ali je po svoj prilici bio u zabludi što se tiče pravca u kome se zaputio.

Duboko udahnuvši, on se okrenu i pođe u pravcu neobjašnjive svetlosne predstave.

"U redu, šta bi to trebalo da dokaže?" htela je da zna Nasumica. Činjenica da je slika predstavljala njenog oca više ju je pogodila

nego samo pojavljivanje slike. Prvi hologram videla je kada je imala dva meseca, pa su je čak stavili u njega da se igra. Najnoviji je videla pre otprilike jednog sata: svirao je marš anjakvantinske zvezdane garde.

"Jedino to da on nije tu ništa više ili manje nego zastor", reče ptica. "Posredi je samo međudejstvo vode sa neba, koja se kreće u jednom pravcu, sa svetlošću na učestalostima što ih tvoja čula mogu da opaze, koja se kreće u drugom. U tvom umu ovo obrazuje naizgled čvrstu sliku. Ali sve su to slike unutar Zbrke. Evo ti još jedne."

"Moja majka!" reče Nasumica.

"Ne", reče ptica.

"Znam svoju majku kada je vidim!"

Slika je predstavljala ženu koja izlazi iz svemirskog broda unutar prostrane građevine nalik na hangar. Pratila ju je grupa visokih, mršavih ljubičasto-zelenih stvorenja. Bila je to sasvim sigurno Nasumicina majka. Pa, gotovo sigurno. Trilijan ne bi baš toliko nesigurno koračala pri niskoj gravitaciji, niti bi se obazirala oko sebe prema dosadnom, starom okruženju za održavanje života, uz izraz silne neverice na licu, a još bi manje nosila tako prastaru kameru.

"Pa ko je to, onda?" htela je da zna Nasumica.

"Ona je deo produžetka tvoje majke na osi verovatnoće", reče ptica-Vodič.

"Nemam ni najblažu predstavu o čemu pričaš."

"Prostor, vreme i verovatnoća imaju ose duž kojih je moguće kretati se."

"Još ne znam. Iako mislim da... Ne. Objasni."

"Mislila sam da hoćeš kući."

"Objasni!"

"Da li bi volela da vidiš svoj dom?"

"Da ga vidim? Uništen je!"

"Ima prekid na osi verovatnoće. Gledaj!"

Nešto vrlo neobično i divno sada upliva u vidik na kiši. Bila je to ogromna, plavozelena lopta, magličasta i pokrivena oblacima; okretala se uz veličanstvenu sporost spram crne, zvezdane pozadine.

"Sada je vidiš", reče ptica, "sad je ne vidiš."

Na nešto manje od dve milje odatle, Artur Dent stajao je nepokretno tamo gde se zatekao. Nije mogao da poveruje u ono što je video da lebdi tamo, pod okriljem kiše, ali tako blistavo i životno stvarno na noćnom nebu - Zemlja. Zinuo je pred tim prizorom. A onda, u trenutku kada je zinuo, ona nestade. Zatim se opet pojavi. Potom, a to je bio deo koji ga je naterao da odustane i da počne da čupa kosu, Zemlja se pretvori u kobasicu.

Nasumicu je isto prenerazio prizor ogromne, plave i zelene, vodenaste i magličaste kobasice što je lebdela nad njom. Onda je to postao niz kobasica, ili, tačnije, reč je bila o nizu kobasica u kome su mnoge kobasice nedostajale. Čitav blistavi niz okretao se i vrteo u zbunjujućem plesu usred vazduha, da bi potom postepeno usporio, postao nesušastven i nestao u blistavoj tmuni noći.

"Šta to bi?" upita Nasumica tankim glasom.

"Pogled duž ose verovatnoće na diskontinualno verovatan objekat."

"A, je li?"

"Većina objekata mutira i menja se duž ose verovatnoće, ali svet tvoga porekla čini nešto neznatno drugačije. On počiva na nečemu što možeš nazvati linijom rascepa u predelu verovatnoće, što znači da na mnogim koordinatama verovatnoće čitav naprosto prestaje da postoji. Ima ugrađenu nestabilnost, što je tipično za sve što počiva unutar onoga što obično označavamo kao sektori Plurala. Ima li ovo nekog smisla?"

"Ne."

"Hoćeš da pođeš i da vidiš sama?"

"Na... Zemlju?"

"Da."

"Da li je to moguće?"

Ptica-Vodič nije odmah odgovorila. Ona raširi krila i, uz lagani sklad, diže se u vazduh i odlete u kišu koja je opet počinjala da slabi.

Vinula se ekstatično u noćno nebo, svetla su sevala oko nje, a dimenzije se skupljale za njom. Sunovraćivala se, pravila petlje, a onda se ponovo okrenula i najzad vratila da otpočine na dve stope ispred Nasumicinog lica, dok su joj krila lagano i nemo udarala.

Ona joj ponovo progovori.

"Tvoja Vaseljena prostrana je za tebe. Prostrana u vremenu, prostrana u prostoru. To je zbog filtera kroz koje je primaš. Ali ja sam izgrađena bez ikakvih filtera, što znači da primam zbrku koja sadrži sve moguće Vaseljene, ali koja sama po sebi uopšte nema veličinu. Za mene, sve je moguće. Ja sam sveznajuća i svemoćna, izuzetno tašta i, štaviše, isporučuju me u zgodnom samonosećem pakovanju. Moraš sama da odrediš koliko je od gornjeg istina."

Lagani osmeh proširi se preko Nasumicinog lica.

"Ti prokleta stvorenjce. Zavitlavala si me!"

"Kao što rekoh, sve je moguće."

Nasumica se nasmeja. "U redu", reče ona. "Hajde da pokušamo da vidimo Zemlju. Idemo na Zemlju u nekoj tački njene, ovaj..."

"Ose verovatnoće?"

"Da. Tamo gde nije raznesena. U redu. Znači, ti si 'Vodič'. Kako ćemo da iskamčimo vožnju?"

"Povratni inženjering."

"Šta?"

"Povratni inženjering. Za mene, protok vremena je nebitan. Ti odlučiš šta želiš. Ja onda naprosto obezbedim da se to već dogodilo."

"Šališ se."

"Sve je moguće."

Nasumica se namršti. "Ti se zaista šališ, zar ne?"

"Dopusti mi da to izložim na drugi način", reče ptica. "Povratni inženjering omogućuje nam da preskočimo čekanje na jedan od užasno retkih svemirskih brodova koji prolaze kroz ovaj sektor Galaksije svake godine, ili tu negde, da bi se odlučili hoće li te povesti ili neće. Poželiš vožnju, brod dođe i poveze te. Pilot može da misli da je imao jedan od miliona razloga zbog koga je odlučio da se zaustavi i poveze te. Pravi razlog je taj da sam ja odlučila da tako učini."

"Stvarno si izuzetno tašta, zar ne, ptičice?"

Ptica je ćutala.

"U redu", reče Nasumica. "Želim brod koji će me odvesti na Zemlju."

"Može li ovaj da prođe?"

Svemirski brod u spustu bio je toliko tih da ga Nasumica nije primetila sve dok se nije obreo gotovo povrh nje.

Artur ga je primetio. Sada je bio milju daleko i približavao se. Čim se predstava sa osvetljenom kobasicom okončala, primetio je blede odsjaje daljih svetlosti koji su se spuštali iz oblaka i, u prvi mah, pretpostavio je da je reč o novom delu blistavih son et lumiFre.

Bio je potreban trenutak ili tako nešto da mu svane da je to pravi svemirski brod, a još trenutak ili dva da uvidi kako se ovaj spušta pravo na mesto na kome je pretpostavio da mu se nalazi kćerka. To je bilo kada je - kiša ili ne, povređena noga ili ne, mrak ili ne - iznenada stvarno počeo da trči.

Pao je gotovo smesta, okliznuo se i prilično gadno povredio koleno o kamen. Otklizao je ponovo na noge i opet pokušao. Imao je užasan, ledeni osećaj da će izgubiti Nasumicu zauvek. Uz hramanje i psovke, nastavio je da trči. Nije znao šta je bilo u kutiji, ali na njoj je stajalo ime Forda Prefekta, i to ime psovao je dok je trčao.

Brod je predstavljao jedno od najprivlačnijih i najdivnijih plovila koje je Nasumica ikada videla.

Bio je zapanjujući. Srebrn, skladan, transcendentan.

Da nije znala bolje, rekla bi da je to jedan RW6. Kada je ovaj bez zvuka sleteo kraj nje, ona shvati da to stvarno i jeste RW6 i jedva da je mogla da diše od uzbuđenja. RW6 je od one vrste stvari kakve možete videti samo po onoj vrsti časopisa koji su izmišljeni da izazovu građanske nemire.

Bila je takođe izuzetno nervozna. Način i vreme njegovog nailaska bili su duboko uznemirujući. Ili je bila reč o najbizarnijoj podudarnosti, ili se dešavalo nešto veoma neobično i zabrinjavajuće. Čekala je malo napeto da se otvori brodski kapak. Njen 'Vodič' - sada je o njemu mislila kao o svome - lebdeo je lako nad njenim desnim ramenom, a krila jedva da su mu treperila.

Kapak se otvori. Izbi malo slabasne svetlosti. Prodoše trenutak ili dva, a onda iziđe jedna prilika. Putnik je na trenutak stajao nepokretno i očigledno pokušavao da privikne oči. Onda opazi kako Nasumica stoji tamo, što ga je malo iznenadilo. On pođe prema njoj. Onda je odjednom iznenađeno viknuo i potrčao ka njoj.

No, Nasumica nije bila osoba ka kojoj je trebalo trčati usred mrkle

noći, i to u vreme dok je bila malo previše napeta. Nesvesno je opipavala kamen u džepu još od trenutka kada je videla kako se letelica spušta.

I dalje trčeći, klizajući, padajući, nalećući na drveće, Artur najzad vide da je zakasnio. Brod je proveo na tlu samo oko tri minuta, a već se, nemo i skladno, ponovo dizao iznad drveća, glatko se okretao u finoj izmaglici kiše u koju je oluja sada oslabila, peo se, peo, podizao nos i, odjednom, bez po muke, jurnuo kroz oblake.

Nestao je. Nasumica je bila unutra. Za Artura je bilo nemoguće da to zna, ali naprosto je nastavljao dalje i svejedno je to znao. Nestala je. Imao je priliku da bude otac i jedva da je mogao da poveruje koliko se loše pokazao. Pokušao je da nastavi trk, ali noge su mu se vukle, koleno ga je bolelo kao zver, a i znao je da je zakasnio.

Nije mogao da zamisli da bi mogao da se oseća propalije i groznije od toga, ali grešio je.

Najzad je othramao do pećine u koju se Nasumica sklonila i otvorila kutiju. Na tlu su se videli otisci svemirskog broda koji je sleteo pre nekoliko minuta, ali nije bilo ni traga od Nasumice. Neutešno je odlutao do pećine, našao praznu kutiju i gomile graški nedostajuće materije rasute na sve strane. Pomalo se ljutio zbog toga. Pokušao je da je nauči da raspreda iza sebe. To što se osećao pomalo ljutito što se tako nedolično ponašala pomagalo mu je da se oseća manje očajno zbog njenog odlaska. Znao je da nema načina da je nađe.

Stopalo mu udari u nešto neočekivano. Sagao se da to podigne i temeljito se iznenadio kada je otkrio šta je posredi. Bio je to njegov stari 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju'. Kako to da se obreo u pećini? Nikada se nije vratio da ga uzme sa poprišta pada. Nije želeo da ponovo posećuje mesto pada i nije želeo da ponovo ima vodič. Verovao je da će ostati ovde na Lemjueli i zauvek praviti sendviče. Kako se ovaj obreo u pećini? Bio je uključen. Reči na omotu treptale su BEZ PANIKE na njega.

Izišao je ponovo iz pećine na bledu i vlažnu mesečinu. Seo je na jedan kamen da pogleda stari 'Vodič', a onda je otkrio da nije u pitanju kamen, već osoba.

18.

Artur skoči na noge uz uplašeni trzaj. Bilo je teško reći od čega se više prestravio: da je možda povredio osobu na koju je nehотиčno seo, ili da će osoba na koju je nehottično seo da povredi njega zauzvrat.

Kada je bolje pogledao, video je da, kako izgleda, ima malo neposrednih razloga za uzbunu. Ko god bio taj na koga je seo, sada je bio bez svesti. Ta okolnost verovatno je predstavljala glavninu odgovora na pitanje šta radi tu tako opružen. Ali činilo se da mu je disanje u redu. Artur mu opipa puls. I to je bilo u redu.

Ležao je na boku, napola sklupčan. Artur je toliko davno i na toliko udaljenom mestu poslednji put pružio nekome prvu pomoć da nije mogao da se seti šta bi trebalo da radi. Prva stvar koju je trebalo učiniti, priseti se on, bila je da obezbedi pribor za prvu pomoć. Prokletstvo!

Da ga okrene na leđa ili ne? Šta ako ima slomljene kosti? Ili ako je progutao vlastiti jezik? Šta ako ga bude tužio? Pre svega, ko je to?

U tom trenutku onesveščeni čovek glasno zaječa i okrenu se.

Artur se upita da li bi trebalo...

On ga pogleda.

Ponovo ga pogleda.

Ponovo ga pogleda, tek da bude krajnje siguran.

I pored činjenice da je mislio kako se oseća onoliko loše koliko je to moguće, on najednom iskusi užasan osećaj propadanja.

Prilika ponovo zaječa i lagano otvori oči. Bilo mu je potrebno izvesno vreme da se usredsredi, onda zatrepta i ukoči se.

"Ti!" reče Ford Prefekt.

"Ti!" reče Artur Dent.

Ford ponovo zaječa.

"Šta ovog puta treba da ti se objašnjava?" upita on i sklopi oči u nekoj vrsti očajanja.

Pet minuta sedeo je i trljao slepoočnicu, na kojoj se videla prilično krupna čvoruga.

"Ko je, do đavola, bila ta žena?" upita on. "Zbog čega nas okružuju veverice i šta, u stvari, hoće?"

"Čitavu noć me proganjaju veverice", reče Artur. "Sve vreme

pokušavaju da mi utrape časopise i razne druge stvari."

Ford se namršti. "Stvarno?" upita on.

"I parčad krpa."

Ford razmisli.

"Oh", reče on. "Da li je ovo blizu mesta na kome ti se survao brod?"

"Da", reče Artur. Rekao je to malčice napregnuto.

"To je verovatno posredi. Dešava se. Roboti iz brodskih kabina bivaju uništeni. Kiberumovi koji su ih kontrolisali preživljavaju i počinju da zagađuju lokalnu divljač. Dešava se da pretvore čitav ekosistem u neku vrstu bespomoćne nametljive industrije za usluge, koja pruža vruće peškire i pića prolaznicima. Trebalo bi da donesu neki zakon protiv toga. Verovatno su ga i doneli. Verovatno i zakon protiv zakona protiv toga, tako da svi mogu da budu fini i veseli. Hej-ho. Šta reče?"

"Rekao sam da je ta žena moja kćerka."

Ford prestade da trlja glavu.

"Reci to još jednom."

"Rekoh", reče Artur mrgodno, "da je ta žena moja kćerka."

"Nisam znao", reče Ford, "da imaš kćerku."

"Pa, verovatno ima dosta toga što ne znaš o meni", odvrati Artur. "Kada to već pominjemo, verovatno postoji i dosta toga što ja ne znam o tebi."

"Gle, gle, gle. A kada se to desilo?"

"Nisam sasvim siguran."

"To mi zvuči kao poznatija teritorija", reče Ford. "Da li je i mati umešana?"

"Trilijan."

"Trilijan? Nisam mislio da..."

"Ne. Čuj, to mi je malčice neprijatno."

"Sećam se da mi je svojevremeno rekla da ima dete, ali samo onako, u prolazu. Čujem se sa njom s vremena na vreme. Nikada je nisam video sa detetom."

Artur ne uzvрати ništa.

Ford malo zbunjeno počne ponovo da opipava glavu.

"Jesi li siguran da je to tvoja kćerka?" upita on.

"Reci mi šta se desilo."

"Fruu. Duga priča. Došao sam da podignem paket koji sam poslao sebi na tvoju adresu..."

"Kakav paket?"

"Mislim da bi to moglo biti nešto nezamislivo opasno."

"I poslao si ga na moju adresu?" pobuni se Artur.

"Najbezbednije mesto koje sam mogao da smislim. Pomislio sam da mogu da se oslonim na to da ga nećeš otvoriti, pa makar se na smrt dosađivao. Uglavnom, dolazeći noću, nisam mogao da nađem to naselje. Ravnao sam se po prilično grubim podacima. Nisam mogao da nađem nikakav signal bilo koje vrste. Pretpostavljam da ovde nemate signale i takve stvari."

"To mi se najviše i dopada."

"Onda sam uhvatio slabi signal iz tvog starog primerka 'Vodiča', pa sam se usmerio prema njemu, misleći da će me to odvesti do tebe. Otkrih da sam sleteo u neku šumu. Nisam mogao da ukopčam šta se dešava. Izlazim ti ja, kad vidim kako ta žena stoji tamo. Pođem da joj kažem zdravo, a onda odjednom vidim da ona ima tu stvar!"

"Kakvu stvar?"

"Stvar koju sam ti poslao! Novi 'Vodič'! Stvorenje nalik ptici! Trebalo je da ga držiš na bezbednom mestu, ti idiote, ali ta žena ga je imala odmah pokraj ramena. Potrčao sam napred, a ona me odalamila kamenom."

"Shvatam", reče Artur. "Šta si učinio?"

"Pa, razume se, pao sam. Bio sam prilično gadno povređen. Ona i ptica pošle su prema mom brodu. A kada kažem mom brodu, mislim na RW6."

"Na šta?"

"Na RW6, za ime Zarkovo. Trenutno vlada divan odnos između moje kreditne kartice i centralnog kompjutera 'Vodiča'. Ne bi poverovao, Arture, da taj brod..."

"Znači, RW6 je svemirski brod?"

"Da! To je - oh, nije bitno. Čuj, bar se malo usredsredi, važi, Arture? Ili bar napravi neku vrstu kataloga. U toj tački bio sam vrlo zabrinut. I, mislim, imao sam blag potres mozga. Bio sam na kolenima i obilno sam krvario, pa sam uradio jedino što sam mogao da smislim, a to je bilo da molim. Rekao sam, molim te, u ime

Zarkovo, nemoj mi uzimati brod. I ne ostavljaj me napuštenog usred neke tamo primitivne zarkovane šume bez medicinske pomoći i sa povredom glave. Našao bih se u ozbiljnoj nevolji, kao, uostalom, i ona."

"Šta je rekla na to?"

"Ponovo me je zviznula kamenom po glavi."

"Mislim da mogu da potvrdim da je to moja kćerka."

"Slatko dete."

"Trebalo bi da je bolje upoznaš", reče Artur.

"Malo omekša s vremenom, je li?"

"Ne", reče Artur, "ali stekneš bolji osećaj kada treba da se sagneš."

Ford podiže glavu i pokuša da gleda pravo.

Nebo je rudilo na zapadu, što je bila strana na kojoj je sunce trebalo da izađe. Artur nije naročito žudeo da ga vidi. Poslednja stvar koju je želeo posle paklene noći bio je neki tamo prokleti dan koji nailazi i navaljuje da zauzme upražnjeno mesto.

"Šta radiš na ovakvom mestu, Arture?" hteo je da zna Ford.

"Pa", reče Artur, "uglavnom pravim sendviče."

"Šta?"

"Ja sam, odnosno verovatno sam bio, zadužen za pravljenje sendviča za jedno malo pleme. Sve je to, u stvari, malo sramotno. Kada sam došao, to jest kada su me spasli iz olupine onog supervisokotehnološkog svemirskog broda koji im se srušio na planetu, bili su veoma dobri prema meni i ja sam pomislio da bi trebalo malo da im se odužim. Znaš, ja sam obrazovan momak iz visokotehnološke kulture, mogao bih da im pokažem stvar ili dve. I, razume se, nisam to bio u stanju. Kada se dođe na to, nemam, u stvari, ni najblažu predstavu o tome kako bilo šta, zapravo, radi. Ne mislim na video rikordere, jer i inače niko ne zna kako oni rade. Mislio sam naprosto na pera, arterske bunare i takve stvari. Ni najmaglovitiju predstavu. Uopšte nisam mogao da im pomognem. Jednog dana mi se smrklo i napravio sam sebi sendvič. To ih je naprasno strašno uzbudilo. Nikada ranije nisu videli sendvič. Bila je to zamisao koja im nikada nije pala na pamet, a desilo se da ja baš volim da pravim senviče, pa se sve nekako razvilo iz toga."

"I ti si u tome uživao?"

"Ovaj, da, mislim da onako kao jesam, stvarno. Nabavio sam dobar komplet noževa, znaš, i sve takve stvari."

"Nisi, na primer, otkrio da je to razorno po um, eksplozivno, zapanjujuće, da otekneš dosadno?"

"Pa, ovaj, ne. Ne baš tako. Ne da stvarno otekneš."

"Čudno. Ja bih."

"Pa, pretpostavljam da imamo drugačije poglede na stvari."

"Da."

"Kao pika-ptice."

Ford nije imao pojma o čemu ovaj govori, niti je hteo da se zamajava da pita. Umesto toga, samo je rekao: "Pa, kako ćemo onda, do đavola, da odemo odavde?"

"Mislim da je najjednostavniji put odavde da naprosto idemo niz dolinu do zaravni; za to će nam verovatno biti potreban jedan sat, a onda ćemo odatle da pođemo okolo. Ne verujem da bih mogao ponovo da se suočim sa usponom preko vrha putem kojim sam došao."

"Da idemo odande okolo - kuda?"

"Pa, nazad do naselja. Pretpostavljam." Artur uzdahnu malčice izgubljeno.

"Neću ni u kakvo proketo naselje!" zareža Ford. "Treba da idemo odavde!"

"Kuda? Kako?"

"Ne znam, ti reci meni. Ti živiš ovde! Mora postojati neki način da se ode sa ove zarkovane planete."

"Ne znam. Šta ti obično radiš? Sediš i čekaš da naiđe svemirski brod, pretpostavljam."

"Oh, da? A koliko je svemirskih brodova u poslednje vreme posetilo ovu rupu punu buva koju je i Zarkon zaboravio?"

"Pa, pre koju godinu bio je tu moj, koji se survao ovde greškom. Onda je tu bila, ovaj, Trilijan, onda isporuka paketa, pa sada ti i..."

"Da, ali izuzev uobičajenih osumnjičenih?"

"Pa, ovaj, mislim uglavnom niko, koliko je meni poznato. Prilično je mirno u ovim krajevima."

Kao da namerno hoće da dokaže da greši, začulo se dugo, udaljeno valjanje grmljavine.

Ford gnevno skoči na noge i počeo da korača napred i nazad u

slabašnom, bolnom svetlu rane zore koja je počivala isprugana preko neba kao da je neko dovukao preko njega parče jetre.

"Ti ne shvataš koliko je ovo bitno", reče on.

"Šta? Misliš, moja kćerka je tamo napolju, sama samcijata usred Galaksije? Misliš da ja ne..."

"Možemo li da osećamo sažaljenje prema Galaksiji malo kasnije?" upita Ford. "Ovo je stvarno veoma, veoma ozbiljno. 'Vodič' je promenio upravu. Kupili su ga."

Artur skoči. "Oh, veoma ozbiljno", dreknu on. "Molim te, smesta me obavesti o nekoj tamo politici korporacijskog izdavaštva! Nemam reči o tome koliko sam silno razmišljao na tu temu u poslednje vreme!"

"Ne shvataš! Postoji čitav jedan novi 'Vodič'!"

"Oh!" dreknu Artur ponovo. "Oh! Oh! Oh! Sav sam se obeznanio od uzbuđenja! Jedva čekam da iziđe, pa da otkrijem koji su to najuzbudljiviji astrodromi po kojima se možeš dosađivati usred nekog zvezdanog jata za koje nikada nisam čuo. Molim te, možemo li da odjurimo do prodavnice koja ga je dobila evo ovog časa?"

Ford suzi oči.

"To je ona stvar koju zoveš sarkazam, je l'da?"

"Da znaš", urlao je Artur, "sve mi se čini da jeste? Stvarno mislim da to možda ona šašava stvarčica zvana sarkazam curka sa ivice mog načina govora! Forde, proveo sam jebeno gadnu noć! Hoćeš li, molim te, da pokušaš da to uzmeš u obzir dok razmatraš kakvim ćeš sve predivnim komadićima macinih bljuvotina od raznih tamo nepovezanih tričavosti dalje navaliti na mene?"

"Probaj malo da se odmoriš", reče Ford. "Treba da razmislim."

"Ma, zašto moraš da misliš? Zar ne bismo mogli jednostavno da sednemo i malo pravimo usnama badambadambadam? Zar ne bismo mogli onako blago da balavimo i malo da ga ljuljamo nežno nekoliko minuta? Ne mogu to da podnesem, Forde! Ne mogu da podnesem sve to razmišljanje i pokušaje da razaberem stvari. Možeš misliti da ja to samo tako stojim ovde i kevcem..."

"Ma, ni na kraj pameti mi nije palo."

"... ali ozbiljno mislim! Čemu sve to? Pretpostavljamo da svaki put kada nešto učinimo znamo kakve će biti posledice, to jest manje ili više ono što smo želeli da budu posledice. To ne samo da nije uvek

ispravno. To je divljački, ludački, glupavo, razroko, blebetavo, bubašvablje pogrešno!"

"Tačno sam to i ja hteo da kažem."

"Hvala ti", reče Artur i ponovo sede. "Šta?"

"Temporalni povratni inženjering."

Artur se uhvati rukama za glavu i zavrte je blago tamo-amo.

"Postoji li ikakav ljudski način", zaječao je, "kojim te mogu sprečiti da mi ispričaš šta je to taj temporalni povratni šta-li-mu-ga-prokletoznači-ing?"

"Ne", reče Ford, "i to zato što ti je kćerka uhvaćena usred svega toga, a sve je smrtno, smrtno ozbiljno."

Grmljavina zatutnja u pauzi.

"U redu", reče Artur. "Ispričaj mi."

"Skočio sam sa prozora jednog ureda na velikoj visini."

Ovo razveseli Artura.

"Oh!" reče on. "Pa zašto to ne učiniš ponovo?"

"I jesam."

"Hmmm", reče Artur razočarano. "Očigledno iz toga nije proisteklo ništa dobro."

"Prvi put, uspeo sam da se spasem zapanjujućom i - reći ću to u svoj skromnosti - veličanstvenom domišljatošću, hitrim razmišljanjem, spretnošću, veštini radom nogu i samopožrtvovanjem."

"U čemu se sastojalo samopožrtvovanje?"

"Odbacio sam polovinu mnogo voljenog i, mislim, nezamenljivog para cipela."

"A po čemu je to samopožrtvovanje?"

"Zato što su bile moje!" odvrati Ford mrko.

"Mislim da imamo različite sisteme vrednosti."

"E pa, moj je bolji."

"To pričaš prema svom... oh, nije bitno. I, dakle, spasavši se jednom na vrlo prepreden način, ti si veoma pametno otišao i ponovo skočio. Molim te, ne reci mi zašto. Samo mi ispričaj šta se onda desilo, ukoliko baš moraš."

"Pao sam pravo u otvorenu kabinu gradskog mlaznog auta u prolazu, čiji je pilot upravo slučajno pritisnuo dugme za katapultiranje kada je hteo samo da promeni pesmu na stereu. E sad, čak ni ja ne

mislim da je to bilo naročito pametno sa moje strane."

"Oh, pa ne znam baš", reče Artur umorno. "Pretpostavljam da si se verovatno uvukao u njegova mlazna kola prethodne noći i namestio pilotovu najneomiljeniju pesmu ili tako nešto."

"Ne, nisam", reče Ford.

"Samo proveravam."

"Mada, neobično, neko drugi to jeste učinio. I u tome je kvaka. Mogao si da pratiš lance i grananja ključnih događaja i podudarnosti unatrag i unatrag. Ispostavilo se da je to učinio novi 'Vodič'. Ona ptica."

"Kakva ptica?"

"Nisi je video?"

"Ne."

"Oh. Smrtonosna stvarčica. Deluje slatko, govori krupne reči, selektivno kolabira talasne oblike kako joj se prohte."

"Šta ti to znači?"

"Temporalni povratni inženjering."

"Oh", reče Artur. "Oh, da."

"Pitanje je: za koga to, zapravo, radi?"

"Ja, zapravo, u džepu imam sendvič", reče Artur, preturajući po odeći. "Da li bi hteo jedno parče?"

"U redu, važi."

"Malčice je nagnječen i mokar, bojim se."

"Nema veze."

Neko vreme su žvakali.

"U stvari, baš je dobar", reče Ford. "Kakvo je to meso unutra."

"Savršeno normalna zver."

"Nisam do sada naleteo na takvu. Dakle, pitanje je", nastavi Ford, "za koga ptica, u stvari, sve to radi? Kakva je tu prava igra?"

"Mmm", jeo je Artur.

"Kada sam pronašao pticu", nastavi Ford, "što sam učinio nizom podudarnosti koje su već i same po sebi zanimljive, uključila je najfantastičniju multidimenzionu pirotehničku predstavu koju sam ikada video. Onda je rekla da će staviti svoje usluge meni na raspolaganje u mojoj Vaseljani. Kazao sam joj, hvala, ne treba. Ona reče da će svejedno to učiniti, dopadalo se to meni ili ne. Ja rekoh neka samo proba, a ona uzvratila da hoće i, zaista, već je to učinila. Ja

primetih da ćemo još videti u vezi sa time, a ona reče da hoćemo. Onda sam odlučio da zapakujem stvar i da je odnesem odande. Pa sam je poslao tebi radi bezbednosti."

"A, je li? Čije?"

"Šta te briga. A onda, kad uzmem u obzir i ovo i ono, pomislio sam kako bi bilo pametno kada bih ponovo skočio kroz prozor, budući da mi je upravo ponestalo drugog izbora u to vreme. Srećom po mene, mlazna kola bila su tu, inače bih ponovo spao na hitro razmišljanje, spretnost, možda i drugu cipelu ili, ukoliko bi me sve izdalo, na tle. Ali to je značilo da, dopadalo se to meni ili ne, 'Vodič'... pa... radi za mene, a to je bilo duboko zabrinjavajuće."

"Zašto?"

"Zbog toga što ako imaš 'Vodič', ti misliš da on radi za tebe. Od tada nadalje za mene je sve išlo opojno glatko, sve do onog trenutka kada sam naleteo na ono malecko sa kamenom, a onda, bang, ja sam prošlost. Ispao sam iz petlje."

"Da li ti to pokušavaš da pomeneš moju kćerku?"

"Što pristojnije umem. Ona je sledeća u lancu koja će misliti da za nju sve ide božanstveno. Može da mlati koga god hoće po glavi komadićima pejzaža, sve za nju ima da klizi dok ne bude učinila ono što je trebalo, a onda ima da dođe kraj i za nju. To ti je povratni temporalni inženjering i očigledno niko nije shvatio šta je to oslobođeno!"

"Poput mene, na primer."

"Šta? Oh, probudi se, Arture. Čuj, daj da pokušam ponovo. Novi 'Vodič' izišao je iz istraživačkih laboratorija. On koristi novu tehnologiju nefiltrirane percepcije. Znaš li šta to znači?"

"Ma, ja sam se bavio pravljenjem sendviča, za ime Boba!"

"Ko ti je taj Bob?"

"Nema veze. Samo nastavi."

"Nefiltrirana percepcija znači da ona opaža sve. Kopčaš? Ja ne opažam sve. Ti ne opažaš sve. Mi imamo filtre. Novi 'Vodič' nema filtre za čula. On opaža sve. Nije to bila složena tehnološka zamisao. Reč je bila samo o tome da se jedno parče izostavi. Kopčaš?"

"Zašto naprosto ne kažem da sam ukopčao, a onda ćeš ti svejedno nastaviti?"

"Dobro. E, sada, zbog toga što je ptica u stanju da opazi svaku

moguću Vaseljenu, ona je prisutna u svakoj mogućoj Vaseljenu. Da?"

"D... a... a... a. Manje-više."

"I onda se dešava da papani iz odeljenja za marketing i računovodstvo kažu, hej, pa to zvuči dobro, zar to ne znači da treba da napravimo samo jedan komad i da ga onda prodamo beskonačan broj puta? Ne trepći na mene tako, Arture, tako računovođe misle!"

"Pa to je baš pametno, jel'da?"

"Ne! To je fantastično glupo. Čuj. Ta mašina je samo mali 'Vodič'. Ima unutra ponešto stvarno mudro smišljene kibertehnologije, ali zbog toga što ima nefiltriranu percepciju svaki i najmanji njen pokret ima snagu virusa. Može da se širi kroz vreme, prostor i milion drugih dimenzija. Bilo šta može se usredsrediti bilo gde na bilo koju Vaseljenu po kojoj se ti i ja krećemo. Snaga joj je povratna. Zamisli kompjuterski program. Negde postoji jedna ključna naredba, a sve ostalo su samo funkcije koje pozivaju same sebe, ili zagrade koje se beskrajno šire kroz beskonačan adresni prostor. Šta se dešava kada se zagrade ponište? Gde je završno 'end if'? Da li za tebe išta od ovoga ima smisla? Arture?"

"Izvini, zadremao sam na čas. Nešto o Vaseljenu, da?"

"Nešto o Vaseljenu, da", reče Ford umorno. Ponovo je seo.

"U redu", reče on. "Znaš šta mislim koga sam video u uredima 'Vodiča'? Vogone. Ah. Vidim da sam najzad izgovorio reč koju razumeš."

Artur skoči na noge.

"Ta buka", reče on.

"Kakva buka?"

"Grmljavina."

"Šta s tim?"

"Nije to grmljavina. To je prolećna seoba savršeno normalnih zveri. Počela je."

"Ma kakve su to životinje o kojima stalno pričaš?"

"Ne pričam ja stalno o njima. Ja samo stavljam njihove parčiće u sendviče."

"Zbog čega se zovu savršeno normalne zveri?"

Artur mu reče.

Nije se često dešavalo da Artur ima zadovoljstvo da vidi kako se Fordove oči šire od zapanjenosti.

19.

Bio je to prizor na koji se Artur nikada nije sasvim navikao, niti se zamorio od njega. On i Ford otišli su brzo stazom pored rečice koja se slivala niz dolinu, a kada su najzad stigli do ivice ravnice povukli su se među granje jednog velikog drveta da bi bolje videli jedan od neobičnijih i divnijih prizora koje je Galaksija imala da ponudi.

Ogromno, gromovito krdo hiljada i hiljada savršeno normalnih zveri u veličanstvenom nizu prelazilo je preko ravnice Anhondo. U ranoj, bledej svetlosti jutra, dok su ogromne životinje jurišale kroz finu paru znoja svojih tela, izmešanu sa blatnjavom izmaglicom koju su im podizala kopita što su tukla u tle, njihovo prisustvo svejedno je delovalo malo nestvarno i sablasno, ali ono što je zaista izgledalo ošamućujuće u vezi sa njima bilo je mesto odakle su dolazile i ono na koje su išle, a naprosto se činilo da je to nigde.

Obrazovale su čvrstu jurišnu falangu otprilike stotinu jardi široku i pola milje dugačku. Falanga se nikada nije pomerala, osim što je ispoljavala blagu težnju da postepeno skreće na stranu i unazad tokom osam ili devet dana koliko se redovno pojavljivala. Ali iako je falanga ostajala manje ili više stalna, ogromne zveri koje su je činile jurišale su ravnomerno naviše brzinom od dvadeset milja na sat, pojavljivale su se iznenada iz vazduha na jednom kraju ravnice i jednako naglo nestajale na drugom kraju.

Niko nije znao odakle dolaze, niko nije znao kuda su se zaputile. Bile su toliko važne za život Lemjuelanaca, da je delovalo kao da se nikome nije dopadalo da to pita. Stari Trašbarg rekao je jednom prilikom da se ponekad desi da ti oduzmu pitanje ako primiš odgovor. Neki seljani u poverenju su mu kazali da je to jedina stvarno mudra stvar koju su ikada čuli od Trašbarga, pa su, posle kratke rasprave, celu epizodu pripisali igri slučaja.

Buka udara kopita bila je toliko jaka da se teško moglo čuti išta drugo osim nje.

"Šta reče?" viknu Artur.

"Rekoh", viknu Ford, "izgleda da bi ovo mogla biti neka vrsta dokaza dimenzionog pomaka."

"A šta je to?" viknu Artur nazad.

"Pa, mnogi ljudi počinju da brinu oko toga što vreme/prostor kao

da pokazuje znakove pucanja od svega što se dešava po njemu. Ima mnogo svetova na kojima možeš videti kako su kopnene mase napukle i pokrenule se naprosto od neobično dugačkih ili krivudavih puteva kojima idu životinje tokom seoba. Ovo bi moglo biti nešto poput toga. Živimo u iščašenom vremenu. Pa ipak, u nedostatku poštenog astrodroma..."

Artur ga pogleda nekako sleđeno.

"Šta misliš time da kažeš?"

"Kako to misliš, šta time mislim?" viknu Ford. "Savršeno dobro znaš šta sam mislio. Moramo da izjašemo odavde."

"Da li ti to ozbiljno predlažeš da pokušamo da zajašemo savršeno normalnu zver?"

"Aha. Da vidimo kuda idu."

"Pa, izginućemo! Ne", reče Artur odjednom. "Nećemo izginuti. Bar ja neću. Forde, jesi li ikada čuo za planetu po imenu Stavromula Beta?"

Ford se namršti. "Mislim da nisam", reče on. Izvadio je sopstveni pohabani primerak 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju' i uključio ga. "Da li se piše na neki neobičan način?"

"Nemam pojma. Samo sam čuo kako se izgovara, a to je izgovorilo nešto što je imalo puna usta zuba drugih ljudi. Sećaš se šta sam ti pričao o Agradžagu?"

Ford razmisli načas. "Misliš, onaj tip što je bio ubeđen da ga stalno iznova ubijaš?"

"Da. Jedno od mesta na kojima je tvrdio da je poginuo bila je Stavromula Beta. Neko je pokušao tamo da me ustrelji, kako izgleda. Ja se saginjem, a Agradžag, ili bar jedna od njegovih mnogih reinkarnacija, biva pogođen. Izgleda da se to konačno ipak dogodilo u nekom trenutku vremena i zbog toga pretpostavljam da ne mogu da poginem, bar dok se ne sagnem na Stavromuli Beti. Samo što niko nikada nije čuo za nju."

"Hmm." Ford još nekoliko puta preduze pretraživanje 'Vodiča kroz Galaksiju', ali sve što je dobijao bila je samo belina.

"Ništa", reče on.

"Samo sam se... ne, nikada nisam čuo za to mesto", reče Ford najzad. Pitao se zbog čega mu se ipak negde pali veoma, veoma slabašna svetiljkica.

"U redu", reče Artur. "Video sam kako lemjuelanski lovci hvataju savršeno normalne zveri. Ukoliko neku probodeš kopljem dok je u krdu, samo će biti izgažena, i zbog toga ih mame napolje jednu po jednu da bi ih ulovili. Veoma liči na način na koji to rade matadori, znaš, sa drečavo obojenim ogrtačem. Navedeš jednu da navali na tebe, a onda kročiš u stranu i izvedeš elegantan okret ogrtačem. Imaš li pri sebi išta što podseća na drečavo obojen ogrtač?"

"Može ovo?" upita Ford i pruži mu peškir.

20.

Skok na leđa tonu i po teške savršeno normalne zveri, koja se seli kroz vaš svet gromovitom brzinom od trideset milja na sat, nije baš tako lako izvesti, kako to možda iz prve može da izgleda. Svakako nije onoliko lako kako to deluje kod lemjuelanskih lovaca, a Artur Dent bio je na pragu da otkrije kako bi se još moglo ispostaviti da je posredi i te kako težak poduhvat.

Ali ono što nije bio spreman da otkrije bilo je koliko je teško makar i dospeti do teškog poduhvata. Bio je to onaj deo cele stvari koji je trebalo da bude ponajlakši, ali se ispostavilo da je praktično nemoguć.

Nisu mogli ni da privuku pažnju makar samo jedne jedine životinje. Savršeno normalne zveri bile su toliko posvećene pravljenju dobre grmljavine svojim kopitima, pognutih glava, izbačenih ramena, zadnjih nogu koje su mlele tle u kašu, da je bilo potrebno nešto ne samo zastrašujuće, već, zapravo, geološko da ih uznemiri.

Čista količina grmljavine i tutnjave bila je, konačno, više od onoga sa čime su Artur i Ford mogli da iziđu nakraj. Pošto su proveli gotovo dva sata izvodeći sve budalastije stvari sa cvetno dezeniranim peškirom za kupanje srednje veličine, nisu uspeali da navedu nijednu od ogromnih životinja koje su grmele i tutnjale kraj njih da makar baci nehajan pogled u njihovom pravcu.

Nalazili su se na tri stope od vodoravne lavine znojavih telesa. Veće približavanje značilo bi rizik trenutne smrti, pa bilo to hronološki ili ne-hronološki. Artur je video šta ostaje od one savršeno normalne zveri koja, kao ishod nespretnog promašaja mladog i neiskusnog lemjuelanskog lovca, biva probodena kopljem dok još grmi i tutnji sa krdom.

Bilo bi dovoljno da se jednom saplete. Nikakav prethodno zakazani sastanak sa smrću na Stavromuli Beti, gde god, do đavola, bila ta Stavromula Beta, ne bi spasao ni vas, niti bilo koga drugog od gromovitog, drobećeg mlaćenja tih kopita.

Najzad, Artur i Ford se zateturaše unazad. Seli su, iscrpljeni i poraženi, i počeli jedan drugome da kritikuju tehniku baratanja peškirom.

"Moraš više da ga treseš", požali se Ford. "Moraš da imaš potez

više iz lakta ako hoćeš da ta prokleta stvorenja išta opaze."

"Iz lakta?" pobuni se Artur. "Tebi je potrebno više gipkosti u zglavku."

"Treba da više mašeš na kraju", usprotivi se Ford.

"Treba ti veći peškir."

"Treba vam", reče drugi glas, "pika-ptica."

"Treba - šta?"

Glas je dopro iza njih. Okrenuli su se, a tamo, pozadi, na suncu ranog jutra, stajao je Trašbarg.

"Da privučete pažnju savršeno normalne zveri", reče on dok je koračao prema njima, "potrebna vam je pika-ptica. Ovakva."

Ispod grube, mantiji slične odore koju je nosio on izvadi malu pika-pticu. Ova je nemirno sedela na šaci starog Trašbarga i napeto piljila u Bob zna šta što je skakutalo na oko tri stope i šest inča pred njom.

Ford smesta pređe u neku vrstu napetog pognutog stava, što je voleo da radi kada nije bio siguran šta se dešava i šta treba da preduzme u vezi sa tim. Veoma lagano, mahao je rukama oko sebe na način za koji se nadao da deluje zloslutno.

"Ko je to?" prosikta on.

"To je samo stari Trašbarg", reče Artur tiho. "I ne bih se zamajavao sa svim tim otkaćenim pokretima. Isto toliko je iskusan folirant kao i ti. Mogli biste završiti tako što ćete čitav dan plesati jedan oko drugoga."

"Ptica", siknu Ford ponovo. "Kakva je to ptica?"

"Naprosto, ptica!", odvrati Artur nestrpljivo. "Poput bilo koje druge ptice. Polaže jaja i viče ark na stvari koje ne možeš da vidiš. Ili kar ili rit ili tako nešto."

"Jesi li ikada video neku kako polaže jaja?" upita Ford sumnjičavo.

"Za ime sveta, razume se da jesam", reče Artur. "I pojeo sam ih na stotine. Daju prilično dobru kajganu. Tajna je u kockicama hladnog maslaca, a onda lako ulupaš masu sa..."

"Ne tražim zarkovani recept", reče Ford. "Samo hoću da budem siguran da je reč o pravoj ptici, a ne o nekoj vrsti višedimenzionog kiberkošmara."

On se lagano uspravi iz pognutog položaja i poče da se čisti od

prašine. Međutim, još je gledao pticu.

"Dakle", reče stari Trašbarg. "Zar pisano je da Bob će sebi povući blagoslov dični što Sendviča Tvorcu ga daje kada nam ga posla?"

Ford zamalo da se vrati u pređašnji položaj.

"Sve je u redu", promrmlja Artur, "on uvek tako govori." Glasno je rekao: "Ah, poštovani Trašbargu. Ovaj, da. Bojim se da mislim kako ću sada morati da odem. Ali mladi Drimpl, moj šegrt, biće dobar tvorac sendviča umesto mene. Posедуje nadarenost, duboku ljubav prema sendvičima, a veštine koje je do sada stekao, koliko god za sada bile nerazvijene, kada za to dođe čas već će sazreti i, ovaj, dakle, hoću da kažem da mislim da će se snaći."

Stari Trašbarg ozbiljno ga je gledao. Stare, sive oči tužno su mu se kretale. On diže ruke u vazduh; u jednoj je i dalje držao nemirnu pika-pticu, a u drugoj štap.

"O, Tvorče Sendviča koga nam Bob posla!" objavi on. Zastao je, namršti se i uzdahnuo kada je sklopio oči u poniznom razmišljanju. "Život će", reče on, "biti mnogo, mnogo manje uvrnut bez tebe!"

Artur je bio zapanjen.

"Znaš li", reče on, "mislim da je to najlepša stvar koju mi je iko ikada rekao?"

"Možemo li krenuti, molim?" upita Ford.

Nešto se već dešavalo. Prisustvo pika-ptice na kraju Trašbargove pružene ruke odašiljalo je drhtaje zanimanja kroz gromovito krdo. Glave su se tu i tamo okretale na trenutak u njihovom smeru. Artur počeo da se priseća nekih odlazaka u lov na savršeno normalne zveri kojima je prisustvovao. Prisetio se, tako, da su, dok su lovci-matadori mahali ogrtačima, iza njih uvek stajali drugi i držali pika-ptice. Uvek je pretpostavljao da su ovi, poput njega, samo došli da gledaju.

Stari Trašbarg pođe napred, malo bliže krdu koje se valjalo. Neke zveri sada su zabacivale glave sa zanimanjem pred prizorom pika-ptice.

Ispružene ruke starog Trašbarga tresle su se u zanosu.

Izgledalo je da samu pika-pticu ne zanima ono što se dešava. Nekoliko molekula vazduha nigde posebno privlačilo je svu njenu živahnu pažnju.

"Sada!" uskliknu najzad stari Trašbarg. "Sada ih možete privući peškirom!"

Artur se približi sa Fordovim peškirom, krećući se onako kako su to činili lovci-matadori, nekom vrstom skladnog kočoperenja koje mu uopšte nije bilo prirodno. Ali sada je znao šta da radi i to je bilo u redu. Digao je peškir i protresao ga nekoliko puta, da bude spreman kada kucne čas, a onda je stao da čeka.

Na određenom rastojanju opazio je zver koju je želeo. Pognute glave, galopirala je prema njemu, na samoj ivici krda. Stari Trašbarg trže pticu, zver podiže pogled, zabaci glavu, a onda, upravo dok se glava ponovo spuštala, Artur stavi peškir u vidno polje zveri. Ova ponovo zbunjeno zabaci glavu, a oči joj krenuše za proletom peškira.

Privukao je pažnju zveri.

Od tog trenutka, izgledalo mu je najprirodnije da mami i privlači životinju prema sebi. Glava joj je bila dignuta, neznatno naherena na jednu stranu. Usporila je do kasa, a zatim do brzog hoda. Nekoliko sekundi potom ogromno stvorenje stajalo je među njima, frktavo, zadahtano, oznojeno, njušilo je uzbuđeno pika-pticu, koja, izgleda, uopšte nije primetila njegovo prisustvo. Uz neobične, široke pokrete stari Trašbarg je držao pika-pticu ispred zveri, ali uvek van domašaja i stalno ju je povlačio sve niže. Uz neobične, široke pokrete peškira, Artur je privlačio pažnju zveri ovamo i onamo - uvek naniže.

"Mislim da u životu nisam video nešto ovako glupavo", promrmlja Ford za sebe.

"Zver se najzad spusti, zbunjena, ali dobroćudna, na kolena.

"Idi!" prošapta Trašbarg napeto Fordu. "Idi! Idi sad!"

Ford skoči na leđa ogromne zveri, grabio je po njenom gustom, zamršenom krznu da bi se popeo, hvatao krupne pregršti ne bi li se održao jednom kada se našao na mestu.

"Sada, Tvorče Sendviča! Pođi!" Napravio je neki složeni znak i obredno se rukovao, što Artur nije bio u stanju baš da sledi, budući da je stari Trašbarg očigledno izmislio čitavu stvar na licu mesta, a onda je gurnuo Artura. Uz dubok uzdah, on se uspenra iza Forda na velika, vrela, uznjihana leđa i čvrsto se uhvati. Ogromni mišići veličine morskih lavova talasali su se i savijali pod njim.

Stari Trašbarg odjednom podiže pticu u vazduh. Glava zveri suknu naviše da bi je sledila. Trašbarg nastavi da diže u vazduh ruku i pika-pticu; i lagano, teško, savršeno normalna zver diže se sa kolena i najzad stade, blago zanjihana. Njena dva jahača držala su

se silovito i nemirno.

Artur baci pogled preko mora životinja koje su jurišale i pokuša da vidi ikakav trag mesta sa koga su dolazile. I dalje ništa.

Artur povika Trašbargu.

"Znaš li odakle dolaze?" viknu on. "Ili kuda idu?"

"Kraljeva teritorija!" doviknu mu stari Trašbarg.

"Kralj?" viknu Artur iznenađeno. "Kakav kralj?" Savršeno normalna zver nemirno se njihala i pokretala pod njima.

"Kako to misliš, koji kralj?" viknu stari Trašbarg. "Onaj kralj."

"Reč je samo o tome da nikada nisi pomenuo nekog tamo kralja", doviknu Artur, prilično zbunjen.

"Šta?" viknu stari Trašbarg. Bilo je teško išta čuti u tutnjavi hiljada kopita, a starac je još bio sav usredsređen na ono što je činio.

I dalje držeći pticu u vazduhu, on povede zver lagano u krug dok se nije našla uporedo sa kretanjem velikog stada. On pođe napred. Zver ga je sledila. On nastavi napred. Zver ga je i dalje sledila. Najzad se zver zatetura napred sa malim zaletom.

"Rekoh, nikada nisi pominjao tamo nekog kralja!" viknu Artur ponovo.

"Nisam rekao nekog kralja", viknu stari Trašbarg. "Rekao sam kralja."

On zabaci ruku i onda svom snagom zavitla pika-pticu u vazduh nad krdom. Izgledalo je da je to u potpunosti iznenadilo pika-pticu, budući da uopšte nije obraćala pažnju na ono što se dešava. Bio joj je potreban trenutak ili dva da shvati šta se događa, a onda je razmotala mala krila, raširila ih i poletela.

"Idi!" viknu Trašbarg. "Idi i sretni se sa svojom sudbinom, Tvorče Sendviča!"

Artur nije bio baš siguran da želi da sretne svoju sudbinu kao takvu. Samo je želeo da stignu tamo gde su se zaputili, da bi mogao ponovo da siđe sa tog stvorenja. Uopšte se nije osećao bezbedno tamo gore. Zver je ubrzavala dok je sledila pika-pticu. Onda se našla na ivici velike plime životinja i, kroz trenutak ili dva, spuštene glave, zaboravivši pika-pticu, ponovo je trčala sa krdom i brzo se primicala tački na kojoj je ovo nestajalo usred vazduha. Artur i Ford držali su se ogromnog čudovišta koliko im je život mio, okruženi sa svih strana planinama telesa u punom zaletu.

"Idi! Jaši tu zver!" viknu Trašbarg. Njegov udaljeni glas slabašno im je odzvanjao u ušima. "Jaši tu savršeno normalnu zver! Jaši je, jaši je!"

Ford dreknu u Arturovo uvo: "Kuda reče da idemo?"

"Pričao je nešto o nekom kralju", viknu Artur, očajnički se držeći.

"Kakvom kralju?"

"Samo je to rekao. Rekao je onom kralju."

"Nisam znao da postoji neki tamo onaj kralj." viknu Ford.

"Ni ja", uzvratu Artur povikom.

"Osim, razume se, kralja", povika Ford. "A ne verujem da je mislio na njega."

"Kakvog kralja?" viknu Artur.

Gotovo da su stigli do tačke izlaza. Neposredno ispred njih, savršeno normalne zveri galopirale su u ništavilo i nestajale.

"Kako to misliš, koji kralj?" viknu Ford. "Ja ne znam kakav kralj. Samo kažem da sigurno nije mislio na kralja, tako da stvarno ne znam na šta je mislio."

"Forde, nemam pojma o čemu pričaš."

"Pa?" upita Ford. A onda, uz nagli nalet, zvezde se pojaviše, okrenuše i zavrteše oko njihovih glava, a potom, isto tako naglo, pogasiše se.

21.

Magličaste, sive zgrade uzdizale su se i treptale. Tako su poskakivale gore-dole da je to stvarno bilo bruka.

Kakve su to bile zgrade?

Čemu su služile? Na šta su je podsećale?

Toliko je teško znati čemu bi stvari trebalo da služe kada se odjednom neočekivano pojavite na drugom svetu koji ima drugačiju kulturu, drugačiji skup najosnovnijih pretpostavki o životu, a, osim toga, i nemoguće turobnu i bezveznu arhitekturu.

Nebo nad zgradama bilo je hladno i neprijateljski crno. Zvezde, koje je trebalo da budu zaslepljujuće blistave tačke svetlosti toliko daleko od Sunca, bile su zamućene i oslabljene debljinom ogromnog zaštitnog mehura. Perspektiva ili nešto poput njega. Uglavnom, nešto mutno i teško.

Triša ponovo namota traku na početak.

Znala je da postoji nešto čudno u vezi sa tim.

Pa, zapravo, postojalo je otprilike milion stvari koje su bile blago čudne u vezi sa tim, ali jedna ju je baš grizla, a nikako nije mogla da je dosegne.

Ona uzdahnu i zevnu.

Dok je čekala da se traka premota, raščistila je deo prljavih stiropornih čaša za kafu koje su se prikupile na montažnom stolu i bacila ih u korpu.

Sedela je u malom montažerskom studiju jedne video kompanije u Sohou. Izlepila je natpise 'Ne uznemiravaj' svuda po vratima i isključila operatorsku tablu za sve pozive. Prvobitno je ovo preduzela ne bi li zaštitila svoje zapanjujuće otkriće, ali sada je sve to služilo drugoj svrsi: da je zaštititi od sramote.

Gledaće čitavu traku ponovo od samog početka. Ukoliko to bude mogla da podnese. Mogla bi tu i tamo da uključi brzo premotavanje.

Bilo je otprilike četiri po podne, ponedeljak, a ona je osećala neku vrstu mučnine. Pokušavala je da otkrije koji je razlog te mučnine, a kandidati nisu nedostajali.

Najpre, sve je došlo povrh noćnog leta iz Njujorka. Zakrvavljeno oko. Taj je uvek bio ubica.

A onda, na njenom travnjaku spopali su je vanzemaljci i odneli je na planetu Rupert. Nije bila dovoljno iskusna u toj vrsti stvari da bi

bila u stanju da sa sigurnošću kaže da je i ova uvek delovala kao pravi ubica, ali bila je spremna da se kladi da je proklinju oni koji su kroz nju redovno prolazili. Po časopisima su stalno objavljivane karte stresa. Pedeset stresnih poena za gubljenje posla. Sedamdeset pet za razvod braka, promenu frizure i tome slično. Nijedna nije pominjala slučaj kada vas spopadnu vanzemaljci na travnjaku i onda vas odnesu na planetu Rupert, ali bila je sigurna da vredi bar nekoliko desetina poena.

Nije bila stvar u tome da je putovanje bilo naročito naporno. U stvari, bilo je izuzetno dosadno. Svakako nije izazivalo više stresa od puta preko Atlantika koji je upravo završila i za koji je bilo potrebno otprilike isto vreme: nekih sedam sati.

E, to je bilo prilično zapanjujuće, zar ne? Let do granica Sunčevog sistema za isto vreme koje je potrebno za let do Njujorka značio je da mora da su imali neki fantastični, nečuveni pogon na brodu. Propitivala je domaćine o tome, a oni su se samo složili da je prilično dobar.

"Ali kako radi?" uzbuđeno je pitala. Još je bila prilično uzbuđena na početku puta.

Našla je taj deo trake i pustila ga ponovo. Grebulonci, tako su nazivali sebe, pristojno su joj pokazivali koju dugmad treba pritiskati da bi brod pošao.

"Da, ali na kom načelu mu se zasniva rad?" začula je sebe kako pita iza kamere.

"Oh, mislite da li je reč o nečemu kao pogon vorp ili tome slično?" uzvraćaš pitanjem oni.

"Da", bila je uporna Triša. "Šta je posredi?"

"Pa, verovatno je nešto od te fele", rekoše oni.

"Od kakve?"

"Pogon vorp, fotonski pogon, nešto tako. Morali biste da pitate inženjera za letove."

"A ko je to?"

"Ne znamo. Razumete, izgubili smo razum."

"Oh, da", reče Triša, pomalo slabašno. "Rekli ste mi. Ovaj, a kako ste to izgubili razum?"

"Ne znamo", odvratiše oni strpljivo.

"Zato što ste izgubili razum", ponovi Triša turobno poput jeke.

"Hoćete li da gledate televiziju? Let je dug. Mi gledamo televiziju. U tome baš uživamo."

Sve te stvari koje su je toliko općinile nalazile su se na traci, ali predstava ipak nije ispala sjajna. Najpre, kvalitet slike bio je izuzetno jadan. Triša nije znala od čega to tačno potiče. Imala je osećaj da Grebulonci koriste neznatno drugačiji opseg učestalosti svetlosti i da je po okolini bilo mnogo ultraljubičastog, što je sredilo video-kameru. Bilo i je mnogo interferentnih pruga i video snega. Verovatno nešto u vezi sa tim pogonom vorp o kome niko od njih nije imao pojma.

I zato je na snimku u suštini imala samo grupu donekle mršavih i bezbojnih ljudi koji su sedeli u krugu i gledali televizore na kojima se prikazivao normalan TV program. Takođe je uperila kameru kroz veoma uski prozor u blizini svog sedišta i dobila lep, malčice isprugan prizor zvezda. Znala je da nije lažan, ali trebalo bi najviše tri ili četiri minuta da se napravi lažnjak.

Na kraju je odlučila da čuva dragocenu traku za samog Ruperta, pa se naprosto zavalila i gledala televiziju sa njima. Čak je malo i zadremala.

Dakle, osećanje mučnine koje ju je obuzelo delimično je poticao od saznanja da je toliko vremena provela u tuđinskom svemirskom brodu zapanjujućeg tehnološkog dizajna samo da bi njegov najveći deo protraćila na dremanje ispred repriza 'MASH'-a i 'Kegni i Lesi'. Ali šta je drugo mogla da učini? Napravila je i neke fotose, razume se, pa se ispostavilo da su svi gadno zamućeni kada ih je donela sa razvijanja.

Drugi deo njenog osećaja mučnine verovatno je poticao od sletanja na Ruperta. To je bar bilo dramatično i da se kosa čoveku digne na glavi. Brod je najpre klizio nad mračnim i turobnim predelom, terenom toliko beznadežno udaljenim od topline i svetlosti svog roditelja Sunca da je delovao poput mape psiholoških ožiljaka na umu napuštenog deteta.

Svetlosti su blistale kroz sleđenu tminu i navodile brod u otvor neke pećine koja kao da se otvarala da primi malu letelicu.

Na nesreću, zbog ugla prilaza i dubine na kojoj je mali prozor stajao smešten u oplatu letelice, nije bilo moguće usmeriti video-kameru pravo na bilo šta od svega toga. Prešla je preko tog dela trake.

Kamera je bila usmerena pravo u Sunce.

To je u normalnim okolnostima veoma gadno za video kameru. Ali kada je Sunce približno trećinu milijarde milja daleko, ovo ne može da napravi nikakvu štetu. U stvari, zvezda jedva da je stvarala ikakav utisak. Dobijate samo malu tačku svetlosti nasred kadra, a to bi moglo biti bilo šta. Posredi je tek jedna od mnoštva zvezda.

Triša uključi brzo premotavanje unapred.

Ah. E, sledeći deo baš je obećavao. Izišli su iz broda u neko prostrano, sivo zdanje nalik na hangar. Bila je to očigledno vanzemaljska tehnologija u dramatičnim razmerama. Ogromne, sive građevine pod tamnim pokrivačem mehura od perspeksa - iste one koje je gledala na kraju trake. Napravila je još snimaka tih zgrada dok je polazila sa Ruperta dva časa kasnije, upravo kad se spremala da se ukrca na svemirsku letelicu koja će je odneti kući. Na šta su je podsećale?

Pa, više od svega drugog podsećale su je na kulise otprilike bilo kog niskobudžetnog naučnofantastičnog filma u poslednjih dvadeset godina. Mnogo veće, razume se, ali sve je delovalo temeljito jeftino i neubedljivo na video ekranu. Osim užasnog kvaliteta slike, morala je još i da se bori protiv neočekivanih dejstava gravitacije koja je bila primetno niža nego na Zemlji; otkrila je da joj je veoma teško da spreči poskakivanje kamere na sramotno neprofesionalan način. Zbog toga je bilo nemoguće razaznati bilo kakvu pojedinost.

A sada je tu bio vođa, prilazio je da je pozdravi, nasmešen i pružene ruke.

To mu je bilo jedino ime. Vođa.

Nijedan Grebulonac nije imao ime, uglavnom zbog toga što nisu bili u stanju da ih smisle. Triša je otkrila da su neki pomislili da bi mogli da se imenuju po likovima iz televizijskih programa koje su primali sa Zemlje, ali koliko god se trudili da zovu jedan drugoga Vejn, Bobi i Čak, neki ostatak nečega što je počivalo duboko u kulturnoj podsvesti koju su doneli sa sobom sa dalekih zvezda koje su im bile dom mora da im je govorio da to, zapravo, nije u redu i da neće moći da upali.

Vođa je izgledao manje-više kao i ostali. Možda nešto malo manje mršavo. Rekao je koliko je uživao u njenim emisijama na TV, da joj je najveći obožavalac, koliko mu je drago što je mogla da dođe

na Ruperta i koliko su se svi radovali njenom dolasku, koliko se nadao da joj je let bio prijatan i tako dalje. Nije bilo nekog posebnog osećaja, bar koliko je ona mogla opaziti, da je reč o glasniku sa zvezda ili nečem sličnom.

Svakako, sada, dok ga je gledala na video traci, izgledao je kao neki tip u kostimu i sa šminkom, koji je stao ispred kulisa što se ne bi baš dobro držale kada biste se naslonili na njih.

Sedela je i piljila u ekran, lica oslonjenog na ruke, i vrtela glavom u laganoj zbunjenosti.

Bilo je grozno.

Ne samo da je taj deo bio grozan, već je i znala šta dolazi sledeće. Bio je to deo u kome je Vođa pita da li je gladna posle leta i da li bi možda volela da dođe i da nešto pojede? Mogli bi da porazgovaraju o stvarima posle male večere.

Prisetila se šta je mislila u tom trenutku.

Vanzemaljska hrana.

Kako li će izaći nakraj sa time?

Da li će stvarno morati da je jede? Hoće li joj biti pristupačna neka salveta u koju bi mogla da ispljune stvar? Zar neće biti svih mogućih problema sa različitim imunološkim sistemima?

Ispostavilo se, međutim, da je reč o hamburgerima.

Ne samo da je bila reč o hamburgerima, već su hamburgeri o kojima je bila reč očigledno i van svake sumnje bili hamburgeri iz 'Mekdonalda', podgrejani u mikrotalasnoj pećnici. Nije posredi bio samo izgled. Nije u pitanju bio samo miris. Bile su tu i kutije sa poklopcem od stiropora u kojima su došli i po kojima je na sve strane bilo odštampano 'Mekdonald'.

"Jedi! Uživaj!" reče Vođa. "Ništa nije previše dobro za cenjenu gošću!"

Bio je to njegov privatni apartman. Triša se obazirala sa zbunjenošću koja se graničila sa strahom, ali svejedno je sve nabacila na video traku.

Apartment je imao vodeni krevet. I midi stereo liniju. I jednu od onih visokih, električno osvetljenih, staklenih stvarčica koje stoje na stolu i izgledaju kao da po njima plivaju krupne lopte sperme. Zidovi su bili pokriveni plišom.

Vođa se nasloni na smeđi jastuk tapaciran somotom i štrcnu

osveživač daha u usta.

Triša odjednom oseti veliki strah. Bila je dalje od Zemlje nego što se ijedno ljudsko biće ikada nalazilo, bar koliko je njoj bilo poznato, a stajala je pred vanzemaljskim stvorenjem koje se naslanjalo na smeđi somotski jastuk i štrcalo osveživač daha u usta.

Nije želela da pravi pogrešne pokrete. Nije želela da ga uzbuni. Ali postojale su stvari koje je morala da zna.

"Kako ste... odakle ste dobili... ovo?" upita ona i pokaza rukom nervozno po sobi.

"Dekor?" upita Vođa. "Dopada ti se? Vrlo je otmen. Mi, Grebolunci, otmen smo narod. Kupujemo samo otmena potrošačka dobra... pouzećem."

Triša u toj tački neobično lagano klimnu.

"Pouzećem..." reče ona.

Vođa se zakikota. Bio je to jedan od onih tamnih, čokoladnih, umirujućih i svilastih kikota.

"Čini mi se da si pomislila kako nam ih dopremaju ovamo. Ne! Ha ha! Otvorili smo poseban poštanski fah u Nju Hempšajru. Redovno dolazimo da podignemo isporuke. Ha ha!" On se opušteno zavalio na jastuk, posegnu za podgrejanim pomfritom i gricnu jedan komad, dok mu je preko usana lebdeo osmeh nekoga ko se dobro zabavlja.

Triša je osećala kako mozak počinje sasvim lagano da joj brboće. I dalje je držala uključenu kameru.

"Kako, eh, ovaj, kako plaćate te divne... stvari?"

Vođa se zakikota.

"Ameriken ekspresom", reče on i nonšalantno sleže ramenima.

Triša ponovo lagano klimnu. Znala je da daju ekskluzivne kartice otprilike svakom živom.

"A ovo?" upita ona i podiže hamburger koji joj je darovan.

"Veoma lako", reče Vođa. "Čekamo u redu."

Ponovo, shvati Triša uz hladne žmarce koji su joj klizili niz kičmu, to objašnjava strašno mnogo toga.

Ona ponovo pritisnu dugme za brzo premotavanje. Tu nije bilo baš ničega što se moglo upotrebiti. Bila je u stanju da krivotvori nešto što bi bilo ubedljivije.

Novi osećaj mučnine stade da joj se prikrada dok je gledala tu

beznadežnu, groznu traku; počela je, uz lagani užas, da shvata kako to mora da je odgovor.

Mora da je...

Zavrtela je glavom i pokušala da se sabere.

Noćni let na istok... Pilule za spavanje koje je uzela da ga prebrodi. Votka kojom je morala da otprati pilule za spavanje.

Šta još? Pa... Bilo je tu sedamnaest godina opsednutosti mišlju da je blistavi čovek sa dve glave, od kojih je jedna bila prerusena kao papagaj u kavezu, pokušao da je pokupi na žurki, ali je onda nestrpljivo odleteo na neku drugu planetu letećim tanjirom. Odjednom joj se učini da postoje sve moguće vrste zabrinjavajućih vidova te zamisli koji joj nikada, zapravo, nisu pali na pamet. Nikada pali na pamet. Za sedamnaest godina.

Ona zabi pesnicu u usta.

Mora da zatraži pomoć.

Onda je tu bio Erik Bartlet i njegovo trabunjanje o vanzemaljskoj letelici koja se spustila na travnjak. A pre toga... Njujork je bio, pa, veoma vruć i pun stresa. Velike nade i gorko razočaranje. Astrološke stvari.

Mora da je doživela nervni slom.

To je bilo to. Bila je iscrpljena i doživela je nervni slom, pa je počela da halucinira kada se vratila kući. Odsanjala je čitavu priču. Vanzemaljska rasa ljudi lišenih sopstvenih života i istorije, zarobljenih na dalekoj granici našeg Sunčevog sistema i posvećenih ispunjavanju sopstvenog kulturnog vakuuma našim kulturnim otpadom. Ha! Bio je to način na koji joj je priroda govorila da se što pre prijavi u neku skupu medicinsku ustanovu.

Bila je vrlo, vrlo bolesna. Pogledala je koliko je kafe popila i shvatila koliko teško i ubrzano diše.

Deo rešenja svakog problema, reče ona sebi, jeste uviđanje da ga imaš. Počela je da uspostavlja kontrolu nad disanjem. Ulovila je sebe na vreme. Videla je gde se zatekla. Vraćala se sa ivice psihološke provalije na kojoj se našla, kakva god ova bila. Ona počne da se smiruje, da se smiruje, da se smiruje. Zavalila se u stolicu i zatvorila oči.

Posle izvesnog vremena, sada kada je ponovo normalno disala, opet ih je otvorila.

Odakle joj onda ta traka?

Još je išla.

U redu. Lažnjak je.

Sama ju je napravila, to je to.

Mora da ju je ona izradila, jer glas joj je bio na sve strane po snimku, postavljao je pitanja. Tu i tamo kamera bi se spustila na kraju kadra i ona bi tada videla sopstvene noge u sopstvenim cipelama. Krivotvorila ju je i uopšte se nije sećala da ju je krivotvorila, niti je imala pojma zbog čega bi tako nešto učinila.

Disanje joj je ponovo postajalo uzbuđeno dok je gledala titravi, snegom pokriveni ekran.

Mora biti da i dalje halucinira.

Zavrtela je glavom, pokušavajući da sve otera od sebe. Nije se sećala da je krivotvorila ijedan deo te veoma očigledno lažne stvari. Sa druge strane, izgledalo je da se seća da je ona veoma nalik lažnjaku. Nastavila je da gleda u zbunjenom transu.

Osoba za koju je zamišljala da se zove Vođa ispitivala ju je o astrologiji, a ona je odgovarala glatko i smireno. Samo je ona bila u stanju da otkrije dobro prikrivenu rastuću paniku u sopstvenom glasu.

Vođa pritisnu jedno dugme, a purpurni plišani zid skliznu u stranu i otkri veliki niz ravnih TV monitora.

Svaki monitor prikazivao je kaleidoskop različitih slika: nekoliko sekundi iz nekog kviza, nekoliko sekundi iz policijske serije, nekoliko sekundi iz sistema za obezbeđenje supermarketa, nekoliko sekundi nećijih filmova sa odmora, nekoliko sekundi seksa, nekoliko sekundi vesti, nekoliko sekundi komedije. Bilo je očevidno da je Vođa veoma ponosan na sve te stvari; mahao je rukama poput kompozitora, dok je istovremeno nastavljao da priča potpune besmislice.

Još jedan pokret ruku, a svi ekrani isprazniše se da bi obrazovali jedan jedini džinovski kompjuterski ekran koji je u vidu dijagrama prikazivao sve planete Sunčevog sistema i njihovu kartu na pozadini zvezda u sazvežđima. Prikaz je bio potpuno nepokretan.

"Mi posedujemo velike veštine", govorio je Vođa. "Velike veštine proračuna, kosmološke trigonometrije, trodimenzionog navigacionog računa. Velike veštine. Velike, velike veštine. Jedino što smo ih pogubili. Baš šteta. Dopada nam se da imamo veštine, samo što su

nestale. Tamo su negde, u svemiru, lete. Sa našim imenima i pojedinostima o našim domovima i voljenima. Molim te", reče on i pokaza joj da sedne za kompjutersku konzolu, "budi vešta za nas."

Posle toga Triša je očigledno postavila video kameru na stativ da bi uhvatila čitav prizor. Onda je sama zakoračila u kadar i smireno sela ispred džinovskog kompjuterskog displeja, provela nekoliko trenutaka upoznavajući se sa interfejsom, a zatim glatko i sposobno počela da se pretvara da ima makar i najblažu predstavu o tome šta da radi.

U stvari, nije bilo teško.

Na kraju krajeva, bila je školovani matematičar i astrofizičar i iskusni televizijski komentator, a i bila je više nego u stanju da foliranjem nadoknadi ono što je pozaboravljala od nauke tokom godina.

Kompjuter za kojim je radila predstavljao je jasan dokaz da Grebulonci potiču iz daleko naprednije i istančanije kulture nego što je to njihovo trenutno isprazno stanje nagoveštavalo; uz njegovu pomoć bila je u stanju da za pola sata skrpi grub radni model Sunčevog sistema.

Nije bio naročito tačan ili tako nešto, ali izgledao je dobro. Planete su se okretale po razumno valjanim simulacijama svojih orbita i mogli ste posmatrati kretanje čitavog virtualnog kosmološkog satnog mehanizma iz bilo koje tačke unutar sistema - vrlo grubo. Mogli ste ga gledati sa Zemlje, mogli ste ga gledati sa Marsa i tako dalje. Mogli ste ga gledati i sa površine planete Rupert. Triša je bila baš oduševljena sobom, ali isto tako i vrlo oduševljena kompjuterskim sistemom na kome je radila. Da je koristila kompjutersku radnu stanicu na Zemlji, za isti zadatak verovatno bi joj trebalo bar godinu dana programiranja.

Kada je završila, Vođa joj priđe iza leđa i stade da posmatra. Bio je veoma zadovoljan i oduševljen onim što je postigla.

"Dobro", reče on. "A sada, molim te, voleo bih da mi pokažeš kako da koristimo sistem koji si upravo načinila da za naše potrebe prevedemo informacije iz ove knjige."

On lagano spusti jednu knjigu ispred nje.

Bila je to 'Vi i vaše planete' od Gejl Endrijus.

Triša ponovo zaustavi traku.

Nepobitno se osećala veoma ošamućeno. Osećaj da je halucinirala sada se povukao, ali za sobom nije ostavio ništa lakše ili čistije u njenoj glavi.

Odgurnula je stolicu od montažnog stola i upitala se šta da radi. Pre toliko godina napustila je polje astronomskih istraživanja jer je znala, bez ikakve sumnje, da se srela sa stvorenjem sa druge planete. Na žurki. I takođe je znala, bez ikakve sumnje, da bi postala predmet poruge samo da je to ikome rekla. Ali kako je mogla da proučava kosmologiju, a da ne kaže jednu jedinu najbitniju stvar koju je znala u vezi sa njom? Povukla je jedini potez koji je mogla. Sve je napustila.

A sada je radila na televiziji i ponovo joj se dogodila ista stvar.

Imala je video-traku, pravu video-traku najfantastičnije priče u istoriji... pa... svega: zaboravljena stanica vanzemaljske civilizacije, zarobljena na najdaljoj planeti našeg Sunčevog sistema.

Imala je priču.

Bila je tamo.

Videla je sve.

Snimila je na video, za ime Božje.

I kada bi to ikada pokazala ikome, postala bi predmet poruge.

Kako da dokaže išta od svega toga? Nije čak vredelo ni razmišljati o tome. Čitava stvar predstavljala je moru iz bukvalno svakog ugla iz koga bi je pogledala. U glavi poče da joj tuče.

Imala je aspirina u torbici. Ona iziđe iz male montažerske radionice do česme na kraju hodnika. Uzela je aspirin i popila nekoliko čaša vode.

Mesto je delovalo veoma tiho. Obično se po njemu vrtelo mnogo ljudi, ili se bar poneko vrteo. Ona promoli glavu kroz vrata susedne montažne radionice, ali tamo nije bilo nikoga.

Malčice je preterala sa rasterivanjem ljudi od sopstvene radionice. 'NE UZNEMIRAVAJ', pisalo je na vratima. 'ČAK I NE POMIŠLJAJ DA UDEŠ. BAŠ ME BRIGA ŠTA JE POSREDI. BRIŠI. ZAUZETA SAM!'

Kada se vratila, primetila je da svetiljka za poruke na njenom telefonskom lokalu žmirka i pitala se koliko li je već vremena

uključena.

"Halo?" upita ona devojkicu na prijavnici.

"Oh, mis Mekmilan, baš mi je drago što ste pozvali. Svi pokušavaju da vas dobiju. Vaša TV kompanija. Očajni su što vas nema. Možete li im se javiti?"

"Zašto ih niste prebacili na moju vezu?" upita Triša.

"Rekli ste da ne smem da povezujem nikoga ni zbog čega. Rekli ste da kažem da čak niste tu. Nisam znala šta da radim. Došla sam da vam predam poruku, ali..."

"U redu", reče Triša, proklinjući sebe. Ona pozva telefonom svoj ured.

"Triša! Gde si, jebem li ga krvavog?"

"U montažnom..."

"Rekoše mi..."

"Znam. Šta je bilo?"

"Šta je bilo? Samo prokleti vanzemaljski svemirski brod!"

"Šta? Gde?"

"Ridžents Park. Velika, srebrna stvar. Neka devojkica sa pticom. Govori engleski, baca kamenice na ljude i hoće da joj neko popravi sat. Ma, samo dođi ovamo."

Triša je piljila u njega.

To nije bio grebulonski brod. Nije bila stvar u tome da je odjednom postala stručnjak za vanzemaljske letelice, ali ovaj brod bio je vitak i divan, srebrnast i beo, otprilike veličine krupne prekookeanske jahte, na koju je najviše i podsećao. U poređenju sa novom letelicom, građa ogromnog, napola rastavljenog grebulonskog broda delovala je poput topovskih kula na bojnom brodu. Topovske kule. Eto na šta su ličile one prazne, sive zgrade. A čudno u vezi sa njima bilo je to što su promenile položaj do trenutka kada je ponovo prošla kraj njih prilikom ukrcavanja u malu grebulonsku letelicu. Te stvari brzo joj prodoše kroz glavu dok je istrčavala iz taksija do svoje ekipe kamermana.

"Gde je devojkica?" viknu ona da nadglasa buku helikoptera i policijskih sirena.

"Tamo!" dreknu producent dok je ton-majstor žurio da joj okači radio-mikrofon. "Kaže da joj majka i otac potiču odavde iz neke

paralelne dimenzije ili tako nešto, i da ima očev sat, i... ne znam. Šta da ti kažem? Odigraj nešto. Pitaj je kako je to kada si iz dalekog svemira."

"Mnogo ti hvala, Tede", promrmlja Triša, proveri da li je mikrofonski dobro prikačen, dade ton-majstoru probni signal, duboko udahnu, zabaci kosu unazad i prebaci se u ulogu profesionalnog reportera, na poznatom terenu, spremna na sve.

To jest, gotovo na sve.

Osvrnula se da potraži pogledom devojkicu. To mora da je ona, čupave kose i divljih očiju. U istom času devojkica se okrenu prema njoj. I zapilji se.

"Majko!" vrisnu ona trenutak potom i poče da gađa Trišu kamenjem.

22.

Dnevno svetlo rasprsnu se oko njih. Vrelo, teško sunce. Pustinjska ravnica prostirala se pred njima u izmaglici jare. Grmeli su prema njoj.

"Skači!" viknu Ford Prefekt.

"Šta?" viknu Artur Dent, držeći se koliko mu je život mio.

Nije bilo odgovora.

"Šta si rekao?" viknu Artur ponovo, a onda shvati da Forda Prefekta više nema. Obazro se u panici i počeo da klizi. Shvativši da više ne može da se drži, on se odgurnu što je jače mogao i otkotrlja u loptu kada je udario u tle, pa je nastavio da se kotrlja i kotrlja, što dalje od kopita koja su besomučno tukla.

Kakav dan, pomisli on kada je počeo mahnito da iskašljava prašinu iz pluća. Nije imao ovako gadan dan još od kako je Zemlja eksplodirala. Zateturao se na kolena, a zatim na stopala i počeo da trči. Nije znao odakle to čini niti kuda, ali izgledalo mu je da je trčanje pametan potez.

Utrčao je pravo u Forda Prefekta koji je stajao i osmatrao prizor.

"Gle", reče Ford. "Upravo nam je ono potrebno."

Artur iskašlja još malo prašine, a obrisa je i iz kose i očiju. Okrenuo se, zadihan, da pogleda ono što je Ford posmatrao.

Nije baš izgledalo poput zemlje nekog kralja, ili kralja, ili, pak, bilo kakve vrste kralja. Ali ipak je delovalo sasvim primamljivo.

Najpre, okolina. Bio je to pustinjski svet. Prašnjava zemlja bila je tvrdo nabijena i glatko je izubijala svaki Arturov delić koji nije već bio izubijan zabavom iz prethodne večeri. Nešto ispred njih nalazili su se veliki obronci koji su delovali poput peščara, erodirani u divljačne i fantastične oblike usled vetra i ono malo kiše što je verovatno padalo u tim krajevima; sasvim su se slagali sa oblicima džinovskih kaktusa izraslih tu i tamo iz sušnog, narandžastog predela.

Na trenutak, Artur se usudi da se ponada kako su neočekivano stigli u Arizonu, Novi Meksiko ili možda Južnu Dakotu, ali bilo je mnogo dokaza da nije tako.

Tu su, pre svega, bile savršeno normalne zveri koje su još grmele, još tutnjale. Hitale su u desetinama hiljada sa dalekog obzorja, potpuno nestajale u dužini od možda pola milje, zatim nastavljale da jure, grme i tuku do udaljenog ruba sveta na drugoj

strani.

Zatim su tu bili svemirski brodovi parkirani ispred bara i grila. Ah. Bar i grill 'Kraljeva zemlja'. Malčice antiklimaks, pomisli Artur.

U stvari, samo je jedan svemirski brod bio parkiran pred barom i grillom 'Kraljeva zemlja'. Ostala tri bila su na parkiralištu pored bara i grila. Ali onaj ispred baš je padao u oči. Divna stvar. Sumanuta peraja na sve strane po njemu, daleko previše hroma po svim perajima, a najveći deo trupa obojen u šokantno ružičasto. Čučao je tamo poput ogromnog, zamišljenog insekta, baš kao da će svakog časa skočiti na nešto daleko otprilike jednu milju.

Bar i grill 'Kraljeva zemlja' nalazio se nasred puta kojim bi jurišale savršeno normalne zveri da nisu prolazile kroz mali transdimenzioni poremećaj. Stajao je sam, nedernut. Najobičniji bar i grill. Mesto gde kamiondžije ručavaju. Bogu iza leđa. Tiho. Kraljeva zemlja.

"Ima da kupim taj svemirski brod", reče Ford tiho.

"Da ga kupiš?" upita Artur. "To ne liči na tebe. Mislio sam da ih obično mažnjavaš."

"Ponekad moraš da pokažeš malo poštovanja", reče Ford.

"Verovatno moraš da pokažeš i malo gotovine", reče Artur. "Koliko, do đavola, ta stvar može da košta?"

Malim pokretom, Ford izvadi iz džepa kreditnu karticu Dine-O-Račun. Artur primeti da mu ruka kojom je drži blago drhti.

"Naučiću ih ja kako da me postave za kritičara restorana..." dahnu Ford.

"Šta reče?" upita Artur.

"Pokazaću ti", reče Ford sa opakim sjajem u oku. "Pođimo da napravimo nešto troškova, važi?"

"Dva piva", reče Ford, "i, ne znam, dve lepinje sa govedinom, šta god imate, oh, i onu ružičastu stvar tamo napolju."

On baci karticu na površinu bara i nemarno se obazre.

Nastao je potpuni tajac.

Ni ranije nije bilo mnogo buke, ali sada je nepobitno nastao tajac. Čak je i udaljena grmljavina savršeno normalnih zveri koje su pažljivo izbegavale 'Kraljevu zemlju' zvučala malo prigušeno.

"Upravo smo dojahali u grad", reče Ford, kao da nema baš ničeg čudnog ni u pogledu toga, niti u pogledu bilo čega drugog. Naslanjao

se na šank pod luckasto opuštenim uglom.

Unutra su bile otprilike tri mušterije, sedele su za barom i pijuckale pivo. Otprilike tri. Neki ljudi rekli bi da ih je bilo tačno tri, ali ovde nije bila reč o mestu na kome bi vam se dopadalo da budete toliko određeni. U baru se nalazio i neki krupan tip koji je nameštao stvari na maloj pozornici. Stari komplet bubnjeva. Dve gitare. Stvari kao za kantri i vestern.

Barmen se nije baš hitro pokrenuo da ispuni Fordovu narudžbinu. Zapravo, uopšte se nije pokrenuo.

"Nisam siguran da je ta ružičasta stvar na prodaju", reče on najzad, naglaskom koji je bio tako otegnut da se nastavlja tokom podužeg vremena.

"Ma sigurno jeste", reče Ford. "Koliko tražiš?"

"Pa..."

"Smisli broj, a ja ću ga udvostručiti."

"Nije moj da ga prodajem", reče barmen.

"Pa čiji je?"

Barmen klimnu prema krupnom tipu koji je nameštao stvari po pozornici. Krupni, gojazni tip, laganih pokreta, proćelav.

Ford klimnu. Iscerio se.

"U redu", reče on. "Ovamo pivo, daj lepinje. Neka račun bude otvoren."

Artur sede za bar i opusti se. Bio je naviknut da ne zna šta se događa, ali počeo je da uživa u tome. Pivo je bilo prilično dobro i malo mu se od njega prispavalo, što mu uopšte nije smetalo. Lepinje sa govedinom nisu bile lepinje sa govedinom. Bile su to lepinje sa nadevom od savršeno normalne zveri. On izmeni sa barmenom nekoliko profesionalnih opaski u vezi sa pravljenjem lepinja i pusti Forda da radi šta god je već naumio.

"U redu", reče Ford kada se vratio za svoje sedište. "Sve je u redu. Dobili smo ružičastu stvar."

Barmen je bio veoma iznenađen. "Prodao vam je?"

"Dao nam je besplatno", reče Ford i gricnu lepinju. "Hej, ne, neka račun bude otvoren. Treba da dodamo na njega još neke stavke. Dobre su ti lepinje."

On povuče dobar gutljaj piva.

"Dobro pivo", dodade Ford. "I dobar brod", reče on, odmeravajući krupnu ružičastu i hromiranu insektoliku stvar, čiji su se delovi mogli videti kroz prozore bara. "Sve je dobro, i to prilično. Znaš", reče on, zamišljeno zavaljen, "u ovakvim trenucima nekako ti dođe da se zapitaš da li вреди brinuti se oko tkiva vreme/prostora i uzročno-posledične celokupnosti multidimenzione matrice verovatnoće, mogućeg kolabiranja svih talasnih oblika u Čitavoj Zbirci Opšte Zbrke i svim tim stvarima koje su me mučile. Možda osećam da je ono što krupni dasa govori istina. Pusti ga, neka ide svojim tokom. Zašto je bitno? Neka ide."

"Koji krupni dasa?" upita Artur.

Ford klimnu prema pozornici. Krupni dasa je nekoliko puta izgovorio 'jedan, dva' u mikrofona. Sada su se na pozornici pojavila još dva tipa. Bubnjevi. Gitara.

Barmen, koji je ćutao trenutak ili dva, reče: "Kažete da će vam dati taj brod da bude vaš?"

"Aha", reče Ford. "Ma neka ide sve, samo je to rekao. Uzmi brod. Uzmi ga uz moj blagoslov. Budi dobar sa njim. Biću dobar sa njim."

On ponovo povuče pivo.

"Kao što rekoh", nastavi on. "U trenucima poput ovog onako kao pomisliš, ma neka ide sve. Ali onda pomisliš na tipove iz preduzeća 'InfiniDim' i pomisliš, neće se oni okoristiti. Ima da pate. To mi je sveta i verska dužnost, da vidim kako ti tipovi pate. Hej, daj mi to da dodam nešto na račun za pevača. Zamolio sam ga da mi ispuni jednu posebnu želju i dogovorili smo se. Stvar će da ide na račun. U redu?"

"U redu", reče barmen oprezno. Onda sleže ramenima. "U redu, koliko god hoćeš. Koliko?"

Ford izgovori brojku. Barmen se preturi među boce i čaše. Ford brzo preskoči preko bara da proveri da li mu je dobro i da mu pomogne da se podigne na noge. Ovaj je malo posekao prst i lakat i malčice mu se vrtelo, ali inače je bio dobro. Krupni tip počeo da peva. Barmen odšepa sa Fordovom kreditnom karticom da dobije ovlašćenje.

"Da li se to ovde dešava nešto o čemu ja ništa ne znam?" upita Artur Forda.

"Zar nije obično tako?" odvrati pitanjem Ford.

"Nema potrebe da budeš takav", reče Artur. Počinjao je da se budi. "Zar ne bi trebalo da krenemo?" upita on. "Hoće li nas taj brod prebaciti na Zemlju?"

"Jašta", uzvratila Ford.

"Pa tamo je i Nasumica pošla!" reče Artur i prenu se. "Možemo da je sledimo! Ali... ovaj..."

Ford pusti Artura da sam promisli o stvarima dok je vadio svoje staro izdanje 'Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju'.

"Ali gde smo na ovoj vražnoj stvari od ose verovatnoće?" upita Artur. "Hoće li Zemlja postojati ili ne? Toliko sam vremena proveo u potrazi za njom. Pronalazio sam samo planete koje su joj bile pomalo ili nimalo nalik, iako je, sudeći po kontinentima, očigledno uvek posredi bilo pravo mesto. Najgora verzija zove se ŠtaSad i tamo me je ugrizla neka vražja životinja. Tako one razgovaraju, znaš, grizući jedna drugu. A pola vremena, razume se, Zemlja čak i ne postoji, jer su je razneli prokleti Vogoni. Koliko besmisleno govorim?"

Ford ništa nije uzvratio. Nešto je slušao. Dodao je 'Vodič' Arturu i pokazao ekran. Aktivna stavka glasila je: 'Zemlja. Uglavnom bezopasni.'

"Hoćeš da kažeš da je tu!" reče Artur uzbuđeno. "Zemlja je tu! Tu se Nasumica uputila! Ptica joj je pokazivala Zemlju za vreme oluje!"

Ford mahnu na Artura da više malo manje glasno. Slušao je.

Artur je postajao nestrpljiv. I ranije je imao prilike da čuje barske pevače kako pevaju 'Voli me nežno'. Malo se iznenadio da to čuje na ovom mestu, ma gde, kog đavola, ono već bilo, a svakako ne na Zemlji, ali, sa druge strane, stvari ga nisu ovih dana toliko iznenađivale kao nekada. Pevač je bio baš dobar, kad se uporedi sa drugim barskim pevačima i ukoliko vam se dopadaju takve stvari, ali Artur se nervirao.

Bacio je pogled na sat. To je poslužilo samo tome da se podseti kako više nema sat. Nasumica ga je imala, ili bar njegove ostatke.

"Zar ne misliš da bi trebalo da pođemo?" upita on uporno.

"Ššš!" reče Ford. "Platio sam da čujem ovu pesmu." Izgledalo je da su mu oči pune suza, što je Artura pomalo uznemirilo. Nikada nije video da je Forda dirnulo išta izuzev veoma, veoma jakog pića. Verovatno je to bilo od prašine. Čekao je, iznervirano lupkajući

prstima, van takta muzike.

Pesma se okonča. Pevač pređe na 'Hotel Srcolom'.

"Ionako", prošapta Ford, "moram da napišem prikaz o restoranu."

"Šta?"

"Moram da napišem prikaz."

"Da napišeš prikaz? O ovom mestu?"

"Prijem prikaza predstavlja overu zahteva za nadoknadu troškova. Sredio sam da se to dešava potpuno automatski i bez traga. Ovom računu biće neophodno pomalo overavanja", dodade on tiho, zagledan u svoje pivo s gadnim smeškom.

"Za dva piva i lepinje?"

"I čašćavanje pevača."

"Zašto, koliko si mu dao?"

Ford ponovo izgovori broj.

"Ne znam koliko je to", reče Artur. "Koliko to vredi u funtama sterlinga? Šta bi mogao da kupiš za to?"

"Verovatno bi mogao da kupiš, onako okvirno... ovaj..." Ford podiže oči dok je obavljao neke proračune u glavi. "Švajcarsku", reče on najzad, a zatim uze 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju' i poče da kuca.

Artur pametno klimnu. Bilo je trenutaka kada bi poželeo da razume o čemu, za ime sveta, govori Ford, ali i drugih trenutaka, kao sada, kada je osećao da je verovatno bezbednije da i ne pokušava. On pogleda preko Fordovog ramena. "To neće potrajati dugo?"

"Ma ne", reče Ford. "Picin dim. Samo da pomenem da su lepinje bile sasvim dobre, pivo dobro i hladno, mesna divljač fino iščašena, pevač u baru najbolji u poznatom svemiru i to mu je otprilike to. Nije mnogo potrebno. Tek overa."

On dodirnu površinu na ekranu na kojoj je pisalo UNOS i poruka nestade u smeru Sub-Ete.

"Znači, misliš da je barski pevač bio prilično dobar?"

"Aha", reče Ford. Barmen se vrati sa parčetom hartije, koje kao da mu se treslo u ruci.

On ga gurnu prema Fordu uz neku vrstu nervoznog drhtaja punog pobožnog poštovanja.

"Smešna stvar", reče barmen. "Sistem ga je odbacio prva dva puta. Ne mogu reći da me je to iznenadilo." Kapljice znoja stajale su

mu na čelu. "A onda, odjednom, o da, u redu je, i sistem ga... ovaj, overava. Tek tako. Hoćete li da... potpišete?"

Ford brzo pređe pogledom preko obrasca, pa uvuče vazduh kroz zube. "Ovo ima mnogo da zaboli 'InfiniDim'", reče on sa zabrinutim izrazom. "Eh, dobro", dodade, "nek' se nose."

On potpisa uz širok smešak i pruži obrazac nazad barmenu.

"Više novca", reče on, "nego što je pukovnik zaradio u čitavoj karijeri pravljenja usranih filmova i koncerata po kazinima. I to za ono što radi najbolje: stajanje i pevanje u baru. A još je sve sam ugovorio. Mislim da je ovo dobar trenutak za njega. Reci mu da mu se zahvaljujem i da hoću da mu kupim piće." On baci dva novčića na bar. Barmen ih odgurnu.

"Ne mislim da je to neophodno", reče on blago hrapavim glasom.

"Ovo ja častim", reče Ford. "U redu, brišemo odavde."

Stajali su na jari i prašini i posmatrali veliku ružičastu i hromiranu stvar sa zapanjenošću i divljenje. Ili ju je bar Ford posmatrao sa zapanjenošću i divljenjem.

Artur ju je samo posmatrao. "Ne misliš da je sve to malo preterano, a?"

Ponovio je to kada su se popeli unutra. Sedišta i veliki deo komandi bili su prekriveni finim krznom ili đavoljom kožom. Na glavnoj komandnoj ploči nalazio se veliki, zlatni monogram: 'EP'.

"Znaš", reče Ford dok je palio brodske motore, "pitao sam ga da li je istina da su ga oteli vanzemaljci; i znaš šta mi je rekao?"

"Ko?" upita Artur.

"Kralj."

"Koji kralj? Oh, već smo vodili ovaj razgovor, zar ne?"

"Nije bitno", reče Ford. "Uglavnom, rekao je - ne. Sam je pošao."

"Još nisam siguran o čemu pričaš", reče Artur.

Ford zavrte glavom. "Čuj", reče on. "Tamo u pregratku sa tvoje leve strane ima nekih traka. Kako bi bilo da izabereš malo muzike i pustiš je?"

"U redu", reče Artur i poče da prebira po kutijama. "Da li ti se dopada Elvis Prisli?" upita on.

"Aha, dopada mi se, u stvari", reče Ford. "Sada. Nadam se da ova mašina može da skače kao što izgleda da može." On uključi

glavni pogon.

"Jeehaah!" dreknu Ford kada su suknuili naviše razornom brzinom.

Mogla je.

23.

TV mreže ne vole takve stvari. Smatraju ih traćenjem. Jedan neporecivi svemirski brod stiže niotkud usred Londona i to je najveća moguća senzacija. Drugi, potpuno drugačiji, stiže tri i po sata kasnije, ali nekako to više nije to.

'NOVI SVEMIRSKI BROD!' govorili su naslovi i oglasne table nad novinarnicama. 'OVAJ JE RUŽIČAST.' Da se stvar dogodila dva meseca kasnije, izvukli bi iz toga mnogo više. Treća svemirska letelica, pola sata posle druge, mala četvorosedna jahta marke 'Hrundi', dospela je samo do lokalnih vesti.

Ford i Artur stušitiše se uz urlik iz stratosfere i glatko parkiraše na trgu Portlend. Bilo je nešto posle šest i trideset uveče i bilo je slobodnih mesta. Hitro su se izmešali sa gomilom koja je došla da pilji, onda su glasno rekli da ako niko neće da javi policiji onda će to oni učiniti, pa su lepo pobjegli.

"Dom..." promuća Artur; hrapav prizvuk uvlačio mu se u glas dok se obazirao, zamagljenih očiju.

"Ma šta si se sav raspilavio", zareža Ford. "Moramo da nađemo tvoju kćerku i onu ptičju stvar."

"Kako?" upita Artur. "Ovo je planeta na kojoj živi pet i po milijardi ljudi i..."

"Da", reče Ford. "Ali samo jedna osoba od svih njih upravo je doputovala iz svemira u pratnji mehaničke ptice. Predlažem da nađemo televizor i nešto da pijuckamo dok gledamo. Treba nam odlična sobna usluga u hotelu.

Uzeli su prostrani dvokrevetni apartman u Langamu. Tajanstveno, Fordova Dine-O-Račun kartica, izdata na planeti udaljenoj više od pet hiljada svetlosnih godina, kao da nije predstavljala nikakav problem za hotelski kompjuter.

Ford smesta navali na telefone, dok je Artur pokušavao da pronađe televizor.

"U redu", reče Ford. "Hteo bih da naručim malo krejera. Dve krigle. Dve 'kuvareve salate'. Paštete od guščije džigerice koliko god imate. I londonski zoo."

"Ona je na vestima!" viknu Artur iz susedne sobe.

"To sam rekao", reče Ford u slušalicu. "Londonski zoo. Stavite ga

na račun za ovu sobu."

"Ona je... dobri Bože!" viknu Artur. "Znaš li ko je intervjuiše?"

"Zar imate teškoća sa razumevanjem engleskog jezika?" nastavi Ford. "Reč je o zoološkom vrtu odmah uz put odavde. Ma baš me briga ako je već zatvoren jer je kasno. Neću da kupim kartu, hoću da kupim zoološki vrt. Baš me briga ako ste zauzeti. Ovo je sobna usluga, ja sam u sobi i hoću vašu uslugu. Imate parče hartije? U redu. Evo šta hoću da uradite. Sve životinje koje se mogu bezbedno vratiti u divljinu, da se vrata. Da se naprave dva dobra tima ljudi koji će im nadgledati napredovanje u divljini i potruditi se da se snađu kako treba."

"To je Trilijan!" dreknu Artur. "To jest, da li je... ovaj... Bože, ne mogu da podnesem čitavu tu frku oko paralelnih svemira. Sve je to toliko prokleta zbunjujuće. Izgleda da je neka druga Trilijan. Ovo je Triša Mekmilan, a tako se Trilijan zvala pre nego... ovaj... Zašto ne dođeš malo i pogledaš? Da vidiš možeš li ti da se snađeš?"

"Samo čas", viknu Ford, a onda se vrati pregovorima sa sobnom uslugom. "Onda će nam biti potrebni prirodni rezervati za životinje koje ne mogu da se snađu u divljini", reče on. "Treba organizovati ekipu koja će odrediti koja su mesta najpogodnija. Možda će biti potrebno da kupimo nešto poput Zaira, a možda i neka ostrva. Madagaskar. Bafin. Sumatra. Takva mesta. Biće nam potreban širok opseg staništa. Čujte, ne vidim zašto smatrate da je to problem. Naučite se da uzimate opunomoćenike. Unajmite koga god hoćete. Navalite na posao. Mislim da ćete utvrditi da mi je račun ispravan. I nadev od buđavog sira za salatu. Hvala."

On spusti telefonsku slišalicu i priđe Arturu, koji je sedeo na ivici kreveta i gledao televiziju.

"Naručio sam malo paštete od guščije džigerice za nas", reče Ford.

"Šta?" upita Artur, čija je pažnja bila u potpunosti okrenuta televizoru.

"Rekoh, naručio sam malo paštete od guščije džigerice za nas."

"Oh", reče Artur neodređeno. "Uvek mi je bilo malo nezgodno zbog paštete od guščije džigerice. Malčice surovo prema guskama, zar ne?"

"Ma jebeš ih", reče Ford i baci se na krevet. "Ne možeš voditi

računa o svakoj proklesoj stvari."

"Pa, lako je tebi da tako kažeš, ali..."

"Mani se!" reče Ford. "Ako ti se ne sviđa, uzeću i tvoju porciju. Šta se dešava?"

"Haos!" reče Artur. "Potpuni haos! Nasumica sve vreme vrišti na Trilijan, ili Trišu, ili ko god to bio, da ju je napustila, a onda traži od nje da idu do nekog dobrog noćnog kluba. Triša se rasplakala i govori da nikada nije ni videla Nasumicu, a kamoli da ju je rodila. Onda odjednom počne da urla o nekome po imenu Rupert i govori da je ovaj izgubio razum ili tako nešto. Taj deo nisam baš najbolje razumeo, da budem iskren. Onda je Nasumica počela da baca stvari, pa su prebacili na reklame dok ne srede čitavu stvar. Oh! Upravo su se vratili na studio! Umukni i gledaj."

Prilično uzdrmani voditelj pojavi se na ekranu i izvini gledaocima zbog prekida prethodnog priloga. Izjavio je kako nema nikakvih dovoljno jasnih novih vesti, samo da je tajanstvena devojka, koja naziva sebe Nasumica Česti Letač Dent, napustila studio da se, ovaj, odmori. Triša MekMilan vratiće se, nadao se on, sutra. U međuvremenu, stigli su novi izveštaji o NLO pojavama...

Ford skoči sa kreveta, dograbi najbliži telefon i nabode broj.

"Konsijerž? Da li biste hteli da budete vlasnik ovog hotela? Vaš je ukoliko možete da mi nađete u roku od pet minuta u koje klubove je učlanjena Triša MekMilan. Samo stavite čitavu stvar na račun ove sobe."

24.

Daleko, u mastiljavim dubinama svemira, odigravali su se nevidljivi pokreti.

Nevidljivi za sve žitelje neobične i vatrene zone Plurala, u čijoj je žiži počivalo beskonačno mnoštvo planeta zvanih Zemlja, ali ne i nepovezani.

Na samoj granici Sunčevog sistema, pogrbljen u zelenoj sofi od veštačke kože, mrgodno zagledan u niz TV i kompjuterskih ekrana, sedeo je veoma zabrinuti vođa Grebulonaca. Petljao se sa raznim stvarima. Petljao se sa svojom knjigom astrologije. Petljao se sa konzolom kompjutera. Petljao se sa displejima što su neprekidno dobijali podatke sa svih grebulonskih uređaja za nadgledanje, koji su svi bili usredsređeni na planetu Zemlju.

Bio je uznemiren. Zadatak im je bio da nadgledaju. Ali da nadgledaju iz potaje. Iskreno, bilo mu je već malo muka od tog zadatka. Bio je prilično siguran da zadatak mora da mu je sadržavao i nešto više od pukog sedenja i gledanja televizije godinama i godinama. Očigledno su imali i mnogo druge opreme, koja se tu sigurno nije bez veze nalazila i o kojoj bi znali za šta služi samo da nisu izgubili i svaki trag sopstvene svrhe. Bio mu je potreban osećaj svrsishodnosti u životu, i to je bio razlog zbog koga se okrenuo astrologiji, ne bi li popunio zjapeći procep koji mu je postojao usred uma i duše. To će mu svakako nešto reći.

Pa, govorilo mu je nešto.

Govorilo mu je, bar koliko je on mogao da razabere, da će imati veoma rđav mesec, da će se stvari kretati sa zla na gore, ukoliko ne bude uspostavio kontrolu nad stvarima i ako ne počne da pravi neke pozitivne korake i da osmišljava stvari za sebe.

Bilo je to istina. Bilo je veoma jasno, na osnovu karte zvezda koju je napravio koristeći knjigu o astrologiji i kompjuterski program koji mu je načinila ona fina Triša MekMilan da retrianguliše sve potrebne astronomske podatke. Astrologija zasnovana na Zemlji morala se u potpunosti preračunati da bi dala ishode koji su imali nekog smisla za Grebulonce tu, na desetoj planeti, na ledenim granicama Sunčevog sistema.

Proračuni su krajnje jasno i nedvosmisleno pokazivali da će stvarno imati veoma rđav mesec, počev od danas. Zbog toga što je

danas Zemlja izlazila u Jarcu, a to je, za vođu Grebulonaca, koji je iskazivao sve karakterne znake da je klasični Bik, bilo zaista veoma rđavo.

Sada je bilo vreme, govorio mu je horoskop, za preduzimanje pozitivnih koraka, za donošenje teških odluka, za utvrđivanje toga šta treba da se učini i za delanje. Sve to bilo je veoma teško za njega, ali znao je da niko nikada nije rekao da raditi teške stvari nije teško. Kompjuteri su već predviđali položaj planete Zemlje i pratili je iz sekunde u sekundu. On naredi da se velike topovske kule okrenu.

Zbog toga što je sva grebulonska oprema za nadgledanje bila usredsređena na Zemlju, propustila je da zapazi da sada u Sunčevom sistemu postoji još jedan izvor podataka.

Izgledi da opazi taj drugi izvor podataka - masivni, žuti konstruktorski brod - slučajno su bili praktično ravni nuli. Bio je isto toliko daleko od Sunca kao i Rupert, ali gotovo dijametralno suprotno, gotovo skriven iza Sunca.

Gotovo.

Masivni žuti konstruktorski brod želeo je da bude u stanju da posmatra događaje na planeti deset, a da ne bude opažen. To je postizao veoma uspešno.

Postojalo je mnogo raznih pogleda u kojima je taj brod bio dijametralno suprotan Grebuloncima.

Njegov vođa, kapetan, imao je veoma jasnu predstavu o tome koji mu je zadatak. Bio je veoma jednostavan i neposredan i on ga je sledio na svoj veoma jednostavan i neposredan način već prilično vremena.

Svako ko je znao taj zadatak mogao je reći da je on besmislen i ružan, da to nije zadatak od onih koji obogaćuju život, vraćaju proleće u korake, od koga ptice pevaju i cveće cveta. U stvari, pre je bilo obrnuto. U potpunosti obrnuto.

Ali nije njegov posao bio da brine zbog toga. Posao mu je bio da radi svoj posao, a to je bilo da radi svoj posao. Ukoliko je to dovodilo do izvesnog suženja pogleda i ograničenosti misli, onda nije bilo njegov posao da brine o takvim stvarima. Sve takve stvari na koje bi naišao prosleđivane su drugima koji su, sa svoje strane, imali druge kojima su prosleđivali takve stvari.

Na mnogo, mnogo svetlosnih godina odavde, zapravo, od bilo

gde drugde, počiva turobna i odavno napuštena planeta, Vogsfera. Negde na vlažnim, maglovitim i muljevitim obalama na toj planeti nalazi se, okružen prljavim, zdrobljenim i ispražnjenim ljušturama poslednje nekolicine kraba prekrivenih draguljima, jedan mali kameni spomenik koji obeležava mesto na kome se, kako se mislilo, prvi put uzdigla vrsta vagon vagonblurtus. Na spomeniku je urezana strelica koja pokazuje u maglu i ispod koje su ravnim, jednostavnim slovima urezane reči: 'Ovde se zaustavlja prebacivanje odgovornosti.'

Duboko u utrobi svog nevidljivog žutog broda, vogonski kapetan zagrokta dok je posezao za malo izbledelim parčetom hartije sa magarećim ušima koje je ležalo pred njime. Naredba za rušenje.

Ukoliko ste želeli da odredite gde je počinjao kapetanov posao, a to je bilo da radi svoj posao koji je bio da radi svoj posao, onda se sve najzad svodilo na to parče hartije koje su mu još davno uručile neposredne starešine. Na parčetu hartije nalazila se naredba, a njegov zadatak bio je da naredbu sprovede u delo i da unese olovkom oznaku u susedni kvadratić pošto je bude sproveo u delo.

Sproveo je u delo naredbu jednom ranije, ali brojne problematične okolnosti sprečile su ga da bude u mogućnosti da unese oznaku u dotični kvadratić.

Jedna od problematičnih okolnosti bila je pluralna priroda ovog sektora Galaksije, gde se moguće neprekidno mešalo sa verovatnim. Jednostavno uništenje nije vas dovodilo ništa dalje nego kad pritisnete vazdušni mehur ispod loše prilepljene trake tapeta. Šta god da uništite, stalno se ponovo negde pojavljivalo. To će uskoro biti sređeno.

Drugu je predstavljala grupica ljudi koji su neprekidno odbijali da budu tamo gde bi trebalo da budu i kada bi trebalo da budu. I to će uskoro biti sređeno.

Treća je bila nervirajuća i anarhična napravica zvana 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju'. To je sada bilo dobro i istinski sređeno i, zapravo, zahvaljujući izvanrednoj moći temporalnog povratnog inženjeringa, sada je predstavljalo sredstvo kojim će biti sređeno i sve ostalo. Kapetan je naprosto došao da posmatra završni čin te drame. Sam neće pomeriti ni prst.

"Pokaži mi", reče on.

Senovito obličje ptice raširi krila i diže se u vazduh blizu njega.

Tmina proguta most. Slabašne svetlosti nakratko zaplesaše u crnim očima ptice dok su se, duboko u njenom adresnom prostoru za naredbe, zgrade za zgradom konačno poništavale, if naredbe najzad okončavale, petlje za ponavljanje zaustavljale, rekurzivne funkcije pozivale sebe poslednja dva puta.

Blistava slika osvetli se u tmini, vodenasto plava i zelena slika, cev koja je lebdela u vazduhu, oblikovana poput iseckanog niza kobasica.

Uz groktavi zvuk zadovoljstva, vogonski kapetan zavali se da gleda.

25.

"Upravo tu, broj četrdeset dva", viknu Ford Prefekt vozaču taksija. "Baš ovde!"

Taksi prikoči, a Ford i Artur iskočiše. Uz put su se zaustavili kod dobrog broja automata za gotovinu i Ford gurnu vozaču kroz prozor punu šaku novca.

Ulaz u klub bio je mračan, otmen i odbojan. Naziv mu je pisao samo na najmanjoj pločici. Članovi su znali gde se nalazi, a ukoliko niste bili član, onda vam znanje gde je nije nimalo pomagalo.

Ford Prefekt nije bio član kod Stavra, iako je jednom bio u drugom Stavrovom klubu u Njujorku. Imao je veoma jednostav način postupanja sa organizacijama čiji nije bio član. Naprosto je uleteo čim su se vrata otvorila, pokazao na Artura i kazao: "U redu je. Sa mnom je."

Pošao je niz tamne, uglačane stepenice, osećajući se vrlo frudno u novim cipelama. Bile su od đavolje kože i plave, a njemu je bilo veoma drago što je, i pored svega što se zbivalo, bio dovoljno oštrog vida da ih opazi u izlogu prodavnice sa zadnjeg sedišta jurećeg taksija.

"Mislio sam da sam ti rekao da ne dolaziš ovamo."

"Šta?" upita Ford.

Mršavi čovek, bolesnog izgleda, odeven u nešto vrećasto i italijansko, koračao je uz stepenice kraj njih, paleći cigaretu, a onda se odjednom zaustavio.

"Ne ti", rekao je. "On."

Gledao je pravo u Artura, a onda je izgledalo da se malo zbunio.

"Izvinite", reče on. "Mora biti da sam vas zamenio sa nekim." On ponovo pođe uz stepenice, ali gotovo smesta ponovo se okrenu, još zbunjeniji. Piljio je u Artura.

"Šta sad?" upita Ford.

"Šta reče?"

"Rekoh, šta sad?" ponovi Ford iznervirano.

"Da, tako i ja mislim", reče čovek, zaljulja se malo i ispusti kutiju šibica koju je nosio. Usta su mu se slabašno kretala. Onda je stavio ruku na čelo.

"Izvinite", reče on. "Očajnički pokušavam da se setim koju sam drogu uzeo, ali mora da je posredi jedna od onih od koje nikako ne

možeš da se setiš."

On zavрте glavom i ponovo se okrenu, a zatim se pope prema muškom toaletu.

"Hajde", reče Ford. Požurio je niz stepenice, dok ga je Artur nervozno sledio. Susret ga je gadno prodrmao, a nije znao zbog čega.

Nisu mu se dopadala takva mesta. Uz sve snove o Zemlji i domu koje je sanjao godinama, sada mu je gadno nedostajala koliba na Lemjueli sa noževima i sendvičima. Čak mu je nedostajao i stari Trašbarg.

"Arture!"

Bio je to zapanjujući učinak. Vikali su mu ime u stereo tehnici.

On se nakrivi da pogleda u jednom smeru. Na stepenicama iza sebe ugleda Trilijan koja je žurila prema njemu u najdivnije izgužvanom rimplonu. Odjednom je delovala zgroženo.

Nakrivio se u drugom smeru da vidi na šta to gleda odjednom zgroženo.

Na dnu stepeništa bila je Trilijan, odevena... Ne - bila je to Triša. Triša koju je upravo video, histeričnu od zbunjenosti, na televiziji. A iza nje stajala je Nasumica, čiji je pogled delovao sumanutije nego ikada. Iza nje, u prostoru zgodnog, slabo osvetljenog kluba, druge mušterije večeri obrazovale su sleđeni prizor, uznemireno zagledani u sukob na stepeništu.

Nekoliko sekundi svi su nepomično stajali. Samo muzika iza bara nije umela da se zaustavi.

"Pištolj koji drži", reče Ford tiho i blago klimnu prema Nasumici, "jeste Vabanata 3. Bio je u brodu koji mi je ukrala. U stvari, prilično je opasan. Ne mičite se nijednog trenutka. Hajde da svi ostanemo mirni i da otkrijemo šta je to uznemirava."

"Gde se uklapam?" vrisnu Nasumica odjednom. Ruka kojom je držala pištolj silovito joj se tresla. Druga ruka zaroni joj u džep i izvadi ostatke Arturovog sata. Protresla ih je prema njima.

"Mislila sam da ću se ovde uklopiti", plakala je, "na svetu koji me je stvorio! Ali ispostavilo se da čak ni moja majka ne zna ko sam!" Ona silovito baci sat u stranu i ovaj se razbi među čašama iza bara, rasuvšu svoju unutrašnjost.

Svi su još trenutak ili dva bili veoma tihi.

"Nasumice", reče Trilijan tiho sa vrha stepeništa.

"Umukni!" dreknu Nasumica. "Napustila si me!"

"Nasumice, veoma je važno da me saslušáš i da razumeš", ustrajala je Trilijan tiho. "Nije nam preostalo mnogo vremena. Moramo otići. Svi moramo otići."

"O čemu pričaš? Stalno odlazimo!" Sada su joj obe ruke bile na pištolju, i obe su se tresle. Nije ga uperila ni u koga posebno. Okrenula ga je naprosto prema svetu uopšte.

"Čuj", reče Trilijan ponovo. "Ostavila sam te zbog toga što sam otišla da izveštavam sa ratišta za mrežu. Bilo je izuzetno opasno. Ili sam bar mislila da će biti. Stigla sam, a rat je odjednom prestao. Došlo je do vremenske anomalije i... čuj! Molim te, slušaj! Jedan izviđački ratni brod nije se pojavio gde je trebalo, ostatak flote rasut je u farsičnom neredu. To se sada dešava sve vreme."

"Baš me briga! Neću da slušam o tvom prokletom poslu!" dreknu Nasumica. "Hoću kuću. Hoću da se negde uklopim!"

"Nije ti ovo kuća", reče Trilijan, i dalje smirenim glasom. "Nemaš je. Niko od nas je nema. Jedva da je iko danas ima. Nestali brod o kome sam upravo govorila. Ljudi na tom brodu nemaju dom. Ne znaju odakle su. Ne sećaju se čak ni ko su ili šta im je zadatak. Veoma su izgubljeni, zbunjeni i uplašeni. Nalaze se u ovom Sunčevom sistemu i upravo se spremaju da učine nešto veoma... zavedeno, jer toliko su izgubljeni i zbunjeni. Moramo... da... odemo... smesta. Ne mogu ti reći gde možemo poći. Možda više nemamo kuda. Ali ovde ne možemo ostati. Molim te. Još samo jednom. Možemo li poći?"

Nasumica je drhtala u panici i zbunjenosti.

"Sve je u redu", reče Artur blago. "Ukoliko sam ja ovde, bezbedni smo. Ne pitajte me da sad objašnjavam, ali ja sam bezbedan, prema tome i vi ste bezbedne. U redu?"

"Šta to pričaš?" upita Trilijan.

"Svi se opustite", reče Artur. Osećao se veoma smireno. Život mu je bio začaran i ništa od svega nije delovalo stvarno.

Lagano, postepeno, Nasumica poče da se opušta i da spušta pištolj, palac po palac.

Dve stvari dogodiše se istovremeno.

Vrata mučkog toaleta na vrhu stepenica otvoriše se, a čovek koji

se bio navrzao na Artura iziđe, šmrkćući.

Uplašena naglim pokretom, Nasumica podiže pištolj upravo u trenu kada je jedan čovek koji je stajao iza nje pokušao da ga dohvati.

Artur se baci napred. Začu se zaglušujuća eksplozija. On nespretno pade kada se Trilijan sručila preko njega. Buka polako zamre. Artur diže pogled da bi video kako ga čovek sa vrha stepeništa gleda pogledom potpune zgranutosti.

"Ti..." reče on. Onda se lagano, jezivo raspade na delove.

Nasumica baci pištolj i pade na kolena, uz jecanje. "Žao mi je!" reče ona. "Toliko mi je žao! Toliko, toliko mi je žao..."

Trilijan joj priđe. Triša joj priđe.

Artur sede na stepenište sa glavom među šakama, nemajući pojma šta da učini. Ford je takođe sedeo na stepeništu ispod njega. On podiže nešto, pogleda sa zanimanjem i dodade to Arturu.

"Znači li ti ovo štogod?" upita on.

Artur ga primi. Bile su to šibice koje je ispustio poginuli. Na kutiji je bilo ispisano ime kluba. Bilo je ispisano i ime vlasnika kluba. Izgledalo je ovako:

STAVRO MILER

BETA

Gledao je u to neko vreme, dok su stvari lagano počele da mu se slažu u umu. Pitao se šta da učini, ali to se pitao tek onako. Oko njega, ljudi su počinjali da trče i da mnogo viču, ali iznenada mu je bilo veoma jasno da se ništa ne može učiniti, ni sada niti bilo kada. Kroz novu neobičnost buke i svetlosti tek što je mogao da razazna obličje Forda Prefekta, koji je sedeo zavaljen i divljački se smejao.

Osećaj ogromnog mira potpuno ga preplavi. Znao je da je najzad, jednom za svagda, sve konačno gotovo.

U tmuni mosta, u srcu vogonskog broda, Prošetnik Vogon Jelc sedeo je sam. Svetlosti nakratko zapalacaše po ekranima za nadgledanje spoljašnjosti, nanizanim po jednom zidu. U vazduhu nad njim, prekidi u plavoj i zelenoj vodenastoj kobasici razlučiše se. Mogućnosti izbora kolabirale su, verovatnoće se stapale jedna u drugu i najzad se sve rastopi i prestade da postoji.

Spusti se veoma duboka tama. Vogonski kapetan sedeo je uronjen u nju nekoliko sekundi.

"Svetla", reče on.

Nije bilo odgovora. I ptica je smrskana van svake verovatnoće.

Vogon sam upali svetlo. On ponovo podiže parče hartije i unese mali znak u kvadratić.

Dakle, sa tim je gotovo. Brod mu se odšunja u mastiljavu prazninu.

I pored toga što je preduzeo ono što je smatrao izuzetno pozitivnim korakom, grebulonski vođa ipak je dobio veoma rđav mesec. Bio je otprilike isti kao i prethodni meseci, osim što sada nije bilo ničega na televiziji. On umesto toga pusti malo lake muzike.

Sadržaj

UVOD

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.
- 18.
- 19.
- 20.
- 21.
- 22.
- 23.
- 24.
- 25.